

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1712

[Caput] II. De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42433

Index Tractatum &c. & Questionum.

- Q. 330. Quid addendum sit circa titulum Ordinationis. 1479.
Q. 331. Quid addendum sit circa Tempora, interstitia & locum Ordinationum. 1492.
Q. 332. Quid addendum sit circa ætatem ordinandi. 1501.
Q. 333. Quid notandum sit circa proclamationem, tonsuram & habitum ordinandi; Item circa adscriptionem ecclesiæ. 1506.
Q. 334. Quid sit dicendum circa preces vel Missas, quæ in Ordinatione injunguntur ab Episcopo. 1507.
Q. 335. Quid notare debeat Neopresbyter consecrans cum Episcopo. 1508.
Q. 336. Quandonam legi debeat alia prima Missa. 1509.
Q. 337. Quid denique circa Ordinantes & ordinatos sit notandum. 1510.

LIBRI VI.

PARS II. CONTINUATA,

Reliqua de Sacramento Pœnitentiæ,

Item de

*Sacramentis extremæ Unctionis
& Ordinis.*

CAPITIS II.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

DUBIUM III.

DUBIUM III.

1548.

Quid & quotuplex jurisdictio Confessarii, & unde eam habeat?

Resp. Est auctoritas aliqua in alium ut sub-
dicum, in quem, in foro interno, accipit
potestatem, distinctam à potestate Ordinis: hæc enim datur per Sacramentum Ordinis, & omni Sacerdoti, nec tolli potest: illa per externam concessionem Ecclesiæ; nec omnibus Sacerdotibus, potestque ab iis tolli; ac nisi adfit, invalida est absolutio. *Ex Trid. sess. 14. c. 7.* Est autem duplex, Ordinaria & Delegata, Ordinaria est, quam habent ii, qui ex vi proprii officii curam animarum habent, ut Papa, Episcopus, Parochus (huc revocantur Archi Episcopi, erga subditos suorum Episcoporum, tunc tantum, quando actu visitant) Archipresbyteri, Archidiaconi, Prælati religionum, Vicarius perpetuus Episcopi vel etiam Parochi. Delegata dicitur, quæ legitime datur ab habente ordinariam; idque vel tacite, vel expresse, ut à Papa pro tota Ecclesia, ab Episcopo pro Diocesi, à Parocho pro Parochia: hoc discrimine, quod Papa possit dare invitis Episcopis & Parochis, non contra. Ac licet exterior jurisdictio expiret morte delegantis, non tamen hæc interior, nisi successor revocet, ut docet *Sanch. Sua. Nav. Kon. contra Sylv. & Vasq. Lay. l. 5. c. 6. n. 22.* porro hujusmodi potestatem delegatam absolvendi quemcunque à quibuscunque peccatis, in articulo seu periculo mortis, (hæc enim pro eodem sumuntur

Tom. VI.

Kkk

in

in jure, ut vid. *Dian. p. 3. t. 4. R. 57. & 72.*) habet
 ex jure communi quisvis Sacerdos, etiam ex-
 communicatus & degradatus, si alius deficit:
 Quod addo, quia præsente Parocho vel pro-
 prio Sacerdote, id non posse, docet *Vasq. Bon.*
Kon. Regim. & c. comm. licet contrarium proba-
 bile putet *Dian. p. 1. t. 5. R. 5. & p. 4. t. 4. R. 167.*
 ex *Ang. Hen. Commit. & Sa.* confirmatque
Tamb. de exp. conf. l. 3. c. 7. Ex consuetudine, qui-
 vis toleratus absolvere potest à venialibus, &
 mortalibus aliàs confessis. Ex privilegio, reli-
 giosi Mendicantes quosvis fideles absolvere
 possunt, juxta tenorem suorum privilegio-
 rum. Ex concessione Ordinarii directa, qui-
 cunque Sacerdos approbatus, cui id ille com-
 mittit: Denique ex Indirecta is, qui audit eum,
 qui habet potestatem eligendi Confessarium,
 quales sunt 1. Ex jure, Episcopi omnes, et si sunt
 tantum titulares: item superiores Episcopi,
 ut Archiepiscopi, & c. item Prælati iis inferio-
 res, exempti, ut Abbas exemptus, (non tamen
 Abbatissa,) Generalis, Provincialis Prior, (sal-
 vis tamen privilegiis Ordinum) v. *Dian. p. 4. t.*
4. R. 1. & 2. 2. Ex consuetudine, Cardinales
 (quietiam domesticis de Confessore provi-
 dere possunt) item pastores, imò multis locis
 etiam cæteri Sacerdotes sæculares, ut docet
Valent. Sa, Suar. d. 27. f. 3. (Religiosi tamen te-
 nentur eligere tales, quales illis permittunt
 statuta) item & Reges & Principes, (quorum
 tamen privilegium ad familiam non exten-
 ditur) denique domestici Pontificis. 3. Ab
 homine eam habent, quibus sive Pontifex
 sive Episcopus, sive Parochus concessit. Unde
 resolves.

I. Qui

I. Qui habet potestatem delegatam, non potest eam subdelegare alteri, cum diversa sit potestas utendi jurisdictione, & eam delegandi. Excipitur. 1. nisi hoc ipsum concessum sit. 2. nisi sit delegatus ad universitatem causarum, ut v. g. si cui committeretur officium parochi absentis, vel minorennis; talis enim aliqua exercitia jurisdictionis alteri, ex præsumpta voluntate Ordinarii, subdelegare posset, non tamen integrum officium v. *Layman*.

II. Cum jurisdictio respiciat subditos, exerceri in eos potest, tam à delegato, quam ordinario, quocumque loco fuerit, ut docet *Sanc. Henr. Suar. in 3. p. tom. 4. d. 28. sect. 1. & 7. & alii*.

III. Probabile est, quod absolutus in articulo mortis, non teneatur se postea sistere superiori, vel alteri pro reservatis (nisi hæc habeant annexam censuram) ut docet *Nav. Suar. Mer. Fill. t. 7. n. 288. Bon. d. 5. q. 7. p. 1. n. 13.* quia directè absolutus fuit, contra *Hurt. v. Dia. p. 4. t. 4. R. 199.*

IV. Improbitas aut inscitia proprii Sacerdotis non dat jurisdictionem alteri, ideoque tali casu expectandum est, aut ad superiorem recurrendum: Si tamen ignorantia esset tanta, ut confessio illi facta foret invalida aut illicita, neque esset alius privilegiatus aut habens jurisdictionem, licere alteri confiteri, docet *Nav. Vasq. in 3. part. t. 4. q. 92. a. 2. dub. 3. Hurt. d. 10. dist. 10. vid. Dia. R. 101. & part. 8. t. 1. R. 86. ex Cap. Placuit, de pœnit. dist. 6.* Idem licere, quando quis proprio non potest confiteri sine gravi periculo, docet *Tol. Sylv. & Medin.* qui idem concedit, quando proprius non vult, aut non potest audire, vel injustè negat facultatem

»confitendi alteri, v. g. Parochus concubinæ.
 »*Dia. p. 3. t. 4. R. 79. ex Hurt. & aliis 4.* Verùm
 »ista communiter refutantur ab aliis.

» V. Etsi graviter peccare possit proprius, si
 »neget suis facultatem adeundi alterum, modò
 »præsumere possit eos justè petere, si tamen
 »injustè neget, probabilius videtur, eos invali-
 »dè ab alieno absolvi, ut docet *Sotus, Suar. Lay,*
 »et si non improbabiler, *Sylv. Henr. Mal. Palud,*
 »*Richard. Tol. & Dian. Resol. 79.* putent, quòd
 »validè, præsertim si sine periculo salutis, fama
 »& simili, non liceat suo proprio.

» VI. Cùm jurisdictio acquiratur ratione do-
 »micilii vel quasi domicilii, vel etiam actualis
 »habitationis; hinc iis, qui duobus locis ha-
 »bent domicilium, vel quasi, possunt utrobi-
 »que absolvi, ut scholares, milites, mercatores,
 »item vagi & peregrini possunt absolvi à paro-
 »cho loci, in quo versantur. *vid. Layman. hie*
 »*Vasq. Et.*

» VII. Validè absolvit is, qui audit confes-
 »siones præsentè vel scientè, & non contradi-
 »cente Ordinario, v. g. Episcopo vel parochò,
 »cui constet eum aliunde non habere jurisdic-
 »tionem, quia tunc præsumitur tacitè eam da-
 »re; sufficit enim, ut rectè docet *Fill. & Fag. præc.*
 »*2. l. 7. cap. 2.* facultas interpretativa & præ-
 »sumpta, modò præsumptio fundetur in signis,
 »quæ indicent consensum præsentem, ut sit in
 »casu posito, (utè etiam v. g. si parochus, qui
 »jam absens est, aliàs significaverit id sibi gra-
 »tum esse) nam existimatio de futuro consensu
 »vel ratihabitione, quòd scilicet, quando rescì-
 »verit, futurus sit contentus, non sufficit, quia
 »consensus futurus non dat jurisdictionem

pro

pro tempore præsentē, quo datur absolutio. vid. *Dia. Res. 68. Sanch. de mat. l. 3. d. 35. Bec. Kon.* qui addit, peccare, si de consensu dubitans incipiat audire.

VIII. Peccat, qui absolvit cum jurisdictione dubia, nisi necessitas urgeat; qualis est v. g. quia pœnitens diu non est confessus, vel debet communicare, nec alius adest, tunc enim licet absolvit cum conditione hac, si possum; & cum onere (et si *Salas in 2. tr. 8. d. 1.* hoc onus non agnoscat) aliàs iterum confitendi habenti jurisdictionem certam. Expedi autem tunc veniale aliquod adjicere, à quo directè, & à cæteris indirectè saltem, absolvatur, Ita *Regin. Suar. Kon. d. 8. dub. 6. n. 45.* Quod si tamen ex probabili ratione dubium resolvat (nimirum habere se jurisdictionem) et si cum formidine oppositi, absolutè absolvit licitè, ut docet *Suar. Præp. Lug. d. 19. n. 49.* tum quia tunc præcticè & moraliter est certus; tum quia Papa eo casu dat facultatem, uti & in sequentibus casibus.

1. Quando communi errore, v. g. ob titulum coloratum, putatur aliquis esse Pastor, seu habere jurisdictionem, qui non est, ob censuram, vel alium defectum. *Bon. d. 5. q. 5. s. 2. p. 3. n. 11. Dia. R. 22.* Quod etiam, si deficit titulus coloratus, probabile esse docet *Dia. R. 122. ex Pontio, Molfes. & Sanct.* Item *p. 2. t. 2. misc. R. 43.* si quis bonâ fide tali confiteatur: Verùm id communiter ab aliis negatur.

2. Cum quis ex consuetudine, præscriptione, aut bonâ fide absolvit, aut nescit potestatem suam revocatam, ut habet *Sylv. Nav. Henr. Mald. in 2. p. q. 9. a. 5. Sanch. 1. mor. l. 2.*

cap. 9. num. 35. *Sal. Vafq* vid *Dia. p. 1. t. 13. R. 1.*
 3. Quando secundum probabilem sententiam
 iudicatur quis habere jurisdictionem, &
 Sacerdos sequitur favorabilem *Bon. l. c.* Quia
 quando communis est error, Ecclesia dat ju-
 risdictionem, propter publicam utilitatem
p. Suar. Dian. ll. cc. Lugo à n. 28.

IX. Nemo tenetur unquam parochi con-
 fiteri, ne quidem in Paschate *Lug. & c.* cum
Dian p. 8. t. 1. R. 88. Quare parochi frustra no-
 lunt, ut parochiani confiteantur Mendicanti-
 bus, etiam in Paschate, cum habeant privile-
 gium pro omnibus Christi fidelibus. *Suar. Kon.*
Henriq. Reg. Zerol. ca. 15. q. 3. & comm. apud *Bon.*
ed. 4. q. 1. f. 2. p. ult. aded ut, qui docent confessos
 Regularibus, etiam in Paschate, teneri iterum
 eadem confiteri suo parochi, fiant suspecti de
 hæresi *Dia. p. 4. t. 8. R. 102. & alii.* Vi tamen hu-
 jus privilegii non possunt absolvere eos reli-
 giosos aut religiosas, qui non habent faculta-
 tem extra suum Ordinem confitendi, ut ex
 communi notat. *Rodr. & Comp. privil. Societatis.*
V. absolutio §. 1. & ex his Lay. hic, quia privile-
 gio generali non censetur derogari consuetu-
 dini vel statuto particulari, nisi id exprima-
 tur. Usus tamen fert, ut regulares peregrinan-
 tes ex præsumpta voluntate Superiorum, si
 Ordinis socium non habeant, à quovis alio,
 etiam sæculari, absolvantur, exceptis reserva-
 tis: in quæ si religiosi Societ. extra domicili-
 um incidant, videant ordinationes Præp. Ge-
 neralium *c. 6. n. 6. & Laym. hic.*

X. Quod si Superiores Regularium Monia-
 libus sibi subjectis (idem est de Monialibus
 subjectis Episcopo) non concedant aliquoties
 in

in anno alium Confessarium, potest & tene-
tur illis cum dare Episcopus: quod si nec is fa-
ciat, ipsæ eligere possunt. *Quint. t. 3 s. 26. ex De-
clar. Cardin. apud Barbof.*

A D D E N D A.

Quest. 221. *Quid præterea notandum sit circa 1549.*
jurisdictionem. Bz. seqq. §. 1. Jurisdictio hæc,
est jus dicendi seu ferendi sententiam Sacramen-
talem circa pœnitentem sibi confessum. Et pro-
babilius videtur, quod subjectio fidelium & ju-
risdictionis Sacerdotum nunc immediatè habeat-
tur jure ecclesiastico, ita ut Christus hanc pote-
statem commiserit Ecclesiæ dandam Sacerdo-
tibus, uti tenent Sot. Ledesm. Suar. Valent. Côn.
Lug. d. 15. s. 2. Castrop t. 23. p. 13. Avers. q. 16. s. 2.
Arr. d. 39. n. 6. & eruditè Sylv. in Ref. Cas. post p.
1. Orat. 2. contra S. Anton. Nav. Ang. Vasq. Becan.
Amic. qui putant à Christo tribui cum potesta-
te Ordinis: nam 1. si jurisdictionis sit à Christo,
non apparet, quomodo Ecclesia possit eam li-
mitare vel tollere, uti non potest tollere pote-
statem Ordinis ad consecrandum, inferior enim
non potest tollere potestatem à Superiore da-
tam. Si dicas, Ecclesiam facere, ut fideles non
maneant subditi, contrà est, nam si jurisdictionis sit
data Sacerdoti à Christo, ergo à Christo est su-
perioritas illa Sacerdotum supra fideles, ergo
hoc ipso fideles constituti sunt subjecti sacerdo-
tibus, non enim potest esse horum superiorita-
tas sine illorum subjectione, ergo Ecclesia non
poterit impedire illam subjectionem fidelium.
2. Sicuti potestas jurisdictionis invenitur in
Parocho non Sacerdote sine potestate Ordinis,

ita videtur conformius dici, quòd potestas Ordinis reperiri possit sine potestate jurisdictionis. 3. Potestas Ordinis consistit in caractere ipso, potestas autem jurisdictionis in deputatione extrinseca Ecclesiae seu collatione cujusdam Superioritatis in ordine ad usum clavium circa subditos.

1550. §. 2. Probabilius est Apostolos in Ordinatione sua immediatè accepisse à Christo jurisdictionem: succedentes tamen Sacerdotes habuerunt à Petro vel ab ejus successoribus, *Suar. & Arr. d. 30. n. 8. Putat quidem Barb. De off. Episc. p. 1. tit. 1. c. 1. n. 7. omnes Apostolos in ultima coena esse à Christo ordinatos Sacerdotes, solum autem Petrum esse ordinatum Episcopum, qui reliquos ordinavit Episcopos, & pro sententia citat Turrecrem. Bellarm. Henriq., sed non invenio fundamentum: hinc fatetur ipse met postea à n. 31. omnes Apostolos accepisse immediatè à Christo suam potestatem jurisdictionis, attamen subordinatam dispositioni Petri.*

1551. §. 3. Probabilius est Episcopus nunc habere jurisdictionem suam mediante Papâ, alioquin neque solus Petrus dici potuisset petra, super quam fundaretur tota Ecclesia, neque Papa posset sibi reservare casus invitis etiam Episcopis, quod tamen facit, *Bellarm. De Pontif. l. 4. c. 2. Barb. à n. 18.*

1552. §. 4. Confessarii Ordinum Mendicantium & aliorum exemptorum, qui cum ipsis participant in privilegiis, habent immediatè à Papa jurisdictionem in quosvis Christi fideles, suppositâ tamen approbatione Episcoporum, ubi hæc requiritur, & obtentâ etiam facultate suo-

rum

rum Superiorum, secundum dicta num. 1520.
1546., uti pluribus probant *Chassaing* De priv.
Regular. t. 5. c. 2. prop. 4. *Aversa* f. 9. §. Septimo.

§. 5. Quoad venialia, quilibet Sacerdos ha- 1553.
bet jurisdictionem in Religiosos Societatis JE-
SU, *Suar.* De Relig. T. 4. tr. 8. l. 2. c. 16. n. 1. Et hoc
declaravit *Mutius* Generalis anno 1633.,
quamvis *Claudius* Generalis dissuadeat, tum
quia potest esse mortale, quod apparet veniale
& sic non absolvitur, tum quia Regula præscri-
bit non confiteri alteri quam suo ordinario.

§. 6. Probabilius est jurisdictionem vi, metu 1554.
vel fraude extortam sufficere ad validè absol-
vendum, quia concessio manet voluntaria sim-
pliciter, *Sanch. Cón. Less.* De just. l. 2. c. 17. n. 37.
contra *Dicast.* d. 10. n. 181. *Nec obstat*, quòd con-
cessio jurisdictionis sit quædam donatio, quæ
supponit titulum perfecti voluntarii, nam non
est opus, ut in omnibus sequatur naturam do-
nationis, quâ dominium rei suæ transferatur,
sed hic satis est esse voluntariam permissionem
absolvendi tales suos subditos, ad quos per-
mittens simul retinet omnem priorem suam
jurisdictionem.

§. 7. Jurisdictio in pœnitentes non potest 1555.
acquiri solâ consuetudine, uti expressè declarat
Bonifacius VIII. Cap. Si Episcopus 2. De pœnit.
& remiss. in 6. Si tamen consuetudini accedat
consensus saltem tacitus Superioris, jam vi hu-
jus consensûs datur jurisdictio: & ita per con-
suetudinem acquiri jurisdictionem asseritur
Cap. Cum contingat. 13. De foro compet. Cap.
Romana. 5. De sent. excomm. in 6. Cap. Duo
simul. De off. ordin. & in *Trid.* sess. 22. c. 3. De re-
form. Non sufficit autem consensus interpre-

tativus vel prudenter præsumptus, quem daret aut certò creditur daturus Superior, si rogaretur: neque etiam sufficit rati habitio de futuro danda, *Lugo* d. 19, à n. 21. sed requiritur consensus de præfenti existens & aliquo signo manifestatus, quale est juxta communem cum *Aversa* f. 4. §. Sextò, si Superior videat vel sciat simplicem Sacerdotem audire confessiones & non prohibeat, quando sine incommodo posset, qui enim tacet in his, quæ ad ipsum pertinent, & in quibus deberet ac posset contradicere, consentire videtur, secundùm *Reg.* 43. *Juris* in 6. Peccat tamen Sacerdos, qui incipit audire confessiones necdum existente consensu Superioris, quia invalidè audire incipit, quamvis postea accedente consensu Superioris videntis & non contradicentis validè absolvat, *Côn.* apud *Dian.* p. 3. t. 4 R. 68.

1556. §. 8. Ex dicto tacito consensu Ordinariorum possunt existentes extra suam parochiam alibi confiteri, & Parochus aut Sacellanus approbatus potest audire confessiones alienorum parochianorum infra suam parochiam accedentium non requisito accedentium Parocho, quia Ordinarii vident hoc fieri & silent, *Sot. Suar. Vasq. Moya* d. 7. q. 2. n. 9.

1557. §. 9. Quando alicui datur jurisdictio, ut administret Sacramenta ad subsidium seu requisitionem aliorum Parochorum, subsidium consistit in eo, quòd proprius Parochus ipsemet deberet administrare ex officio, si foret præfens: Requisitio autem fit per eos, qui advocant, quod hi in casibus Parocho absente, ejus nomine facere censentur. Deinde hæc clausula, *Ad Pastorum subsidium & requisitionem*, datur pro

cura

cura subsidiaria, & additur ad excludendam curam principalem, eo fine, ut habens talem facultatē, in casu, quo denominaretur ad curam principalem, sub poena nullitatis ante investituram pro illa principali cura se etiam novo examini sistat.

§. 10. Ille, cui in particulari jurisdictione delegatur, debet habere notitiam illius delegationis sibi factae, alioquin invalidè operatur, quia non censetur concedi, nisi acceptetur. *Sanch. Cón. Aversa* q. 16. f. 5. Si tamen toti Ordini religioso data esset jurisdictione, Sacerdos talis Religionis re ipsa illam haberet & validè ex ea operaretur, quamvis nesciret se habere quia Ordo acceptasset pro ipso, *Lugo* d. 19. n. 17. Similiter si Confessarius putans se habere potestatem absolvendi ex uno titulo, eam ex isto titulo non habuerit sed ex alio sibi jam ignoto, validè absolvit, quia implicite intendebat facere, quantum posset, ex quocumque titulo posset, *Lugo* n. 18.

Q. 222. An quisvis Sacerdos non tantum pro articulo sed etiam pro periculo mortis habeat jurisdictionem. *R. §. 1.* Articulus mortis tum dicitur esse, quando mors moraliter certa proximè instat, uti si quis ex morbo vel vulnere ad extrema devenit, ita ut inde credatur infallibiliter moriturus: item si ex sententia Judicis sit morte afficiendus. Et articulo mortis hic æquivalet, si quis sit in proximo periculo perpetuae amentiae, *Sylvius* post p. 1. *Orat. 1.* Periculum mortis tum dicitur esse, quando sub dubio vel timore probabili expectatur mors, uti in prælio, in morbo vel itinere periculoso, in longa navigatione maritima. Item in periculo mortis sunt Banniti,

ti,

ti, qui à quocumque impunè occidi possunt, non tamen, qui ad triremes damnantur, quia non semper est periculum proximum, *Sanch. in Decal. l. 2. c. 13. n. 3. contra Sa.* Item illi, qui intra pestiferos debent agere, *Aversa q. 16. f. 3. Chapeau. De cas. reserv. p. 1. c. 7. Stoz. l. 2. n. 65.* Item mulier partui vicina, experta in partibus periculum vitæ, *Sanch. n. 1.*

1560. §. 2. Omnes Sacerdotes, etiam non approbati, irregulares, excommunicati vitandi, hæretici, apostatæ, degradati, possunt quoscumque fideles à quibuscumque peccatis & censuris absolvere pro articulo mortis, uti clarè habet *Trid. sess. 14. De pœn. c. 7. & communissima cum Aversa suprà*, quia potestas absolvendi est data ad salvandas animas, ergo restringi non debet, ubi extremè periclitaretur anima. v. *Sylvium Orat. 2.*

1561. §. 3. Simplicem Sacerdotem non habere jurisdictionem in solo periculo mortis docent *Sor. Can. Covarr. Valent. & alii.* E contra habere, probabilius docent *Gl. Adr. Palud. Silv. Med. Nugn. Suar. Vasq. Côn. Sanch. Laym. Lug. cum Aversa suprà*, & optimè *Sylv. Orat. 1. & 2.*, quia in Jure quoad hanc rem pro eodem sumuntur periculum & articulus mortis, *Cap. 29. Si quis suadente, 17. q. 4. Cap. Eos qui, De sent. excomm. in 6. Et Ecclesia, pia mater, non præsumitur velle exponere aliquem periculo probabili damnationis.*

1562. §. 4. Si in periculo aut etiam in articulo mortis adsit habens jurisdictionem, longè communior & probabilior sententia est cum *Sanch. n. 7. Carden. in 2. crisi d. 2. n. 424. contra Stoz. suprà, Sporer. n. 725. Dianam p. 1. t. 5. R. 5.*
quod

quod alius absolvere non possit, ut lex Jure Canonico probat *Aversa* supra. Et ratio est, quia tum non est necessitas, & Ecclesia tantum voluit consulere necessitati, ne quis periret. Excipiunt rectè *Sanch. Sylv. Chapeav.* si simplex Sacerdos jam inceperit audire confessionem, quia jurisdictionem legitimam habebat, quando incepit, & illa non expirat per adventum alterius, cum res non sit amplius integra.

§. 5. Si iste alter habens jurisdictionem nollet absolvere, esset idem, atque si abesset, & tum re ipsa esset necessitas, possetque absolvere quivis Sacerdos, *Henriq. Sanch. Dian. Avers.* Quod extendunt etiam ad casum, quo adesset Sacerdos in alia, sed non in hac diocesi jurisdictionem habens, verum in hoc ultimo casu tutior est & sequenda sententia *Suar.* dicentis hunc, quamvis alienæ diocesis, esse præferendum in danda absolutione. Ad quid autem teneatur, qui ita in necessitate absolvitur à reservatis, dicitur à n. 1693.

Q. 223. *Quandonam jurisdictio Confessarii amittatur aut impediatur ratione censurarum vel aliter.* R. §. 1. Sacerdos excommunicatus & non toleratus privatus est omni jurisdictione, hinc nequidem à venialibus validè absolvit, nisi constitutum in articulo mortis. E contra excommunicatus toleratus validè absolvit, secundum communem cum *Carden.* in 2. crisi d. 2. n. 450. Sed illicitè, nisi requisitus & contritus, secundum dicta l. 6. p. 1. n. 215., ubi n. 211. dixi, quandonam licitè requiratur.

§. 2. Quamvis Parochus excommunicatus, non toleratus, (imò & degradatus, juxta *Bonac.* & alios contra *Laym.* & alios) quamdiu non est pri-

privatus parochiâ, possit dare potestatem assistendi Matrimonio sui parochiani, uti habent plurimi cum *Leur.* in Foro benef. p. 1. q. 435. n. 7. eò quòd assistere Matrimonio non sit actus jurisdictionis sed tantùm testimonii: tamen non potest alteri delegare jurisdictionem audiendi confessiones suorum, quia delegare jurisdictionem est actus jurisdictionis, quam talis excommunicatus nec licitè nec validè exercet, *Suar. Barb. Leur.* q. 434. n. 6. contra *Sylv. & Armil.*

1566. §. 3. Quamvis per Cap. *Non est vobis*, De sponsalibus, Parochus tempore interdicti prohibeatur administrare Sacramentum Pœnitentiæ aliis quàm moribundis, nunc tamen per Cap. *Alma mater*, De sent. excomm. in 6. potest etiam sanis administrare non excommunicatis nec specialiter interdictis, qui etiam non fuerint ullo modo causa interdicti lati, alioquin deberent prius satisfecisse aut præstitisse cautionem, *Covarr. Suar. Henriq. Sayr. Ugol. Barb. Leur.* supra.

1567. §. 4. Peccat mortaliter Confessarius, si absolvat excommunicatum à peccatis, priusquam absolutus sit vel absolverit eum à censuris saltem excommunicationis, quia Ecclesia graviter præcipit, ut excommunicatus nullum, nequidem Pœnitentiæ Sacramentum suscipiat, *Suar. Sporer* n. 632. Hinc ubi prudenter timeatur, ne excommunicatio adsit ob aliqua peccata graviora, sic dari debet absolutio, *Ego te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, in quantum possum & tu indiges: Deinde ego te absolvo à peccatis tuis &c.* Et quamvis pœnitens postea prius, recordetur se fuisse in excommunicatione, recitè ab hac absolutus est, quia voluntas Confessarii

sarii fuit tollere excommunicationem, si adesset, nec requirebatur accusatio illius, *Côn. Lugo* d. 16. n. 623. *Arr. d. 35. n. 14. Sporer n. 634.* Imò si Confessarius volens agere quantum potest sola illa verba dixerit, *absolvo te à peccatis*, putant probabile esse *Suar. Tamb. De confess. l. 3. c. 10. n. 57. Stoz. l. 2. n. 82. & 84. Sporer n. 635.* quòd etiam à censuris absolvat, quia in absolutione à peccatis videbitur includi absolutio ab omni eo, quod è peccato nascitur. Et quamvis regulariter præmitti debeat etiam absolutio à suspensione & interdicto, non foret tamen mortale illam postponere, cum hæ duæ censuræ non privent usu passivo Sacramentorum, *Sporer n. 632.*, quamvis *Stoz n. 84.* rectè noter illis, qui interdicto causam dederunt, per *Cap. Alma mater* suprâ, prohiberi susceptionem Sacramenti Pœnitentiæ priusquam ab eo interdicto sint absoluti.

§. 5. Si quis etiam toleratus accedat ad Sacramentum Pœnitentiæ suscipiendum, consecutus suæ excommunicationis, absolutio extra casum necessitatis est invalida, quia accedit malâ fide, & de novo peccans. E contrâ si bonâ fide accedat ignorans suam excommunicationem, *S. Anton. Silv. Vasq. & alii 20.* dicunt non absolvi validè, quia cum sit ab Ecclesia præcisus, videtur sublata jurisdictio omnibus Confessariis respectu illius, donec ab excommunicatione absolvatur: *Caj. tamen Nav. Suar. & alii 40.* apud *Carden. cum Sporer n. 633. Aversa q. 15. l. 1. Lugo à n. 613. Arr. n. 12. Diana p. 3. t. 4. R. 78.* dicunt validè absolvi; quod *Dicast. d. 8. n. 67.* docet etiam de excommunicato non tolerato, quia præsumi non debet Ecclesiam sustulisse

1568.

lisse

lisse eam jurisdictionem, cum id nullibi dicatur, neque esset ad bonum fidelium, qui non recordantes excommunicationis possent totam vitam, bonam fide suscipere Sacramenta, & tamen nunquam accipere gratiam, quod de pietate Ecclesie præsumi non potest. Quidquid sit de hoc,

1569. §. 6. Certum est in casu urgentissimæ necessitatis, v. g. ad vitandam gravem infamiam, scandalum, periculum mortis, posse excommunicatum excommunicatione etiam reservatâ suscipere Sacramentum Pœnitentiæ imò & Eucharistiæ, nam Rubrica Missalis dicit excommunicatum prius sub Missa recordantem illius posse pergere, si sine infamia vel scandalo non possit abstinere, nam Ecclesie prohibitio non obligat, quando est moralis necessitas hoc faciendi & moralis impossibilitas non faciendi, qualis tum est.

1570. §. 7. Extra casum urgentem necessitatis, si per excommunicatum non stet, quominus absolvatur, & jam satisfecerit, aut si sit impotens satisfacere, docent *Angel.* & alii secluso scandalo posse petere Sacramentum Pœnitentiæ & absolvi, quia desit esse contumax, ergo non videtur privandus tam necessario Sacramento: quam sententiam *Carden.* reputat probabilem, sed melius contradicunt *Silv.* & alii cum *Aversa* dicente esse certum, quia licet requiratur contumacia ad incurrendum, non tamen ad permanendum in excommunicatione, in qua illicitus est usus passivus Sacramentorum.

Quandonam per prohibitionem audiendi confessiones censeatur tolli vel suspendi jurisdictione, dixi n. 1470. 1546. 1547.

1571. Q. 224. Quid dicendum sit in casu, quo Confessarius

farius dubitat vel tantum probabiliter putat se habere jurisdictionem in pœnitentem vel in ejus peccatum. 82.

§. 1. In tali mera probabilitate nō est Confessario licitum absolvere, nisi aliunde accedat certitudo practica, uti constat ex prop. 1. ab *Inn. XI.* damnata, quia hīc agitur de valore Sacramenti, quōd sic exponeretur periculo nullitatis, uti explicatum est in l. 6. p. 1. à n. 104. Et multo minus licitum erit absolvere, si jurisdictione sit merè dubia absque positiva probabilitate, nisi in utroque casu excuset necessitas proximi, in qua dari debet absolutio sub conditione, secundum dicenda n. 1770.

§. 2. Quando jurisdictione est verè probabilis, plures possunt accedere causa, quæ reddant illam practicè certam, & inter eas causas sunt 1. necessitas proximi, uti jam insinuaturn est. 2. Suppletio Ecclesiæ in errore communi vel etiam in casu practicæ probabilitatis æquivalentis errori communi. 3. Si aliàs administratio vel susceptio Sacramenti Pœnitentiæ fieret nimis difficilis vel odiosa fidelibus, quæ omnia fusè explicata sunt l. 6. p. 1. à n. 110. usque ad 120. Circa illum autem, qui scit se habuisse jurisdictionem, & nunc dubitat, an adhuc habeat: item circa illum, qui dubitat, an jam habeat & unquam habuerit, videri possunt dicta ibidem n. 120.

§. 3. Si gravi peccato, ad quod confessarius 1573. habet probabilem tantam jurisdictionem, pœnitens addat leve, ad quod certò est jurisdictione, *Suar. Sanch. Lugo d. 19. n. 33. Diana p. 2. r. 13. R. 2. Carden. d. 2. à n. 385. Banholtzer n. 103.* dicunt certum esse, quòd Confessarius validè & licitè absolvat, quia Sacramentum nulli exponitur

nitur periculo nullitatis, nam peccato levi di-
rectè dimisso, saltem indirectè remitteretur gra-
ve; nec ponetur obex gratiæ. Attamen Gob-
t. 7. n. 120. rectè dicit in tali dubio non esse pro-
cedendum sine aliqua necessitate, quod etiam
dixi p. 1. n. 109. Imò *Dicast.* d. 10. nu. 199. rectè
notat per hoc fieri posse injuriam pœnitenti
si prudenter præsumatur non esse contentum
aut non fuisse confessurus tali Confessario non
habenti certam jurisdictionem, sic enim expo-
nitur saltem periculo obligationis peccatum
suum grave iterum confitendi pro absolutione
directa.

1574. Q. 225. *Quid censendum sit de facultatibus, qui-
dicuntur à Sede Apostolica concessæ Confessariis So-
cietatis JESU. R. Facultates variæ circumfer-
runtur, imprimis aliquæ sub nomine Primæ, S-
cundæ, Tertiæ facultatis, à R. P. Ruidio Provin-
ciali recognitiæ anno 1638. & concessæ pro re-
gionibus septentrionalibus. Deinde quædam
aliæ, tum propriæ tum communes aliis Regula-
ribus, quæ an omnes adhuc valeant, colligi
poterit ex seqq. Sub finem referam aliquas fa-
cultates, quæ Sacerdotes concernunt.*

1575. §. 1. Religiosi Societatis non possunt licite
aut validè uti privilegiis, facultatibus &c. à
Sede concessis, nisi in quantum à Præposito Ge-
nerali fuerint illis communicatæ, *Gregorius
XIII.* in novo *Compendio* privil. v. *Communica-
tio* §. 5. Hoc *Compendium* insertum est Institu-
to, Pragæ ex Decreto 8. Congregationis XIV
impresso anno 1705. & multa habet diversa
à *Compendio* antiquo, unde cautè intelligendæ
sunt Auctores, qui sæpe respondent ex antiquo
Compendio, & fallunt, nisi ista convenienter cum
novo

NOVO. Hujus novi Compendii Præfatio sic habet :
*Juxta litteras Apostolicas nullius privilegii seu gra-
 tiæ hæctenus concessæ vel imposterum concedendæ usus
 potest in Societate licitus esse, nisi per solius Præpositi
 Generalis communicationem. . . . Porro nullis aliis
 gratiis & privilegiis, quacumque etiam communica-
 tione Societati nostræ illa competant, quæ in hoc Com-
 pendio comprehensa non sint, ulli unquam uti licebit
 &c. Itaque ut sciamus, an hæc vel illa facultas
 nobis competat ex vi privilegii vel specialis
 concessionis Apostolicæ, recurrendum est ad
 hoc novum Compendium, in quo si talis facul-
 tas non habeatur, censeri debet non usurpabi-
 lis à nobis; si habeatur, nec postea ei sit dero-
 gatum, validè & licitè eo modo utemur, quo
 concessa est vel communicata. Quando autem
 Professis Societatis dicitur concedi aliqua e jus-
 modi facultas, per professos intelliguntur eti-
 am illi Sacerdotes, qui tria vota etiam tantùm
 simplicia emiserunt, dummodo reliqua adsint,
 Suar. De Relig. T. 4. tr. 10. l. 3. c. 5. n. 4.*

§. 2. Non possumus audire sæcularium con- 1576.
 fessiones *ubivis locorum*, sed debemus priùs esse
 approbati ab Ordinariis locorum, ubi audi-
 mus, uti constat ex dictis à n. 1505. Et quamvis
 Mendicantes nobiscum accipiant à Papa juris-
 dictionem ad omnium sæcularium confes-
 siones, tamen non possunt audire in alienis tem-
 plis, nisi de consensu eorum, quibus templa
 subsunt, id enim prohibitum esse ad confusio-
 nem & pacis turbationem vitandam, testatur
Platel. p. 5. n. 886.

§. 3. Non possumus absolvere quoscumque 1577.
Christi fideles undecumque venientes, nam si Monia-
 les sint, debemus ad has audiendas esse priùs

specialiter approbati ab Ordinariis locorum, quibus audimus, uti constat, ex dictis n. 1500. Vide tamen dicta num. 1527. Et si sint Regulares, sive viri sive feminae, qui secundum Statuta sua non possunt confiteri extra Ordinem, invalidè absolvuntur à nobis. *Compendium* v. *Absolutio* post §. 1. *Suar.* supra §. 1. 2. c. 16., apud quem, uti & in *Comp.* §. 1. Pontifices declararunt per voces illas, *Quicumque Christi fideles*, non intelligi Regulares. Quod etiam valere pro Germania, nec sufficere re privilegia, nisi secundum tenorem Constitutionis *Clementis X.* dixi n. 1533. De facultate absolvendi Nostros à variis peccatis, habet *Comp.* §. 8. & seqq. Et quis absolvere possit Nostros apostatas, habet v. *Apostata* §. 1. & seqq. Non possunt autem Nostri, per se loquentes confiteri nisi nostris Confessariis à Societate designatis, v. *Confessarius* §. 4. & 5. Nequidem Jubilæis, v. *Absolutio* §. 15. De hoc tamen v.

1578. quæ dixi n. 1464.

§. 4. Non possumus absolvere à peccatis Papæ reservatis in Bulla cœnæ, uti ostenditur à n. 1618. Casus Bullæ cœnæ dabo in l. 7. num. hic autem à n. 1613. explicabo, quando nomen eius aliqui censeri debeant non reservati Papæ.

1579. ideoque possumus ab eis absolvere.

§. 5. Facultas absolvendi ab hæresi, apostasia, lectione librorum prohibitorum, quæ fertur in *Comp.* v. *Absolutio* §. 7. & 8. Item facultas absolvendi diripientes bona naufragorum vel eos, qui contra prohibitionem Bullæ cœnæ aliquem absolvisent ab aliquo casu dictæ Bullæ etiam cessant, uti ostendetur à n. 1618. aliunde revocatae sunt, quia erant vivæ vo-

priv

privilegia, quæ revocata esse fatetur *Præfatio*
Compēdit. Et videri possunt, quæ dixi l. 1. à n. 850.

§. 6. Possumus à casibus in Bulla cœnæ re- 1580.
servatis absolvere in partibus infidelium re-
motissimis, ex quibus non datur recursus Ro-
mam, *Comp. v. Absolutio* §. 5. Nec hoc revoca-
tur per Bullas annuas, id enim sciunt Pontifi-
ces, & sensus omnium est Romæ, quòd eò se
non extendat revocatio. Quid circa eosdem
casus Bullæ & alios possint Superiores nostri
quoad Nostros absolvendos, habetur §. 10. &
seqq. sed videri debent dicenda n. 1622.

§. 7. Etiam in casibus extra Bullam cœnæ 1581.
non possumus absolvere à quibuscumque peccatis,
nam non possumus absolvere à reservatis Epi-
scopo, uti dicitur n. 1628. Nec ab illis, quæ sibi
reservant Superiores aliorum Ordinum, imò
nec à mortalibus illorum Regularium, qui non
possunt confiteri alicui extra suum Ordinem,
secundùm dicta n. 1577.

§. 8. Possumus absolvere à peccatis extra 1582.
Bullam cœnæ Papæ reservatis, & consequen-
ter etiam à sententiis, censuris & pœnis Eccle-
siasticis ex illis resultantibus, *Comp. v. Absolutio*
§. 1. Quænam autem reserventur Papæ extra
Bullam cœnæ, insinuabitur n. 1610.

§. 9. Facultas dispensandi cum externis 1583.
quoad jejunia vel usum ciborum vetitorum,
non invenitur in *Compendio*. Superiores pos-
sunt dispensare cum Nostris circa jejunia & ci-
bos vetitos, *Comp. v. Dispensatio* §. 6.

§. 10. Facultas dispensandi cum externis in 1584.
irregularitate ex defectu lenitatis, Item facul-
tas concedendi externis usum librorum prohi-
bitorum non inveniuntur in *Comp.* Generalis

potuit per Bullam Gregorii XIII. dare Nostri-
licentiam ad libros hæreticos legendos; & Pro-
vincialis ad prohibitos, *Comp. v. Libri prohibiti*
§. 1. & 2. sed post §. 6. dicitur postea factam es-
se à Greg. XV. & Urban. VIII. universalem revo-
cationem facultatis legendi & habendi libros
prohibitos.

1585. §. 11. Confessarii Societatis possunt com-
mutare omnia vota etiam jurata, dummodo
commutatio non fiat in præjudicium tertii:
Exceptis ultramarinis, Petri & Pauli de Urbe,
S. Jacobi in Compostella, Castitatis & Religio-
nis, *Comp. v. Commutatio* §. 1. Provinciales
dispensare possunt cum ingredientibus Socie-
tatem, in voto Religionis alterius, etiam stri-
ctioris. Superiores & Confessarii nostri ordi-
narii possunt Nostri relaxare quælibet jura-
menta, si fiat sine præjudicio tertii, v. *Confessa-
rius* §. 6. Generalis potest legata commutare ex
uno usu ad alium, v. *Commutatio* §. 4. De com-
mutatione votorum possunt plura, etiam re-
missivè, videri à n. 1459.

1586. §. 12. Aliqui putarunt Regulares posse per
Bullam, dispensare in votis, sed fatetur *Pelliz.*
tr. 8. c. 3. n. 141. id non esse certum; nec de hoc
aliquid habet *Comp.* Addunt alii cum *Quin-
tanadv. & Mendo* diff. 1. n. 77. Confessarios Re-
gulares gaudentes privilegiis Mendicantium
posse per Bullam dispensare in omnibus votis,
in quibus de potestate ordinaria possunt Epi-
scopi: putatque *Gobat* tr. 10. n. 632. id compe-
tere illis, quibus Superiores nostri commise-
rint, sed etiam de hoc nihil reperitur in *Comp.*
Nec valet illatio à commutatione ad dispensa-
tionem, cum hæc plùs dicat: Et saltem Regula-
res

res non possunt dispensare in illis, in quibus possunt Episcopi in casu urgentis necessitatis, uti dixi in l. 3. p. 1. nu. 563., ibi enim consentit Papa, tacite eligens industriam personæ Episcopi.

§. 13. Quando litteræ Apostolicæ diriguntur ad Confessarium, Magistrum in Theologia vel Canonibus, Superiores possunt Confessario nostro non graduato ab Oratore electo dare facultatem exequendi tales litteras, *Comp. v. Confessarius §. 1.* 1587.

§. 14. Possunt Provinciales per se vel alios dare facultatem Nostros dispensandi ad petendum debitum cum iis, qui consanguineum vel consanguineam sui conjugis post Matrimonium carnaliter cognoverit, *Comp. v. Dispensatio §. 7.* 1588.

§. 15. Quamvis *Fr. Lugo, Lez. Peyr. Mendo* supra, *Burgh. cent. 2. cas. 56.* & alii putent privilegium dispensandi ad petendum debitum cum illis, qui ante Matrimonium habebant votum castitatis, adhuc vigere apud Mendicantes, tamen in *Comp. v. Dispensatio §. 8.* pro eo tantum citantur vivæ vocis oracula, adeoque cense-ri debet revocatum, usquedum probetur haberi per Bullam, & ut tale nobis communicari. 1589.

§. 16. *Compendium* nihil habet de speciale facultate absolvendi eos, qui majores Ordines in excommunicatione suscepissent; aut eos, qui plures Canonicatus vel Beneficia curata possiderent: Nec ad dispensandum in fructibus male perceptis cum illis, qui per simoniam ignoratam obtinuerunt Beneficia; aut cum aliis, qui adhuc sunt sub patria potestate, ad retinenda

tantisper Beneficia simoniacè illis procurata :
 Nec de speciali facultate ad rehabilitandum ex-
 ternos ab omni genere irregularitatis, præter
 eam, quæ per homicidium, mutilationem, bi-
 gamiam, defectum natalium contracta est : Nec
 ad dispensandum aliquando cum sanctimonia-
 libus, ut possint vel sine habitu vel extra sui Or-
 dinis claustra remanere. Nec ad dispensandum
 cum his, qui invalidè contraxerunt Matrimo-
 nium non servatâ formâ Tridentini apud ipsos
 recepti, ut possint hac non servatâ illud secretò
 revalidare : Nec ad dispensandum cum illis,
 qui ignorantes contraxerunt cum impedimen-
 to criminis ; unde censendum est nos faculta-
 tes eas non habere, donec constet unde. Quo-
 modo Superiores possint Nostrorum irregula-
 ritates tollere, habetur in *Comp. v. Dispensatio* §.
 4. & seqq. An possimus absolvere ab excom-
 municatione, suspensione & interdicto Epi-
 scopali, vide dicenda n. 1628.

1591. §. 17. Quando Generalis noster initio sui
 regiminis revocat facultates, gratias, privilegia
 ab antecessoribus suis concessa, non intelligitur
 de facultate absolvendi, dispensandi ; nec de
 usu indulgentiarum pro liberanda anima &
 aliis similibus, sed illæ solùm revocantur, qui-
 bus quasi dispensabatur in observatione Regu-
 larum, quæque ad gubernationem & religio-
 sam disciplinam spectant, ut est facultas dandi,
 accipiendi, retinendi apud se pecuniam, utendi
 sigillo privatim &c.

1592. §. 18. S Congregatio anno 1648. de man-
 dato *Innoc. X.*, occasione controversiæ inter
 Episcopum Angelopolitanum & Patres Socie-
 tatis JESU inter cætera resolvit sequentia,
 ut

uti referunt *Manigart* in praxi pastorali pag. 1146. & *Synodus Colon.* anni 1662. pag. 178. Patres non possunt eligere Conservatores ex vi privilegiorum, si Episcopus urgeat observationem Decretorum *Tridentini* in iis, in quibus per *Trid.* vel Papam exempti subjiciuntur Episcopi jurisdictioni & correctioni. (Quomodo alias Patres possint eligere Conservatores suorum jarium & privilegiorum, habetur in *Comp. v. Conservator*) Patres affirmantes se habere contraria privilegia, tenentur ea exhibere, nec tenetur credere Episcopus. Si verba privilegiorum sint obscura & ambigua, solus Papa pro interpretatione est adeundus, uti etiam declaravit *Clemens X.* n. 1508. relatus. Omnia Patrum privilegia redacta sunt ad terminos Constitutionis *Greg. XV. Inscrutabili.* Patres gravati ære alieno, vel ad ratiocinia, vel testamentorum executores possunt conveniri coram Ordinario, si non nominaverint Conservatores intra tempus habile ab Ordinario præscriptum. Si Episcopi pro tuendis juribus cathedralium Ecclesiarum coram Judice competente agant, &c. Patres non possunt recurrere ad Conservatores. Si Regulares non approbati, confessiones audiant, vel concionentur sine benedictione aut licentia, potest Episcopus immediate agere contra illos & remediis juris coercere, etiam procedendo ad censuras. Si è Patribus quis agat contra Episcopum maledictis, scripto vel facto, debet puniri à Superioribus, & de punitione certior fieri Episcopus: Si Superiores negligent punire, potest Episcopus juxta *Trident.* sess. 25. c. 14. De Regul. Si autem profugerit ad aliam diocesim, servanda Constitutio

Clem. VIII. Suscepti muneris ratio. Prædia rustica &c. quæ spectant ad Patres, non gaudent privilegiis Collegiorum: neque tempore paschali possunt in his ministrare Eucharistiam ibi laborantibus: neque aliàs quibuscumque etiam famulis suis ministrare Baptismum, extremam Unctionem, aut assistere Matrimonio: Patres habentes apothecas quarumcumque mercium, macella & similia, non possunt quidem prohiberi, si tamen extra Collegia dent notoriè per hoc scandalum populo, prohiberi possunt ab Episcopo. Conservatores Societatis ex vi Bullæ Gregorii XIII *Æquum reputamus*, possunt in manifestis injuriis & violentiis etiam per censuras & pœnas ecclesiasticas procedere contra Vicarios generales Episcoporum. Multa ex his statuit etiam S. Congregatio, approbante Greg. XV. & Urb. VIII. uti refertur Tomo 4. Bullarum post Constitutionem 18. Greg. XV. ubi etiam habentur sequentia: Regulares exempti, quibus cura animarum non incumbit, non subjacent Episcoporum jurisdictioni in his, quæ Sacramentorum administrationem concernunt, nisi cum in Sacramentis personis sæcularibus administrandis iidem Regulares delinquant. Facultates per Constitutionem Greg. XV. *Inscrutabili*, non conceduntur Episcopis in personas nullius diœcesis: Nec conceduntur Prælati habentibus jurisdictionem quasi episcopalem. Quando Episcopus admonuit Superiores, ut amoveant Confessarium vel administratorem bonorum apud Moniales, si Superiores id non faciant, possunt id facere Episcopi, nec tenentur causam reddere Superioribus Regularibus.

§. 19. Ex dictis constat nos non posse uti 1593.
 gratis vel privilegiis, quibus *Trid.* sess. 25. c. 22.
De Regul. derogat, Comp. V. Conc. Trid. §. 3. Pu-
 tant autem *Castrop.* tr. 27, pu. 13, n. 13. & *Gob.*
 tr. 9. n. 719. hoc intelligi tantum de illis, quæ
 adversantur contentis in illa sessione, neque
 derogationem odiosam esse extendendam ad
 omnia in *Trid.* contenta: Sed hoc nos non juvat,
 nam quoad omnia derogat saltem *Bulla Pii IV.*
Trid. addita. Docet quidem *Suar.* De legibus l.
 §. c. 18. n. 18. tanquam probabilius, quod nec
Bulla Pii derogat, nisi secundum ea, quibus de-
 rogatur expressè per decursum *Trid.*, sed *Arr.*
De legibus d. 33. n. 8. & *Du Bois* ad prop. ab
Alex. VII. damnatas n. 161. melius dicunt de-
 rogare quoad omnia re ipsa opposita *Trid.*, alio-
 quin *Bulla* quoad illud punctum nihil efficeret
 sed ageret actum à *Trid.*

§. 20. Quando aliqua facultas nunc reddi- 1594.
 tur vel conceditur contra *Decreta Tridentini*,
 non requiritur derogatio circa *Trid.*, si conces-
 sio manu Papæ fuerit signata, *Pius V.* & *S. Con-*
gregatio apud *Garc.* De Benef. p. 4. c. 5. n. 34. p.
 §. c. 8. n. 87. *Barbos.* in *Collectan.* ad *Trid.* sess.
De Reform. c. 21. n. 2.

§. 21. Quamvis *Clemens VIII.* apud *Mani-* 1595.
gart pag. 1100. & in *Syn. Colon.* pag. 77. statue-
 rit, ut nullæ *Confraternitates* etiam à *Regula-*
ribus erigerentur vel aggregarentur sine con-
 sensu *Ordinarii* &c. *Constitutio* tamen illa non
 afficit nostras *Congregationes* vel *Sodalitates*,
 quarum *Indulta* omnia postea iterum confir-
 mavit per *Bullam Greg. XV.*, uti habet *Comp. v.*
Sodalitas §. 7. *Praxis* tamen habet, ut *Indulgen-*
tia primò *Româ* acceptæ non promulgentur,
 nisi subscriptæ ab *Ordinario*. §. 22.

1596. §. 22. Si Episcopi urgeant, Regulares non possunt in suis sine benedictione, in alienis autem templis sine licentia Episcoporum prædicare, *Trid. sess. 5. c. 2. Clemens X. supra n. 1504.* Quòd si Episcopi contradicant, Nostri nec in nostris nec in alienis templis possunt prædicare, *Comp. v. Prædicatores.* Per Bullam *Gregorii XIII. Vigore &c.* quæ refertur in *Instituto* pag. 82. possunt Nostri tantùm tonsurati publicè prædicare.

1597. §. 23. De facultate Sacerdotum Societatis ad applicandas Indulgentias altaris privilegiati, dixi hìc antè n. 526. Ad publicandas & lucrandas plures alias Indulgentias etiam in Missionibus, à n. 1357. 1361. ad transferendas Indulgentias cum festo S. Xaverii, n. 1357. 1376. Ad legendum Officium & Missam De S. Ignatio semel de septimana, dixi l. 4. n. 1248. Ad legendum Officium & Missam in festis nostrorum Beatorum, ibidem n. 1249. & hìc n. 375. Ad legendam Missam in privatis Oratoriis & altari portatili, hìc à n. 273. Ad legendam Missam ante auroram vel post meridiem, n. 225. 229. Ad benedicenda paramenta Missæ & campanas, n. 353. 406. Possuntque Superiores nostri reconciliare nostras ecclesias, cemeteria & Oratoria polluta, *Comp. v. Ecclesia §. 2.* Et possumus in templis nostris omni die, quo aliàs licitum est, ministrare Eucharistiam, excepto die Paschæ, *Comp. v. Eucharistia §. 1.* pro quo etiam aliam declarationem retuli l. 6. p. 1. n. 637. De facultate eodem die binandi Missam nihil habet *Compendium*, sed videri possunt dicta n. 238.

1598. Q. 226. Quid dicendum sit de facultatibus, quas *Sedes Apostolica* concedit Episcopis cum potestate communi.

municandi aliis. R. Episcopi in Germania acci-
 piunt multas facultates, quas alioqui non ha-
 bent, v. g. absolvendi ab hæresi, dispensandi in
 variis rebus. In fine, datur facultas *communican-*
di aliis Sacerdotibus illas facultates, in totum vel in
parte, sed subditur, Et prædictæ facultates tantum
concessæ intelligantur ad quinquennium. Quæritur,
 an Episcopi vi talis facultatis communicandi,
 possint alteri Sacerdoti ad plures quàm quin-
 que annos, aut etiam in perpetuum communi-
 care tales suas facultates. Possè, suadetur 1. quia
 verba illa, *prædictæ facultates tantum concessæ in-*
telligantur ad quinquennium, videntur respicere
 tantum facultates à Papa concessas Episcopis,
 non autem ab Episcopis communicandas aliis,
 nam nihil dicunt de communicandis, ergo re-
 strictio ad quinquennium videtur cadere tan-
 tum super concessionem Papæ, & non super
 communicationem ab Episcopis faciendam
Conf. nam facultas communicandi, cum sit pri-
 vilegium & beneficium Principis, est amplè in-
 terpretanda, nec plùs restringenda, quàm ver-
 ba sonent, ergo cum detur facultas communi-
 candi absolute sine verbo ullo restringente ad
 quinquennium, dicendum est esse facultatem
 communicandi ad quodcumque tempus, pro-
 ut Episcopis videbitur expedire. 2. Quando
 Episcopus dicit, *Tuius sit ad quinquennium Vica-*
rius meus cum potestate approbandi Confessarios, Ti-
tius vi hujus potestatis potest approbare in per-
petuum, ita ut quamvis potestas approbandi
 non sit perpetua, tamen approbatio sit perpe-
 tua: ergo cum Papa dicat, *Episcopus habeat ad*
quinquennium facultatem absolvendi ab hæresi cum
potestate hanc facultatem communicandi, poteris
 com-

166.
 n. 846

communicare in perpetuum ; ita ut , quamvis potestas communicandi non sit perpetua , tamen facultas communicata sit perpetua. 3. Si Episcopi ipsimet tantum acciperent facultatem v. g. absolvendi ab hæresi , & non potestatem dandi aliis facultatem absolvendi ab hæresi , ergo tale privilegium erit inutile in Germania , in qua Episcopi per se non absolvunt. E contra Episcopum non posse ulli communicare ejusmodi facultatem , nisi ad quinquennium , quo ipse eam habet , suadetur 1. quia Episcopo datur tantum potestas communicandi suam facultatem , neque enim ullo verbo plus insinuat in Rescriptis , sed Episcopus habet suam tantum ad quinquennium , ergo. *Conf.* nam communicare est facere aliquid sibi & alteri commune , ut nempe etiam alter hoc habeat , quod ipse habet , ergo si Episcopus extra quinquennium non habeat , nec alter per ipsum habebit. 2. Si Episcopus posset istas facultates communicare in perpetuum , cum inter illas sit , Dispensare in tertio gradu pro Matrimoniis contrahendis cum pauperibus , ordinare extra tempora &c. posset has aliasque , etiam ultimam die quinquennii , quo eas habet , communicare in perpetuum multis Sacerdotibus per totam diocesin suam dispersis , ita ut hi in perpetuum habituri essent facultates , quas nequidem Episcopus habebit , est autem inauditum , quod ullus Episcopus unquam ita communicarit ; & est incredibile , quod ita communicare possit , alioqui ferme frustra , teneretur singulis quinquenniis petere confirmationem talium facultatum aliis communicandarum , quia satis multos haberet in sua diocesi , qui dispensarent , ergo.

Ad 1.

Ad 1. in oppositum patet ex dictis, quia Td communicare significat hoc, nec patitur plus, quàm quod dixi in prima ratione hujus ultimæ sententiæ. *Ad 2.* patet disparitas nam aliunde constat vicariis, etiamsi ipsimet approbati non essent, & ad unicum diem futuri essent in officio Vicariû, concedi ab Episcopis potestatem simpliciter approbandi & dandi facultatem absolvendi in perpetuum, & non tantùm communicandi facultatem absolvendi, quam fortè talis Vicarius haberet. *Ad 3.* n. seq. quia si ipsis Episcopis non daretur, non possent communicare, nemo enim communicat, quod ipsemet non habet. Quod *Conf.*, nam etiam Episcopis datur facultas binandi Missam, quamvis ipsimet binare non soleant: quòd autem Episcopis ipsis detur facultas illa cum sola potestate communicandi, & non detur potestas concedendi facultatem binandi, patet ex verbis, quæ subjunguntur: *Quòd si hanc eandem facultatem alteri Sacerdoti juxta potestatem inferius apponendam communicare visum fuerit, serid ipsius conscientia injungitur &c.* Quòd autem est de hac facultate, idem est de aliis, cum Indultum non distinguat. Hinc, *Inferes 1.* Si Episcopus facultates suas habuerit per triennium, posse alicui communicare tantùm per biennium: si habuerit ad quinquennium minùs uno die, posse tantùm communicare ad unum diem. *2.* Si Episcopus in futurum provideat, ut omni quinquennio Romæ renoventur facultates suæ, poterit eas alicui communicare pro tempore vitæ suæ, per potestatem communicandi partim præsentem partim futuram; ad eum modum, quo secundùm dicta l. 3. p. 2. num. 605 possum nunc pro
tunc

tunc donare Titio aliquid, sub conditione, si sequente anno crescat, ita ut purificatâ conditione absque novo consensu meo donatio illa transeat in absolutam. Hæc disputata sint in utramque partem, nam totum pendet à mente & voluntate Sanctissimi tales facultates concedentis: cum autem in multis agatur de valore Sacramentorum, meritò debent Ordinarii à S. Sede petere declarationem, ne Sacramenta exponantur periculo nullitatis.

1599.

DUBIUM IV.

Quid sit reservatio casuum, & quis habeat potestatem reservandi & absolvendi ab iis.

» **R** Esp. I. Reservatio hæc est negatio jurisdictionis circa aliquod peccatum. Ac certum est in Ecclesia potestatem esse, quædam peccata reservandi, à quibus inferiores Confessarii non possint absolvere, ut sic subditè meliùs dirigantur & absterreantur à peccatis, quorum difficilem remissionem vident: quamquam, nisi graves causæ sint, non debeat quis vis. neque qui potest, quidvis facillè reservare, neque difficulter veniam dare absolvendi à reservatis, ne alioqui cedat in destructionem, quod debebat in ædificationem. Porro et si quis ordinarius potestatem habet reservandi, in Parochis tamen consuetudo eam abrogavit. *vid Suar. d. 30. f. 5. Lug. d. 15. f. 6. §. 3. Unde resolves.*

» I. Cum non sit obligatio confitendi venialia, ea frustra reservantur (et si fortassè possint saltem à Papa,) ideoque sola mortalia, eaque non

non nisi externa, graviora, opere consummata. 22
 ra, prudenter reservantur: Unde Clemens VIII. 23
 statuit, ut Prælati religionum, si quidem ve- 24
 lint, undecim tantum casus reservare possint, 25
 nec plures sine consensu Capituli generalis 26
 pro tota religione, vel Capituli provincialis 27
 pro Provincia: Quod tamen de culpa tantum 28
 & non censuris intelligendum est, potest enim 29
 Prælati aliquid præcipere sub excommuni- 30
 catione sibi reservata. Casus autem Clementis 31
 sunt sequentes. 32

1. Apostasia à religione, etiam retento ha- 33
 bitu. 2. Nocturna ac furtiva è Monasterio e- 34
 gressio. 3. Veneficia, incantationes & sortile- 35
 gia. 4. Proprietas contra votum paupertatis, 36
 quæ sit peccatum mortale. 5. Furtum mortale 37
 de rebus monasterii. 6. Lapsus carnis volun- 38
 tarius, opere consummatus. 7. Juramentum 39
 falsum in Judicio legitimo. 8. Procuratio, 40
 consilium vel auxilium, ad abortum foetus a- 41
 nimati, etiam effectu non secuto. 9. Occisio vel 42
 vulneratio, seu gravis percussio cujuscunque 43
 personæ. 10. Falsificatio manûs, vel sigilli offi- 44
 cialium monasterii. 11. Malitiosum impedi- 45
 mentum, retardatio aut apertio literarum à 46
 superioribus ad inferiores, vel contra. 47

II. Is, qui confitetur reservatum, mitten- 48
 dus est ad superiorem, (suadebit tamen cha- 49
 ritas, imò aliquando coget, ut ipse Confessa- 50
 rius, tacitâ personâ & casu, à superiore veniam 51
 petat absolvendi.) Quòd si superior adiri 52
 non possit, & sit causa urgens, v. g. timor in 53
 famiæ vel scandali ex omissione confessionis 54
 vel communionis, tunc potest inferior absol- 55
 vere à reservatis, cum onere, ut pœnitens se 56

„postea superiori sistat : Quod etiam verum est
 „quamvis casus censuram reservatam annexam
 „habeat : Porro eo casu peccata non reservata
 „tantum confiteri, sufficere putant probabiliter
 „Sotus, Corduba. & Gab. Anton. Palaus, Dian. tom.
 „2. t. 4. R. 104. & Lug. d. 14. de Euch. num. 86. no
 „improbat : S. Thom. tamen Suar. & alii com. de
 „cent omnia esse confitenda, quod tutius est.
 „ III. Si superior injuste neget facultatem ab
 „solvendi a reservato, posse ab alio Confessario
 „rio, etiam directe absolvi, affirmant Henr.
 „Dia. p. 2. t. 4. R. 29. esse probabile : Sed recte
 „negat. Lay. l. 3. tr. 9. cap. 13. Lug. d. 20. à n. 23.
 „ IV. Peccant superiores 1. Si sine justa causa
 „difficiles se præbeant in concedendis licentia
 „pro absolutione reservatorum, Quint. t. 3. s. 13.
 „13. ex Fag. Kon. & alii 10. Et si ex negatione
 „meatur grave subditi detrimentum, peccant
 „contra charitatem & justitiam, Lugo, Dia. p.
 „t. 6. R. 56.
 „ V. Si Superior Confessario Regularium
 „hoc deputato neget facultatem absolvendi
 „Confessarius autem judicet debere concedere
 „potest is pro ista vice absolvere, Avers. cap. 1.
 „sec. 5. Lug. s. 4. referens sic declarasse Clementinam
 „VIII. haberique in quarto tomo Bullarum
 „Bulla 26. Urbani VIII. & Quint. s. 11. dicens non
 „esse dubium ea de re : additque ex aliis 7. pro
 „babile esse, idem posse, si vero Religioso, p
 „docto & prudenti (licet non ex designatis
 „de facto) neget, Dia. part. 3. t. 2. R. 126. p. 6. t. 6.
 „56. & part. 9. t. 3. R. 15. ex Pellizario (qui videtur
 „idem esse, si poenitens ipse petat) & aliis. Im
 „Quint. loc. cit. censet probabile, quod idem fieri
 „possit, si superior adiri nequeat, & urgeat tem

pus celebrationis vel communionis, v. g. quia²²
 sine nota non potest abstinere, cum alii omnes²²
 communicent. *Ibid.* ex *Trull.* & *aliis 6. Dian. p.*²²
3. t. 2. R. 26. ²²

VI. Nihilominus certum est, posse aliquan-²²
 do Superiorem iustis de causis negare faculta-²²
 tem, & cogere subditum, ut ad se veniat *Lug.*²²
l. c. Nam si ex casu reservato grave scandalum²²
 vel damnum communitatis timeatur, potest²²
 Superior negare absolutionem, donec pœni-²²
 tens per se vel Confessarium Superiori det suf-²²
 ficientem notitiam ad illud evitandum, aliàs²²
 non est satis tutus, nec dispositus ad absolu-²²
 tionem: Quare si Confessarius eo casu urgeat²²
 absolutionem, debet is attendere, ut pœni-²²
 tens obligationi suæ satisfaciatur in adhibendo²²
 remedio communi malo vel damno, si sit ejus²²
 periculum, quia nisi hoc faciat, non potest ab-²²
 solvi, non ex defectu Jurisdictionis, sed quia²²
 non est dispositus: Ad hoc tamen requiritur,²²
 ut & obligatio pœnitentis certa sit, & alia re-²²
 media adhiberi non possint. *Suar. to. 4. de vel. l.*²²
8. c. 5. n. 10. ²²

VII. Peregrinus, quoad reservationem, judi-²²
 candus est juxta diocesim, in qua versatur, in²²
 qua, quæ reservata sint, discant Pastores ex A-²²
 gendis, aut consuetudine: ²²

VIII. Superior auditis solis reservatis potest²²
 ab aliis absolvere, & reliqua inferiori com-²²
 mittere, ex causa urgente; qualis tamen non²²
 est multitudo negotiorum, ut docet *Suar. Fer.*²²
nand. & Fill. sed alia gravior; tum quia etiam²²
 occupatissimus potest dare facultatē adeundi²²
 alterum, cum onere postea comparendi, tum²²
 quia integritas confessionis est de jure divino.²²

IX. Qui à superiore absolutus est à reserva-
tis, potest ab iisdem postea absolvi à quovis
quia non sunt amplius materia necessari-
Confessionis.

X. Qui bonâ fide confitetur, nesciens suum
casum esse reservatum, vel Sacerdotem car-
re potestate circa illum, validè quidem abso-
lvetur, cum onere tamen comparendi, *Præp. S.*
militer si Confessarius probabiliter credit non
esse reservatum (esto revera sit) valet abso-
lutio. *Less. Dian. p. 9. t. 9. R. 29.*

XI. Qui confitens habenti potestatem ordi-
nariam delegatamve in reservata, oblitus
inculpabiliter reservatum, potest illud postea
confiteri etiam inferiori, & absolvi. Quod et-
iam valet (saltem si prior habuerit potestatem
ordinariam) etiamsi prior absolutio ob
dispositionem, vel alium defectum pœnitentia-
ris invalida fuisset. Ratio, quia intendit abso-
olvere quantum potuit, ergo saltem sustulit
reservationem, quod fieri potuit absque Sacra-
mento. *vid. Præp. in 3 p. 9. d. 4. nu. 24. Mat-
tom. 3. d. 30 s. 3. Dian. p. 4 t. 4. R. 124.*

Resp. II. A reservatis absolvere potest.
Ipsè reservans. 2. Ejus in spirituali jurisdic-
tione superior. 3. Cui ipse delegavit. 4. Sacerdos
inferior, quando superior adiri non potest.
Episcopus à reservatis Papæ absolvere potest. Episcopus
supra eos, qui Romam ire non possunt.

Resp. III. Extra periculum mortis, (de quo
v. dicta *dubio superiori*) nullus inferior potest
& directè absolvere potest, nisi ex jure vel per
privilegio concedatur.

Dicitur I. *Per se*: quia de indirecta, & per
accidens, colligitur ex dictis.

Dicitur

Dicitur II. *Nisi &c.* quia in casibus Papali-
bus absolvere potest Episcopus, per se vel Vi-
carium quando sunt occulti, ut docet *Nav. c. 20*
27. Unde resol.

Mendicantes ex vi juris communis non pos-
sunt absolvere à reservatis Episcopo, quia ut
sic non habent potestatem majorem Paro-
chis, & privilegium, quod circa hoc habue-
runt, sublatum est decreto Urbani VIII. Anno
1628. Excipit tamen *Avers. cum Dia. part. 8. t. 7. R. 71.* Eos casus, qui Episcopis à jure tantum
reservantur. Imò *Quint. tom. 1. t. 3. f. 14* affirmat,
Regulares adhuc posse absolvere, sicut ante
decretum, eò quòd hoc in Provinciis non sit
promulgatum, quod *Dia. p. 9. t. 6. R. 51.* non au-
det probare, nisi ad Episcopum non pateat
recursus; tunc enim ab ipsi reservatis posse ab-
solvere, sicut possent à Papæ reservatis, *Gran. Dia. p. 5. t. 14. R. 58. v. etiam Præp. q. 19 d. 1.*

Resp IV. Si Confessarius dubitet, an pœ-
nitens lapsus sit in mortale reservatum, si-
quidem dubium sit positivum, potest (se-
quendo opinionem probabilem, & judicando
probabiliter non esse reservatum) absolvere.
Si verò dubium sit negativum, posse absolve-
re negant aliqui, ut *Arm. Cord. &c.* Probabi-
lius affirmant *Suar. Fill. Henr. Hurt. Bon. Lug. d. 20. à n. 17.*

A D D E N D A.

Quæst. 227. *Quid præterea sit notandum circa 1600.*
potestatem reservandi peccata. R. Hoc tantum,
quòd illi omnes possint reservare, qui habent
potestatem ordinariam conferendi jurisdictio-

M m m 3

nem,

nem, possunt enim illam delegare aliis vel plenè vel restrictè tantùm, *Dicast. d. 11. n. 4.* Unde posset etiam Parochus reservare respectu illius, cui à Parocho debet delegari jurisdictio, *Mai. Vasq. Dicast. contra Suar. Busenb. & alios.*

1601. Q. 228. Quotuplex sit & quomodo fieri possit reservatio. R. §. 1. Reservatio potissimùm est duplex, pœnalis & medicinalis. Pœnalis est, quæ fit in odium & pœnam alicujus peccati. Medicinalis, quæ fit propter bonum fidelium, vel ob rectam gubernationem alicujus communitatis.

1602. §. 2. Putat *Gobatt. 7. n. 260.* tum esse pœnalem, si habeat censuram annexam; medicinalem, si non habeat censuram annexam: *Castrop. t. 2. d. 1. p. 17. n. 8.* vocat pœnalem, per quam delictum ipsum specialiter prohibetur vel punitur; medicinalem, per quam delictum non specialiter prohibetur vel punitur, sed tantùm simpliciter reservatur: Hoc videtur certum, si reservatio supponat delictum & addatur ex suppositione illius commissi, tum esse pœnalem; è contrà tum esse medicinalem, si non supponat delictum, sed ponatur velut medicina præservativa, ne delictum fiat vel repetatur, & ideo videtur dicendum, quòd reservationes omnes, quæ de facto dantur, sint simul medicinales.

1603. §. 3. Reservatio fieri potest vel directè vel indirectè: Directè fit, cùm quis jurisdictionem Confessarii, quam restringit, habet sibi subordinatam, uti Episcopus Parochi sibi subiecti, quam ideo directè potest ab eo auferre, suspendere, restringere. Indirectè fit, cùm quis jurisdictionem Confessarii non habet sibi subordinatam,

natam, eò quòd hic non sit ejus subditus, suum tamen subditum eidem subjicit quoad aliqua tantùm peccata & non quoad omnia, in hoc enim casu subditus hujus Episcopi non subjicitur isti Confessario quoad illa peccata, quæ sibi reservat iste Episcopus, adeoque hic Confessarius non potest ab iis absolvere, cùm careat jurisdictione in pœnitentem, respectu istorum peccatorum.

Q. 229. *Quenam peccata reservari possint, vel de facto reserventur.* R. §. 1. Reservari possunt atrociora quædam & graviora delicta, uti habet *Trid. sess. 14. De pœn. c. 7.* Possent etiam reservari venialia, quia licet multis aliis modis deleri possint, tamen secundùm dicta n. 1549. per Sacramentum pœnitentiæ remitti non possunt, nisi ex vi jurisdictionis dependentis ab Ecclesia, quæ posset eam negare vel limitare, *Suar. Cón. Fill. Lugo, Dicast. d. 11. n. 26. Aversa q. 17. s. 2. contra Vasq.* Multò magis reservari possent mortalia negativè dubia, quia secundùm dicta à n. 606. est obligatio confitendi illa: de facto tamen non solent reservari nisi certò mortalia, & reservatio, cùm sit odiosa secundùm dicenda n. 1684. strictè est interpretanda nec extendenda ad casum dubium, *Suar. Hurt. Lugo d. 20. n. 18. Dicast. à n. 88. Aversa suprà. Nec obstat, quòd Clemens VIII. 9. Jan. 1601. prohibuerit absolutionem à casibus etiam dubiè contentis in Bulla cœnæ, nam 29. Nov. 1602. in alio Decreto de re eadem omisit illa duo adverbia, clarè & dubiè, adeoque videtur revocasse prius Decretum *Viva ad 3. prop. Alex. VII. n. 9. Pelliz. apud Dianam p. 10. t. 14. R. 8. Sanch. tamen in Decal. l. 1. c. 10. n. 74. putat peccatum in dubio reservari,**

si pro eo sit præsumptio fori externi, quia ex hoc videtur esse possessio pro certitudine delicti, sed alii, saltem in ordine ad forum internum, hanc limitationem non addunt. Quid autem dicendum sit, si, quando peccatum dubium est, absolvatur, & postea superveniat certitudo, dicitur n. 1693.

1605. §. 2. Quamvis nunc non reserventur peccata, nisi in aliquem actum externum prodeant, ideoque possit quivis approbatus absolvere, v. g. ab hæresi merè interna, tamen reservantur peccata merè interna, uti reservantur Papæ vota aliqua merè interna, v. g. castitatis, quamvis enim Ecclesia non iudicet de merè internis, tamen secundum dicta n. 1549. jurisdictio ad absolvenda etiam merè interna concedi debet ab Ecclesia, quæ negare posset vel limitare, *Suar. Vasq. Sanch. Aversa, Lug. Dicast. n. 21. Chapeav. p. 1. c. 6. Mendo d. 1. q. 4.* Quando autem peccatum internum dicatur prodire in actum externum, dicitur à n. 1649.

1606. §. 3. Peccata etiam occulta, reservantur, ut constabit ex dicendis n. 1609. & 1627. Quid autem hic dicatur occultum, publicum, notorium, deductum ad forum contentiosum dicam à n. 1656. Quod si alicubi reservetur peccatum tantum publicum, & detur illius absolutio, quando adhuc est occultum, postea autem fiat publicum, quid tum fit faciendum, dicam n. 1694.

1607. Q. 230. An incurrat reservationem, qui ignorat illam esse peccato suo annexam. R. §. 1. Si reservatio esset purè pœnalis, negant incurri *Sanch. Di. Matr. l. 9. d. 32. n. 18. Castrop. t. 2. d. 1. p. 17. num. 1. Stoz l. 2. n. 59. & alii, quod Lugo d. 20. n. 11. Col.*

e. 7. n. 360. *Diana* p. 10. r. 14. R. 8. vocant probabile, cum quia talis pœna videtur imponi contemptoribus legis aut contumacibus, quales non sunt, qui ignorant legem vel pœnam annexam, cum etiam quia si lex vel pœna sit invincibiliter ignorata, non videtur voluntariè transgressus talem legem, prout pœnalis est, cum de ea non cogitaverit, ergo nec erit talem pœnam promeritus, quæ ordinariè non est debita tali peccato, sed per accidens est annexa. Hæc sententia procedit ex suppositione, quod detur reservatio purè pœnalis, quod n. 1602. negavi Tamen,

§. 2. Quamvis reservatio non sit purè pœnalis sed simul medicinalis adhuc putant aliqui non incurri ab ignorante, quod *Quintanadv. Diana, Burgh.* cent. 3. casu 31. vocant probabile, quia semper videtur esse pœna extraordinaria: Sed absolutè tenendum est cum communissima, incurri quod clarum esse & in praxi notum dicit *Aversa* q. 17. f. 1. putantque *Hurt.* & alii oppositum esse improbabile, quia per talem reservationem, quæ potiùs est medicina quàm pœna, absolutè & antecedenter tollitur jurisdictionis à Confessario, propter bonum commune.

Q. 231. Quid addendum sit circa casus reseratos 1609.
Papæ, præsertim per *Bullam cœnæ*. R. seqq. §. 1. Quamvis nulli casus reserventur *Papæ*, nisi sint mortales & in actum externum prodeant, ut dictum est à num. 1604. tamen reservantur, quamvis sint planè occulti, ut patet ex his propositionibus ab *Alex. VII.* damnatis: Tertia Sententia asserens *Bullam cœnæ* solum prohibere absolutionem hæresis & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati *Tridentini*,

vide *Sover*
 p. 3. l. 6. n. 735.

in qua de occultis criminibus sermo est, visa & tolerata est. Quarta. Prælati regulares possunt in foro conscientie absolvere quoscumque sæculares ab hæresi occulta & ab excommunicatione propter eam incursum. Et doctrinam his damnatis propositionibus contrariam optimè firmat *Du Bois* super illas propositiones, qui videri potest.

1610. §. 2. Casus extra Bullam cœnæ reservati Papæ sunt plurimi, & quotidie fiunt plures per speciales Constitutiones, quæ etiam his temporibus emanant: v. g. nunc reservatur Papæ excommunicatio lata in illos, qui propositionem aliquam ex damnatis ab *Alex. VII. Innoc. XI. Alex. VIII.* docuerint, defenderint vel de tractaverint, nisi forsan oppugnando. Antiquior casus fusè enumerat *Filius*. tr. 15. Breviùs *Chapeau*. De cas. reserv. p. 1. c. 5. q. 1. Brevissimè pleurosq; *Busenb.* l. 7. c. 2. d. 4. a. 3. De violenta manuum injectione in Clericum plura habet *Busenb.* ibidem, ubi etiam aliqua addam. De simonia dixi l. 3. p. 1. à n. 214. 220. De duello, & ad illud quoquo modo, etiam solo aspectu concurrentibus, dixi ibidem à n. 843. 847. De negligentibus denunciationem hominis suspecti de hæresi, vel Sacerdotis occasione confessionum sollicitantis ad turpia, dixi l. 2. n. 215. 216.

1611. §. 3. A casibus Papæ reservatis extra Bullam cœnæ absolvere possunt Confessarii Societatis JESU, secundùm dicta n. 1582. Quid possint alii Regulares, peti debet ex illorum privilegiis.

1612. §. 4. Bulla cœnæ est Decretum, quod Papa omni anno die cœnæ Domini, sive Jovis sancto renovat, per quod fert censuras & reservationem in quædam crimina. Auctor Bullæ cœnæ

igno

ignoratur; cœpit autem ferri à tempore *Martini V.* anno 1420. Et declaravit *Pius V.* antiquam durare usque ad promulgationem novæ. Bullam cœnæ dabo ad longum l. 7. n. 1. Hic notabo aliqua circa præcipuos casus in Bullæ cœnæ contentos.

§. 5. Reservatur in ea, hæresis formalis tantum, per quam quis cum pertinacia tuetur errorem agnitum; unde ab illis, qui non habent specialem facultatem, absolvi possunt hæretici materiales, quales dari etiam in Germania, dixi l. 2. n. 94. quamvis fortè per neglectum inquirendi aut alio modo peccarint mortaliter non admittendo fidem, talis enim casus, licet sit peccatum mortale contra fidem, tamen non est verè casus Bullæ, cum non sit hæresis formalis. Et idem est de eo, qui absque errore interno negat fidem, quamvis enim peccet contra fidem & pro foro externo præsumatur esse hæreticus, tamen pro foro conscientie non incurrit pœnas nec reservationem hæresi impositam, communis cum *Viva* ad prop. 3. *Alex. VII.* & De Jubil. q. 11. a. 1. n. 7. Au autem manifestans suum dubium in fide, incurrat, dicitur num. 1651.

§. 6. Casus omnes reservati Papæ habent annexam excommunicationem, & propter hanc reservantur, *Sansh.* in Decal. l. 2. c. 8. n. 3. c. 11. n. 1. *Chapeav.* c. 4. *Aversa* q. 17. l. 2. *Castrop.* tr. 4. d. 4. p. 3. *Gob.* t. 7. n. 360. *Viva* De Jubil. q. 11. a. 1. Quod certum videtur de casibus Bullæ cœnæ, nam initio semper ponitur, *Excommunicamus* &c. & tum in fine Bullæ additur, quòd absolutio à prædictis sententiis, nempe excommunicationis, reservetur soli Pontifici, ergo reservan-

tur propter illam censuram : hinc si peccatum non sciverit censuram esse annexam, aut de illa non cogitarit, quando peccabat, non incurrit censuram, ergo nec reservationem, à talibus enim pœnis excusat ignorantia & inadvertentia, uti dixi l. 1. à n. 767. & præter ibi citatos docent *Aversa* l. 1. *Tamb.* in Decal. l. 1. c. 2. §. 10. n. 9. *Stoz* l. 2. n. 60. Atque idem est, si propter metum vel quamcumque aliam causam non incurritur censura, tum enim etiam non incurritur reservatio papalis, *Suar.* De pœn. d. 29. f. 2. n. 11. *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 8. n. 3. & 5. *Tamb.* De cas. reserv. c. 5. §. 1. *Diana* p. 9. t. 6. R. 13. *Castrop. Gob.* & *Stoz* suprâ, *Dicast.* De pœn. d. 11. à n. 19. Et quamvis ignorantia legis sit vincibilis & mortaliter culpabilis, dummodo non sit crassa, adhuc probabile est excusare à censura, secundum dicta l. 1. n. 770. & dicenda de censuris. Aliud est de casibus reservatis ab Episcopo vel Prælato regulari, etiam habentibus annexam censuram, mens enim horum est, ut quamvis non incurritur censura, peccatum maneat reservatum, censuram enim addunt, ut reservatio gravior & difficilior, *Tamb.* & *Stoz* n. 61.

1615. §. 7. *Laym. Gob.* & alii probabiliter dicunt Bullam cœnæ, quoad libros, quibus hæresis inspersa est & non ex professo defenditur, non esse in eo rigore receptam in Germania, adeoque lectionem talis libri non esse verè casus Bullæ reservatum.

1616. §. 8. Quamvis in Jubilæo vel aliàs concedatur facultas generalis absolvendi, à quibuslibet peccatis & censuris, non intelliguntur reservata uti habet communis, quia specialiter excepta requirunt specialem concessionem. Quando

additur generaliter, etiam à reservatis Sedi Apostolicæ, non intelliguntur casus Bullæ cœnæ, Ugol. Suar. Sanch. c. 12. n. 13. Chapeav. p. 1. c. 4. Viva suprâ, quia etiam talis facultas generalis non censetur se extendere ad ea, quæ specialiter eximuntur. Quando additur generaliter, ab omni excommunicatione Papæ reservata, ac etiam à casibus Bullæ cœnæ, si non fiat expressa mentio de facultate absolvendi etiam ab hæresi, adhuc dicunt Sanch. n. 10. Lugo d. 20. n. 162. Gregorium XIII. declarasse hanc non censi concessam, sicuti enim hæresis maximè speciali reservatione eximitur, ita exigit specialem & expressam pro absolutione facultatem, quod operosè persuadere nititur Viva: Sed alii in hoc ultimo contradicunt; & Tannerus d. 6. n. 123. dicit non esse dubitandum pro Germania, quòd concessa ad casus Bullæ cœnæ etiam intelligatur ad hæresin & lectionem librorum hæreticorum, cum illius facultatis usus in Germania sit maximè necessarius & ferme unicus. Si detur facultas ad omnia peccata & censuras, per censuras non intelligitur suspensio, sed tantùm illæ censuræ, intelliguntur, quæ per se impediunt absolutionem à peccatis, Aversa f. 7. Nec intelligitur ulla irregularitas, uti dictum est n. 1458.

§. 9. Trident. sess. 24. c. 6. De Reform. dat facultatem Episcopis quoscumque sibi subditos absolvendi à casibus occultis Sedi Apostolicæ reservatis, etiam ab hæresi, & consequenter etiam à reliquis casibus Bullæ cœnæ: quæ facultatem perdurare dicunt Dicast. De cens. d. 3. n. 139. Tann. n. 121. & alii. Hinc inferunt cum Wagnerck apud Gob. n. 371. litt. B. obtentâ ab Episcopis hac facultate, quæ ipsis jam est ordinaria

1617.

naria

naria, etiam nos posse ab istis casibus occultis
absolvere. Sed (præterquam quòd hoc fit ca-
rùm ad casus occultos) quia gravissimi Aucto-
res cum *Suar. De cens. d. 21. f. 3. n. 5. Sanchez*
11. à n. 26. *Aversa q. 17. f. 6.* referunt Romæ
censuram esse, quòd facultas illa revocetur per
gulas Bullas cœnæ, secundum ea, quæ n. seq.
cam & consentit *Viva ad prop. 3. Alex. VII.*
4. non videmur tutò posse ex hoc fundamen-
tum procedere. Solent tamen Episcopi Romæ per
re & obtinere ad quinquennium speciales
cultates absolvendi ab hæresi & cæteris casibus
Bullæ cœnæ, etiam quando publici sunt, quæ
etiam possint aliis communicare, secundum
cœta à n. 1598. Ac similes etiam facultates habe-
nt Nuntii Apostolici pro tempore suæ Legationis
quas etiam possint aliis committere, à quibus
nobis communicetur vel committatur facultas
absolvendi ab hæresi & aliis casibus Bullæ, tu-
m procedemus: De cætero.

1618. §. 10. Videtur dicendum cum *Aversa q. 17.*
f. 6. quòd à casibus, qui verè sunt Bullæ cœnæ
absolvere non possint ulli Regulares, per se lo-
quendo, quia facultates qualescumque sine
concessa sive quomodocumque communicata
ad absolvendum ab hæresi & casibus Bullæ cœ-
næ, omni anno revocantur per promulgatio-
nem novæ Bullæ, privilegium enim, quòd nul-
læ facultates censeantur revocatae per Bullam
cœnæ, quæ in futurum emanabit, erat tantum
vivæ vocis, & revocatum est per *Urbanum VIII.*
ut fatetur novum *Comp. nostrum privilegio-*
rum v. *Bullæ cœnæ §. 2.* Et respectivè ad alios
etiam Mendicantes declaravit *S. Congregatio*
eodem *Urb. VIII. 7. Nov. 1628.* ut refert *Martini*

gert in Praxi pastorali pag. 1122. & fatetur Bona-
gratia in Summula Regul. v. Absolutio pag. 177.
per confirmationem privilegiorum apud Re-
gulares datam vel fortè dandam post *Tridenti-*
num, non revixisse facultatem absolvendi à re-
servatis in Bulla cœnæ, utpote quæ tollatur per an-
nuam ipsius Bullæ publicationem. Et eadem S. Con-
greg. 15. Junii 1647. approbante *Innoc. X.* ite-
rum declaravit id esse conforme Constitutioni-
bus factis de mandato *Clementis VIII. Pauli V.*
Urb VIII., uti refert *Manig.* pag. 1156.

Objicies. Varii Pontifices concesserunt Regu-
laribus facultatem absolvendi ab hæresi & casti-
bus Bullæ cœnæ, & simul privilegium, ut per
Bullam cœnæ non censeatur talis facultas re-
vocari. Speciatim *Julius III.* 22. Oct. 1552. per
Bullam, *Sacræ Religionis* dat Societati *JESU* fa-
cultatem quoscumque à castibus hæresis & aliis con-
tra fidem, & consequentibus censuris quibuscumque
absolvendi: confirmans autem omnia privilegia
& facultates à quocumque nobis concessas ad-
dit, *Illis perpetuæ & inconcussæ firmitatis robur ad-*
dicimus, illaque inviolabiliter observari, & sub quibus
vis derogationibus, revocationibus, suspensionibus,
alterationibus, decretis, declarationibus, ac litteris
Apostolicis, etiam quasvis clausulas generales vel spe-
ciales, etiam derogatoriæ derogatorias, efficacio-
res & insolitas, ac etiam irritantia decreta, sub qua-
cumque verborum forma & expressione in se continen-
tibus, ac Cancellariæ Apostolicæ regulis seu constitu-
tionibus Apostolicis, quomodolibet pro tempore factis
& editis, ullo unquam tempore comprehendi, aut eis
in aliquo derogari seu ea revocari aut alterari nullate-
nus posse. Similes confirmationes dederunt no-
bis vel aliis aliis Pontifices, quas communica-
mus.

mus.

mus, uti retuli l. 1. n. 857. R. Hæ concessione
 omnes non obligant sequentes Pontifices, quæ
 æqualem cum prioribus potestatem habent, &
 revocant formâ, quâ volunt, dummodo suffi-
 cienter significant mentem suam etiam ad non
 aliosque Regulares extendi, hoc autem secu-
 dum dicta n. 1464. sufficienter significant per
 hoc, quod in singulis Bullis cœnæ dicant totam
 potestatem absolvendi quibuscumque Ecclesiasticis
 secularibus, & quorumvis Ordinum etiam mendi-
 cantium ac militiarum Regularibus, etiam Episcopi-
 li vel aliâ majori dignitate præditis. De privilegio
 autem subjungitur. Quæ omnia, quoad hoc, et
 rum omnium tenores, ac si ad verbum, nihil penitus
 omisso infererentur, præsentibus pro expressis haberi-
 tes, penitus tollimus & omnino revocamus. Hinc
 etiam inferuntur Mendicantibus, q. 5. c. 5. c. 5. c. 5. c. 5.
 etiam inferuntur Mendicantibus, q. 5. c. 5. c. 5. c. 5.
 vocata omnia etiam remuneratoria &c. omnia
 Regularium privilegia, quantum Bullæ cœnæ
 concernunt. Videri possunt dicta l. 1. n. 857.

Instabis. Si talis facultas tollatur per quamlibet
 Bullam annuam, frustra data esset ab illis
 Pontificibus scientibus quotannis emanantem
 eam Bullam: hinc etiam Sixtus V. & Clemens
 VIII. renovationi Bullæ expressè addiderunt
 nisi in privilegiis casus in Bulla contenti expressè con-
 cederentur, quam conditionem sequentes Pon-
 tifices, qui omittunt, videntur subintelligere,
 inquit Layman. R. n. seq. nam valet pro tempo-
 re vitæ talis Pontificis. Sixtus autem & Clemens
 specialiter favebant Regularibus, hinc addide-
 runt clausulam illam ipsis faventem, quam
 cum reliqui Pontifices omittant, utanturque
 verbis universalibus, quæ comprehendunt etiam
 am casus per privilegia Regularibus concessos.

hi sub Bullam cœnæ revocantem cadunt. Sub eam tamen non cadunt facultates, quas Papa Nuntiis vel Episcopis concedit ad certos annos, nam dantur cum voluntate præveniendi revocationem talis Bullæ emanaturæ.

§. 11. Putarunt *Becanus, Perlinus & alii* Bullam cœnæ non esse receptam in quibusdam Germaniæ locis; & speciatim de Bavaria id asserunt *Tann. & Laym.* l. 1. tr. 5. p. 2. c. 5. n. 2. quoad aliqua. Quod etiam de aliis locis dicunt multi cum *Marchantio* in *Tribun.* tr. 2. tit. 4. q. 8., etiam ideo, quia deest sufficiens illius apud populum promulgatio. Sed ex dictis l. 1. n. 579. constat ad obligandos per eam omnes satis esse, quod Romæ promulgetur, & alibi constet de hoc & de casibus in ea contentis. Confessarii autem, præsertim Regulares, qui uti deberent privilegio absolvendi, satis sciunt de Bulla revocante, cum in domibus eorum debeat esse publicè exposita.

§. 12. *Laym. Perlín. Gob. & alii* docent etiam ideo posse Nos & quoscumque approbatos in Germania absolvere ab hæresi & lectione librorum prohibitorum, quia hinc non est facilis, imò plerumque est moraliter impossibilis accessus ad Papam, ob sumptus magnos, jacturam rei domesticæ, molestias & pericula viæ &c. Neque ideo est obligatio scribendi Romam, quod aliqui volunt, nam quamvis id facile fieri posset, tamen tenent satis multi cum *Dicast. De cens.* d. 3. n. 57. & *Castrop.* tr. 4. d. 4. p. 3. §. 5. n. 7. id non esse opus, præsertim cum litteræ sint expositæ periculo publicationis. Nec propterea est obligatio accedendi Episcopum, quod etiam aliqui volunt, nam ad Episcopum remittimur

pro solo casu percussionis Clerici, uti notatur
Suar. Mol. Sanch. in Decal. l. 2. c. 13. n. 9. Contra
 est, nam quia difficilis est Romam recursus, ideo
 Papa in his partibus dat Nuntio Apostolico
 Episcopis specialem facultatem aliis commu-
 nicabilem ad casus Bullæ cœnæ, ergo certum
 videtur ex mente Papæ non omnes habere fa-
 cultatem illam.

1621. §. 13. *Gob. tr. 7. à n. 355.* docet casus, qui
 valde frequenter contingunt, non solere reser-
 vari, præsertim Papæ, & inde infert lectiones
 librorum prohibitorum in Germania non esse
 reservatam. Idem etiam dicit *Laym. de hæresi*
 quæ in his partibus nimis frequens est. Contra
 est 1. nam hæresis formalis, quæ sola reser-
 vatur, non est ita frequens. 2. Casus etiam me-
 diocriter frequentes reservari possunt Papæ
 uti quibusdam Episcopis reservatur homici-
 dium, percussio Clerici, furtum sacrilegum, for-
 tæ etiam ideo, ut frequentia emendetur. 3. Cer-
 tum est ex praxi Romana, item dioecesi
 multis locis, etiam pro Germania reservari
 hæresin.

1622. §. 14. Dubitant aliqui, an omnibus illis
 non obstantibus possint saltem Prælati Regu-
 lares suos subditos absolvere ab hæresi occultâ
 & aliis occultis casibus Bullæ cœnæ, nam quæ-
 ritur quid jure communi possint Episcopi cum suis subditis
 possint Prælati regulares circa suos, *Suar. De Relig.*
t. 2. l. 2. c. 39. t. 4. l. 2. c. 15. Viva ad prop. 4. Alex.
VII. Et prop. 4. damnata, quam retuli n. 1609
 solum loquitur de absolutione sæculariû, hinc
Bonagrata supra pag. 162. multis contendit
 posse. Sed dicendum non posse, quia Bulla cœ-
 næ excommunicat omnes hæreticos, quocumque

que nomine censeantur, & tum absolutionem illius aliorumque casuum reservat soli Romano Pontifici, derogando quoad hoc omnibus privilegiis quorumcumque, etiam *Episcopali vel alia majori dignitate præditorum*, ita cum plurimis aliis *Suar. Sanch. c. 11. n. 7. Diana p. 3. tr. 2. R. 122. Viva suprâ Mendo q. 4.* dicens sententiam *Bonagratiæ* non ampliùs esse probabilem.

§. 15. In articulo, vel etiam secundùm dicta 1623.
n. 1561. in periculo mortis possunt Sacerdotes omnes absolvere à quibusvis casibus etiam *Bullæ cœnæ*, quia tum nihil reservatur, uti constat ex *Trid. sess. 14. De pœn. c. 7.* Attamen tum observanda sunt hæc tria, 1. Ut detur cautio de satisfaciendo parti læsæ, vel pignoratitia vel fide jussoria, vel si hæ fieri non possint, juratoria. 2. Ut fiat juramentum de obediendo mandatis Ecclesiæ: per quod tamen non imponitur nova obligatio servandi quæcumque præcepta Ecclesiæ, sed illud solum, quod absolvens vel Superior injunxerit, nempe ne iterum illud crimen patret. 3. Ut absolvendus juret per se ipsum componere coram Papa, quando poterit, ut nempe opportuna medicina adhibeatur & imponatur satisfactio debita, alioquin reincidat in excommunicationem, ita quoad omnia *Sanch. c. 13. à n. 17. Ubi à n. 31.* adhuc notat sequentia, 1. Supradicta onera tum tantùm imponi, quando ratione necessitatis datur absolutio, non autem si detur in Jubilæo vel ex privilegio, nisi expressè injungatur. Vide dicta à n. 1453. 2. Qui v. g. destitutus usu rationis ista præstare non potest, est nihilominus absolvendus. 3. Quamvis Confessarius non imponat ista, valet absolutio: ita etiam *Aversa q. 17. l. 7. in fine.*

1624.

§. 16. Si extra periculum mortis aliud impedimentum perpetuum vel diuturnum quominus habens reservatum, per seipsum sistat Papæ, v. g. quia est impubes, senex, pauper, pateretur grave aliud damnum, *Abb. Anchar. Felin. Angel. Nav. Sil. Tabien. Covarr. Henr. Suar. Ugol. Castrop. Carden.* in 1. crisi d. 80. n. 4. *Dicast.* d. 11. n. 265. dicunt posse absolvi ab Episcopo suo: (*Viva* n. 7. & alii contra alios putant etiam ab alio inferiore, si non detur recursus ad Episcopum) & consentit *Sanch.* num. 37. excipiens solam hæresin, putat enim pro haereticis Romam recurrere per procuratores vel litteras, sed exceptionem illam rejiciunt *Castroft. Dicast.* n. 268. *Aversa* f. 5. id enim Episcopo conceditur in jure *Cap. Eos qui. Cap. Mulieres. Cap. Quamvis. Cap. De cætero. De sent. et comm. sine ulla distinctione.* Quod si adiri possit Nuntius Apostolicus, *Nav. Côn. Bonac. L.* *Dicast.* n. 266. negant esse obligationem huiusmodi adeundi, quia sicuti Episcopus, ita etiam Nuntius id potest per delegationem Papæ: è contra alii cum *Aversa* f. 5. dicunt adeundum Nuntium, quia specialiter constitutus est in partibus, ut sit loco papæ, & *Cap. Quamvis.* dicitur posse pœnitentem absolvi, quando non potest adire Pontificem & Legatum.

1625.

Q. 232. Quid addendum sit circa casus Episcopis reservatos. *Bz. seqq. §. 1.* De jure communi reservatos in omni diœcesi, refert *Dicast.* de censur. d. 3. à num. 222. sed *Chapeav.* p. 1. c. 5. q. 2. concludit nunc tantum esse hos duos, nempe crimen incendiarii & peccatum, ob quod solennis pœnitentia est indicenda, quod tamen nunc etiam non amplius est in usu: unde *Fil.*

tr. 7. n. 273. absolutè dicit nullum casum de jure nunc esse reservatum Episcopis.

§. 2. Monet *Clemens VIII.* in Decretis super 1626. absolutione à censuris, ut Episcopi paucos, eosque tantùm, quos ad Christianam disciplinam retinendam reservandos judicaverint, reservent; Et in declaratione ejusdem Decreti prohibetur, ne sibi superflue reservent casus Bullæ cœnæ aut alios Sedi Apostolicæ reser-
vatos: iterumque monentur de reservandis pau-
cis iisque atrocibus criminibus, uti refert *Fill.*
num. 280.

§. 3. Certum est Episcopos sæpe reservare 1627. peccata occulta, *Chapeav.* suprâ, *Gob. t. 7. n. 397.* Et quando reservant peccatum simpliciter sine addito, intelligitur etiam occultum, nisi aliud aliunde resciaur, de quo consulendæ propriæ Agendæ. Quandonam autem casus censeatur occultus, dicitur à n. 1656.

§. 4. Nulli Regulares possunt sine licentia 1628. Episcopi absolvere à casibus ipsi reservatis, etiamsi absolvere possent à quibuscumque Pa-
pæ reservatis, uti declaravit *Clemens X. n. 1508.* & *Alex. VII.* damnans hanc 21. prop. *Mendi-*
cantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis non obtentâ ad id Episcoporum facultate. Quod Vi-
va ad prop. 12. Alex. VII. extendit etiam ad casus, quos Papa vel jus commune aut consue-
tudo reservat Episcopo, de quibus n. 1617. est dictum, sed in hoc valde probabiliter contra-
dicunt *Aversa* alique supra 30. Auctores apud *Th. Hurt. t. 1. tr. 5. R. 17.* nam videtur esse sermo de casibus, quos ipsimet Episcopi sibi reservant: Hinc aliqui cum *Pelliz. tr. 6. c. 2. n. 59.* dicunt Mendicantes posse absolvere à casibus, quos

non ipse Episcopus sed Synodus reservat Episcopo, sed in hoc melius contradicit *Viva*, quod enim reservat Synodus, cui præest Episcopus reservat ipse Episcopus. Putant tamen *Gob.* 374. & *Sporer* n. 747. Episcopos scientes, quod Mendicantes in Germania absolvant à castibus sibi reservatis, & non contradicentes, hoc ipsi censeri tacite consentire, sed credo communiter contradicere. Similiter non possunt Regulares absolvere ab excommunicationibus, quæ Ordinarii sibi specialiter reservant, quia potestatem illam sustulit *Paulus V.* apud *Pelliz.* t. 8. c. 3. f. 2. subf. 2. n. 85. quidquid contradicat *Dian.* p. 3. t. 2. R. 13. Addit tamen *Pelliz.* adhuc possunt nos absolvere à suspensione & interdicto Episcopali, quia *Paulus V.* tantum loquitur de excommunicatione, quo nomine non veniunt istæ aliæ censuræ, sed de hoc nihil invenio in *Comp.* nostro, & *Aversa* q. 17. f. 6. universaliter dicit non posse à censuris ab Episcopo reservatis. Quid in Jubilæo sit dicendum, vide n. 1451.

1629. §. 5. Si idem casus sit reservatus Papæ & Episcopo, qui potest tollere reservationem Papalem, non ideo semper potest Episcopalem tollere, quia Papa relinquit casum Episcopi in statu quo, *Dicast.* De pœn. d. 11. n. 160. Peccata autem impuberum, id est, masculorum ante 14. & femellarum ante 12. annum, quæ aliàs essent reservata Papæ, tum reservantur Episcopo, si committentes usu rationis perfecto polleant. De cætero, v. g. incestus puerorum, qui perfectum usum rationis necdum habent, nemini est reservatus, etiamsi pueri post pubertatem prius confiteantur, *Palud. Cajet. Chapeav.* p. 1. c. 6. q. 4. Vide dicenda n. 1691.

§. 6. Quamvis Episcopus dicat se concedere alicui potestatem absolvendi ab omnibus peccatis, imò & omnem potestatem suam, non ideo censetur concedere ad casus sibi reservados, nisi mens ejus aliunde constet, sed debet fieri de his specialis mentio, quia specialiter excepti sunt, *Nav. Dicast. De censur. d. 3. n. 228.* Quando autem dat facultatem ad omnes casus sibi reservados, non ideo dat ad casus Papales, à quibus absolvere potest Episcopus, sed tantum delegat ad suos, nisi aliter exprimat. Nec ideo dat ad censuras sibi reservatas, quia censura non est casus reservatus sed pœna illius *Nav. apud Aversam q. 17. f. 7.* 1630.

§. 7. Reservatio Episcopalis habet vim tantum intra diœcesin reservantis, hinc si peregrinus habens reservatum confiteatur in diœcesi, ubi non est reservatum, potest ibi à quovis approbato absolvi sine onere sistendi se suo Episcopo, uti declarat *Clemens X. n. 1508.*, qui tamen excipit casum, nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam diœcesin pro absolutione obtinenda migrasse, tum enim Episcopus ipse non censetur consentire. Et ibidem declarat, si casus sit reservatus in diœcesi, in qua Confessarius audit, talem peregrinum non posse absolvi sine facultate hujus Episcopi, quod certum est, si talis casus sit reservatus in diœcesi tam pœnitentis quam Confessarii: si autem casus non sit reservatus in diœcesi pœnitentis, sed tantum in diœcesi Confessarii, de hoc casu nihil expressè declarat *Clemens*, nam tantum loquitur de veniente cum casu in sua diœcesi reservato: plerique tamen cum *Suar. Lug. Con. Bordon. Marchant. Aversa f. 3.* putant 1631.

Confessarium hinc non posse absolvere & *Dicast.* dicit esse rem claram, quia Episcopus hujus diocesis directè sustulit illi jurisdictionem respectu talis peccati; quamvis *Fagund. & Stozi* l. 2. n. 64. putent posse absolvere, tum quia reservatio fit ab Episcopo nonnisi in bonum propriæ diocesis, ergo nonnisi circa peccata suorum diocesanorum, tum etiam quia Confessarius viatorum absolvit per jurisdictionem ab Episcopo viatoris ex recepta consuetudine delegatam. Si tamen figeret hinc quasi domicilium, tum subjiceretur etiam huic Episcopo, & deberet judicari secundum leges hujus diocesis.

1632. §. 8. Probabilius est cum multis apud *Dicast.* De pœn. d. 11. à n. 244., quòd diocesani etiam extra suam diocësin existentes incurrant reservationem per suum Episcopum annexam peccato, quod alibi committunt, quamvis reservatum non sit in loco, in quo committunt, quia ad bonum commune diocesis spectat, ut subditi, ubicumque sint, abstineant ab ejusmodi criminibus: de quo quamvis videatur dubitare *Stozi* suprâ, tamen certum videtur, quòd post reditum in diocësin suam non possint à tali peccato absolvi nisi ab habente potestatem in reservata.

1633. §. 9. Pœnitentarii, qui in cathedralibus ecclesiis exponuntur ad audiendas confessiones loco Episcopi, habent potestatem in omnes casus & censuras Episcopales, *Chapeav. c. 4.* Declaravit autem S. Congregatio, teste *Dicast. n. 237.* Episcopum posse deputare sibi aliquem Confessarium cum eadem auctoritate, quam ipse posset in sibi subditos exercere, Quod *Dicast. n. 273.* etiam extendit ad Vicarium Episcopi. Vide tamen dicenda n. 1687. §. 10.

§. 10. Manet reservatio casuum, quamvis 1634.
 moriatur Episcopus, qui reservavit, si succes-
 sor non revocet, est enim per modum statuti
 perpetui, *Chapeav. c. 5. in fine.* Tum autem cen-
 setur casus definere esse reservatus, si Episcopus
 edat novum catalogum casuum reservatorum,
 & aliquem omittat: & tum definit reservatio
 casus antea commissi, non tamen excommuni-
 catio, quæ absolute indiget: unde à contra-
 rio, si Episcopus ponat novum casum reserva-
 tum, qui hunc antea commisit, non potest sine
 Episcopi licentia absolvi, nisi aliud colligatur
 ex verbis, quia jam sublata est jurisdictio res-
 pectu illius: attamen excommunicatio non liga-
 bit, si annexa sit, quia hæc non imponitur nisi
 peccatis committendis, *Bordon. Aversa supra.*

§. 11. Si Episcopus sic statueret, *volo, ut qui hoc 1635.*
commissit, non possit à me absolvi, sed peccatum &
 censura sit reservata Papæ, illud peccatum non
 ideo esset reservatum Papæ, sed Episcopus pos-
 set ab eo absolvere, *Rayn. in Heter. Tom. 16. f.*
 1. pu. 9. n. 34. Talis tamen casus videtur fore E-
 piscopo ipsi reservatus, quia à reliquis efficaci-
 ter sustulisset jurisdictionem.

Q. 233. *Quinam casus sint ab Episcopo reserva- 1636.*
ti in Coloniensi & aliis vicinis diœcesibus. R. In
Coloniensi reservantur sequentes, uti habetur in
 Synodo anni 1662. pag. 71. Apostasia. Homi-
 cidium voluntarium. Incendium ecclesiæ. So-
 domia. Raptus virginum. Incestus cum con-
 sanguineis aut affinibus in primo aut secundo
 gradu, aut cum sanctimonialibus. Adulterium
 manifestum. Injunctio manuum violenta in Pa-
 rentes cum læsione. Blasphemia magna serió-
 que prolata. Veneficium. Sortilegium. Liga-

tura & omne maleficium, quo impeditur actus matrimonialis in conjugibus. Perjurium manifestum. Et quamvis per *adulterium manifestum*, & *perjurium manifestum*, insinuetur reliqua reservari, quamvis sint occulta, tamen *Vintus De Sacram. t. 7. c. 11. q. 11.* testatur casus occultos hic non reservari.

1637.

In Moguntina.

In Agenda anno 1696. impressa reservantur tantum tres sequentes, etiam si sint occulti: 1. Homicidium voluntarium. 2. Stuprum vitium. 3. Crimen incendiariorum.

1638.

In Trevirensi.

1. Enormis blasphemia in Deum vel Sanctos in loco publico. 2. Abusus Hostiæ, facti Chrismatismis, Olei sacri vel cujusvis rei sacrati ad sortilegium, divinationem, incantationem aliosve magicos usus. 3. Perjurium Clerici at tactis Evangelii in iudicio. 4. Crimen incendiarii, excisio notabilis segetis, arborum frugiferarum, vitium & vinearum, ex odio tertii aut communitatis. 5. Crimen falsariorum tam monetæ quàm litterarum seu instrumentorum publicorum. 6. Sodomia, bestialitas, congressus cum dæmone carnalis. 7. Commixtio Sacerdotis cum filia spirituali. 8. Homicidium voluntarium quantumvis occultum: & adhortatio, ex qua commissum est homicidium. 9. Depulsio foetus sive animati sive inanimati. 10. Percussio Parentum enormis. 11. Matrimonium à sciente, conjugem suam aut alterius contrahentis adhuc vivere, initum.

Notandum est autem, quòd etsi quis generalem à reservatis his absolvendi facultatem accipiat, tamen ordinariè excipiantur septimus,

ut

uti & gravis percussio Clerici, quæ etiam reservata est, quapropter à duobus his casibus absolvere non potest nisi cum facultate speciali.

In Paderbornensi.

1639.

Agenda impressa Neuhufii 1687. Titulo, *Ordo ministrandi Sacramentum Pœnitentiæ*, sic habet. *Casus in hac diœcesi Episcopo reservati sunt sequentes.* 1. Crimen incendiarii. 2. Sacrilega Calicum & Monstrantiarum ex ecclesia surreptio. 3. Homicidium & infanticidium tam prolis natæ quàm foetus animati. 4. Incestus in primo gradu & congressus cum Moniali. 5. Sodomia & cum brutis congressio. 6. Defloratio violenta virginum & earundem raptus. 7. Omne explicitum cum dæmone pactum & grave per veneficium illatum damnum.

Praxis hoc tempore, quo scribo anno 1711., habet, ut dicti casus etiam occulti censeantur reservati.

In Monasteriensi.

1640.

A multis consequenter Episcopis antehac reservata est sola percussio Clerici. Quidnam præterea reservetur, docebit nova Agenda Pastoralis.

In Osnabrugensi.

1641.

Acta Synodalia Ecclesiæ Osnabrugensis pag. 242. ex Synodo ultima Mindæ celebrata in Octobri 1632. hoc modo eos referunt Decreto 13. De Sacramento Pœnitentiæ. *Casus Clericorum Nobis reservati:* Fornicatio cum filia spiritali sive confessionis. Concubinatus publicus. Confessionis revelatio. Furtiva susceptio sacrorum Ordinum sine debita licentia & dimissorialibus ab alieno Episcopo; aut cum notatus censuris quispiam Ordinem suscipit, aut sine Ord-

Ordinibus celebrat ministratve. *Casus laicorum reservati Nobis*: Matrimonium contractum cum alia, conjuge adhuc vivente, scienter aut clandestinè, non servatâ formâ Concilii Tridentini. Machinatio in mortem conjugis, morte secutâ. *Casus Clericorum & laicorum communes reservati Nobis*: Homicidium voluntarium, factum præcepto, consilio, vel consensu deliberato commissum. Sacrilegium in re vel in persona. Incestus cum consanguineis vel affinibus in gradu à Concilio Tridentino definito. Adulterium. Raptus. Procuratio abortûs vel sterilitatis. Incendium ecclesiarum, domorum aut segetum, malitiosè factum. Pollutio ecclesiæ, cœmiterii, sanguinis vel seminis effusione. Violatio libertatis vel immunitatis ecclesiasticæ. Item veneficium, sortilegium, divinatio, incantatio cum pacto dæmonis expresso vel implicito; & abusus Sacramentorum & sacrarum rerum ad superstitiones & artes magicas. Ab his casibus si quis Confessarius cujusvis Ordinis sine facultate, scripto à Nobis datâ, aliquem absolvere attentârit, excommunicationis poenam ipso facto subeat.

Tempore, quo scribo, anno 1711., praxis habet in diœcesi Osnabrugensi, ut casus occulti non censeantur reservati.

1642.

In Hildesensi.

In Synodo diœcesana 12. & 13. Aprilis 1652. *Casus reservati*: Veneficia, incantationes, sortilegia. Homicidium voluntarium. Percussio priorum Parentum deliberata. Stuprum cum violentia. Raptus. Incestus cum consanguineis aut sanctimonialibus. Bestialitas. Sodomia. Procuratio abortûs animato foetu, etiam effectu

effectu non secuto. Perjurium in iudicio factum. Blasphemia enormis. Crimen incendiariorum. Reiteratio Baptismi, Confirmationis & Ordinis tam activa quàm passiva. Violatio immunitatis aut libertatis Ecclesiasticæ. Violatio sigilli confessionis. Falsificatio litterarum publicarum. Conjugis machinatio in mortem alterius conjugis. Abusus Sacramentorum ad vana & superstitiosa.

In Leodiensi.

1643.

1. Hæresis. 2. Apostasia. 3. Homicidium voluntarium. 4. Injectio manuum in Parentes. 5. Machinatio in mortem conjugis. 6. Veneficium. 7. Maleficium. 8. Incantatio. 9. Procuratio abortûs. 10. Prolis oppressio. 11. Stuprum five violenta defloratio virginis. 12. Raptus. 13. Matrimonium contractum post votum castitatis aut in gradu prohibito scienter, vel priore uxore adhuc vivente. 14. Incestus cum consanguineis aut cum virgine sacra seu Moniali professa. 15. Concubitus contra naturam, putà Sodomia & ejus generis graviora crimina. 16. Falsitas circa monetam. 17. Falsitas circa litteras alicujus Prælati inferioris Papæ. 18. Solenne perjurium. 19. Publica enormis blasphemia in Deum aut Sanctos. 20. Insignis contumelia illata sacrosanctæ Eucharistiæ aut sacris Sanctorum Reliquiis. 21. Abusus sacrosanctæ Eucharistiæ & sacrarum Reliquiarum vel etiam sacre Scripturæ ad exercitium artium magicarum. Hi casus reservantur, etiam quando sunt occulti.

Anno 1697. 12. Martii prodiit impressum Leodii, sub titulo: *Instructiones summarie pro Confessariis &c.* ubi notantur isti casus, & in fine addi-

addi-

additur: *Noverint autem nemini quantumvis potestate habenti absolvendi à casibus Nobis reservatis, veniam esse concessam, ut absolvere possit ab hæresi, apostasia & homicidio voluntario: item à casu complicitis in materia venerea, id est, à peccato mortali externo in materia venerea cum penitente perpetrato.*

1644.

In Ruræmundana.

1. Hæresis interna signo externo manifestata. 2. Apostasia à fide, à Religione & ab Ordine reipsa exterius perpetrata. 3. Publica & enormis blasphemia aut contumelia in Deum vel Sanctos. 4. Simonia realis. 5. Maleficia, per quæ maleficus pacto expresso vel implicito cum dæmone, immediatè vel mediatè scienter inito, alicui in anima, corpore, fama, honore, rebus & aliis quibuscumque reipsa nocet. 6. Homicidium voluntarium reipsa factum; & si sit Clerici, Sedi Apostolicæ est reservatum. 7. Injunctio violenta manûs in Patrem, Matrem, horum majores, vitricum & novercam. 8. Incestus in primo consanguinitatis vel affinitatis gradu reipsa commissus: item qui cum mulieribus religiosis professis fit. 9. Sodomia cum eodem sexu, bestialitas & alia ejusmodi nefanda aut graviora contra naturam scelera reipsa consummata. 10. Incendium ecclesiæ, domorum, frugum aut aliorum ex proposito factum. 11. Peccata mandantium, consulentium, auxilium & favorem præstantium in hæresi, homicidio, incendio, maleficiis supradictis. 12. Crimen falsarii, si scripturæ sint publicæ, ut Regis, Principis, Magistratûs, Judicis de publico tractantes. 13. Violatio ecclesiasticæ libertatis & immunitatis.

Advertendum est, quòd in hac diœcesi Ruræmundana nullus Confessarius, extra mortis pericu-

riculum, licet aliàs habeat potestatem absol-
vendi à reservatis, absolvere possit à peccato
quolibet mortali externo contra castitatem,
complicem in eodem secum peccato, nec ad
hoc sit approbatus; nec absolvere possit ab hæ-
resi; neque à casu lascivorum conventiculo-
rum juventutis utriusque sexûs, sine expressa ad
hoc ab Ordinario obtenta licentia.

Q. 234. *An Regulares subjaceant casibus ab* 1645.
Episcopo reservatis. R. Regulares non exempti
subjacent; exempti non subjacent, quia quoad
hoc non subsunt jurisdictioni Episcopi. Si ta-
men Regulares exempti, v. g. Moniales habeant
Confessarium non exemptum. huic sublata
erit jurisdicção & potestas absolvendi à tali ca-
su, adeoque casus commissus à Moniali exem-
pta censebitur reservatus respectu talis Con-
fessarii; nisi tales exemptæ haberent privile-
gium, ut per quemcumque approbatum pos-
sint ab omnibus casibus absolvi, *Sylvius p. 1. v.*
Casus reservatus casu 2. Novitiorum peccata eti-
am manent reservata respectu Confessarii ab
Episcopo approbandi, *Aversa q. 17. f. 1.*

Q. 235. *Quenam notanda sint circa ejusmodi* 1646.
casus ab Episcopis servatos. R. seqq. §. 1. Per apo-
stasiam intelligitur defectio à vera fide ad hære-
sin. Per *relapsum in hæresin* intelligitur relapsus
post hæresin publicè ejuratam, *Azor. T. 1. l. 8.*
c. 14. Per *homicidium* videtur etiam intelli-
gè actio occisiva, v. g. vulnus lethale vel porre-
ctum venenum, propter quod sequitur mors.
Per *sodomiam* *Tambur. in decal. l. 7. c. 7. §. 6.* in-
telligit illam solam, quam committit agens se-
minando in vase præpostero masculi, cum
enim reservatio sit materia odiosa, secundùm
di-

dicenda n. 1684. restringi debet, adeoque intelligenda est sodomia perfecta propriè dicta. Alii intelligunt quamcumque sodomiam perfectam, sive sit patientis sive agentis: *Chapeav.* p. 2. c. 15. intelligit omnem sodomiam propriè dictam; uti & *Arsdek.* T. 2. p. 2. tr. 2. c. 3. §. 3. dicens etiam intelligi bestialitatem & congressum cum dæmone. Per *sacrilegium*, secundùm *Gob.* t. 7. n. 364. intelligitur violatio loci sacri effuso sanguine aut semine vel furto patrato. Aliqui putant etiam intelligi violationem personæ sacræ, sed communiùs negant alii. Quando nam polluatür ecclesia sanguinis vel seminis effusione, dictum est hic n. 255. & à n. 282. Quando nam violetur libertas & immunitas Ecclesiastica, colligitur ex dictis l. 4. à n. 1382. 1389. Per *incendium procuratum* intelligit *Arsd.* etiam procuratum à mandante, effectu secutor, ille enim propriè dicitur incendiarius: an etiam qui consilio vel auxilio remotè concurrunt, dubitat. Per *stuprum* intelligitur defloratio virginis sub cura Parentum constitutæ, per vim facta; aut etiam secundùm *Chapeav.* c. 11. facta precibus importunis, falsis promissis vel dolo. Per *raptum* intelligitur abductio invitæ virginis cum intentione peccati, aut etiam Matrimonii, sive quis per se abducatur sive per alium, inquit *Arsd.* Per *incestum*, non intelligitur cum affini- bus, nisi exprimatür, sed cum solis consanguineis, si adfuerit copula perfecta cum seminatione in vase naturali, *Arsdek.* Per *Sanctimonialem* intelligitur quælibet Religiosa in Ordine approbato professa. Per *injectionem manuum violentam* in Parentes intelligunt *Chapeav.* & *Arsd.* etiam trusiones pedum, projectiones lapidum vel

vel aliarum rerum, verberationes medio instrumento, v. g. gladio, fuste: & nomine Parentum putat *Chapeav.* venire etiam avum & aviam, imò & novercam & vitricum, quamvis in hoc dissentiat *Arsd.*, nisi exprimatur: attamen non intelligitur pater & mater uxoris: putatque *Arsdek.* non requiri læsionem gravem sed satis esse si sit mortaliter peccaminosa. Per *fortilegia* intelligit *Laym.* exercitium magiæ: *Tann.* divinationem: *Arsd.* si quis per sortes aliquid futurum vel occultum exploret. Per *manifestum perjurium* putat *Gob.* intelligi perjurium, quod fit in iudicio, vel falsum testimonium in eo datum. Si reservetur peccatum ex cōsuetudine v. g. blasphemia non est reservatum, si fiat in ebrietate vel inadvertenter ex consuetudine etiam mortaliter culpabili: nec si semel aut bis fiat post ultimam cōfessionem advertenter ex consuetudine retractata: si tamen fiat v. g. quinques ab ultima confessione, *Homob. & Aversa* q. 17. s. 2. putant incurri reservationem: Quando plures proferuntur uno imperu, computantur pro una, *Diana* p. 10. r. 14. R. 69. Blasphemia, ut sit publica, debet esse prolata saltem coram sex, qui non sint de familia, *Vidal. Diana* R. 68. Plura videri possunt apud *Chapeav.* totâ p. 2.

§. 2. Quando reservatio fertur simpliciter in facientes crimen, communiter eam non contrahunt mandantes, consulentes, faventes, auxilium ferentes, nisi id exprimatur, *Nav. Viva* De Jubil q. 11. a. 1. *Chapeav.* p. 1. c. 6. q. 4. Postea tamen p. 2. c. 3. q. 2. n. 9. dicit illum, qui mandat, consulit aut fert auxilium homicidæ, etiam incurere reservationem, quia statutum, quo maleficio punitur, secundum *Bartolum* ligat
 Tom. VI. Ooo etiam

etiam mandantes, sed hoc negari potest, qui
absolutè verum manet, quòd, si jura non ex
primant, per facientes non intelligantur man
dantes &c. *Dicast.* De censur. d. 2. n. 126. Adde
ex *Navarro Chapeav.* p. 1. c. 6. q. 7. si feratur etiam
in dantes consilium, auxilium, favorem, debet
intelligi de iis, qui efficaciter hoc faciunt, hoc
est ita, ut sine illo concursu consilii, auxilii, fa
voris, crimen commissum non fuisset. Si ta
men æquè primò & principaliter feratur in
dantes consilium, auxilium, favorem, hi incur
runt, etiam si effectus non sit secutus, quia pro
hibitio sub reservatione tum tendit in mali
tiam consilii, auxilii vel favoris.

1648. §. 3. Si dicatur ferri contra eos, qui præsu
munt aliquid facere, non cadit in illos, qui ex
metu vel alio affectu, præter superbiam & con
temptum, faciunt: Si autem addatur in eos, qui
scientes hoc vel illud, non incurrunt illi, qui fe
cerunt tale quid ignorantes, *Chapeav.*

1649. Q. 236. Quando nam peccatum internum dicitur
prodire in actum externum. R. §. 1. Ut hoc fiat
secundùm dicta n. 1613. debet ante omnia sup
poni peccatum quod dicitur reservari, ibi in
ternè adesse. Ut autem dicatur prodire in actum
externum, non sufficit quomodocumque ma
nifestari externè, sed requiritur, ut illa manife
statio censeatur in ratione peccati externi esse
mortalis, *Sanch.* in Decal. l. 2. c. 8. *Dicast.* d. 11. a
n. 74. *Lugo* d. 20. n. 15. unde si quis ex gravi o
dio interno leviter percutiat Clericum, non
incurrit reservationem: Item si volens melius
edoceri dicat se hætenus non credidisse Deum
esse Trinum, aut se ex ignorantia hætenus esse
in hoc hæreticum & fortissis fore etiam pro
futuro,

futuro, non censetur externè manifestare hæresin, cum hoc ipso significet se non habere pertinaciam, *Sanch. Dicast.* à n. 79. si tamen ita loquens re ipsa paulò modestiùs vellet proferre hoc, quod interiùs judicat, aut ita loqueretur non magis affectus ad fidem quàm ad errorem suum, esset hæresis externa, *Lugo De fide d.* 14. n. 24.

§. 2. Si quis in somno vel ebrietate manifestet hæresin suam, non ideo hæresis censetur prodidisse in actum externum, quia locutio tum facta non est actus humanus, nec sufficiens signum veri animi hæretici, cum plurima etiam falsa inaniter effutiantur à tali homine, *Sanch. Dicast.* à n. 83. 1650.

§. 3. Qui externè significat se dubitare de aliquo articulo fidei, secundùm *Sanch. n.* 13. externè manifestat hæresin internam, secundùm *Dicast.* à n. 53. non manifestat: sed facile conciliantur, dicendo, si affirmativè dubitet, id est, si internè judicet articulum fidei esse dubium, & hoc iudicium internum sufficienter manifestet, fore externam hæresin: si autem tantùm negativè dubitet, id est, si suspendat omne iudicium, non fore hæresin internam, adeoque nec externam, quamvis manifestet suum dubium: Et in re consentit *Viva q.* 11. a. 1. n. 8. 1651.

§. 4. Rectè notant *Sanch.* & alii apud *Dicast.* à n. 60. posse esse circumstantias, ut comedere carnes die vetito, non genuflectere ante Venerabile, aut facere id, quod faciunt alii, quia hæretici sunt, sit sufficiens externa manifestatio hæreseos internæ. Qui tamen internè hæreticus est, & alterius hæresin cum sua communem legit in libro vel describit tanquam alienam, 1652.

non ideo est externè hæreticus, quia per hoc non manifestat suam hæresim, *Az.* & alii cum *Dicast. n. 82.*

1653. §. 5. Ut actus internus, quo quis intendit fornicationem, censeatur prodire in actum externum, non sufficit, quod ex affectu interno mortaliter turpi scribat litteras ad aliquam, sine fine inducendi ad lapsum, si litteræ de se non significant illam intentionem mortaliter malam, *Sanch.* & alii cum *Dicast. n. 45.* Et universaliter, non sufficit, si signa externa sint de se in differentia, quæ non satis manifestent peccatum internum, nisi per circumstantias sufficienter ad hoc determinarentur, *Vasq. Az. Sanch. Dicast. n. 46. & 86.* Hinc si quis per cifras sibi soli cognitæ manifestaret suum peccatum internum, non ideo censeretur peccatum humano modo externè manifestatum, nisi antea alicui communicasset significationem ejusmodi cifrarum, *Dicast. à n. 47.* addens tamen n. 52. inter amicos fuisset conventum, ut gestatio rubri lemnisci esset signum invitandi ad turpem actum, gestando talem lemniscum sufficienter manifestari externè actum internum, nisi ex aliis circumstantiis sciri possit, non ad eum præcisè finem assumptum esse rubrum illum lemniscum.

1654. §. 6. Putat *Dicast. n. 87.* si quis per equitationem intendat & causet in se pollutionem, non ideo luxuriam internam manifestatam externè, quia equitatio est medium de se indifferens & non malum, sed oppositum omnino tenendum est, uti dicitur n. 1670.

1655. §. 7. Si pollutio ipsa in se directè sit reservata, & ex luxuria interna plenè libera, sequatur planè

planè inadvertenter, secundùm *Suar.* De Juram. l. 3. c. 3. n. 6. *Sanct.* in Decal. l. 1. c. 16. n. 47. *Dicast.* de Juram. d. 2. n. 185. non ideo incurritur reservatio, quia tales actus externi non censentur in se reservari, nisi quando in se sunt peccata, saltem denominativè, quando autem sequuntur planè inadvertenter, non sunt in se peccata, nequidem denominativè, sed tantùm sunt effectus peccati, uti dictum est l. 5. à n. 23. ergo. E contrà si reservata sit omnis luxuria interna, quando prodit in actum externum, si hæc luxuria interna prodeat in actum externum per pollutionem etiam inadvertenter secretam, videtur incurri reservatio, quia talis luxuria prodit externè per actum, qui hic & nunc est proprius & connaturalis ejus effectus, omnis autem causa censetur manifestari per talem suum effectum sibi coexistentem. Unde si ex luxuria interna priùs habita, postea v. g. in somno oriatur talis pollutio, non videtur incurri reservatio, quia talis pollutio, quamvis re ipsa sequatur ex peccato interno antea habito, tamen censetur per accidens sequi, aut saltem non esse sufficiens ejus manifestatio, cum ordinariè possit & sæpe soleat oriri etiam ex alia causa naturali. An autem delectatio morosa circa objectum turpe, si ad hanc sequatur commotio venerea, censeatur hoc ipso prodire in actum externum, dicitur n. 1672.

Q. 237. Quando nam peccatum dicatur publicum, notorium, deductum ad forum contentiosum. Bz. 1656.
§. 1. Tum censetur publicum, si in communitate vel vicinia, vel etiam in domo constante saltem decem personis, notum sit plerisque, uti pluribus explicatum est l. 3. p. 2. n. 1219. & l. 4. n.

786. Putat autem *Andreas à Matre Dei Carme-
lita Salmantic. De Privil. Regul. c. 4. pu. 1. n. 20.*
publicum distingui à notorio, & hoc dici noto-
rium, quod coram majore parte communicati
factum est: E contrà si ad notitiam communi-
tatis alio modo pervenerit, dici tantùm publi-
caturum seu factum publicum, famosum, mani-
festum, sed non ideo esse notorium: hæc tamen
distinctio vix servit pro praxi in hac materia
nam delictum, five sit illo sensu notorium five
tantùm publicum, censetur simpliciter non esse
occultum.

1657. §. 2. Ut delictum sit publicum, requiritur
ut non tantùm actus, qui est delictum, sit publi-
cus, sed etiam, ut publicum sit, quòd talis actus
fit delictum, sic enim fieri potest, ut excommu-
nicatus publicè ministret Sacramenta, qui
non scitur esse excòmunicatus, quamvis actus
ipsum sit publicus, delictum non est publicum
Nav. Sayr. Sanch. Barb. Sa. Loth Tr. 1. q. 1. a. 3.

1658. §. 3. Si delictum sit publicum in uno loco
sed in alio loco, in quo petitur absolutio, fit ad-
huc occultum, nec detur periculum proxi-
mum, quòd in illo publicetur, *Avila & alii cum
Sanch. in Decal. L. 2. c. 11. n. 20.* dicunt hìc cen-
seri occultum, prout opponitur publico, qui
revera hìc non scitur: Contradicunt tamen
probabiliter *Suar. Castrop. Loth. supra*, quia quòd
uno loco est publicum, simpliciter est publi-
cum, nec potest dici absolutè non publicum, er-
go nec potest dici simpliciter occultum.

1659. §. 4. Si reus sit accusatus & citatus à Judice,
Ricc. Henriq. Avila, Sanch. dicunt delictum ejus
hoc ipso esse deductum ad forum contentio-
sum, quia citatio est primus actus judicii, §. finalis
Instit.

Instit. De pœnâ temere litigantium. Sed probabiliter contradicunt *Lancell. Barb. Loth*, qui requirunt litis contestationem, saltem per executionem citationis, aut per comparitionem Rei coram iudice, uti in simili dictum est L. 4. n. 529.

§. 5. Si Titius & Cajus simul idem delictum commiserint, & solus Titius sit ita citatus ad Judicem, delictum Caji non ideo dicetur deductum ad forum contentiosum, *Nav. Castrop. Sanch. n. 21. Loth supra.* 1660.

§. 6. Si reus sit in foro contentioso absolutus, delictum ejus non ampliùs per hoc censetur publicum, *Suar. Sanch. Barb. Loth.* Idem est, si accusator per annum taceat, quia talis taciturnitas arguit defectum probationis & æquivalet absolutioni, *Barb. Loth.* Quod verum esse dicunt *Sanch & Loth* contra *Suar.* quamvis antecesserit semiplena probatio, quia quando hæc non fit plena, reus manet in possessione innocentie. Si autem delictum fuerit in iudicio probatum & punitum, adhuc dicunt *Henriq. Sanch. Avil. Regin.* definere esse publicum, quia cum jam satisfactum sit authoritati Judicis, videtur cessare publicitas istius fori: sed in hoc probabilius contradicunt *Mascard. Tiraq. Menoch. Suar. Bonac. Castrop. Loth supra*, quia licet iudici satisfactum sit, tamen cum delictum sit juridicè & justè publicatum, est & manet simpliciter publicum jure. 1661.

Q. 238. Quid addendum sit circa casus reservatos apud Regulares. R. seqq. §. 1. Undecim casus Clementinos, quos solos propria auctoritate reservare sibi possunt Superiores regulares, refert *Busenb. n. 1600.*, circa quos addam aliqua à n. 1669. ubi explicabo, quid intelligatur per

apostasiam à religione , per lapsum carnis &c.
 Quamvis autem *Suar. Fill* t. 7. n. 276. *Busenb* se
 præ & alii dicant Superiorem adhuc posse se
 excommunicatione sibi reservata prohibere
 alium casum , qui non est inter Clementinos
 quia tum non reservatur culpa sed censura tan-
 tum : tamen *Sanch. Sylv.* & alii multi cum *A-*
versa q. 17. s. 2. probabiliùs contradicunt, qui
 sic agitur contra mentem *Clementis*, cum enim
 absolutioni à culpa debeat præmitti absolutio
 à censura, nullo modo consuletur infirmitas
 subditorum & ita à *S. Congreg.* decisum esse
 refert *Lugo* De pœn. d. 20. n. 47.

1663. §. 2. Regularis exemptus non potest sine
 speciali facultate Sedis Apostolicæ absolvi
 casibus Ordini reservatis, nisi à Superiore vel de
 consensu Superioris talis Ordinis, *Suar. De Re-*
lig. tom. 4. tr. 10. l. 3. c. 4. n. 21. Hinc licet Nuncios
 Apostolicis detur specialis facultas absolvendi
 ab omnibus casibus reservatis, etiam per Bul-
 lam cœnæ, tamen id intelligitur de casibus, in
 quantum Sedi Apostolicæ reservatis, nam *Privileg.*
V. uti habetur in *compendio Privil. v. Apostasia* §.
 1. concedit, quod apostata à Societate JESU
 absolvi nequeat, nisi à Romano Pontifice vel
 Superiore Societatis : & alii Ordines exempti
 habent simile privilegium, aut hoc ipsum par-
 ticipant : hinc scio recentissimè duos Nuncios
 Apostolicos debuisse petere & obtinuisse Romæ
 specialem facultatem absolvendi *Religiosos cujus-*
cunque Ordinis, etiam à censuris & casibus Superio-
ribus suis reservatis, in casibus tamen occultis. Si Epi-
 scopus, & non Superior religiosus, habeat pote-
 statem absolvendi à reservatis Papæ, probabi-
 liter poterit exemptus absolvi ab Episcopo,
 quia

quia non debet esse deterioris conditionis quàm alius, & rationabiliter interpretamur esse exemptum tantùm in his, in quibus subditur jurisdictioni Prælatorum suorum, *Suar.* tr. 8. l. 2.

c. 23. n. 3.

§. 3. Communis sententia habet ex cap. fin. 1664.

De pœn. & remiss. Superiorem regularem ordinariè posse in hac materiâ circa se, quod potest circa alios, adeoque posse sibi eligere Confessarium, à quo absolvatur à reservatis. *Dixi* ordinariè, propter dicenda n. 1680. 1682.

§. 4. Certum est contra *Fagund.* Superiorem regularem non prohiberi audire confessiones subditorum, etiam non habentium casus reservatos, nam *Clemens* postquam dixit non obligari subditos ad confitendum Superi, addit, *Nisi quando peccatum aliquod reservatum admiserint. aut ipsimet subditi sponte aut proprio motu id ab eis petierint, Dicast.* De pœn. d. 11. n. 115.

Et quidem pro Societate JESU declaravit idem *Clemens* non prohiberi Superiores, si sint Magistri Novitiorum, uti habetur in *Ordinationibus Generalium* c. 5. An autem Novitius incurrat reservationem casuum Ordinis, in quo est, dixi L. 4. n. 64. & partem affirmativam merito probabilem dicunt *Suar.* & alii cum *Dicast.* n. 123. Potestque videri etiam *Aversa* q. 17. s. 1., qui negativam partem tenet, vel potius distinguit, dicens absolvi non posse à Confessario deputato à solo Ordine, attamen absolvi posse à Confessario per Episcopum approbato. *Clavdus Generalis* anno 1614. prohibuit doceri, quod nostri Novitii non incurrant.

§. 5. Recte docet *Lugo* d. 20. n. 236. in dubio 1666.

an expediat, vel Superiori licitum sit concedere

Ooo § subdi-

subdito facultatem confitendi alteri, potius inclinandum esse in mitiorem partem pro subdito: additque hæc verba S. Thomæ: *Prælati qui sunt nimis solliciti, ut conscientiam subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens sibi ipsis.*

1667. Q. 239. Quid notandum sit circa casus in Societate *7 E S U* reservados. R. seqq. §. 1. Post Decretum Clementis VIII. nequidem Generalis potest reservare aliquod peccatum autoritate sua nisi suppositâ discussione & consensu Congregationis. *Lugo, Dicast. d. 11. n. 120.* Quamvis autem Congregatio provincialis reservare non possit, cum careat jurisdictione, tamen id possunt Superiores suppositâ discussione & consensu Congregationis provincialis, *Dicast. à n. 112. & 119.* Etiam adhuc licebit Superioribus determinare pœnitentias graves quibusdam peccatis, etiam non reservatis, à Confessariis imponendas, quæ subditos ab hujusmodi perpetrando cohibere possint, *Ordinationes Generalium c. 5. n. 7.*

1668. §. 2. Præter 11. casus Clementinos in Societate reservados, quos n. 1600. refert *Busenb.* reservantur specialiter in Societate, 1. Perjurium & falsum testimonium in judicio vel extra. 2. Furtum & usurpatio alicujus seu appropriatio rei contra votum paupertatis in ea quantitate, quæ efficiat peccatum mortale. 3. Lapsus carnis voluntarius, & quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum producat. 4. Inobedientia expressa, quâ quis asserit nolle se parere. 5. Seditio in Superiorem & divisio à capite, in grave nocumentum Societatis. 6. Detractio famæ bonæque existimationis

nis aliorum, & discordiarum seminatio inter fratres. 7. Impedimentum excludens è Societate reticuisse in examine, vel in illo mentitum esse, unde grave damnum oriri possit. 8. Acceptio seu missio litterarum absque licentia expressa, quæ scilicet acceptio vel missio contineat rationem peccati mortalis. 9. Transgressio votorum simplicium, quæ professi emittunt post professionem. 10. Censuræ seu peccata, quæ in nostris Constitutionibus, Bullis vel Decretis annexam habent excommunicationem. Hæc omnia, cum manifestè erunt mortalia & in actum exteriorem prodierint, reservantur superiori domus vel Collegii, & ab alio, nisi de expressa ipsius licentia, absolvi non possunt. Ita verbotenus in *Ordinationibus Generalium* c. 5. ubi c. 6. datur instructio, quomodo Superiores se habere debeant, si pro casu reservato absolvendo petatur ab eis facultas.

§. 3. Per apostasiam à Religione inter Clementinos reservatam intelligitur, 1. propriissimè, si quis deliberato animo, relinquendo in perpetuū vitam religiosam, fugiat, & dimittat habitum. 2. Si discedat à Religione animo nunquam redeundi ad illam, etsi habitum retineat. 3. Si dimittat habitum, etsi tantum ad tempus manere velit extra Religionem; sicuti à fide apostata dicitur, etsi habeat animum redeundi aliquando ad fidem. 4. Qui post vota simplicia in Societate JESU edita ab hac recedit, est apostata, uti declaravit *Paulus III.* Bullâ *Licet debitum* & *Pius V.* Bullâ *Æquum reputamus*. Hinc *Bannez* 2. 2. q. 12. a. 1. dicens recedere à Religione, in quâ emittitur votum simplex tantum, non esse apostasiam, corrigendus est.

5. Apostata est, qui è causis non veris, fraude ac
 dimissionem obtinuit, aut ex causis quidem veris
 justis gravibusque delictis sed eâ intentione per
 tratis, quò facilius dimissionē extorqueret, uti de
 ravit Congregatio VII. Dec. 22. n. 4. Attamen
 non esse apostatam, qui propriâ Religione de
 fertâ transit absque legitima licentia ad laxi
 rem, tenent *Cajet. Arrag. Nav. Sa, Valent. La*
Sanch. in Decal. L. 6. c. 8. n. 8. quia simplicitas
 non recedit à Statu religioso: Contradicitur
 men probabiliter *Suar. De Relig. Tom. 4. tr. 1.*
L. 3. c. 12. n. 16. quia invalidè assumit laxiorem
 ergo re ipsa deserit omnem Religionem.

1670. §. 4. Per lapsum carnis voluntarium opere
 consummatum, qui est inter Clementinos, in
 telligitur, non sola copula carnalis sed etiam
 pollutio, *Suar. Sylv. p. 1. v. Casus reserv. cal.*
Gob. Tr. 7. n. 677. meritò dicens esse certum
 Putat quidem *Diana p. 11. Tr. 2. R. 61.* lapsum
 carnis non censerì consummari per distillatio
 nem, sed etiam in hoc contradicit *Gob. n. 681.*
 quia est vera effusio seminis, quamvis nondum
 ita perfecti. Quòd si pollutio proveniat ex solâ
 delectatione interna absque omni actu aut me
 dio externo, *Sporer in Tyr. Sacram. p. 4. n. 329.*
332. Coriol. & Kiene apud Dian. p. 4. Tr. 4. R.
61. putarunt per Clementem non reservari, quia
 ut dicatur lapsus opere consummatus, videtur
 requiri, ut procuretur per medium externum,
 v. g. per tactum aut saltem per externum sensi
 bilem conatum, sed absolutè tenendum est op
 positum, quia quoties peccatum pervenit ad
 pollutionem, actus externus censetur in sua spe
 cie consummatus, *S. Tho. 2. 2. q. 154. a. 11. Suar.*
suprà L. 2. c. 18. Sylv. suprà Dian. p. 3. Tr. 2. R.

118. Gob. n. 678. Si quis tamen vovisset cavere etiam causas per accidens pollutionis, & v. g. equitando eam sibi causaret, peccaret quidem mortaliter per illam pollutionem, attamen non videtur incurrere reservationem, quia, nisi aliud aliunde constet, mens reservantis censetur tendere in pollutionem secundum communem statum illicitam & non ratione privatæ obligationis, quâ quis eam sibi interdixit etiam tunc securam ex causis per accidens alioqui de se licitis, *Gormaz De act. hum. n. 178.*

§. 5. Per *Clementem* non reservantur impudici aspectus, tactus, locutio, lectio, quamvis de se sint mortalia externa, quia non censentur lapsus carnis opere consummatus, *Suar. Coriol. Dian. supra contra Turv.* Attamen ista omnia reservantur in Societate, quando tales actus habent malitiam externam de se mortalem, id est, quæ censeretur mortaliter mala in homine soluto, secundum dicta n. 1649. essetque index internæ voluntatis mortaliter malæ, *Henriq. Gran. Dian. p. 4. tr. 4. R. 163. ac rescripsit Mutius Generalis 9. April. 1644.* Aliud est, si fieret v. g. tactus manûs muliebris aut aspectus vultûs illius, qui de se indifferens est accipi in bonam vel malam partem, quamvis procederet à voluntate interna mortaliter mala, nam non ideo esset casus reservatus in Societate, *Suar. Coriol. & rescripsit Claudius Generalis 9. Nov. 1608.* Rectè tamen notat *Castrop. supra*, si tali etiam levi tactu vel aspectu velles foemina de hoc satis consciæ indicare tuum actum internum mortaliter malum, fore reservatum. Addit *Præpositus* etiam fore, si quis inhonestè aspiceret foeminam vicinam, ita ut hoc notaretur cum scandalo.

§. 6.

1672. §. 6. Si ad delectationem morosam, vel desiderium turpe, sequatur commotio spirituum & partium genitalium, aliqui putant hoc ipso esse casum reservatum in Societate quia est mortale, quod prodit in actum externum graviter oppositum castitati, & Societas reservat, quidquid est contra votum castitatis, quod in actum externum prodit. Alii negarunt, tamen quia aliàs debuissent in societate reservari omnes delectationes internæ, cum naturaliter habeant semper adjunctas tales commotiones tum etiam quia hoc non reservatur, quod non teneor in confessione aperire, sed secundum dicta n. 128. non est opus hoc addere in confessione. Alii distinxerunt, putantes esse reservatum, si externa illa commotio sit in se volita vel in eam subortam positivè consentiat voluntas, hic enim videtur habere locum ratione primæ sententiæ: negarunt autem, si non sit in se volita, neque in eam positivè consentiat voluntas. Interrogatus à me de hoc casu aliqui Revisor Romanus, respondit 25. Febr. 1707. his verbis. *Quod spectat casum propositum, supra eo consului, quos hic nôram doctissimos & harum rerum peritissimos, una omnium sententia, cui meam adjungo, hæc fuit, non esse reservatum. Quod intelligitur, etiam si talis commotio esset in se volita. Judicarunt tamen omnes tactum venereum aut distillationem sequentem ex delectatione interna esse reservatam. An autem incurrat reservationem, qui sine propria delectatione interna concurrat proximè, v. g. per tactum, ad pollutionem alienam, colligi debet ex dictis L. 4. n. 155. ubi defendi sententiam affirmativam.*

§. 7. Reservatur testimonium falsum, quo 1673.
 proximus graviter læditur, quamvis non sit juratum. Item gravis violatio paupertatis: quæ quandonam fiat, & speciatim in Societate, dixi L. 4. à n. 104. 136. Item seminatio discordiarum, etiam inter externos, secundum illud Proverb. 6. v. 19. *Qui seminat inter fratres discordias, quod dicitur detestari Spiritus S., ubi per fratres intelliguntur omnes, qui juncti esse debent vinculo charitatis. Per reticentiam autem impedimenti excludentis à societate, intelligitur impedimenti essentialis: attamen reticentia impedimenti secundarii etiam reservatur per secundam partem illius septimi casus, quia circa hoc committitur mendacium, quod potest esse graviter perniciosum. Ita quoad omnia Castrop supra. Nec obstat, quod ingressurus, ante admissionem non esset subditus Societati, nam est reservatio improprie dicta, per hoc, quod omnibus Confessariis nostris tollatur potestas absolvendi à tali peccato, Lugo in Resp. mor. L. 4. dub. 16. n. 11.*

§. 8. Quod quartum casum attinet, putat 1674.
 Castrop. supra, omnem inobedientiam formalem esse mortalem, nec in illa dari parvitatem materiz, quod verum est, si adfit contemptus formalis authoritatis in Superiore, uti explicatum est L. 5. à n. 242. hinc si dicas, etiam quando materia est levis, te nolle obedire, & non declares te solum nolle in hac materia, in aliis vero paratum esse obedire, sine dubio absolute contemnis Superiorem & incurris reservationem, uti rectè Lugo De pœn. d. 20. à n. 28. estque perinde, quibus verbis utaris, dummodo in his circumstantiis sufficienter significant vo-
 lun-

luntatem non parendi, tum enim importabatur eundem contemptum Superioris vel obedientiæ. Quòd si internuncio indicanti voluntate Superioris dicas, *nolo parere*, ordinariè etiam incurretur reservatio, quia sicuti Superior prebet per internuncium, sic ei respondetur in internuncio, *Lugo supra*, & in Resp. dub. 2. Præterea in Congregatione VII. Decreto 44. habetur, *Cum propositum fuisset, standumne esset ordinationi P. N. Claudii dicentis reservatum casum esse, si quis Fratrum diceret Ministro aliquid jubentis licet non præcepto, nolo facere, censuit Congregatio huic ordinationi vel declarationi standum esse: relinquitur tamen loci hujus explicatione prudentiæ Patris Nestri Less & Castrop. putant non esse mortale nolle obedire Superiori, quia indoctus est & imprudens, vel tibi offensus, dummodo ea in obedientia nec Superiori nec aliis declaretur, aliter esset gravis cõtemptus & injuria contra ipsum. Si autem Frater dicat, *non obediam*, non incidit in reservationem, quia tantùm casus dicentis *nolo obedire*, intelligitur expressè reservatus. *Mutius 1617. 20. Martii.**

1675. §. 9. Quoad acceptionem vel missionem litterarum continentium rationem peccati mortalis, putat *Castrop.* incurri reservationem, etiam si Superior consenserit, quia illa licentia Superioris est irrita, cùm licentia respicere debeat tantùm licita & honesta: sed oppositum videtur probabilius, nam verba restringuntur ad conditionem si fiat *absque licentia expressa*. Quòd si quis litteras tales miserit, sed casu non pervenerint ad eum, cui missæ sunt, putant aliqui non incurri reservationem, quia quando effectus, quem legislator principaliter volebat ca-

veri,

veri, secutus non est, præsumitur noluisse incurri poenam, videtur autem principaliter intendi, ne alter recipiat tales litteras, quia per hoc, quod præcisè mittantur, non incurritur principale nocumentum. Quod confirmant à pari, nam *Nav. Côn. Hurt. Dicast. De censur. D. 2. n. 129. Diana in Comp. v. Censura n. 6. do-* cent, quamvis *Greg. XIII.* prohibuerit sub excommunicatione latæ sententiæ, ne Religiosi cujusdam Ordinis scribant ad Moniales ejusdem Ordinis, tamen si quis scribat, & epistola non perveniat ad Monialem, non incurri excommunicationem: ita illi: Sed contrà est, quòd in *Ordinatione pro studiis superioribus* prohibeamur docere hanc 21. prop. inter Theologicas: *Nonnulla peccata, quæ reservantur in Societate, ut machinatio in superiores, seminatio discordiarum & similia, licet attingant gravitatem peccati mortalis, non sunt reservata, nisi sequatur effectus.* Ratio potest esse, quia quando Reservantes non addunt, effectù secuto, censentur reservare culpam, propter malitiam de se aptam causare talem effectum, quæ tota posita est, etiamsi per accidens non sequatur effectus.

§. 10. Vota simplicia Professorum, quorum violatio est reservata, sunt. 1. Non relaxandi paupertatem. 2. Prælaturam vel dignitatem non ambiendi intra Societatem. 3. Nec extra Societatem. 4. Deferendi utrosque ambientes, etiam non professos. 5. Si quis promoveatur extra Societatem, audiendi consilia & exequendi, si judicaverit meliora. Referuntur pluribus in *Epitome Instituti* p. 3. c. 3. l. 4. Et de voto non ambiendi, videri possunt, quæ dixi l. 4. à n. 162. Excommunicationes in Societate

Tom. VI.

P p p

refer.

1697.

reservatæ enumerantur in Instituto Pragæ in
 presso volum. 1. pag. 663. & seqq. Easdem pa-
 cis refert *Castrop.* suprâ n. 11. Et præcipuè con-
 cernunt electionem Generalis, profugientes
 Societate, impugnantes Institutum, utentes
 externorum ad dimissionem alicujus: quos
 omnes casus fusè explicat *Castrop* tr. 16. d. 5.

1678. §. 11 Quod attinet ad absolutionem ab
 reservatis, imprimis certum est quærendam
 esse aliquam directam ab illis absolutionem
 quæ dari potest à solo Superiore vel de ejus
 licentia; hinc in *Ordinatione pro studiis Superioribus*
 prohibemur docere hanc 23. prop. in
 Theologicas: *Is, qui à reservato peccato pro
 cognito ex necessitate aliqua indirectè est absolutus,
 non tenetur deinceps se Superiori sistere, nec per se
 per alium, sed manet simpliciter absolutus, & sine
 ulla onere quærendi directè à reservato absolutionem*

1679. Deinde *Ordinationes Generalium* c. 6. sic habent
 De iter agentibus quando ad aliquem Socie-
 tatis locum divertunt, aliter judicandum est, qui-
 nempe potest à reservatis ordinarius loci illi-
 us Confessor absolvere, aut si is haberi non
 possit, quilibet alius Societatis Sacerdos appro-
 batus, aut si is quoque desit, etiam externus.
 In omnibus tamen his casibus cum onere
 obligatione, ut se sistant postmodum Superio-
 ri suo, ad quem ituri vel redituri sunt, eique aut
 alteri de ejus licentia confiteantur. Si verò ac-
 cidat, ut aliquis tanquam hospes sit in aliquo
 Collegio, diu tamen ibi moraturus (puta spatio
 unius aut alterius circiter mensis) si is eo tem-
 pore in casum aliquem reservatum incidere
 poterit ac debet absolvi à Superiore illius
 loci, in quo est, vel de illius licentia, tanquam

si proprius esset ejus subditus, sine obligatione
sistendi se Superiori ejus loci, ad quem proprie
pertinet.

Superiores locales possunt absolvi per 1680.

quemcunque ex ordinariis suæ domûs Con-
fessariis. Quòd si alium ex suis subditis malint,
is absolvet cum onere præsentandi se Provin-
ciali. Provinciales autem absolvi possunt à suo
socio, à Superioribus localibus seu eorum ad id
delegatis, à Confessariis ordinariis domûs:
quo jure etiam gaudent ipsius Socii. In Resi-
dentis missionibusque fixis, in quibus è nostris
pauci morantur, jus idem illarum Superiori-
bus conceditur, quod Rectores habent quoad
facultatem absolvendi per se seu delegandi, in-
tegrâ tamen illis concessione manente Con-
greg. VIII. Decr. 25. pro parvis domibus, quâ
Confessarius potest absolvere pœnitentem à
reservatis, cum onere se præsentandi Provin-
vinciali, si brevî sit in ejus domum discessurus.
Præterea si Superior ex urbe abierit, vice. Præ-
positus aut vice. Rector ab eo dictus habeat fa-
cultatem absolvendi à reservatis, qualem &
ipse Superior. Quòd si nullum suo loco substi-
tuerit, etiamsi per unam seu integram diem fu-
turus sit absens, nec consuli possit, is, qui Mini-
ster est & domui tunc præest, facultatem habet
tum absolvendi tum delegandi hanc pote-
statem.

Ad extremum, ut omnes eximantur scrupu- 1681.

li, & majori cum fiducia ac libertate proceda-
tur, cum Confessarius bonâ fide dubitat, an
mortale sit, quod proponitur ab eo, etiamsi ex
genere suo reservatum sit, potest absolvere, li-
cèt hujusmodi dubitatio ex ignorantia proce-

dat: Sed neque postea, si animadvertentur man-
festè fuisse mortale, repetenda erit confessio
bona siquidem & vera fuit absolutio, Hucusque
Ordinationes dictæ.

1682. §. 12. Ex dictis n. 1680. infert *Dicast.*
pœnit. d. 11. n. 288. quamvis Provinciales
Superiores locales in Societate, non possint
designare quoscunque Confessarios pro ab-
solutioe à suis reservatis, attamen posse designare
re alios etiam non Societatis Sacerdotes,
subditos suos absolvant à reservatis, quia
potestas non invenitur ullibi esse restricta, ni-
ximè cum possit etiam extra Sacramenta
tolli reservatio.

1683. §. 13. Ex dictis n. 1668. 1681. sequitur
Societate non reservari peccata dubiè mor-
talia: Hinc casus murmurationis dubius, qui
declaratione *Claudii Generalis* erat reservatus
nunc cessavit, *Tamb. De cas. Reserv. c. 7. §.*
num. 61.

1684. Q. 240. *Quid præterea notandum sit circa
reservationem & absolutionem à reservatis. R. seq.*
§. 1. Potestas ordinaria absolvendi à reser-
vatis est favorabilis & latè interpretanda, quod
datur ob commune bonum: & idem est de
legata, quando datur non expressis personis
absolvendis; si autem detur his expressis,
strictè interpretanda, quia non censetur
nisi pro bono privati, *Castrop. tr. 3. d. 4. p. 1. n. 1.*
Et consequenter si potestas absolvendi à reser-
vatis detur Confessario in gratiam Confessarii
est largè interpretanda: si in gratiam pœnitenti-
tis, strictè, *Sanch. De Matr. l. 8. d. 2. n. 6. Tamb. De
Sacram. l. 1. c. 9. §. 1. n. 13.* Reservatio est strictè
interpretationis, cum enim videatur habere
adju

adjunctam rationem pœnæ, est odiosa, *Suar. Henriq. Sanch. in Decal. l. 1. c. 10. n. 74. Chapeav. p. 1. c. 6. Herings d. 6. n. 7. contra Bonæspei: Et etiam ideo n. 1604. dixi in dubio, an casus sit reservatus, censeri debere non reservatum.*

§. 2. Reservatio etiam sine causa facta à Pa- 1687
pa est valida, quia jurisdictio omnium inferiorum ab eo pendet. Si autem ab Episcopo vel aliis fiat sine causa, *Ang. Sot. Vasq. & alii* putant esse invalidam, quia *Trid sess. 14. De pœn. c. 7.* dicit Episcopos reservare posse, non in destructionem sed ædificationem: & idem est de aliis. Sed *Suar. Côn. Bonac. Fill. tr. 7. n. 279. Lugo d. 20. f. 2. Dicast. De pœn. d. 11. n. 13.* probabilius dicunt esse validam, quia licet consulatur, ut semper fit in ædificationem, tamen non negatur potestas tollendi jurisdictionem.

§. 3. *Henriq. Rodriq. Castrop. t. 23. p. 18. §. 1. 1686.*
putarunt, si Superior sine justa causa neget inferiori potestatem absolvendi à reservato, probabile esse quod inferior eam habeat, sed oppositum tenendum est cum *Bonac. Laym. Aversa q. 17. f. 4*, quamvis enim neget illicitè, non est ratio cur invalidè, nisi inferior ille esset Confessarius ordinarius Regularium, secundum dicta n. 1600. in Resp. 1. n. 5. Quando autem dicitur haberi vel dari facultatem pro illa vice, probabilius est cum *Lugone contra Dicast. à n. 346.* sic intelligi, quod detur, vel pro illis peccatis, pro quibus petitum est, vel pro illo moraliter tempore, prout colligi debet ex circumstantiis. Adduntque *Bordon. & Aversa* hoc non intelligi pro una vice tantum, sed Confessarium Regularem posse eundem pœnitentem toties absolvere, quoties relabetur, si Superior

perior rogatus facultatem neget : sed in hoc
contradicunt *Homob. & A. Tamb.* apud *Dionysium*
p. 3. t. 2. R. 126.

1687. §. 4. Qui habet potestatem delegatam ab
solvendi à reservatis cum facultate eam sub
delegandi, potest alteri subdelegare, à quo et
am ipse absolvatur, si in reservatum incidat, ut
habet communis cum *Aversa* l. 7. contra *Gr.*
Si autem habeat potestatem per seipsum tantum
absolvendi, adhuc putant aliqui eum posse
alio à se subdelegando absolvi, quia non debet
esse deterioris conditionis quàm alii : quod
verum est de Episcopis, secundùm dicta n. 163
propter declarationem Sacræ Congregationis
sed saltem quoad alios *Aversa* §. Quinto. id me-
ritò non admittit, quia dum dicitur, per seipsum
negatur potestas substituendi alium.

1688. §. 5. Si Confessarius, qui commisit reserva-
tum, petat à Superiore facultatem, v. g. his ver-
bis, *Petitur facultas pro aliquo, ut absolvi possit à re-
servato, Diana & alii* cum *Aversa* dicunt vi con-
fessionis posse petentem absolvi, quia Superior
consentit vagè, non determinando Confessa-
rium vel pœnitentem. Quòd si Superior licen-
tiam istam daret determinatè Confessario pe-
tenti, vi illius absolvi non posset. Et quod So-
cietatem *JESU* attinet, *Lugo & Dicast.* n. 351
rectè notant mentem Superiorum non esse, ut
hoc unquam serviat Confessario ita petenti li-
centiam, quia Societas præscribit, ut cui Supe-
rior committit, sit talis, cui meritò committi
possit, ergo cum nulli committat nisi petenti
supponit hunc fore Confessarium & non esse
ipsummet reum.

1689. §. 6. Secundùm dicta n. 1154. ordinarius
peccat

peccat Superior, si absolvat aliquem à solis reservatis & pro non reservatis remittat ad inferiorem, quia vix potest esse rationabilis causa sic dimidiandi confessionem. Habet autem praxis & communis sententia cum *Aversa* l. 5., quòd Superior possit non tantùm quando subditus est in itinere, sed etiam aliàs, delegare inferiori potestatem cum absolvendi à reservato, addito onere, ut reus postea coram se compareat, non obligando directè ad iteratam illius reservati confessionem, nam *S. Th.* & alii cum *Dicast.* d. 11. n. 194. docent contra *Adr. Suar. Ang.* & alios, nequidem Ecclesiam posse independentè à consensu subditi imperare iteratam ejusdem peccati confessionem, sed saltem ideo, ut Superior intelligat de medio ad emendationem præscripto aut provideat contra relapsum. Et hanc obligationem postea comparandi esse sub mortali, docent *Suar. Lugo, Côn.* & alii cum *Dicast.* n. 209. Addit *Aversa* l. 7. §. Octavo si Superior concedat licentiam sub certa conditione, fieri posse, ut hac neglectâ absolutio sit invalida, quod colligi poterit ex præsumpta mente & verbis concedentis: Si tamen Superior taxarit pœnitentiam injungendam aut præceperit præmitti satisfactionem vel saltem cautionem de ea præstanda, si Confessarius ista etiam per malitiam neglexerit, ordinariè validam fore absolutionem.

§. 7. Qui habet potestatem in reservata, absolvere potest ab illis etiam tempore Jubilæi anni Sancti, quia hæc opinio, quamvis non sit certa, tamen est communiter recepta à sapientibus, ergo si coram Deo sit fortè falsa, est error communis cum titulo putativo, nempe ex privilegio

vilegio Papæ & approbatione Ordinarii, ergo si fortè defit jurisdictio, ad Ecclesiam spectat supplere, secundùm dicta l. 6. p. 1. à n. 112. & hoc casu id docent *Lugo* d. 23. à n. 144. *Cardan* in 2. crisi d. 2. n. 155.

1691. §. 8. Quamvis *Palud. Graff.* & alii putent impuberes non incurrere casus reservatos, sicut non incurrunt censuras, tamen rectè contrarium cuncti alii cum *Lugo* d. 20. n. 10. *Aversa* q. 17. C. nisi aliud exprimat, reservatio enim non est censura nec purè pœna sed magis medicina quâ æquè indigent impuberes.

1692. §. 9. Si quis post obtentam licentiam iterum committat reservatum, si petitio fuit determinata ad certa reservata jam commissa patet licentiam non extendi ad alia. De cetero judicandum est secundùm præsumptam mentem & verba concedentis, *Aversa* l. 7. §. Sexta. Hinc si fuerit petitum, ut posset pœnitentem aliquem absolvere à reservatis, facultas extenditur etiam ad posteriora reservata post obtentam facultatem commissa, *Lugo, Tamb.* *Str.* *Dicast.* n. 345. *Gob.* t. 7. n. 710. Quod verum est, quamvis pœnitens ex confidentia illius gratia sæpius peccasset, *Sporer* n. 765. Et universaliter præter citatos n. 1451. docent *Sanch. Regin. Lugo, Bonac. Beja* p. 2. cas. 28. *Dicast.* n. 254. *Aversa* §. Septimò contra *Covarr.* si quis ideo committat reservatum, quia jam est Jubilæum, quia habet privilegium, ut absolvatur, &c. posse nihilominus absolvi, quia tale peccatum nullibi excipitur. Vide dicta ibi n. 1451.

1693. §. 10. Cùm peccata dubia non reserventur, secundùm dicta n. 1604., si propter dubium absolutio fit data à non habente potestatem reservatam

reservatam

reservata, & postea innotescat peccatum fuisse certò reservatum, si reservatum erat propter censuram, *Lugo d. 20. à n. 20.* rectè dicit sublatam esse reservationem, quia censura in casu dubio ordinariè absolutè tollitur: è contrà si reservatum erat ratione sui, videtur remanere obligatio se sistendi Superiori, quia sicuti si in casu necessitatis aut si quis bonâ fide per inadvertentiam fuisset ab inferiore absolutus, reservatio non esset sublata, quia jurisdictio erat suspensa, ita & hic: quod maximè valet in sententia, quam tenui n. 615., nempe eum, qui confessus est mortale tanquam dubium, si postea resciat fuisse certum, teneri adhuc confiteri tanquam certum. Nihilominus probabiliter contradicunt *Sa, Hurt. Portel, Rastler, Sporer n. 734 Gob. n. 358. Dicast n. 99.* quia ex voluntate Superiorum, quamdiu peccatum est dubium, relinquitur jurisdictio, ergo si tum detur absolutio, tollitur reservatio. neque postea est causa, cur semel sublata redeat. Et ideo etiam si quis in articulo vel periculo mortis, aut virtute Jubilæi vel Bullæ absolutus sit à reservato, non est obligatio se postea sistendi Superiori, nisi fortè ratione censuræ annexæ, secundùm dicta n. 1623., quia per talem circumstantiam vel privilegium relinquitur jurisdictio, per quam absolutè tollitur reservatio, *Suar. Sanch. Dicast. De censur. d. 3. n. 195. Aversa q. 17. s. 5.*

§. 11. Si quis in diœcesi, in qua reservatur peccatum, quando est publicum, absolvatur à peccato adhuc occulto per Confessarium non habentem potestatem ad reservata, si peccatum postea fiat publicum, est & manet directè absolutum sine obligatione iterum confitendi

aut se sistendi, quia peccatum eo tempore non erat reservatum, nec à Confessario erat sublata jurisdictio: per hoc tamen non eximitur à potestate fori externi, si annexa erat censura aut alia pœna. Similiter si homicidio annexa sit reservatio, & aliquis ante mortem secutam à non habente potestatem in reservata absolvatur à peccato lethalis vulnerationis, quamvis aliqui putent mentem reservatis esse reservare actionem occisivam, cum qua moraliter est conjuncta mors, tamen cum hæc actio morte non secutâ re ipsa non sit homicidium, reservatio non videtur eò extendenda, unde cum sit directè absolutus, non indiget aliâ directâ absolutione ab eo peccato nec tenetur se sistere, *Henr. Fagund. Herinx, Diana p. 8. t. 7. R. 85. Aversa q. 17. s. 2. Dicast. De poen. d. 11. n. 195.* Cum tamen homicidio annexa sit irregularitas, hæc postea incurretur, secundum dicta l. 1. n. 618. Et idem plerique dicunt, si censura esset annexa, de quo in l. 7. quando de excommunicatione. Quod si tale peccatum ante publicationem vel mortem secutam esset remissum per solam contritionem, præbabilis est, quod secutâ publicatione vel morte superveniat reservatio, quia quamvis culpa non amplius existat, quando illi effectus sequuntur, tamen cum peccatum illud adhuc debeat directè absolvi, hæc potestas absolvendi jam sublata est ordinariis Confessariis: Quod magis valet, si ante secutum talem effectum culpa esset retractata per solam attritionem, quidquid in contrarium dicant *Homob. Bordon. Aversa q. 10. s. 2. in fine.*

1695.

§. 12. Si pœnitens expresserit peccatum reservatum in confessione apud illum, qui habuit pote-

potestatem saltem delegatam ad reservata, quamvis absolutio fuerit invalida, v. g. defectu doloris, reservationem esse sublatam habet communis cum *Lugo* d. 20. n. 113. *Dicast.* d. 11. n. 124. *Herincx.* d. 7. n. 26. contra *Arriagam.* E contra si reservatum inculpabiliter omisit, præter citatos n. 1449. docent *Covarr. Can. Ledesm. Nav. Regin. Arr. Less. Tamb. Lugo* n. 85. *Herinx* n. 30. *Gob. t. 7. n. 377.* sublatam esse reservationem. Limitant *Gabr. Ang. Sylv. Rosell. Bonac.* si absolvens intenderit eam tollere, sed absolutè id dicunt *Busenb. & alii* 20. graves Auctores cum *Aversa* q. 17. s. 8. & *Viva* q. 11. a. 4. & 6. quamvis non intenderit expresse, quia saltem implicite ac virtualiter vult facere, quod potest, atqui potest tollere reservationem peccati etiam non cogniti, ergo. Hoc extendit *Lugo* n. 106. etiam ad confessionem invalidam: alii etiam ad sacrilegam, quia extra confessionem etiam à delegato Confessario tolli potest reservatio, ex vi potestatis, quam delegavit Superior: Sed contradicunt iterum *Arr. & alii. Dicast.* fatetur has sententias esse valde probabiles, at tamen n. 141. cum *Suar. Præpos. & aliis* tenet non tolli reservationem, si nulla fiat mentio reservatorum nec adsit positiva intentio illam tollendi, quia tum non videtur satisfieri intentioni reservantis, quæ est, ut reservatum directe subjiciatur clavibus, sicque ratione reservationis explicatæ medicina conveniens imponatur ab illo, qui in reservata habet potestatem. V. dicta n. 1452. & 1475.

§. 13. Si pœnitens, nequidem quando confitetur, sciat suum peccatum esse reservatum, 1696.
Gob. t. 7. n. 360. permittit absolvi, & consentit

Spoc.

Sporer n. 735. datque n. 761. rationem, quia videtur esse sufficiens necessitas, ne poenitens cogatur sine absolutione discedere & bis idem confiteri; imò fortè non redibit. Sed hæc sunt per accidens, unde non video, unde perveniret jurisdictio pro hoc casu: & saltem si excommunicatio reservata sit annexa, certò non poterit absolvi, quia talis prohibetur ante sublatam excommunicationem suscipere Sacramentum Poenitentiae.

1697. §. 14. Obligatus postea comparere coram Superiore, non tenetur ante Missam vel Communionem, sed satis est, si primà commodè occasione, *Less.* in *Auct. v. Absolutio* casu 5. Satisfacit autem, si postea coram delegato vel alio privilegiato compareat per se vel alium, *Stoz* l. 2. n. 74. Quòd si aliquis ob impedimentum non possit per seipsum adire Superiorem, *Card. Valent. Henriq. Az. Sanch. Tamb. Dicast.* n. 270. *Stoz* n. 69. *Sporer* n. 750. *Viva* ad prop. 7. *Alex.* VII. n. 8. dicunt non teneri ad ipsum recurrere per Procuratorem vel litteras, aut ipsum ad se advocando, tum quia est obligatio personalis, & ipse in individuo dicitur teneri adire, tum etiam quia isti alii modi comparendi sunt extraordinarii vel periculosi, ergo ad illos non est extendenda lex odiosa; quæ sententia de non necessario tum recursum ad Papam communis est, secundùm dicta n. 1624., quia Papa tum concedit Episcopis: è contrà probabilius videtur cum *Suar. Bon. Lugo, Zambr. Aversa* q. 17. f. 5. recurrendum esse ad Episcopum vel alium Superiorem per Procuratorem vel per litteras, Episcopi enim & alii Superiores id non concesserunt aliis, & quod quis facit per Procuratores

tores vel per litteras, censetur facere per se-
ipsum; imò hoc est facilius, quàm adire per se-
ipsum, nec est periculum nisi remotum mani-
festationis.

§. 15. Quid facere debeat ille, qui habet re- 1698.
servata, & communicare debet, attamen Con-
fessarium non habet, qui possit absolvere à re-
servatis, habet *Busenb. n. 600. relatus*, potest-
que videri *Aversa q. 17. l. 9. accuratè referens*
sententias & Auctores.

DUBIUM V.

1699.

Quod sit officium & quæ obligatio Confessarii.

Resp. I. Munus Confessarii est absolvere
dispositum, & non alium; item curare re-
titudinem istius iudicii, præsertim quando
cœptum est; & reos juvare, ac monere, cum
prudencia tamen. Ratio primi, ne sit injurius
pœnitenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus.
Ratio tertii est eadem; & quia debet curare, ut
absolutio sit efficax. *Unde resolves:*

I. Et si interdum utiliter differatur absolu-
tio, etiam ejus, qui potest licitè absolvi, id ta-
men raro, nec ferè nisi de pœnitentis consensu
faciendum, quia potest vergere in grave ejus
periculum vel damnum. *v. Dian p. 1. t. 4. R. 35.*

II. Absolvendus est qui adhæret sententiæ
probabili; quia est dispositus.

III. Moraliter ei constare debet de bona di-
spositione pœnitentis; aliàs absolvendo pec-
cabit mortaliter.

IV. Non licet absolvere, 1. Qui nullam præ-
bet materiam: qualis tamen non est, qui post
abso-

»absolutionem mox confitetur, cuius erat ob
 »litus. 2. Qui cum possit, non est paratus res-
 »tuere, & proximas peccandi occasiones fugere
 »vid. Nav. cap. 15. Suar. d. 32. s. 2. 3. Ignorantes
 »ea, quæ omnes scire tenentur, v. g. decem præ-
 »cepta, & quæ ad fructuosam confessionem
 »communione spectant: unde talis commu-
 »niter prius est instruendus, vel aliò mittendus
 »ad instructionem. v. suprà l. 2. t. 1. cap. 1.
 » V. Rudiores ordinariè iuvandi sunt, nisi sint
 »incapaces instructionis, vel ob pœnitentium
 »multitudinem fieri non possit, nec videatur
 »expedire, ut dimittantur; vel sint peregrini,
 »qui mox communicare & abire debeant, tunc
 »enim, si alioqui bonâ fide agunt, & temporis
 »angustia vel pœnitentium multitudo longum
 »examen vel instructionem non permittat,
 »sufficere aliquando integritatem formalem,
 »docet Layl. 5. t. 6. cap. 13 n. 10. quâ scilicet au-
 »ditis aliquibus peccatis absolvatur, cum onere
 »redeundi ad confessionem plenioram.
 » VI. Si Confessarius notet pœnitentem igno-
 »rare aliqua necessaria ad hoc Sacramentum,
 »tenetur eum instruere, & admonere officii,
 »quantum fieri potest; v. g. si nesciat illa, quæ
 »necessitate mediæ sunt ad salutem necessaria,
 »debet ea docere: item obligatus ad ponen-
 »dum odium, ad restitutionem honoris, famæ
 »aut bonorum, aut ad occasionem peccatorum
 »tollendam, aut amovenda vel reparanda
 »scandala, aliave damna, quæ intulit; aut ad
 »corripicndos delinquentes, iuvandos indi-
 »gentes, ad denuncianda delicta, vel delinquen-
 »tes in præiudicium communitatis vel inno-
 »centium; & denique si quam censuram in-
 cur-

currerit, &c. tenetur ea de re monere & hor-
tari ad satisfactionem, quam si recusent, nega-
re absolutionem, quia alioqui se ipsorum cri-
minum participem & sacrilegii reum faciet,
Aversa q 16 f 12.

VII. Tenetur monere eum, qui ex ignoran-
tia vincibili & mortaliter culpabili est in malo
statu, quia aliàs nec ipsi nec Sacramento con-
sulet, cum pœnitens sit indispositus. Si verò
ignorantia sit invincibilis, v. g. si bonâ fide te-
neat rem alienam, aut sit in matrimonio irri-
to, tenetur quidē monere & instituere, quando
speratur fructus, nec timentur incommoda
graviora: quæ si prudenter metuantur, aut
fructus non speretur, non tenetur, imò non
potest; (excipit *Lug. d. 22. n. 24.* nisi silentium
officiat bono communi) quia debet bonum
pœnitentis procurare, ac consequenter licitè
etiam suadet, ut secundum suam ignorantiam
operetur, v. g. *Cajæ*, ut reddat debitum *Titio*,
quem invincibiliter credit suum esse mari-
tum, cum non sit *vid. Sanch. l. 2. de mat. d. 38.* Nec
obstare, etiam si sit in præjudicium tertii parti-
cularis, ait, *Lug. & Tamb de exp. conf. l. 2. c. 4.* Hinc
si Confessor prævideat pœnitentem non resti-
tutum, si ipsi detegatur nullitas tituli, quem
pro se esse putet, non esse illi talem nullitatem
à Confessario non interrogato detegendam.
Quòd si tamen pœnitens ipse dubitet ac roget,
tenetur dicere veritatem, (quia tacere, esset
errorem approbare) prudenter tamen, non
plus dicendo, quàm rogatur, v. g. si roget *Ti-
tius*, an post votum simplex castitatis matri-
monium contractum valeat, possitque ac re-
neatur reddere debitum, respondeat, quòd
sic,

sic,

»sic, tacendo obligationem non petendi debiti
»v. *Lay. hic & Lug. l. c.*

» VIII. Quando Confessarii Principum, Prae-
»latorum, aliorumque Magnatum sciunt ipsos
»non satisfacere officio, v. g. circa collationem
»Beneficiorum, electionem ministrorum, sub-
»ditorum gubernationem, circa eleemosynas
»ex bonis Ecclesiasticis faciendas, &c. Regula-
»riter teneretur Confessarius monere poeniten-
»tem de sua obligatione: aliàs si absolvit, suis
»humeris peccata illa imponit, & cæcus coe-
»cum ducens ambo in foveam inferni cadunt.
»Ratio, quia in talibus rarò est ignorantia in-
»vincibilis: rarò item contingit, ut illa secum
»non adferant scandalum in subditis, æstimati-
»onibus illa licere; vel certè non afferant damnum
»commune: Si tamen videat ignorantiam esse
»invincibilem, neque ex illa sequi scandalum
»aut damnum commune; contra verò admo-
»nitionem fore in majus malum poenitentis,
»aut allaturam scandala vel incommoda, pot-
»est secundùm paulò antè dicta, dissimulare, nisi
»interrogetur, *Lug. n. 37.*

» IX. Si etiam poenitens teneretur (licèt sub
»peccato mortali) ad aliquid adeo difficile, ut
»non crederetur tunc æquo animo accepturus,
»& alià vice melius suscepturus, posset prudens
»Confessor tunc illum relinquere in bona fide
»excusante à peccato, & monitionem differre
»in tempus opportunius, ne territus à confes-
»sione abstineat, graviusque detrimentum in-
»currat. *Tamb. c. 14. Lug. n. 27.*

» X. Minùs rectè dispositus excitandus est ad
»dolorem & propositum emendationis, pro-
»posità peccati sceditate, bonitate Dei, & periculo

eulo damnationis, &c. Item remedia oppor-
tuna præscribenda contra peccata futura.

Resp. II. Ut Confessarius licitè hoc Sacra-
mentum administret, debet esse in gratia, alio
qui peccabit mortaliter: Item debet esse talis,
ut per hoc non exponatur proximo periculo
peccandi mortaliter. Pars prior constat ex di-
ctis de Sacr. in genere. An verò audiens plures
unâ quasi vice morali, tot numero peccata
committat, alii negant, ut *Rodr.* alii affirmant,

Bon. hic. Pars posterior patet. Unde resolvitur
hic casus;

Confessor conscius sibi peccati mortalis,
tenetur, antequam audiat, vel saltem absolvat
pœnitentem, ipse confiteri, vel conteri de suo
peccato: Si tamen vocatus improvisò ad mo-
ribundum recolligere se tam subitò non pos-
sit ad contritionem eliciendam, (vel bonâ fi-
de putet se elicuisse) non peccat absolvendo
Præp. Lug. Tamb. l. 3. cap. 2. §. 3.

Resp. III. Si malè absolvit, committendo
defectum essentialem, v g. si non protulit for-
mam, vel absolvit à reservatis, vel non subdi-
tum, tenetur inducere ad repetendam confes-
sionem, si sine scandalo, infamia, fractione fi-
gilli, & nocumento suo possit: si minùs, non
tenetur. Si non absolvit à censura, potest ab
eadem (si, vel quando habuerit potestatem)
absolvere absentem *Bon. de cens. in communi d. 1. q. 3. p. 6. ex Suar. Fill. t. 11. c. 10. q. 6. Regin. Nav. Rodriq.*

Si non interrogavit sufficienter numerum,
speciem vel alias circumstantias, regulariter
ad nihil tenetur, nisi ad pœnitentiam agen-
dam: monere enim extra confessionem non
debet,

debet, cum iudicium sit finitum. Si tam
 redeat ad confessionem idem poenitens, de-
 bet moneri de defectu commisso; quia ab-
 qui hæc confessio non erit integra, cum qu-
 dam non sit debite confessus.

Dixi, si non interrogavit: quia si positivè di-
 non teneri confiteri numerum, species, &
 debet monere, si sine gravi scandalo & de-
 mento potest; quia est causa, quod alter pe-
 ceptum grave (scilicet confitendi illa pe-
 ra) violet. *Lugo d. 22. s. 3.*

Si neglexit monere de restitutione, tenetur
 neat, si quidem commodè potest, (vel in confes-
 sione, vel extra: obtentâ prius ab ipso ven-
 eâ verò negatâ, ad nihil ultrâ teneri de-
 Tamb. cap. 8. ex Sanc. contra Suar.) quia tenetur
 tur ex charitate: si non commodè potest, non
 commendat. *Lay. l. 5. t. 6. c. 9. Henr. Suar. l. 1. c. 1. q. 1. r. 87. Quæ-
 tamen (ex gravi seu mortali culpa, contra
 alterius,) dixisset, eum non teneri ad restitu-
 tionem, vel aliter (v. g. opinionem fallacem
 persuadendo) esset causa efficax, cur non
 stituat, vel aliunde detrimentum accipiat
 vel alius, tenetur ipsemet restituere, nisi
 neat tempestivè, priusquam poenitens fiat
 potens, quia actione suâ fuit injusta causa de-
 omni. Si verò sine gravi culpa id fecit, tenetur
 nihilominus monere poenitentem, si commo-
 dè potest; alioqui ipse obligabitur, sicut ca-
 priore. Si non commodè potest, excusabitur
 v. Suar. *Kon d. 8. dub. 17. Bon. Dia. to. 2. tr. 2. misse
 1. Lug. n. 61. & suprâ lib. 3. tr. 5. cap. 2. dub. 1. q. 1. r. 12.**

Quæres. Quæ & quantâ sit obligatio Confessorii
 Confessorii audiendi poenitentes.

Resp. I. Quivis Sacerdos (etiam simplex, quando non est alius paratus) tenetur in extrema necessitate, v. g. in periculo mortis audire & absolvere volentem confiteri. Ratio est lex charitatis.

Resp. II. Parochus, & quivis Sacerdos curatus tenetur audire confessionem sui subditi, non tantum in casu necessitatis, aut præcepto confessionis urgente, sed etiam (saltem perfecte, vel alium) quoties pœnitens id rationabiliter petit; v. g. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali, vel velit promereri Jubilæum, &c. quia tenetur ejus bonum spirituale promovere *Suar. Vasq. Lug. &c.* Si tamen nimis frequenter, vel intempestivè peteret, excusaretur, *Aversa. q. 16. s. 11.* Quod si etiam semel tantum vel bis negaret, aut differret, non peccaturum graviter; ob levitatem materiæ, docet *Suar.* contra Bon. admittitque, *Aversa l. c.* si non petat ex urgente occasione, v. g. solennis festi, &c.

Resp. III. Quotiescunque pœnitens ex mera devotione vult confiteri, Parochum teneri illum audire, contra *Sylv. Regin. &c.* docet *Azor. Suar. Kon. Bon. Molf. Lug. &c.* Sed rectè limitat, *Aversa. l. c.* si non adsint alii Confessarii delegati, & Parochus non legitimè impediat.

Resp. IV. Reliqui Sacerdotes per se loquendo, non tenentur audire confessiones; si tamen audire cœperint, tenentur absolvere, nisi quid obiter, neque possunt remittere ad alium, quia pœnitens eo ipso habet jus ad absolutionem, nec potest fructu & gratiâ Sacramenti privari, *Avers. l. c.*

A D D E N D A.

1700. **Q** 241. *Quid præterea notandum sit circa obligationes Confessarii. R. seqq. §. 1. Confessarius habet quadruplex munus: 1. est Minister vicè gerens Christi. 2. Est Judex. 3. Est Medicus. 4. Est Doctor: quæ omnia constant ex Tr. sess. 14. De Pœn. c. 2. 5. 6. & 7. In hoc quadrupli munere fundantur omnes obligationes Confessarii, qui enim munus aliquod in se suscipit obligatur ejus partes implere: hinc*
1701. §. 2. *Quia Confessarius est, 1. Minister vicè Christi gerens & immediatè concurrens ad gratiam, debet sollicitè, fideliter, reverenter & dignè ministrare hoc Sacramentum. 2. Quia est Judex, debet providere, ut confessio fiat rectè ac præsertim integre: Item tenetur scire quænam peccata sint mortalia quænam venialia quandonam specie vel numero distinguantur. Item dare vel negare absolutionem, prout peccator nitens est dispositus. Item injungere satisfactionem proportionatam. 3. Quia est Medicus, debet scire & suggerere media apta pro cavendis peccatis, præscribere pœnitentias medicinalis, dehortari à periculis relapsuum. Certè, inquit, S. Tho. Opusc. 65. De cautela in Confessione cum videamus Medicos corporum quotidie & legere libros physicales & medicinales corporum, in quibus docentur curare corpora moritura, magna stultitia est non legere libros Sanctorum medicinales animarum, in quibus docemur curare animas in æternum victuram: majus est damnum unius animæ quàm inenarrabilem corporum. 4. Quia est Doctor, debet instruere in rebus ad animam pertinentibus.*

§. 3. Plerasque obligationes illas exposui 1702.

in hoc l. 6. p. 1., nam à n. 54. dixi eum obligari ad formandam intentionem debitam pro conficiendo Sacramento. A n. 84. ad aliquam attentionem circa opus, quod agit. A n. 91. ad procurandum in se statum gratiæ. A n. 133. aliquando teneri ministrare Sacramentum. A n. 149. peccare, si simulet administrationem Sacramenti. A n. 122. etiam peccare, si extra necessitatem adhibeat materiam vel formam dubiam. A n. 137. si ministret indigno. A n. 104. etiam peccare, si in administratione Sacramenti, ubi agitur de valore, sequatur sententiam tantum probabilem relicta ratione, nisi Ecclesia supplere possit & velit, uti ibidem à n. 111. exposui. Denique à n. 123. dixi non licere sine causa iterare formam Sacramenti. Quæ omnia etiam hîc applicari debent Ministro Sacramenti Pœnitentiæ. Plura autem, quæ facere debet prudens Confessarius, proponuntur in sequentibus: & universim hoc dici potest, quod teneatur scire & adhibere speciales industrias ac modos agendi cum diversis pœnitentibus, prout horum dispositio & necessitas postulabit, id enim spectat ad executionem muneris, cujus obligationem Confessarius in se suscipit. An aliquando teneatur loco pœnitentis, qui non potest, denunciare aliquem, dicam n. 1958.

vide infra 1711

§. 4. Pœnitens reciproce obligationi non 1703.

satisfacit, 1. si pie & sanctè non disponat se ad susceptionem hujus Sacramenti. 2. Si per arrogantiam moneri non velit, aut monitus pervicaciter obmurmuret. 3. Si media emendationis suggesta non acceptet vel non exequatur. 4. Si sanis consiliis & doctrinæ per Confessarium

Q99 3

pro-

propositæ se non accommodet : quæ omnia pluribus explicabuntur in seqq.

1794. Q. 242. An Religiosi censi debeant apti confessionibus audiendis: & quis absolute censi debeat bonus Confessarius. R. §. 1. Jansenistæ negant Religiosos censi debere aptos, imprimis qui statim absolvunt, ideoque confessiones illas factas dicunt debere censi communiter sacrilegas: sed hoc damnavit *Alex. VIII.* secundum dicta n. 125. Deinde, quia nimis parvas pœnitentias injungunt, sed hoc etiam damnatum est ab eodem *Alex. VIII.* secundum dicta num. 1263. E contra pro Religiosis sunt hæc argumenta valentiora: 1. quia eorum doctrina plerumque est major & tutior, nam dant se magis & per Superiores attinentur ad sana dogmata. 2. Plerumque major est illorum virtus, cui ratione statûs & mediorem student impensibus. 3. Experientia docet directionem Religiosorum magis prodesse ad perfectionem & sanctitatem consequendam.

1795. §. 2. Ille est absolute bonus Confessarius & rectè implet munus suum, qui pœnitentem benignè excipit, patienter audit, prudenter instruit, suaviter arguit, prout tempus & necessitas exigit: quandoque timore concutit, semper spe erigit, continuo amore virtutis accendit.

1796. Q. 243. Quinam Confessarii mereantur nomen Jansenistarum, Rigoristarum, Laxorum, Benignorum. R. §. 1. Jansenistæ sunt, 1. qui defendunt aliquam ex 5. propositionibus in Jansenio damnatis. 2. Qui defendunt propositiones illas non contineri in libro qui dicitur, *Augustinus Jansenii*. 3. Qui sincerè, ex animo & absque

distin-

distinctione juris & facti nolunt subscribere formulario præscripto ab *Alex. VII.* & *Clemente XI.* ideoque non damnant 5. illas propositiones in sensu libri *Jansenii*, *Clemens* enim dicit Ecclesiæ illudi & hæresin silentio foveri, dum quis ipsam *Jansenii* doctrinam inerioribus abjicere & corde improbare detrectat. 4. Qui in administratione Sacramenti Pœnitentiæ aut directione fidelium utuntur regulis fundatis in aliqua ex 5. propositionibus in *Jansenio* damnatis, quales sunt, homo peccat etiam in hoc, quod aliter facere non potest. Confitendi sunt actus & motus de se graviter mali, si voluntarii sint, quamvis fiant sine ulla libertate indifferentiæ; &c. Ratio, cur omnes isti merito dicantur Jansenistæ, hæc est, quia secundum Breve *Innoc. XII.* Nuper, ad Episcopos Belgii datum 6. Febr. 1694. illi rectè dicuntur Jansenistæ, quos constat esse suspectos, quòd tenuerint aut teneant aliquam ex 5. propositionibus damnatis, atqui omnes illi manifestè suspecti sunt, quòd aliquam ex his propositionibus tenuerint imò & adhuc teneant: hinc speculativa istorum hominum Theologia est Jansenismus, moralis autem est Rigorismus in Jansenismo fundatus. De illis rectè scribit *Francol.* in Præfat. ad Clericum Rom. quòd soleant Patres jactare plurimum, pontifices æstimare parvi, recentiores Theologos nihili facere: Patribus, uti ab ipsis exponuntur, deferre obsequium verum; Pontificibus, simulatum; reliquis doctoribus, neutrum.

§. 2. Rigoristæ sunt, 1. qui sequuntur doctrinas alias ab Ecclesia ob nimium rigorem reprobatas, quales sunt multæ Bajanæ & pleræque ab *Alex. VIII.* damnatæ, v. g. hæ, Ignoran-

ria invincibilis juris naturæ non excusat à peccato formali. Non licet sequi opinionem vel inter probabiles probabilissimam. Satisfactio est præmittenda absolutioni. Per praxin mori absolventi ordo pœnitentiæ est inversus. Communicare non debet, qui necdum habet amorem Dei purissimum. Omnis actio humana quæ non est Dei dilectio, peccatum est. 2. Quæ sequuntur doctrinas, quamvis fortè necdum expressè damnatas, attamen indiscretas vel humanæ infirmitati non accommodatas, quales sunt, Absolvi non debent, qui ordinariè confitentur Religiosis, nisi totius anterioris vitæ confessiones repetant. Quoties quis relabitur, signum est antea caruisse vero dolore vel proposito, hinc debet priores confessiones repetere. Pœnitentiæ imponendæ sunt secundum rigorem antiquorum canonum. Etiam pro occultis peccatis pœnitentiæ publicæ sunt peragendæ. Semel fornicatus debet ad minimum per dies quadraginta jejunare. Etiam primâ vice confitens mortale ordinariè non est mox absolvendus. Contritio debet esse dolor non tantùm appetitativè sed etiam intensivè summus. Dispositus non est ad absolutionem, in quo amor Dei castus non prædominatur supra omnes alios affectus actuales & habituales. Est obligatio jejunandi etiam ante 21. annum, & tenentur etiam pueri, quantum possunt.

1708. §. 3. Laxi sunt, 1. qui sequuntur doctrinas ab Ecclesia ideo reprobatas, quia nimium favent libertati humanæ, quales sunt propositiones plurimæ ab *Alex. VII.* & *Inn. XI.* damnatæ, v. g. hæ, Peccata in confessione oblita non tenemur in sequente confessione exprimere.

Comē-

Comedere ob solam voluptatem non est peccatum. 2. Qui sequuntur doctrinas faventes libertati humanæ contra legem Dei vel Ecclesiæ, non nixas gravibus motivis ab autoritate vel ratione petitis, qualis est, Monachi cantantes in choro non tenentur ad jejunium.

§. 4. Benigni sunt, qui ex gravibus motivis petitis ab autoritate vel ratione sequuntur doctrinas faventes libertati, quales sunt: Extra materias Sacramentorum licitum est sequi opinionem minus probabilem & minus tutam. Attritio sufficit cum Sacramento. Qui aliquid fecit sine plena advertentia ad malitiam mortalem, non peccavit mortaliter. Post commissum mortale non est obligatio statim pœnitendi. Ex dictis,

1709.

Colliges 1. Jansenistas communiter esse Rigoristas, sed non semper contra: unde reprehendendi sunt illi, qui quem audiunt esse rigidum, statim vocant Jansenistam. 2. Eos immeritò dici Rigoristas, qui in administrandis Sacramentis, quantum possunt, tutiora & pœnitentibus utiliora sequuntur, quamvis difficiliora sint: id enim reprehendendum non est: unde sicuti est dicacitas popularis eos vocare scrupulosos, qui conantur exactè & perfectè vivere, ita dicacitas maligna est eos vocare Jansenistas aut Rigoristas, qui meliora & securiora fluadent, dummodo discretè fiat, & Sacramenta per hoc non reddantur fidelibus odiosa. 3. Aliquem posse esse Rigoristam in uno & laxum aut benignum in altero: dicendus autem erit simpliciter talis vel talis, ab illo, quod plerumque & ut plurimum sequitur.

1710.

Q. 244. *Quanam generationem observare debeat* 1711.

Q995

Con-

Confessarius in audiendis confessionibus. R. seqq. §. 1.
 Antequam incipiat audire, imploret gratiam Spiritus sancti, formetque intentionem absolvendi: & quia quandoque absolute, quandoque sub conditione debet absolvere, potest initio formare hoc modo; sic volo absolvere, sicuti exigit dispositio poenitentis.

1712. §. 2. Jam auditurus, benedicat poenitentem his verbis: *Dominus sit in corde tuo & in labiis tuis, ut bene confitearis peccata tua, in nomine Patris & Filii &c.* Si poenitentem non noverit, conetur intelligere, quando ultimo sit confessus, nam id multum juvat ad directionem & intelligendum statum conscientiae: ordinariè autem non inquirat in ejus nomen, vel quis sit, nisi hoc necesse sit ad intelligendam speciem alicujus peccati, quod confitetur.

1713. §. 3. Recensentem peccata, si opus sit, juvet interrogando, secundum dicenda à n. 1745. Si autem narret impertinentia, historias inutiles, domesticas querelas vel negotia, abrumpat dicendo opus non esse enarrare illas circumstantias, satis esse, si sic breviter dicat speciem & numerum, *ter injustè affecti uxorem gravibus contumeliis*, tacendo occasionem & causam contumeliarum. Quandoque sermonem aliò divertat, petendo an non hoc vel illud aliud peccatum fecerit. Si incipiat aliorum peccata detegere, statim moneat, ut de aliis taceat, ne detrahat, & pro se confiteatur. Si nimis crasse & minus pudicè quædam peccata explicet, doceatur honestius ea eloqui, ne alià vice sibi & Confessario faciat scandalum.

1714. §. 4. Quando aliquid omittit, quod necessariò addi deberet, si ex scripto confiteatur,

Con

Confessarius statim interroget, ne postea memoriâ excidat, tum enim non est periculum eum turbandi: si autem de memoria confiteatur, putetque Confessarius se posse postea recordari, mente retineat circa quod præceptum sit, & expectet usque ad finem, ne interrumpendo confundat memoriam pœnitentis. Si tamen Confessarius per experientiam sciat se in fine solere oblivisci, & maximè si nimis multa interroganda cumularentur, præstat statim interrogare, quàm postea debere pœnitentem obligare ad molestiorem repetitionem omnium antedictorum: expedit tamen prius audire, quodnam peccatum dicere voluerit post illud, in quo non satis se explicabat, ut postea possit reduci ad cursum suæ narrationis, v. g. aliquis sic confitetur, *feci furta gravia, etiam die festo neglexi Missam*: dum audit hoc, *feci furta gravia*, permittat, ut incipiat dicere, *etiam die festo &c.* tumque suaviter interpellando petat, quoties fecerit grave furtum, & si dicat, v. g. *ter*: reducat illum ad filum narrationis, dicendo, jam perge, ubi incipiebas dicere, de die festo, sic enim redit ad ordinem narrandi peccata, prout ea inter examinandum mandârat memoriæ.

§. 5. Si pœnitens afferat aliquid enorme, 1715.
Confessarius caveat, ne ulla det signa admirationis vel indignationis, sic enim deterret à detegendis reliquis: & reprehensionem, si quæ necessaria sit, differat usque ad finem confessionis. Caveat etiam signa manuum vel pedum aliosque motus corporis, nam circumstantes colligere aut saltem suspicari possunt ad talia signa dici graviora delicta, sicque frangitur sigillum.

§. 6.

1716. §. 6. Specialiter tenetur cavere Confessarius, ne inter audiendas confessiones dormitet, distrahatur, aut omnino obliviscatur peccatorum, antequam injunxerit pœnitentiam, nam si omnino nihil percepisset de aliquo peccato, deberet statim interrogare, alioquin quod in fine futurum esset æquale dubium de omnibus, pœnitens teneretur omnia bis dicere, *Lugo, Dicast. Diana p. 3. t. 4. R. 109.* Si autem Confessarius aliquid de peccato intellexit, poterit in fine circa illud petere, uti jam dictum est. Quod si ex nota sibi conscientia pœnitentis possit præsumere id, quod non percepit, esse quid leve, nec possit sine turbatione vel molestia pœnitentis interrogare, potest tacere & absolvere, *Stoz l. 2. n. 88. Addit Gob. t. 7. n. 239.* si Confessarius per experientiam sciat aliquem non committere mortalia, & solere se accusare de mendaciis, posse absolvere, etsi ob distractionem non sit memor ullius peccati confessi, sed pro praxi debet aliquid in specie exprimi. Quod si absolutâ totâ confessione Confessarius nullius peccati sit memor, & moraliter certus sit non fuisse nisi venialia, jubeat repeti ultimum & absolvat.

1717. §. 7. Quando vis pœnitentiam imponere, non est opus te habere distinctam memoriam omnium auditorum, sed sufficit confusa notitia statûs pœnitentis, quæ in eo consistit, ut saltem memineris plura diversæ speciei mortalia esse dicta, eaque in numero satis frequenti. tum enim judicare potes hunc esse peccatorem solito graviozem, adeoque majore pœnitentiâ dignum, *Arr. d. 35. à n. 30. Illf. n. 152. Lohm.* Si tamen ita esses oblitus omnia, ut nequidem

con-

confusam peccatorum notitiam haberes, teneris per paucas interrogationes repetere cognitionem aliquam statûs conscientia pœnitentis, attamen cavendo, ne reddas confessionem odiosam & nimis gravem pœnitenti. E contra si jam imposueras pœnitentiam, non est necesse, ut quando absolvis, etiam confuse memineris peccatorum vel pœnitentia imposita, sed satis est recordari esse confessum & latum esse de eo iudicium, status enim pœnitentis erat recolendus tantum in ordine ad formandum de eo iudicium & ad taxandam pœnitentiam, quod jam antè factum est; neque Confessarius absolvit à peccatis distributive sumptis, sed collectivè ab omnibus simul, *Suar. Tann. d. 6. q. 7. n. 136. Arr. n. 15. & 28. Tamb. De conf. l. 3. c. 2. n. 8. Steph. t. 5. d. 5. n. 211. Illf. supra.*

§. 8. Magnus defectus est in pœnitentibus, 1718.
qui post enarrata peccata, dum Confessarius eos admonet, media se emendandi suggerit, præit in actus virtutum & doloris, sponte aliò distrahuntur, solliciti, ne fortè sint aliquid oblitati aut non satis expresserint, & nequidem satis advertunt, quæ pœnitentia injungatur: Et monendi sunt, magis laborandum esse de dolore præsentium & emendatione futurorum, quàm de nuda expressione præteritorum, dummodo antè se examinârint humano modo, & peccata sincerè edixerint, prout occurrebant conscientia: reliquum committant Deo, & attendant ad admonitionem, pœnitentiam, absolutionem à Confessario dandam.

§. 9. Etiam magnus defectus est in Confessariis, 1719.
qui nimis citò deproperant confessiones,
maxi-

maximè solliciti, ut multos audiant. Sapien-
ter Gerson p. 2. num. 32. De arte audiendi Con-
fess. confid. 3. ait, *Eligibilis est paucos audire com-
pletè, quàm multos imperfectè. . . . mallet namque
si curatus essem, multorum differre confessiones post
Pascha, etiam ubi quidam non redirent, quàm quod
cæcus cæcos seducerem dum pro verè absolutis ipsi non
rectè absoluti se gererent.* Et S. Xaverius, confite-
ntibus non festinatam sed diligentem navandam operam
censebat, monens ut præoptarent confessiones pauca
rite factas audire, quàm multas temerè properatas.
Tursellinus in vita l. 6. c. 17.

1720. §. 10. Dixi n. 652. non expedire, ut verba
absolutionis altè proferantur; & n. 653 dixi
an capite tecto vel detecto, & quo ritu ma-
nuum danda sit absolutio: Si autem pœnitens
non esset rite dispositus, non liceret verba ab-
solutionis proferre sine intentione absolvendi
ut dixi l. 6. p. 1. à n. 149. Itaque deberet signi-
ficare pœnitenti eum non absolvendum, ut
sciat se propter eadem peccata debere aliâ vi-
petere absolutionem; ut tamen circumstantes
non advertant negatam esse absolutionem, di-
cat submissè alia verba, v. g. *precaionem, Mis-
ereatur tui &c. Benedicat te Deus omnipotens Pater
& Filius &c.* formando crucis signum super
eum, hoc enim faciendo non simulat formaliter,
cùm non intendat decipere adstantes, sed
tantùm permittat eos decipi, intendit autem
bene precari & benedicere: Neque etiam pro-
priè simulat materialiter circa administratio-
nem Sacramenti, sed circa alia verba indiffe-
renter se habentia ad absolutionem. An autem
liceat sic agere, etiam inscio pœnitente, dicam
n. 1889. Id maximè cavendum, ne Confessio-
rius

rius pœnitentem, præsertim gravia confessum, è confessionali egredientem respiciat vel oculis prosequatur quasi nosse volens. Denique S. Xaverius suprâ monebat Confessarios, ut postea seipfos examinarent super confessiones auditas, ut quæcumque in alienis peccassent confessionibus, expiarent suis.

Q. 245. Quis modus & ordo sit servandus à Confessario, ut pœnitentem rectè disponat ad validam absolutionem. R. Dispositionem pro Baptismo tradit Trident. sess. 6. c. 8. potestque Pœnitentiæ accommodari, ad hanc enim requiritur ad minimum similis dispositio: sic autem habet: *Disponuntur ad ipsam justitiam, dum excitati divinâ gratiâ & adjuti, fidem ex auditu concipientes, liberè moventur in Deum, credentes vera esse, quæ divinitus revelata & promissa sunt, atque illud imprimis, à Deo justificari impium per gratiam ejus, per redemptionem, quæ est in Christo IESU, & dum peccatores se esse intelligentes, à divinâ justitiâ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore, illumque tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur adversus peccata per odium aliquod & detestationem, hoc est, per eam pœnitentiam, quæ ante Baptismum agi oportet: Denique dum proponunt suscipere Baptismum, inchoare novam vitam & servare divina mandata. Ex his verbis.*

Colliguntur seqq. 1. Ut Sacramentum Pœnitentiæ sit validum, prærequiruntur actus fidei & spei, uti pluribus declaratum est l. 2. à n. 14. Et horum actuum defectu multæ confessiones sunt invalidæ, quia multi accedunt, qui nihil sciunt de motivis fidei aut spei. 2. Specialiter

NB

cre-

credere debet pœnitens remissionem peccatorum ex meritis Christi nobis fieri, ideoque eisdem Christi meritis eandem sperare. 3. Pœnitens debet incipere diligere Deum tanquam omnis justitiæ fontem: quibus verbis multum confirmatur sententia ad valorem Sacramenti prærequirens actum, qui sit amor saltem concupiscentiæ & positiva conversio ad Deum tanquam finem ultimum: ideoque ad prudentem Confessarium pertinebit, suggerere motiva alius dilectionis erga Deum, per quam absolvendus redeat ad illum, à quo se averterat peccatum, imò expedit suggerere motiva etiam perfectæ contritionis, ut tanto cum majori fructu suscipiatur Sacramentum. 4. Cùm Confessarius sæpe præire debeat in istos omnes actus, ante omnia necesse est, ut ipsemet distinctè noverit motiva fidei, spei, attritionis, contritionis, charitatis: formulas istorum actuum dedil. 2. à n. 153., quisque pro suo gustu facillè proponet similes.

1723. Q. 246. Quomodo pœnitens practicè disponi possit ad dolorem de peccatis. R. §. 1. Quamvis adulti ordinariè præsumi possint habere dolorem de peccatis, ideoque opus non sit de hoc rogare, uti notant *Lohn.* & alii cum *Ills.* n. 240. tamen expedit, ut Confessarius plerosque excitet ad dolorem & propositum, suggestis pro utroque motivis secundùm capacitatem pœnitentium: & quia non omnes eisdem motivis permoventur, debet Confessarius omnis generis motiva in promptu habere, & prout visum fuerit opportunum, jam hoc, jam illud proponere. Motiva autem illa sunt universim quatuor, *pœnæ*, quas peccata merentur; *præmia* & bona, quæ demerentur.

demerentur; *turpitude*, quam in se habent, infinita *Dei bonitas*, cui opponuntur. Audacibus proponenda sunt motiva pœnarum, timoris, justitiæ Dei: ingenuis motiva honestatis, quæ est in virtute: timidis motiva præmiorum & bonitatis Dei.

§. 2. Motiva, quæ magis particulatim suggeri possunt, per quæ pœnitentes tandem adducantur ad contritionem de mortalibus, sunt sequentia. 1. Unicum mortale detraxit angelos, creaturas perfectissimas, à summo cœlo ad ima tartari, sine spe redemptionis aut veniæ: quid tu non mereris homo vilissime post tot mortalia? 2. Mortale unicum ab Adamo prius innocente commissum induxit miseras omnes in Adamum totumque genus humanum: & tu putas te tot peccatorum pœnis non opprimendum? 3. Unicum mortale meretur omnes inferni pœnas: cogita earum magnitudinem, ac præcipuè æternitatem: minimum malum evadit intolerabile, si sit æternum. 4. Quodvis mortale occidit animam spiritualiter, quia tollit gratiam, quæ sola est vita animæ: si fugis mortem corporis, cur non magis animæ? hæc æquè irreparabilis est atque illa, nisi te præveniret miseratio Dei, qui justè negare posset, si niuis sæpe reperas; & certò negabit, si numerum tibi præfinitum impleveris, hinc time omne velut ultimum. 5. Mortale facit mancipium diaboli, cui se submittit peccans: Horres servitutem apud Turcas, hæc pejor est & miserior, quamvis non ita sentias. 6. Mortaliter peccans coram Deo vel de eo non dolens, est similis homini in faciem maledicenti alteri, qui ejus vitam haberet pendulam à filo, quod

1724.

NB

posset omni momento præscindere & in æternum barathrum devolvere: Quanta hæc est meritas! 7. Unicum mortale te privat omni jure ad cœlestem gloriam, reddit te indignum omnibus gratiis & donis: si tantopere fugi jacturam temporalium, cur non magis æternorum & spiritualium? 8. Omne mortale iterum crucifigit Christum, quia ponit causam, propter quam crucifixus est: propter solum mortale Christus affixus est Cruci & occisus, quia pro tanta malitia satisfacere non poterat nisi Deus ipse. 9. Deus Filium suum unigenitum mortem tradidit, ut tolleretur peccatum: hinc collige mortalitiam, quia plus odit peccatum, quam amat vitam Filii. 10. Mortale facit Christi sanguinem carere fructu, evacuari Passionem, merito contemni, gratias despici. 11. Mortale Deum ipsum destruit, quantum in se est, nam eo tollit rationem finis ultimi, quem ponit creatura, hanc complectens abjecto Deo. 12. Mortale est summè inhonestum & turpe in se, quia deordinatur à prima Regula omnis honestatis, quæ est sanctissima Dei voluntas; ideoque est damnabilis inobedientia & transgressio æternæ legis Dei. 13. Mortale est summa ingratitude contra Deum benefactorem, creatorem, redemptorem, conservatorem, ac etiam æternæ præmiæ offerentem. 14. Est summa injuria, quia honorem & gloriam per omnes actiones nostras Deo debitam suffuratur, & consecrat mundo, carni aut diabolo. 15. Est rebellio contra Deum, cujus se dominio vult subtrahere, imò cui hostilitatem indicit. 16. Est summa infania, cum sciatur in æternum perdetur corpus & animam, & tamen ametur. 17. Mortale

tale dæmoni tradit animam tuam, quam Pater æternus sibi adoptarat in filiam, Filius in sororem, Spiritus S. in sponsam. 18. Mortale inhonorat omnes perfectiones divinas, justitiam vindicativam, quam non timet humana temeritas: benignissimam misericordiam, quâ abutitur detestanda iniquitas: æternam beneficentiam, quam non agnoscit ingratiſſima creatura: integerrimam sanctitatem, cujus imaginem deturpat foedissima animæ macula: supremam potentiam, quam facit sibi servire ad ipsam Dei offensam & contemptum: immensitatem infinitam, peccando contra Deum in ejus præsentia & conspectu: sapientiam ineffabilem, cujus consilia, quantum in se est, evertit: summam majestatem, coram qua contremiscunt Seraphini, contra quam insurgit vilissimus terræ vermiculus: pulchritudinem amabilissimam, quam despicit præ foeda creatura: incomprehensibilem bonitatem, cui præfertur momentanea voluptas. 19. Times & amas Regem tuum, Dominum tuum, Patrem tuum; & merito, quia justus est; punire te possunt, si eos offendas; benefaciunt tibi; de se digni sunt non offendi sed amari, quia boni sunt. Et quid hi? quid creaturæ omnes respectu Dei? nemo tam Pater est, quam Deus. 20. Peccatum mortale est summum & unicum malum, quod Deo summè bono fieri potest. Conclude, quia mortale tibi est ita malum & damnosum; quia in se tam malum est & turpe; & maximè quia Deo summè bono est ita malum ac displicens, detestare illud & dolo de illo ex toto corde, ac propone firmissimè nunquam illud posthac committere.

1725. §. 3. Prudentis Confessarii nunc est ex
 similibusque motivis unum vel plura propo-
 nere secundum necessitatem, capacitatem
 dispositionem pœnitentis, ut hunc adducatur
 dolorem etiam perfectum. Præter bonas sug-
 gerit etiam *Sporer* De pœn. à n. 244. *Prima*
 ex turpitudine peccati, pro honestis & ven-
 cundis. *Secunda* ex metu gehennæ, pro quibus
 libet, maximè timoratoribus. *Tertia* ex me-
 pœnarum, pro honestioribus, præsertim tem-
 pore morbi, infortunii, adversitatis. *Quarta*
 iterum ex metu pœnarum, pro sceleratis valde
 insipidis & insensatis, quas non exscribo, qui
 typo publico passim habentur.

1726. §. 4. Si pœnitens otium habeat & sit capa-
 considerationis, perpendat Dei in se bonita-
 tem & beneficentiam hoc modo. 1. Pater æter-
 nus ab æterno dilexit me, creavit in tempore
 ad imaginem suam & ad finem tam sublimem
 beatitudinis æternæ, tot donis naturæ & gra-
 tiæ dotavit, omnes creaturas, seipsum quoque
 imò & meipsum mihi dedit & reddidit, hæc
 nusque conservat & fovet. 2. Filius Dei pro me
 de cælo descendit, tanta passus, ex tantis mi-
 malis fuso suo sanguine redemit, eodem san-
 guine & corpore suo me pascit, fratrem me
 vult suum esse & regni sui cohæredem. 3. Spir-
 itus S. me in Baptismo sanctificavit, ad fidem &
 Ecclesiam veram præ tot aliis adduxit, innum-
 meris donis suis, illuminationibus, piis moti-
 bus dignatus est: & quot alia particularia, quot
 alia mihi incognita beneficia fecit Deus? An
 non hæc omnia sincerissimi amoris erga me
 sunt argumenta? Ita me amavit Deus, seipso
 beatus, meum non indigens. Et quid ego tanta
 boni-

bonitari, quid tanto amori rependi? Conferam hæc beneficia cum ingratitude mea, & videbo causam esse, cur meipsum accusem, detestor ingritudinem tantam cum intensissimo dolore. 4. Postquam meâ culpâ gratiam primam in Baptismo acceptam perdidit, non abiecit me benignissimus Deus, quamvis meritò potuisset, sed cum posset æternum damnare, spatium pœnitendi dedit, non semel sed sæpius: summâ misericordia & longanimitate expectavit me, ut redirem, invitavit promissis, allexit inspirationibus: verè mecum sincerè egit Deus & paternum in me amorem habuit, qui me sibi hostem perdere noluit sed sanare & salvare. Quid ego fecissem tali hosti meo? Quid facit hosti suo homo potens ulcisci? Non ita Deus. Concludam in Deo debere esse infinitam bonitatem, quæ illum ad sic parcendum & miserandum commoveat: dolebo itaque de tantæ bonitate offensa. 5. Quamvis Deus tanta mihi beneficia non contulisset, adhuc tamen dignissimus erat, quem non offenderem, nam in seipso essentialiter & eminentissimè continet omnem rationem omnis boni propter se amabilis & expetibilis, ita ut nulla sit in creaturis honestas, nulla pulchritudo vel jucunditas, nulla perfectio, bonitas, amabilitas, quæ modo infinite perfectiori non sit in Deo. Ipse est infinita Majestas, magnificentia, sapientia, justitia, misericordia, sanctitas, pulchritudo. Ipse est summa & infinita perfectio. Ipse summum & unum bonum est, nam nemo bonus nisi solus Deus. Itaque quamvis nec pœna timenda nec præmium sperandum esset; quamvis nulla nobis beneficia fecisset; quamvis quo-

Rrr 3

ad

ad corpus & animam essemus in nihilum redigendi, tamen Deus propter se & propter infinitas perfectiones suas dignissimus erat non offendi, sed à me omnibusque creaturis omnimodo possibili coli. Digna erat ejus Majestas quæ non contemneretur: digna justitia, quæ non irritaretur: digna omnipotentia, quæ non abuterer ad peccatum, digna pulchritudo, misericordia, bonitas, quæ semper amaretur. Deo igitur, quia tanto bono tantum malum feci & ita graviter displicui, ac propono cavere posthac.

1727. §. 5. Motiva, quibus pœnitens adduci potest ad dolorem de venialibus, sunt, 1. Omne veniale est malum pejus omni alio hujus mundi malo: hinc nec unico mendacio licitum esset omnia mundi mala avertere, nequidem omnes damnatos ab inferno liberare. 2. *Moyse* Deo gratissimus ob levem diffidentiam culpam exclusus est à terra promissionis: levis *Bethsamaritarum* curiositas cæde 70. virorum de populo & 50000. plebis; levis *Oze* imprudentia morte repentinâ; levis vanitas *Davidis* in numerando populo peste & morte 70000. est punita Anima, Dei sponsa, existens in gratia habens unicum veniale, non admitteretur ad conspectum Dei: imò post remissum veniale quoad culpam, debet pro illo pœnas sustinere in acerbissimo igne purgatorio. 3. Veniale non auferit quidem de se gratiam, attamen facit periculum & est occasio amittendi: Unicum veniale impedire potest seriem gratiarum actualium, quarum unâ deficiente homo damnabitur, alioqui salvandus. 4. Veniale tollit respectum Majestati divinæ debitum: venialiter peccant

cans non vult Deum tollere, attamen vult ei displicere: Dæmoni potius quam Deo vult istâ actione placere. 5. Omne veniale est magna ingratitude, inobedientia, injuria contra Deum, cui gloriam suffragatur: est abusus divinæ omnipotentia: est aliqua aberratio seu deflexus à fine ultimo. 6. Deus odit veniale, & hoc debet esse satis homini, qui cogitat Deo æternum frui. Veniale Deo summè bono malum est, Deo summè digno semper & omni possibili modo amari, coli, honorari, displicet, & ideo detestandum est. Detestare igitur, dolere, proponere non committere imposturam.

Q 247. *An communiter debeat judicari dispositus, qui confitetur aliquod mortale primâ vice commissum.* R. Negant Jansenistæ & Rigoristæ multi cum *Opstraedt* in Pastore bono p. 4. c. 6. §. 1. n. 4. ideoque inquiunt, absolutio dari non poterit, nisi fortè accideret casus miraculosæ conversionis aut esset articulus mortis, quod magis dicunt, si mortale sæpius repetitum confiteretur: 1. quia Christus ad hoc instituit Confessarios, ut disponerent peccatores ad pœnitentiam, hoc autem frustra fecisset, si illi communiter venirent bene dispositi. 2. Quia necessaria pœnitentis dispositio regulariter cognosci non potest, nisi ab effectu, qui est probata per experientiam vitæ emendatio. 3. Sic fuit usus primitivæ Ecclesiæ, in qua nemo absolvebatur, nisi qui multo tempore Sacerdotum operâ ad absolutionem esset præparatus. Sententia ista prorsus rejicienda est, quia praxis communis Ecclesiæ contraria est, nempe pœnitentem communiter rectè judicari dispositum & posse absolvi, qui primâ vicè confitetur aliquod

Rrr 4

morta-

mortale, nisi quid speciale obstet: Et hæc præca
est certissima regula operationis, secundum
dicta n. 1230. *Ad 1.* rationem in oppositum
nego Christum voluisse disponi pœnitentes
quando inveniuntur sufficienter dispositi. *Ad*
2. Non prærequiritur emendatio, uti constat
dictis n. 1231. *Ad 3.* Causa differendi absolu
tionem in primitiva Ecclesia erat circa pœni
tentes, qui fidei myteria aut etiam modum
confitendi non satis sciebant, ideoque prius
instruendi erant, quod nunc communiter ne
cessarium non est.

¶ 1729. *Q.* 248. *An frequens relapsus semper sit signum*
quod antea defuerit dolor vel firmum propositum: Et
quænam universim sint signa veri doloris & propositi
R. Frequentem relapsum esse signum, quod
defuerit dolor aut propositum, tenent Janse
nistæ & Rigoristæ plurimi cum *Opstraedi* in Pe
store bono p. 4. c. 6. §. 3. sed certum est id non
esse universaliter verum:

1730. §. 1. Frequens relapsus est quandoque si
gnum, quod defuerit dolor aut propositum
nam rectè dicit *Lugo* d. 14. n. 160. Qui efficac
ter proponit & seriò rem aliquam, quam ali
unde moraliter implere potest, non ita facile
obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per
aliquod tempus perseverat, & difficilius vel
rarius cadit. Quod potissimum verum est, si
nova vehementior tentatio vel occasio pericu
losior non intervenerit.

1731. §. 2. Frequens relapsus non semper est si
gnum, quod defuerit dolor vel propositum.
Probatur, alioquin quoties pœnitens relabere
tur, toties obligaretur ad repetendas omnes
priors confessiones tanquam invalidas, quod
est

est contra praxin & communem sensum fidelium: imò dum confitemur sola venialia, habemus dolorem & propositum, alioquin non auderemus petere absolutionem, & tamen moraliter certi sumus nos in ea frequenter relapsuros. Ratio à priori est, quia relapsus est tantum signum, quòd voluntas facta sit inconstans & jam sit immutata, quod facillimè fit, uti experimur, quamvis maximè seriò & sincerè aliquid voluerimus, ergo ex relapsu imprudenter colligitur, quòd voluntas antea defuerit. 2. Potest esse verus & prædominans amor Dei, quamvis statim pòst sequatur lapsus, uti patet in angelis & primis Parentibus; item in S. Petro, qui habuit sincerum & efficax propositum non negandi Christum, erat enim in gratia, quæ non stat cum voluntate peccandi, & tamen statim postea ad vocem ancillæ negavit. 3. Non est major obligatio vitandi peccata antiqua quàm nova, ad omnia enim debet se æqualiter extendere propositum, imò facilius est vitare nova quàm antiqua, quia consuetudo & habitus vitiosi magis impellunt ad antiqua, sed ex eo, quòd quis afferat nova, nemo prudenter judicat, quod defuerit dolor vel propositum in priorè confessione, ergo nec ex eo, quòd afferat antiqua.

§. 3. Quamvis multi Patres, speciatim S. 1742.
Aug. & Greg. apud Volpiliæ Tom. 4. tr. 1. c. 2. a. 3.
 & 4. Item S. Bern. in meditat. c. 4. n. 3. *Alb. M.*
 in Paradiso animæ c. 39. videantur dicere, quòd relapsus sit signum, quòd præcedens pœnitentia non fuerit vera, tamen *Rayn. in Heter. Tom. 15. p. 1. f. 1. pu. 5.* rectè ostendit hanc non fuisse eorū mentem, sed tantum voluisse esse signum

inconstantis & mutatae voluntatis, ideoque hortabantur, ut per constantiam finalem in proposito securam redderemus nostram poenitentiam. Quotidie peccantibus, inquit S. Aug. ad Macedon. nunquam per poenitentiam venia denegetur. De util. poenit. c. 2. ait, Est quaedam poenitentia, quae quotidie agitur in Ecclesia pro peccatis venialibus: quod autem dicitur de venialibus, valet pariter de mortalibus, pro quibus facilius est dolor & propositum. S. Basilius apud Auctorem viae medicae pag. 297. ait, Non sumus Angeli sed homines, qui & cadimus & resurgimus, idque saepenumero eadem hora. Th. De Kempis De imitat. Christi l. 1. c. 22. n. 6. ait, O quanta fragilitas humana, quae semper prona est ad vitia! hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confessa: nunc proponis cavere, & post horam agis, quasi nihil proposuisses. S. Greg. Homil. 30. in Evang. In quorundam corda venit Deus & mansionem non facit, quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore hoc ipsum, quo compuncti fuerant, obliviscuntur, sicque ad perpetranda peccata redeunt, ac si haec minime planxissent. Idem manifestè significat Rituale Romanum De Sacram. Poen. dicens, In peccata facile recidentibus utilissimum fuerit consulere, ut saepe, puta semel in mense vel certis diebus solennibus confiteantur, & si expediat, communicent: ubi supponit, quamvis relabantur, rectè confiteri.

Objt. 1. Scriptura dicit, Ex fructibus eorum cognoscetis eos, ergo ubi fit relapsus, non fuit dolor efficax. R. Non fuit dolor efficax, inconstanter, n, constanter, c, sed n. requiri efficaciam constantem, sicuti enim gratia verè remittit peccatum, quamvis gratia saepe non sit con-

constans sed abjiciatur, ita dolor: relapsus autem non probat fictam fuisse voluntatem emendandi se, sed tantum probat esse mutatam.

Obji. 2. Secundum SS. PP. vera pœnitentia est, mala præterita plangere & plangenda iterum non committere, ergo ubi fit relapsus, non fuit vera pœnitentia. R. Ista est vera pœnitentia, necessaria ad Sacramentum, n, necessaria ad perseverantiam finalem, c. ant., ergo ubi fit relapsus, non fuit vera pœnitentia, necessaria ad Sacramentum, n, necessaria ad perseverantiam finalem, c. conseq. Patres enim verbis illis significant pœnitentiam, quâ perseveramus usque ad finem & tandem salvamur, non autem illam, quâ justificemur in Sacramento.

Inst. 1. Qui iterum committit fienda, ille secundum SS. PP. est potius irrisor quàm pœnitens. R. cum S. Th. 3. p. q. 84. a. 10. ad 4. Ille tantum est irrisor, qui dum pœnitet, committit fienda: quod autem aliquis postea peccet. . . . non excludit, quod prima pœnitentia vera fuerit, nunquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentem, sicut enim verè currit, qui postea sedet, ita verè pœnituit, qui postea peccat. Simili prorsus modo loquuntur Magister l. 4. dist. 14. S. Bonav. in 4. dist. 14 p. 1. d. 4. Biel in 4. dist. 14 q. 3. aliique passim.

Inst. 2. Qui per duos dies caret febre tertiana, si die tertiâ in illam relabatur, non debet censeri fuisse liber ab illa, ergo etiam si aliquis per breve tempus non peccet si brevi pòst peccet, non debet censeri fuisse liber à voluntate peccandi. R. n. conseq. febris tertiana consistit in dispositione habituali causante in die tertiana novum accessum, voluntas peccandi non consistit

fitit

fistit in eiusmodi dispositione habituáli causante peccatum, sed in actuali volitione, quæ est peccatum: unde in hoc est similitudo, quod sicuti se habet febris causans novum accessum febrilem, ita suo modo se habeat habitus peccandi causans novum peccatum, sed in his est dissimilitudo, imprimis quod habitus peccandi sive inclinatio ad repetendum peccatum non sit ipsummet peccatum, deinde quod illi habitui peccandi possit resisti per liberam voluntatem non peccandi. Verbo, licet per penitentiam non tollatur habitus sive inclinatio ad peccatum, tamen per illam tollitur peccatum, quia penitentia est dispositio ad gratiam, quæ tollit peccatum.

Obj. 3. *Qui verè absolutus est, accipit gratiam, & cum ea omnes habitus supernaturales, qui non sunt otiosi, sed conferunt firmitatem, promptitudinem & delectationem in opere, quomodo ergo de illis, qui iterum statim relabuntur, judicabimus habere illos habitus? Ita Werlensis in Pseudopœn. c. 1. a. 3. n. 2. & 3. Malè supponi, quod habitus supernaturales dent facillè posse, nam tantùm dant simpliciter posse, uti suppono ex Scholastica, hinc cum gratia & habitibus supernaturalibus manet prior inclinatio naturalis habituū vitiosorum.*

1733. §. 4. Ut pœnitens prudenter judicetur habere sincerum dolorem & propositum, non est opus, ut credatur non relapsurus, quia propositum non consistit in hoc, quod pœnitens non sit amplius peccaturus, sed in eo, quod nunc habeat talem voluntatem non peccandi, ut cum ea, quamdiu permanebit, stare non possit voluntas peccandi, ut iterum dicam n. 1822. Hinc Gerson tr. 8. super Magnificat patit.

tit. 3. meritò reprehendit eos Confessarios, qui pœnitentem interrogant, *Credis tu, quòd postmodum nunquam cades in tale peccatum?* Respondet, inquit, *ego fragilis, formido lapsum, non tamen volo nunc nec eligo casum: de futuro misericordie Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat à peccato. Quòd si ceciderit fragilitas mea, deprecor, adjiciat, ut resurgam.*

§. 5. Signa sufficientia sinceri doloris sunt, 1734.

1. Si pœnitens dicat se statim post peccatum, aut in concione, esse tactum dolore & statuisse confiteri. Item se diu proposuisse confiteri, & post multam luctam tandem resolvuisse. 2. Si agnoscat & dicat se esse magnum peccatorem, aut ab initio graviora peccata confiteatur, aut se jam accuset de peccatis antehac voluntariè omiffis. 3. si sponte veniat & confiteatur gravia & occulta peccata. 4. Si confiteatur sollicitè etiam numerum & minutas circumstantias conans facere, ut omnia bene intelligantur. 5. Si desideret magnam pœnitentiam, aut illam alacriter suscipiat: si suâ sponte proponat vitare occasiones, injurias aliis ultro condonet; desideret, ut complices peccati etiam convertantur, optet pati ad satisfaciendum Deo offenso; gaudeat se à Deo puniri, ut ei satisfaciat; dicat, malle se mori, quàm posthac ita peccare &c. Ratio horum omnium est, quia si debeat judicari, quòd confiteatur ex Dei motione, etiam debet judicari habere dolorem & propositum, Deus enim non moveret ad confitendum, si non daret prærequisita, atqui talis, debet judicari confiteri ex Dei motione, nisi aliud manifestè constat, incredibile enim est, quòd ex motivo naturali vellet se ita confundere, peccata

Gata

cata occultissima aperiendo & se offerendo ad quamvis pœnam pro satisfactione : neque hoc est à natura, quæ ista fugit, ergo est ex Dei motione. *Dixi*, nisi aliud manifestè constet, nam si nihilominus nollet restituere ablata, deserere occasiones proximas, adhibere media necessaria, aliunde constaret deesse dispositionem necessariam.

1735. §. 6. Aliquis putavit signum deficientis doloris esse, si pœnitens subrideat, dum ad confitendum accedit, sed rectè negat *J. Sanch.* in *Select.* d. 31. n. 8., qui enim est hilaris animi, communiter subridet in quibuscumque actionibus, etiam seriis.

1736. §. 7. Serio proposito obstant quandoque occulti pravi affectus, quos in anima sua retinent pœnitentes, & se habere experientur, si se coram Deo & in conscientia interrogent, v. g. an si occurrerent ordinariæ occasiones, non manerent parati hoc vel illud agere aut negligere, admittere injustum lucrum, redire ad consortia, pericula &c. Ut propositum sit serium, debet voluntas ab his esse actu aversa, ita ut si nunc adesset occasio repetendi ista, nullâ ratione admitterent illorum desiderium vel in eis complacentiam. Præterea, inquit *Corn. à Lapide* in *Epist. Jacobi* c. 2. v. 13. multi retinent principia politica vitiosa, v. g. injuriam talione vindicandam; duellum, si offeratur, acceptandum, ne honor perdat; in conviviis cuiuslibet ad æquales haustus respondendum &c. hæc nunquam deponunt, ne in confessione quidem : hinc ad explorandam dispositionem animi & propositum non peccandi de cætero potest aliquando interrogari, v. g. nobilis, qui se

se accusat de acceptato duello pro salvando honore suo, an, si iterum esset in eadem aut simili occasione, adhuc veller acceptare: item sartor vel alius mechanicus, qui confitetur se die festo serviliter laborasse, ne lucrum amitteret, an, si rediret similis occasio, iterum laboraret &c.

Q. 249. Quas sententias sequi debeat Confessarius. Et universim, an debeat potius esse benignus quam rigidus cum pœnitentibus. R. §. 1. Confessarius tenetur sequi eas sententias, quæ sunt, imprimis pro valore Sacramenti, uti constat ex dictis l. 6. p. 1. à n. 104. Deinde, quæ sunt pro majori utilitate pœnitentis, agit enim vices Christi, qui hoc Sacramentum instituit eo fine, ut proficit pœnitentibus. Præterea si possit, debet sequi tutiores, nam sine justa causa velle se aut pœnitentem exponere periculo erroris, quantumvis materialis, est imprudentia: unde si pœnitens ostendat se paratum ad sequendum id, quod est probabilius vel tutius, tenetur Confessarius, per se loquendo, eum dirigere secundum opiniones probabiliores & tutiores. Quomodo autem Confessarius possit aut debeat aliquando se accommodare opinioni pœnitentis, dixi l. 1. à n. 443. potestque videri *aversa* hic q. 16. f. 12. qui in omnibus consentit.

§. 2. Non potest universaliter determinari, utraque opiniones, benignæ an rigidæ, hic & nunc fructuosius teneantur, sed attendendum est ad circumstantias, prudentia enim dicat, ut utar probabili & minus rigida, ubi non videtur profutura rigidior: E contra ut utar rigidâ, ubi sine incommodo fieri potest, secundum jam dicta. Et præscindendo ab opinione rigidior
vel

1737.

1738.

vel benigniore, si poenitens velit dirigi secundum opinionem suam probabilem, & Confessarius sit in opposita quamvis probabilior, Confessarius tenetur eum post audita peccata absolvere, ut ostendi l. 1. à n. 443. pro qua sententia *Vindex Gobati* ad prob. 26. nominatim & adductis locis refert 65. graves Authores, cum enim sit dispositus, positam confessionem habet jus ad absolutionem, ergo.

1739. §. 3. Rigidiore sententiae non ideo semper sunt veriores, nam plurimae rigidae damnatae sunt inter Bajanas, & inter alias proscrip-
tas ab *Alex. VIII.* damnatae autem ab *Alex. VII.* & *Innocent. XI.* non debent dici benignae sed laxae, secundum dicta à n. 1708.

1740. §. 4. Quamvis, per se loquendo, tutius & melius sit operari hoc, quod volunt rigidae sententiae, attamen periculosius est asserere obligationem operandi secundum rigidas, aut semper velle tanquam ex obligatione secundum has operari, ut dixi l. 1. n. 475. & pluribus evincit *Vindex Gob.* p. 1. obs. 4. à n. 10., sic sententia benigna dicit licere moderatè vinum bibere extra mensam in die jejunii, rigida dicit non licere, patet autem passim plura peccata oriri, si opinio rigida teneatur, quam si benigna, nam per benignam homines aliqui reddentur minus boni sed nullus malus, E contra per rigidam aliqui reddentur meliores sed plurimi mali, quia spectata fragilitate humana, crebris occasionibus, proclivitate ad bibendum, plurimi bibent & legem existimatam transgredientur. Unde qui universaliter urgere volent ubique sententias rigidas, ille se & alios exponet periculis proximis innumerorum peccato.

peccatorum, tenendum enim erit esse obligationem statim pœnitendi post peccatum: repetendas esse Horas canonicas, si cum distractione lectæ sint: peccari mortaliter, si in mortali recitentur Horæ; Similiter si die festo in mortali assistatur Missæ: confitendas esse omnes circumstantias aggravantes: peccatorē quantumcunque contritum teneri ante ministratorem cujusvis Sacramenti confiteri: dolorem sufficientem pro confessione debere esse non tantum prædominantem sed etiam diuturnum & intensissimum: tot dolores eliciendos, quot confiteris peccata: omnia opera faciendæ esse ex motivo charitatis erga Deum super omnia dilectum: conjuges debere abstinere ab usu Matrimonii diebus processionis, jejuniorum, Dominicis, Sabbatis, tribus noctibus ante Communionem &c. Et hoc est imponere iugum super cervices hominum, quod neque Patres nostri neque nos portare potuimus, Act. 15. suntque tales similes exploratoribus Num. 13. qui exaggerantes difficultatem vincendi gigantæum populum Palæstinæ, terruerunt Israëlitas & propè coniecissent in desperationem. Manifestum etiam est per talia religionem nostram reddi intolerabilem, & Sacramenta odiosissima: Hinc Gerson De vita spirit. p. 3. lect. 4. coroll. 10. ait. Fit, ut per tales assertiones publicas nimis duras, generales & strictas, præsertim in non certissimis, nequaquam eruantur homines à luto peccatorum, sed in illud profundius, quia desperatius, immergantur. Et quod pessimum est, Rigorismus ille semper crescit, uti rectè expendit Francol. in Cler. Rom. p. 2. d. 10. n. 25. sicque fit, ut Sacramenta paulatim reddantur moraliter impossibilia:

bilia: unde possumus sic argumentari, Christus instituit Sacramenta eâ intentione, ut à fidelibus pro omni tempore susciperentur, ergo noluit illa, quæ justè deterrent ab illis hoc tempore suscipiendis, atqui praxis Rigoristarum justè deterret ab illis hoc tempore suscipiendis, uti ex dictis patet, ergo.

1741. §. 5. In praxi debet Confessarius potius esse benignus quàm rigidus cum pœnitentibus, nam 1. Apost. ad Galatas 6. monet, *Fratres, etsi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans teipsum, ne & tu tenteris.* 2. Ostendit n. 1256. ex mente S. Chrys. S. Th. Gerson. Trist. & aliorum, facilius esse Deo rationem reddere de benignitate quàm de rigore. 3. Sapientissimi viri quos refert *Francol. De discipl. pœn. toto l. 3.*, inter quos sunt SS. *Anton. De Padua, Raym. De Pennaf. Th. Scot. Nic. Tolentinas, Capistranus, &c.* fuerunt benignissimi. *B. Humbertus Dominicanorum Generalis, quem Bzovius ad annum 1274. à sanctitate & prudentia plurimum commendat, in glossa prologi constit. sui Ordinis litt. I. dicit, quòd fructus animarum impediri solet per nimiam austeritatem in consiliis & opinionibus, terrentur enim ex hoc homines in tantum, ut salutem negligant: idcirco relaxanda est, quantum fieri potest, austeritas, & agendum est benignè cum hominibus, quia sic melius trahuntur ad salutem, cum sententiæ mitiores tenentur.* Hæc referunt & approbant ex eodem Ordine *Nider in Consol. timoratz consc. c. 11. & Mercorus p. 3. a. 9.* Similiter *S. Greg. Naz. orat. 26. circa finem hortatur Sacerdotem, ut cum pœnitente leniter & humanè agat, neque ut durus & rigidus Me-*

dicus,

dicus. Similiter S. Petrus Damiani serm. 58. Confessarius habeat in voluntate compati, & nitatur aliquid detrudere severitati, imitans dulcedinem Domini. S. Odilo Abbas fuit in Sacramento Pœnitentiæ administrando summè mansuetus, & se ideo reprehendentibus dicebat, Etiam si damnandus sim, malo tamen de divina misericordia quàm ex duritia & crudelitate damnari. Ribaden. in Flore SS. p. 2. die 1. Januarii. Petrus Blesensis l. De pœn. & satisf. sub finem ait, Christus peccatorem blandè suscipit, tu peccator quàm præsumptione eum despicias & repellis? vis sub certis finibus limitare misericordiam Dei, cujus misericordiæ non est finis: paterfamilias largus est, & avarus est dispensator. Quid scis, si jam lachrymis & contritione mundatus est? liberatus est fortè ipso proposito confitendi. 4. Leges tam Canonice quàm Civiles volunt in dubiis benigniora esse sequenda, uti retuli l. 1. n. 596. & 826. quia nempe id convenit bono communi ad impedienda peccata, L. 18. ff. De legibus, Benignius leges interpretandæ sunt, quò voluntas earum conservetur. Idem passim consulunt SS. PP. & Doctores, S. Antonin. 1. p. summæ tit. 13. c. 20. de consc. Reg. 7. Inter duram & benignam circa præcepta sententiam, benigna est potius cæteris paribus interpretatio facienda. S. Bernard. Senens. Tom. 1. fer. 2. post Dominic Quinquag. serm. 3. a. 2. c. 1. in fine, Secundum Scotum & Hostiensem, quando sunt diversa jura & opiniones, quæ tamen non sunt contra Deum & bonos mores, cæteris paribus humanior præferenda est. Scriptura ipsa Ezech. 34. v. 4. impropertat istis severis Pastoribus populi, Cum austeritate imperabatis eis. Ratio autem est, quia severitas confidentiam impedit, & facit, ut pœnitens multa reticeat, potius vo-

lens conscientiam vulneratam retinere, quam Confessarii acerbiter sustinere. Speciatim benignè agendum esse cum omni peccatore eique disposito statim dandam esse absolutionem, dicunt *Nav. Med. Lop. Tol. Polanc. Sayr. Grass. Suar. Rodriq. Côn. Regin. Laym. Bonac. Lug. Candid. Jo. à S. Th. Avers. Mald. Merc. Sylv. Ysamb. Abell.* quorum locos & verba refert *Francol. De Discip. pœn. l. 3. c. 7.* Intellige ordinariè propter dicenda à n. 1764.

Obji. 1. Deus non recepit *Adamum & Evam* in gratiam, nisi post fletus & labores plurimum sæculorum: Nec *Achabum* 3. Reg. 21. 27. nisi postquam operuit cilicio carnem suam jejunavitque & dormivit in sacco: Nec *Ninivitas* Jonæ 3. 6. nisi postquam etiam Rex indutus est sacco & sedit in cinere. Hoc innuit *Apostolus* ad *Hebr. 6.* Impossibile, id est, valde difficile esse eos renovari ad pœnitentiam, qui post *Baptismum* lapsi sunt: Hinc *Trid. sess. 14. c. 2.* ait, *Per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus & laboribus, divinâ id exigente justitiâ, pervenire nequaquam possumus.* Similiter loquuntur *SS. PP. B. 1.* Si argumentum valet, ergo qui post *Baptismum* incidit in primum peccatum cogitationis, non potest statim absolvi: Item non erit satis, sincerè dolere, confiteri & per *Indulgentias* satisfacere pro pœnis, quod est contra commune iudicium *Ecclesiæ.* & illud *Ezech. 33. v. 12.* *Impietas impij non nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit ab impietate sua.* Aliter quoque factum est in *David,* *Petro,* filio prodigo & aliis innumeris. *B. 2.* *Adam,* testibus *August. Iren. Tertull.* apud *Suar. De opere 6. dierum l. 4. c. 9. n. 8.* statim aut paulò post justificatus est: Similiter *Achabo & Ni-*

niri.

nivitis statim condonata est culpa. *Apostolus secundum S. Chryf. S. Ambr. S. Th. 3 p. q. 84. a. 10.* ad 1. tantum vult peccatorem non posse renovari per iterationem Baptismi. *Trid. & SS PP.* tantum dicunt sine istis non posse perveniri ad plenam condonationem culpæ & pœnæ. Et speciatim Patres communiter pro concione dabant admonitiones ad perpetuam pœnitentiam, non volentes esse de necessitate Sacramenti, sed de utilitate fidelium.

Instabis 1. SS. Th. De Villa-nova, Carolus Borrom. Salesius, Xaverius tenuerunt rigorem in Sacramento pœnitentiæ. R. Tenuerunt, ubi circumstantiæ suadebant: de cætero discretam eorum benignitatem legere potes apud Francof. d. 8. in Cler. Rom.

Inst. 2. Quid Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessariorum & Pastorum blandiens adulatio, leniens demulcensque assentatio? inquit S. Th. De Villa-nova fer. 6. post Domin. 4. Quadrag. R. Ibidem explicat, de quibus loquatur: Hæc, inquit, contra quosdam Confessarios nostri temporis piè impios & impiè pios dicta sint, qui ne confitentem aliquantisper contristent, illum in sua nequitia manere permittunt: At quantum melius esset ad modicum contristare, quam æternum damnare? Loquitur ergo de illis, qui ex respectu humano tacent & quærunt placere pœnitentibus, non arguentes quando & quomodo deberent.

Obj. 2. Benignitas illa non est secundum antiquos canones. R. Canones antiqui, saltem aliqui, non erant præcepta, sed directiones: nec erant omnes pro tota Ecclesia, nec pro semper, uti constat ex dictis à n. 1254. Sicuti medicine in arte determinatæ, non omnibus competunt sed variandæ

variandæ sunt secundum arbitrium Medici, non propriam voluntatem sequentis sed scientiam medicinæ, ita poenæ satisfactoriæ in Canone determinatæ non competunt omnibus, sed variandæ sunt secundum arbitrium Sacerdotis divino instinctu regulatum, S. Th. in supplem. q. 18. a. 4. Et Hugo de S. Victore L. 2. De Sacram. p. 2. c. 12. Etiam si aliis temporibus aliquando non ita fuisse, & nunc aliter esse, quàm fuit, demonstraretur, non tamen cogitare debemus, quasi levitate aliqua factum sit, ut nunc aliter teneatur & aliter institutum sit, quàm fuit, sed quòd tunc oportebat & ita salubre fuit, ut sic teneretur & sic juberetur, nunc autem alia esse tempora, & aliud esse congruum sit necessarium saluti humanæ. Videri potest etiam Francol. p. 2. d. 7. in Cler. Rom.

Inst. Saltem consuli deberent Concilia, SS. PP. & Antiquitas, nec esset procedendum ex opinionationibus recentium Theologorum. Re. Hoc solum esse l. 1. à n. 461. ubi ostendi non posse ex Conciliis & PP. resolvi omnes casus, uti doctè ostendit etiam *Abelly* in defensione recentium Casistarum, cujus compendium tradit *Francol.* De Discipl. poenit. l. 3. c. 7. §. 25. nam SS. PP. ordinariè tantùm in genere loquuntur, v. g. in genere reprehendunt choreas: è contrà sæpe opus est, cum Recentioribus considerare objecta secundùm naturam suam, item secundùm varias circumstantias, quibus hîc & nunc substant, nam nemo dicet, nunquam licitum esse saltare, ergo utiliter & necessariò consulendi sunt recentes Theologi bene distinguentes ista. Contra illos, qui ad sola antiqua attendunt, rectè dicit *Ludov. Granat.* l. 2. Ducis peccat. p. 2. *In æstimandis rebus non semper ad antiquitatem est respiciendum, multa namque....*

que. quæ optima, non ita pridem inventa sunt:
Hinc non omne, quod antiquum est, eâ solâ ra-
tione est optimum.

Obj. 3. Qui sequitur benignas opiniones, 1743.
non sequitur tutiores, ergo exponit Sacramen-
tum periculo nullitatis. R. n. conseq. quando
enim Confessarius prudenter judicat pœni-
tentem esse rite dispositum, certum est posse
absolvi, & sic absolvunt viri sanctissimi & pru-
dentissimi; estque illa praxis Ecclesiæ, quæ fa-
cit certitudinem moralem.

Obj. 4. Illa praxis benigna facit, ut pœni-
tentes hinc non satisfaciunt pro pœnis pecca-
torum, longè diutiùs ardeant in Purgatorio.
R. n. aff. nam apud benignos sæpius suscipiun-
tur Sacramenta, & cum illis sæpius obtinentur
Indulgentiæ, hæc autem sunt media meliora &
certiora satisfaciendi pro pœnis.

Inst. 1. Saltem ista praxis benignior facit, ut
opera pœnitentiæ, quibus hinc majus meritum
& major in cœlo gloria responderet, multùm
negligantur. R. Merita illa compensantur per
majores gratias ex opere operato causatas per
frequentiora Sacramenta, gratis autem illis
majoribus respondebit major gloria. Adde,
quòd plures jam ad pœnitentiam adducantur
& salventur, qui rigore olim deterriti mane-
bant impœnitentes aut desperabant, uti testan-
tur Concilia apud *Francol.* in Cler. Rom. p. 2.
d. 11. n. 5.

Inst. 2. Utiliorem fuisse rigorem, probavit
experientia, nam tum minùs dominabantur
scelera in Clero & populo. R. Oppositum evi-
denter ostendit *Francol.* à n. 8. quamvis enim
rigor fori externi, quo etiam inviti astringi-
mur,

mur, sæpe profit, non ita rigor fori interni, quod fideles subterfugere possunt, & ad quod soli voluntarii accedunt. Ex dictis,

1744. *Colliges.* Rigorem sic esse temperandum, ut non degeneret in laxitatem, uti etiam notavi l. 1. n. 510. Rectè S. Bonav. Tom. 7. l. 2. comp. Theol. verit. c. 52. Cavenda est conscientia nimis larga & nimis stricta, nam prima generat præsumptionem, secunda desperationem: item prima dicit sæpe malum bonum, secunda è contra bonum malum: item prima sæpe salvat damnandum, secunda è contra damnat salvandum.

1745. Q. 250. Quid notandum sit circa obligationem & modum interrogandi pœnitentem. Bz. seqq. §. 1. Confessarius tenetur aliquando interrogare pœnitentem, Mag. S. Th. Nav. Suar. Aversa q. 16. s. 11. Tann. d. 6. q. 7. n. 95. Sto2 l. 2. n. 101. & alii communissimè contra Med. Sot. Henric. Vasq. Sa, qui putant non teneri interrogare eum, qui se examinavit, nisi quando cederet in detrimentum tertii; quod etiam Lohm. putat probabile; sed puto esse improbabile, & Castrop. pu. 19. §. 2. n. 3. meritò dicit oppositum sibi esse certum, nam Cap. Omnis 12. De pœn. & remiss. dicitur, Sacerdos sit discretus &c. diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati. Idem probat ex variis Conc. Tann. n. 96. Ratio autem est clara, quia Confessarius, 1. est Judex, ergo debet cognoscere causam sive peccata omnia, quæ pœnitens tenetur ejus sententiæ subijcere, sæpe autem, si non interroget & adjuvet, non cognoscer omnia, quia pœnitens nescit explicare species nec addere numerum, ergo. 2. Est Doctor, ergo tenetur etiam hîc pœnitentem instruere, ut prout obligatur, peccata enarret: 3. Est

3. Est Minister Sacramenti & vices agens Christi, ergo debet procurare, quantum moraliter potest, imprimis ut ponatur integritas materialis Sacramenti, quam Christus requisivit: Deinde ut satisfiat juri quod habet Deus offensus, ut si remittere debeat omnia peccata, etiam omnia, prout præcipit, exponantur. Hinc Gerson tr. 8. super Magnificat partit. 2. postquam reprehendit eos, qui nimirum interrogant, etiam eos carpit, qui nihil, sed dicunt, *Nihil interrogabo, scit peccata sua, dicat illa, si vult*: Sic dimittit inscios, sic verecundos latere facit in peccatis suis, non utens clave scientiæ, quæ data est ad aperiendum, cum discretionem tamen, secretas animæ plagas. Concludit Rayn. in Heter. Tom. 16. l. 1. p. 9. n. 1. & 2. non debere Confessarium adeo emungere pœnitentem, ut eliciat sanguinem, attamen teneri interrogando juvare, ut integram faciat confessionem.

§. 2. Quisquis sit, qui deficit in confitendo 1746. integre, est interrogandus, nec ibi habendus respectus personarum, quia Christus, inquit Gob. t. 7. n. 5 & 6. non condidit pro Principum vel Magnatum confessionibus peculiarem Theologiam, sed voluit eos eadem lege teneri. Gerson p. 2. num. 32. in Opusc. De arte audiendi confess. conf. 20. ait, *Sentiat alius, quod voluerit, ego coram Deo testor, me plures talibus remediis induxisse ad confessionem, qui fatebantur nunquam, etiam in articulo mortis fuisse talia dicturos cuicumque: laudabant tamen Deum totis visceribus gratias agentes, quod ita se aperuerunt.*

§. 3. Non teneris interrogare, si scias pœnitentem scire, quid requiratur ad validam confessionem, Burgh. cent. 2. cas. 17. & alii. Consequenter

quenter Religiosi, Clerici aliique præcipuè in Theologia versati non sunt faciliè interrogandi, nisi manifestum sit omitti vel non satis discerni aliquid necessarium: & si fortè vir ejusmodi doctus, qui in aliis peccatis addit circumstantias & numerum, in uno aliquo ea omittat, communiter præsumi potest, quòd vel committens ad talem circumstantiam non advertit, vel non sciat numerum, vel saltem non apprehenderit ut mortale. Aliud est, si omnia promiscuè sine circumstantia & numero diceret, aut si aliunde esset vehemens præsumptio, quod ex inadvertentia vel ignorantia omitteret aliquid necessarium, tum enim esset interrogandus, *Lohner*. Et quamvis non judicetur esse absolutè opus, tamen sæpe utile est interrogari, imprimis eos, qui necdum sciunt integre confiteri, ut discant, si fortè aliâ vice talem malitiam contrahant: Deinde illos, qui suo tempore confessiones audituri sunt, ut discant alios confessuros aptè interrogare.

1748. §. 4. *Docent Suar. Vasq. Burgh. supra Illf. n. 125.* Confessarium non teneri interrogare, quando advertit pœnitentem, qui noverat se examinare, adhibuisse ad hoc moralem diligentiam. Addunt *Lugo d. 16. à n. 589. Tamb. De Meth. conf. l. 3. c. 9. n. 10. Illf. n. 120.* Confessarium non teneri exactiùs interrogare, quam pœnitens teneatur se examinare, id est, non nisi more humano, ne odiosum reddatur Sacramentum, præceptum enim Confessionis materialiter integræ non obligat, ubi integritas haberi non potest sine gravi molestia, & in casu, quo confessio redderetur odiosa, hinc dicunt *Lug. Gob. Lohn.* non valere illam confessionem.

quentiam, si hoc vel illud interrogarem, distinctius intelligerem hoc peccatum, ergo tenor interrogare, uti etiam non valet secundum *Ills.*, si hic homo adhuc unâ horâ se examinaret, cognosceret plura peccata, ergo ad hoc tenetur: multæ enim causæ excusant ab exactiore cura: sed cavendum, ne potius absterreat respectus humanus quàm prudens timor reddendi Sacramentum odiosum.

§. 5. Cautè procedendum in peccatis carnalibus, ut non instruat pœnitentem ad peccandum, inquit *S. Th.* Opusc. 65. De cautela in Confess. Item ne Confessarius ipse, maxime si adhuc juvenis sit, scandalum pariat, vel de seipso suspicionem faciat, inquit *Gob.* Ubi autem opus, utatur verbis honestis. Si pœnitens neget cogitationes, plerumque opus non est interrogare de operibus, nisi apud rudes, qui putant cogitationes non esse peccata. Si fateantur cogitationes, interrogari possunt de desideriiis, & an non saltem voluissent peccare, si potuissent vel fuissent ausi. Tum de colloquiis turpibus, aspectibus, tactibus, quos si fateantur, querendum, an non fortè aliquid adhuc pejus fecerint: si enim sic non interrogentur, sæpe tacebunt, credentes satis esse, quòd in genere aliquid dixerint vel dederint occasionem interrogandi. Quoad confessiones juvenularum mulierum monet *S. Th.* supra, ut Sacerdos non immoretur inquirendo motus membrorum & usus, quia ubi talis esca jacet, antiqui hostis stimuli non desunt ad tentandum. Regulariter puellam confitentem lapsum non interroget de circumstantia virginitatis, quia probabile est non mutare speciem: nec confitentem incestum interroget, in quo gradu fuerit,

rit,

rit, nam rarè est in primo, & probabile est alio non differre specie: nec facile interroget conjuges de debito conjugali, sed si prudenter suspicetur, quòd illud deneget, quærat, an inter se sint unanimes, si maritus est, an fidem seruet uxori; si uxor, an marito præstet obedientiam, & si Rei sint, sic facile erumpet. *Præstat*, inquit *Côn.*, aliquando Sacerdotem minùs perfectè peccatum intelligere, quàm sibi vel illi aliquod scandalum causare. Et *Angel.* ait, *Confitetur mulier se cognitam extra vas debitum, non quære, in quo ergo loco vel quomodo, tales enim sunt potius contaminatores quàm Confessores, qui talia quærunt: excipe, nisi præsumi posset sodomia: vide Dianam p. 3. t. 4. R. 99.*

1750. §. 6. Discretè interrogandum, non quidquid possibile, sed quod probabile est poenitentem fecisse. Hinc interrogandum convenienter ad cujusque statum, sexum, ætatem, naturam, negotiationem &c. ideoque minùs interrogandus æger, quàm sanus, ne nimium fatigetur: magis rusticus quàm civis, quia rudiores minùs sciunt confiteri: magis, qui à longo, quàm qui à parvo tempore est confessus, aut qui plura, quàm qui pauciora solet afferre, quia hic faciliùs recordatur. Ordinariè interrogari potest poenitens rudior, 1. Quando ultimò fit confessus. 2. An nihil omiserit in prioribus confessionibus 3. An poenitentiam expleverit. 4. An vivat in odio, occasione peccandi, retentione alienorum. Et universim reflectere debet Confessarius in quovis ferme peccato peccari posse octo modis, qui speciem diversam habent: 1. Cogitatione morosâ, se delectando in illo. 2. Desiderio illud committendi, saltem si potuisset vel ausus fuisset. 3. Actu ipso,

com-

committendo. 4. Verbis vel aliis signis dando occasionem scandali circa tale peccatum. 5. Positivè inducendo alium ad peccatum. 6. Cooperando. 7. Non impediendo, cum posses. 8. Approbando seu laudando factum ab alio.

§. 7. Confessarius potest, per se loquendo, 1751.
 præsumere, quod pœnitens apprehenderit obiectum, sicuti secundum se malum est, proinde opus non erit interrogare, quâ mente vel cum qua conscientia fecerit, *Laym. Gob. t. 7. n. 337.* Sæpe tamen ex circumstantiis personæ potest aliud præsumi, uti si homo aliàs innocens dicat se habuisse delectationem in venerea cogitatione, est interrogandus, an voluntariè, an malitiam advertens: è contrâ si assuetus veneris diceret se quærivisse delectationem sensibilem, interrogandus esset, an non advertisset saltem periculum consensûs in veneram. Et in ejusmodi casibus rectè negat *Sanch. De Matr. l. 7. d. 14. n. 15.* sufficere, si Confessarius nitatur solis præsumptionibus, præsertim ex verbis, quando potest faciliè interrogando habere certitudinem. An Confessarius, si v. g. Sacerdos confiteatur se peccasse contra castitatem, debeat interrogare, fueritne memor sui statûs vel voti, dictum est in l. 5. n. 55.

§. 8. Episcopi Belgii Bruxellis congregati in 1752.
 Decreto ad suos 23. Apr. 1697. Sapienter monent: *Complicum nomina Confessarius non inquirat, nequidem sub prætextu, quod velit aut possit eis prodesse non obesse: multò minus confessione pœnitentis abutatur ad instituendam complicis denunciationem vel accusationem, neque hoc committat, ut ad complicis Superiores scribantur litteræ anonymæ, multò minus à se subscriptæ: nec denique faciat quicquam,*
 unde

unde vel pœnitens vel complex aliquod gravamen accipiat, cum ipsum peccatum & nomen complicis per inadvertentiam pœnitens expresserit, cadat sub sigillo unà cum peccato pœnitentis. Possit tamen pœnitentem nominare complicem, si nec apud alium Confessarium, nec aliter possit integre confiteri, docent *S. Th. opusc. 12. q. 6. S. Bonnav. S. Anton. Suar. Vasq. Lugo d. 16. f. 7.* aliique 20. gravissimi auctores apud *7. Sanch. d. 8. n. 9.* E contra oppositum tenent *Arm. Nav. Mel. Bann. Diana & alii*, quia conservatio famæ, ad quam complex jus habet, videtur excusare quidquid sit de hoc, rectè docent *Sot. Leand. Bann. Dian. Lug. Aversa q. 18. f. 7. & alii cum Mendo d. 10. q. 6.* si gravia damna timeantur à complice, & pœnitens non possit ea impedire, sed solus Confessarius, teneri Confessario manifestare complicem, (quod secundùm dicta n. 1144. expedit fieri extra confessionem) quia cum teneatur ea impedire, & aliud medium desit, ad hoc tenetur. Quòd si pœnitens spondeat impedire per seipsum, & Confessarius prudentem habeat causam dubitandi, an id facturus sit, non potest cogere, ut manifestet complicem, attamen differre potest absolutionem, donec renunciet se fecisse, uti iidem AA. docent. Vide dicenda à n. 1958.

1753. §. 9. Si Confessarius sciat pœnitentem commisisse peccatum, quod tamen jam reticet, imò etiam negat, ordinariè absolvi non potest, nisi prudenter præsumi possit esse alteri confessus aut non apprehendisse esse mortale, *7. Sanch. d. 8. Diana p. 3. t. 4. R. 105. Illf. n. 127.*

1754. §. 10. Si incidat dubium, an prior Confessarius satis examinârit pœnitentem, præsumere fecit.

fecisse, nisi clarè deprehendas oppositum, quia est possessio pro priore Confessario, quòd officium suum bene fecerit, nec delicta præsumuntur, *Gob. n. 321.*

Quomodo specialiter examinari possint homines variaz ætatis & status, dicitur ad dub. seq. Quomodo autem practicè juvari possit pœnitens, ut integre confiteatur quoad numerum, dixi à n. 921. Catalogi peccatorum per ordinem Præceptorum Dei & Ecclesiæ videri possunt apud *Polancum* in Append. ad Director. & *Veron* in Man. Sodalitatis.

Q. 251. An Confessarius aliquando teneatur 1755.
docere vel de rebus aliquibus admonere pœnitentem. R. Teneri, uti patet ex officio Doctoris: hinc §. 1. Si pœnitens culpabiliter aliquid ignoret, id est, quod teneatur & possit scire, Confessarius debet eum docere, sive sit ignorantia juris sive facti, sive juris divini sive humani, quia tum est indispositus ob culpam istius ignorantiz, *Aversa* q. 16. f. 12. *Arr. d. 43. n. 14.* Inde autem colligitur, quòd ignorantia sit culpabilis, si ponens actionem in tali materia habeat remorsum conscientiz, ne peccet vel se periculo peccandi exponat, & tamen negligat inquirere aut se certificare

§. 2. Homines bene educati & frequenter 1756.
confitentes, prudenter supponuntur scire ea, quæ ad salutem sunt necessaria necessitate medii: ubi tamen esset prudens ratio dubitandi, teneretur Confessarius ante omnia docere illa, quæ ad fidem & spem pertinent, quia sine illis dolor non est supernaturalis, secundùm dicta l. 2. à n. 14. ubi à n. 30. dixi, quomodo quis practicè induci possit ad credendum: & à n. 118.
quo-

quomodo ad sperandum : & à n. 146. quomodo ad Deum super omnia amandum.

1757. §. 3. Confessarius non tenetur, per se loquendo, potius quam quivis alius specialiter docere pœnitentem necessaria necessitate præcepti, suppositis enim illis, quæ ad valorem absolutionis prærequiruntur, videtur agere partes Doctoris, tantùm in illis, quæ ad peccata & ad obligationes inde secutas pertinent, *Lohm.* Nec tenetur pœnitentem adjuvare in aliis obligationibus implendis, aliàs teneretur cum illo ad restitutionem aut satisfactionem concurrere. Et ita etiam non tenetur Confessarius ipse accedere Superiorem ob casum reservatum pœnitentis, aut loco ipsius aliquem denunciare, si enim non possit pœnitens ipse, excusatur, si possit, hæc obligatio est personalis, *Tamb. De conf. l. 3. c. 9. n. 13.* Notat tamen *Suar.* Confessarium quandoque ad talia teneri ex charitate, si pœnitens ipse possit quidem absolutè, attamen magnam difficultatem habeat, & Confessarius possit facilè ac magis utiliter.

1758. §. 4. Si advertat pœnitentem putare aliquid, quod aliquando facit, esse peccatum, quod tamen peccatum non est; vel esse mortale, quod est veniale tantùm, debet dedocere errorem, ne ob conscientiam erroneam pergat sic peccare. Si pœnitens putet aliquid non esse peccatum, quod peccatum est, per se loquendo tenetur Confessarius monere: speciatim monendus est laborans ignorantia turpitudinis, quæ in mollitie reperitur, si eam committat, nam vix est ignorantia invincibilis; & quamvis esset, tamen prudenter judicari potest admonitionem profuturam, ubi è contrà ignari hujus malitiæ

malitiæ facillè alios seducunt; aut pessimum habitum induunt, quem postea difficillimè emendant. Etiam monendus est, qui sæpe jurat per Sacramenta vel per res sacras, quia plerique talia habent pro blasphemia & gravi in honore Dei ac rerum Sacrarum. *Dixi*, per se loquendo, nam licèt *Thyrus Gonzal. De opin. prob. diff. 14. c. ult. & Eliz. fufissimè L. 6. c. 20.* dicant semper esse admonendum, eò quòd non videatur dispositus ad absolutionem, nisi sit paratus implere omnem Dei legem, attamen *Suar. Vasq. Laym. Sanch. Cón. Castrop. tr. 23. p. 18. n. 7. Aversa q. 16. s. 12. Dian. p. 3. t. 4 R. 80. Gorm. p. 2. n. 363. alii que 48.* gravissimi Authores, quos citatis locis refert *Vindex Tabernæ ad prop. 13. pag. 39. & 80.* dicunt per accidens non fore obligationem admonendi, si ex admonitione timeatur gravius malum, uti si prævideatur ex infirmitate formaliter peccaturus, cùm nunc per invincibilem ignorantiam materialiter tantùm peccet, nam minus malum est millies peccari materialiter, quàm semel formaliter, inquit *Arr. n. 24.* Estque hæc sententia *S. Aug.* uti refertur *Cap. Si quis autem, De pœn. dist. 7.* *Si scirem tibi prodesse, non te admonerem, te non tererem:* atqui proderit, si non admoñeatur, quia ideo non peccabit formaliter: unde cùm pœnitens pro nunc sit rite dispositus ac paratus implere omnem Dei legem, quam cognoscit, necessitas nulla est, ut ei lex ista explicetur, quam prævideatur mutatâ voluntate transgressurus, hoc enim esset ponere illi scandalum.

Obji. 1. Pastores tenentur de talibus monere communitatem, quamvis prævideant aliquos ideo formaliter peccaturos, ergo & Confessa-

Tom. VI.

T t t

fessa-

fessarius. 2. Dissimulatio Confessarii est tacita approbatio, quia poenitentes persuadent sibi hoc esse rectum, quod à Confessario non reprehenditur. *Re. ad 1. n. conseq.* Pastor respicit communitatem, quam Deus absolutè vult instrui & cognoscere legem, maximè cum major pars communitatis speretur obtemperatura, & reliqui habituri sint exemplum ante oculos, quo confundantur & corrigantur. E contra Confessarius respicit tantùm privatum hominem, cui tum magis obesse, & nulli prodesse admonitio. Imò notat *Rayn. in Heter. tom. 1. c. f. 1. p. 9. n. 12.* etiam Doctorem publicum vel concionatorem, qui tenetur generatim carperè vitia, posse aliquando ob scandalum pusillum publicam admonitionem differre in aliud tempus, quo futura est opportunior. *Ad 2. n. id* semper esse, sed loquor de circumstantia, in qua taciturnitas Confessarii nullo modo censetur esse approbatio mali sed mera physica permissio, qualem etiam Deus habet.

1759.

§. 5. Quamvis *Busenb. & alii*, quos secutus sum l. 3. p. 2. n. 1351. absolutè dicant Confessarium quàm Doctorem teneri dicere veritatem poenitenti, si interroget, attamen limitant *Tann. Dicast. Sroz l. 2. n. 131* nisi veritas ejusque cognitio esset illi aut alteri gravitè obfutura, secundùm jam dicta, putant enim tum posse Confessarium dissimulare, atque si non audivisset aut oblitus esset respondere, vel etiam dicere, non esse opus illum jam scire hoc: & in re videntur consentire *Aversa supra Sanch. & Lugo apud Arr. n. 21.* in talibus enim circumstantiis dicere veritatem, esset gladium illi in manum porrigere, quo se vel alium sauciaret, saltem gravitè, quàm

quàm facturus sit, si ignoret. In dubio autem, an profutura an obfutura sit admonitio, comparanda est utilitas dubia cum damno dubio, & quod præponderat, est eligendum, *Arr. n. 24. Tamb. c. 5. n. 9. aliique communiter.*

§. 6. Etiam debet Confessarius suggerere media pœnitenti, per quæ hoc vel illud peccatum emendet: speciatim monendus est, ut primò pugnet contra illud, quod est maximè scandalosum, periculosum aut radix aliorum. Remedia pro quibusvis peccatis practicè suggerunt *Arsd. Tom. 3. p. 5. c. 1. Stoz I. 1. p. 4. à n. 13. & l. 2. à n. 135. ubi optimè instruit, quomodo Confessarius excitare possit pœnitentem, partim per exempla partim per breves sententias. Videri etiam possunt Polanc. in Append. ad Direct. & Busæus in Panario, ubi suggerunt remedia contra peccata Capitalia: item Costerus in Libello Sodalitatis: Fornarius in directorio sub finem: Regn. De prudent. Confess. c. 19. Petrus Soto in methodo confessionis: Aliqua colligam post n. 1825. Francol. De discipl. pœnit. l. 3. c. 10. n. 12. meritò conqueritur de Confessariis, qui ex tædio vel timore humano pœnitentes, præsertim in dignitate constitutos, non admonent de gravitate peccati, nec de periculo animæ, neque increpant, suaviter quidem attamen fortiter, ita liberè peccantes.*

§. 7. Si Confessarius advertat pœnitentem habere notitiam peccati alieni, ex quo imminet grave damnum alteri, uti, si sciat quosdam esse in periculis seductionum, quas sine suo incommodo impedire possit, monere debet, absolvi non posse, nisi velit congruo modo rem manifestare illis, ad quos spectat corrigere vel im-

pedire, charitas enim graviter obligat, ut tum peccata proximi impediatur. An autem & quomodo possit manifestare sine incommodo, iudicabit prudens Confessarius. Vide dicta n. 1752. & dicenda n. 1958.

1762. Q. 252. An Confessarius semper teneatur, aut possit credere pœnitenti. B. §. 1. Confessarius non semper tenetur credere pœnitenti dicenti se habere dolorem & propositum, quia Innoc. XII. damnavit hanc 60. prop. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturam Ecclesiæ, et si emendationis spes nulla appareat, nec neganda nec differenda absolutio, dummodo ore profiterat se dolere & proponere emendationem. Ratio est, quia quando multoties sefellit fidem, nihil emendavit, præscripta emendationis medicina non adhibuit, prudenter timeretur, ne id fiat ex defectu sinceri doloris aut firmi propositi, quia qui seridè & efficaciter proponit aliquid, quod moraliter implere potest, non solet ita facile, tam citò, tam sæpe deserere suum propositum, sed saltem per aliquod tempus in eo perseverat, & difficiliùs vel rariùs transgreditur, ergo. De consuetudinario plura dicentur à n. 1819.

1763. §. 2. Confessarius ordinariè potest & debet credere pœnitenti, S. Th. in supplem. q. 8. a. 5. ad 2. In foro confessionis creditur homini & pro se & contra se. Idem habet opusc. 12. q. 6. Quodl. 1. a. 2. Glossa in Cap. Significasti. 18 De homicidio, In pœnitentia cuilibet est credendum, quia non est verisimile, quòd aliquis sit immemor suæ salutis. Idem docent Nav. Delr. aliique communissimè cum 7. Sanch. d. 8. n. 1. Ratio jam est insinuata, quia nemo ita præsumitur salutis suæ esse immemor, ut ubi quærit remissionem culpæ, novam culpam

culpam admittat, quam admitteret, si exercitè percipiens se non sincerè dolere vel non firmè proponere, diceret se ita dolere & proponere: quod maximè tenere deberent illi, qui ubique inculcant charitatem, quæ omnia credit, omnia sperat, omnia sustinet. Hinc S. Carolus Borrom. in Instruct. Pastor. p. 2. c. 17. ait, Si probabiliter sibi Confessarius persuadeat posse se fidem primæ vel secundæ à pœnitente sibi promissioni factæ dare, quod scilicet occasionem auferet, poterit eum promissionis intuitu absolvere.

Q 253. An absolutio sacramentalis aliquando 1764
possit vel debeat differri. R. S. 1. Confessarius potest ex causa rationabili differre absolutionem, quamvis pœnitens videatur nunc esse dispositus. Bann. Suar. Lugo, Graff. Henriq. Sanch. Sayr. Sa. Aversa q. 16. l. 12. Carden. in 2. crisi d. 39. à n. 4. contra 7. Sanch. cujus sententiam Diana vocat improbabilem. Ratio est, quia hoc potest esse utile pœnitenti, tum ad incutiendum majorem horrorem peccati, tum ad magis probandam firmandamque ejus constantiam contra relapsus, tum ad concipiendum interea meliorem dolorem & solito firmiter propositum, tum denique ad attinendum illum, ut mediis emendandi sibi suggestis diligentius utatur: & hoc facit Confessarius quæ Medicus, sicuti enim illi potest imponere media præservativa, quæ judicat esse oportuniore, aut præexigere impletionem alicujus satisfactionis, ita etiam dilationem absolutionis ad octo vel etiam plures dies: sicuti enim Ecclesia reservans aliqua peccata vult pœnitentem quamvis dispositum non absolvi ab unoquoque, ita meritò non absolvitur, quamvis dispositus, si Confessarius judi-

cer ei melius esse non absolvi: Ego sanè dicere
 possum, inquit Arr. d. 38. n. 40. me aliquoties cum
 aliquibus juvenibus hoc remedio usum, & feliciter mi-
 hi illud successisse. Nec obstat 1. quòd pœnitens
 dispositus habeat jus ad absolutionem, nam
 non ideo habet jus ad absolutionem suam sta-
 tim accipiendam, sicut nec catechumenus ad
 Baptismum statim accipiendū, sed tum, quan-
 do iudicio Confessarii maximè ipsi expediret.
 Nec 2. quòd interea careat gratiâ & Commu-
 nione, per quam acquireret vires ad emendan-
 da peccata, nam ista suppleantur per alias utili-
 tates, & postea melius dispositus majores acci-
 piet gratias. Est tamen cavendum, ne tali nege-
 tur absolutio, quando exponeretur periculo
 moriendi absque illa, aut quando sine nota non
 posset omittere Communionem, aut si pro-
 pterea privaretur Indulgentiis, quas alio tem-
 pore lucrari non posset.

1765. §. 2. Confessarius tenetur aliquando differ-
 re absolutionem, tum nempe, quando adver-
 tit, vel se non habere potestatem absolvendi à
 reservatis, quæ pœnitens affert, vel pœniten-
 tem non esse satis dispositum, uti 1. si non sit
 instructus in illis, quæ scire debet, nam Innoc. XI.
 damnavit hanc 64. propositionem, *Absolutionis*
capax est homo, quantumvis laboret ignorantia myste-
riorum fidei. 2. Si prudenter dubitetur de dolo-
 re vel proposito, uti n. 1762. dictum est, nec ne-
 cessitas exigat nunc absolvi: unde si consuetu-
 dinarius veniat semper cum eisdem peccatis,
 aut si neglexerit omnia media sibi præscripta,
 neque nunc det specialia signa pœnitentiæ vel
 sperandæ emendationis, absolvi non potest:
 uti nec tum, si sæpe consteatur, & tamen nihil
 emen-

emendat, cum facile posset, est enim moraliter impossibile, inquit *A. Perez* d. 3. e. 4. n. 64. hominem sæpe confiteri cum vero dolore & serio proposito, simulque semper relabi, quando facilis est emendatio. Alium casum, quo differenda absolutio, dabo n. 1809.

§. 3. Quamvis olim publicis peccatoribus pro foro externo, & à pœnis ecclesiasticis, ordinariè dilata fit absolutio usque ad finem pœnitentiæ peractæ, tamen in foro interno à culpis statim, vel paulò post absolvebantur, ut ostendit *Francol.* in *Cler Rom.* p. 1. d. 11. à n. 11. Hinc *Catech. Rom.* de *Sacram. Pœn.* c. 11. ait, *Si audit à Confessione judicaverit, neque in enumerandis peccatis diligentiam, neque in detestandis dolorem pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit.* Et causam addit, quia *Sacerdoti maxime verendum, ne semel dimissi amplius non redeant.* Hinc notant *Laym. Castrop. Stoz* l. 2. n. 107. si pœnitens bonâ fide accesserit & edixerit peccata, Confessarius autem advertat esse indispositum, teneri, quantum potest, disponere, quia causa iudicii Sacramentalis cœpta est, ergo si, quando commodè potest, non perficiatur, infertur grave onus pœnitenti, & non levis injuria Sacramento.

Huic communi doctrinæ contradicunt Rigoristæ, inter quos *Opstraedt* De conversione peccatoris q. 2. dicit peccatores tardè per 4. gradus esse perducendos ad veram pœnitentiam secundum praxin antiquæ Ecclesiæ, in qua erat multo tempore status *flentium*, qui non ingrediebantur sed ad fores templi plorabant. Deinde *audientium*, qui post auditum verbum Dei excludebantur templo. Postmodum *substratorum*, qui ad certum locum templi rejiciebantur,

bantur, ut eis manus imponeret Episcopus, tumque excludebantur templo. Denique *consistentium*, qui ad certum locum templi reiecti manebant usque ad finem, sed ad certum tempus abstinebant Eucharistiâ: sic, inquit, duci debet peccator, quamvis enim deserit illa exterior disciplina Ecclesiæ, interior tamen spiritus manere debet. Idem fusè urget q. 3. & c. n. addit absolutionem etiam ad plures annos esse quandoque differendam, quamvis advertatur adesse amorem prædominantem, uti notat c. 9. §. 3. Simili modo suos Curatos instruunt Jansenistæ: & pro hac praxi adducunt varia argumenta, nam,

1. *S. Ambrosius l. 2. De pœn. c. 9. ait, Nemo nulli ideo poscunt pœnitentiam, ut statim sibi reddat Communionem velint, hi non tam se solvere captum quam Sacerdotem ligare suam enim conscientiam non exuunt, & Sacerdotis induunt, cui præceptum est, nolite dare Sanctum canibus. R. Non improbat praxim mox absolvendi, si pœnitens judicetur dispositus, neque enim dispositus appellatur *canis* imò l. 4. De Sacram. c. ult. vult frequenter recurri ad Sacramenta Pœnitentiæ & Eucharistiæ, sic enim habet, Si quotiescunque effunditur sanguis Christi, in remissionem peccatorum effunditur, debeo illum semper accipere, ut semper mihi peccata dimittantur: qui semper pecco, semper debeo habere medicinam.*

2. *S. Carol. Borrom. in Instr. past. p. 2. c. 15. ait, Est præterea consultum absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, qui tametsi dicant ac polliceantur, quòd se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat. R. Cùm dicat esse consultum, non dicit*

dicit fieri debere sed posse, ubi ita videtur utile pœnitenti, & hoc etiam dixit. 1764. Quòd autem adversariis non faveat S. Carol. ostendit Alex. à S. Theresia in tempestate novissima art. 19. & 20. qui art. 22. explicat ad longum reliquos textus, qui contrarii videntur.

3. Synodus Gebennensis p. 4. tit. 9. c. 5. ait, *Varii presbyteri se faciles exhibent in danda peccatorum remissa, modò peccatores spondeant emendationem & elongationem à peccandi occasione proxima . . . diligenter inquirendum est, num idem non sæpius promiserint.* Et addit, quòd per facilitatem absolvendi pereat tum presbyterorum tum pœnitentium multitudo infinita. S. Tho. De villa nova Concione in feria, 6. post Dominicam 4. quadrag. ait *Vadat & concubinam è domo pellat, pecuniam alienam restituat &c. & tunc ad Confessarium redeat & absolvatur: hic rectus est ordo, hunc ordinem ne transgrediaris.* Simili modo loquitur Institutio Christiana Moguntinensis de satisfactione §. 1. &c. Synodus loquitur de iis, qui sunt in proxima occasione peccandi, nec volunt deferere, quos etiam nos dicimus non esse absolvendos. S. Tho. etiam vult non absolvendos, si prudenter præsumi non possit, quòd serió & efficaciter proponant suas illas obligationes adimplere. Quòd si pœnitens antehac fefellerit, neque nunc appareat speciale motivum credendi, quòd moraliter certò sit post hanc vicem adimpleturus, etiam nos dicimus non esse absolvendum.

4. Bellarm. Concione 8. in Domin. 4. Adventus ait, *Si verè cum Deo in gratiam redire desideratis, debetis primùm diu & multum in amaritudine animæ peccata præterita recogitare: Deinde ea lar-*

gis & diuturnis imbris lachrymarum abluere &c.
 Nec enim, inquit, esset hodie tanta facilitas peccan-
 di, si non etiam tanta facilitas absolvendi. Ibidem
 Conc. 9. sic exclamat. Quam multi veniunt onusti
 peccatis, in quæ jam millies ceciderunt! & veniunt
 pridie vel ipso die summæ celebritatis, & statim volentes
 expediri, quasi hoc negotium esset ludus puerorum:
 nonne hi Deum non placare sed irridere voluisse viden-
 tur? R. Non negamus utile esse diu & multum
 se ad veram pœnitentiam præparare, sed dici-
 mus non semper negandam esse absolutionem
 dispositis, quamvis se intra breve tempus dis-
 posuerint. Item agnoscimus Confessarios
 quandoque esse nimis faciles, sed dicimus Jan-
 senistas esse nimis difficiles: medium est tenen-
 dum, ut nec indulgentia palpet, nec rigor de-
 terreat. Multa quidem exempla nimix indul-
 gentiæ refert Pædagogus Christianus Tom. 1.
 p. 2. c. 14. §. 2. & Avrugle serm. 25. pro Dom. 4.
 post pascha, sed Alexan. à S. Theresia art. 19.
 24. 26. affert non pauciora luctuosa exempla
 dilatæ absolutionis. Similia habet Harts, Pastor
 in Ranst, in disq. Theol. De sigillo n. 146. &
 191. Leander à Murcia in Disq. l. 2. d. 1. R. 14. n.
 3. appellat ad suam & aliorum experientiam,
 contestans hanc ordinariam dilationem abso-
 lutionis non esse remedium, sed medium, quo
 pœnitens in ruinam adigatur, vel odiosa ei
 reddatur Confessio. In dispensandis Dei donis,
 inquit S. Leo Epist. 91. non debemus esse difficiles,
 nec accusantium se lachrymas gemitusque negligere,
 cum ipsam pœnitendi affectionem ex Dei credamus
 inspiratione conceptam.

1767. 5. Opstraedt q. 2. sic argumentatur: Conver-
 sio peccatoris est mutatio cordis ab amore præ-
 domi-

dominante creaturæ ad amorem prædomi-
nantem Dei, atqui hoc non potest tam citò fie-
ri. Q. 3. c. 7. dicit tum prius esse veram conver-
sionem, quando aliquis per facta contraria re-
tractavit priora crimina: neque credi debet
pœnitentibus, inquit §. 3. quamvis se seriò do-
iere dicant, quia non nōrunt statum animæ suæ,
neque discernunt motus proprios, quia sæpe
puniuntur cæcitate à Deo. Addit c. 8. §. 1. non
ideo judicari debere aliquem esse capacem ab-
solutionis, quòd jam abstineat à peccatis, quia
potest abstinere ab eis ex puro timore gehen-
næ, aut spe commodi temporalis, sine amore
prædominante Dei, tum autem non est suffi-
ciens dispositio ad absolutionem, ergo. B.
Conversio *Magdalene*, *Zachæi*, *Latronis* in
cruce, aliorumque infinitorum citò facta est:
Filius prodigus ad se reversus citò indutus est
stolâ primâ. Si dicas verbis S. Bernardi, hæc esse
non tam exempla quàm miracula: *Contrà est*,
quia ista priora sunt exempla, quibus similia
quotidie fiunt. Quàm autem verbis illis S. Ber-
nardi infideliter abutantur Jansenistæ in hac
materia, de qua non loquitur S. Bernardus, of-
tendit Libellus dictus *praxis solida* à n. 131. De-
inde Ecclesia vetus & nova habuit habetque
praxin mox absolvendi, uti dictum est, n. 1230.
ergo Ecclesia judicat conversionem non fieri
ita tardè. Idem tenuerunt plurimi SS. PP. apud
Fierlandt in *Concord.* trium v. c. 5. & apud *Alex.*
à S. *Theresia* art. 11. inter quos S. *Cyprianus* c. 7.
De cœna Domini, S. *Ambr.* apud *Baronium*
Tom. 4. ad annum 375. S. *August.* in psalmum
63. ait, *Nunquid consilii corrigendi & mutandæ vitæ
malæ in bonam non est locus, non est tempus? nonne*

si vis, hodie fit? nonne si vis, modò fit? Ecce enim loquor, muta cor, & factum est. L. 2. contra Crescon. c. 9. ait, *Sive ad bonum sive ad malum parvo momento animus commutatur.* Similiter loquitur S. Chrysoft. Hom. de B Philogonio, & Hom. 27. in c. 9. Genesis. Quòd autem Deus peccatores promptè in gratiam recipiat, clarè ex scripturis & PP. ostendit Alex. à S. Theresia art. 12. & art. 21. demonstrat idem docuisse S. Francis. Salesium: unde sic formari potest argumentum: Ad veram conversionem non requiritur nisi dolor de Deo offenso & propositum non peccandi de cætero, sed hæc citò habere possumus, ergo. *Prob. min.* quia gratia Dei non deest, qui ultro offert & ad pœnitentiam invitat. Deinde habemus infinita motiva eliciendi talem dolorem & propositum, ergo. Rationes *Opstrædt* non urgent, nam ad hoc, quod dicit de amore prædominante & timore gehennæ, responsum est, quando de attritione: Prudenter autem præsumi non potest, quòd quis ex metu purè naturali diu abstineat à peccatis occultis & internis. Præterea ad judicandum, quòd vera sit conversio, non requiritur retractatio per facta contraria, uti constat ex dictis n. 1732. Et pœnitentes oppositum in se experiuntur, qui omnes non sunt excecati à Deo, sed sæpe valde illuminantur, quando ad pœnitentiam accedunt. Neque ullus est Confessarius, qui sæpe non advertat pœnitentem, dum primò confitetur, sic esse dispositum, ut seriò doleat & proponat. Et emendatio subsequens probat fuisse verum dolorem & propositum: ex eo autem, quòd fortè sequatur relapsus, concludi non potest defuisse verum dolorem vel propositum, uti dixi à n. 1729.

6. Quamvis certus sit Confessarius pœnitentem habere dolorem & propositum, tamen dicunt Jansenistæ differendam esse absolutionem, ut dilatione percussus magis absterreatur & meliùs se disponat. R. Dixi n. 1764. aliquando esse hoc utile, sed non est semper: finis enim hujus dilationis erit, ne pœnitens relabatur, atqui ad hoc plùs sæpe juvat absolutio, uti expressè docet S. *Th.* in suppl. q. 25. art. 1. ad 4. tum ob auxilia gratiæ, quæ confert Sacramentum, & quibus potest meliùs muniri absolutus: tum quia pia exercitia ab efficacitate Sacramenti habebunt majorem vim, eruntque Deo gratiora & efficaciora, utpote facta ab amico Dei, & ex Christi institutione inerit eis major vis satisfactoria: tum etiam quia spes est usurum ferventiùs mediis præscriptis, nam dilatio multos offendit, qui non redeunt, sed redduntur obdurati. Denique ut recognoscamus, inquit *Harts* n. 146. quis ejusmodi rigoris sit fructus, hanc mihi pastor doctus & S. Caroli non mediocris discipulus retulit historiam: Cùm, inquit, casu obviarem rustico parochiæ N. inter colloquia interrogavi, quomodo valet Pastor vester, & quomodo se gerit in Confessionali? respondit rusticus, tempus paschale habet usque ad ultra Pentecosten: diebus paschalibus non habet communicantes sibi confessos quatuordecim: ego tamen primâ vice obtinui absolutionem, verùm oportet, ut scias diabolicè mentiri, si cupias absolvi. Rectè sic concludit *Carolus ab Assumpt.* in pentalogo diaphorico c. 7. Scimus aliquos, qui dilatione absolutionis à reincidentia & peccandi consuetudine liberari suère: scimus alios, qui dilatione absolutionis à

pœ-

pœnitentia totaliter recesserunt : unusquisque secundum lumen sibi datum, Pœnitentiæ administret Sacramentum. S. Aug. & S. Th. 3. p. q. 80 a. 10 ad 3. ajunt, faciat unusquisque, quod secundum fidem suam pie credit esse faciendum : sed ut rectè fiat, precibus assiduis est à Deo impetrandum.

1769. Q. 254. An & quando possit aut debeat Confessarius pœnitentem absolvere sub conditione. R. Dixi l. 6. p. 1. à n. 78. an licitum sit conditionem, & qualem apponere formæ Sacramenti, quæ hic recoli debent. Ibidem n. 83. dixi, an sufficiat conditionem si apponatur, mente retineri. Hic adde seqq.

§. 1. Absolutio regulariter danda est absolute, ut colligitur ex dictis c. 6. p. 1. à nu. 128. ita quidem, ut Confessarius ordinariè absque justa causa sub conditione absolvens, secundum Castrop. & Stoz l. 2. n. 85. peccet mortaliter. Neque semper est justa causa, quia vel judicium Confessarii de dispositione pœnitentis est moraliter certum, vel probabile, vel dubium : Si certum, danda est absolute : si probabile vel dubium, communiter judicandum est in favorem pœnitentis, & resolvendum, quòd absolute sit danda, quia etiam in his dubiis melior est conditio possidentis, pœnitens autem factâ confessione acquisivit jus ad absolutionem, ergo illo privari non debet per subortum qualecumque dubium de dispositione. Si tamen Confessarius nequeat se resolvere sed pergat dubitare, si causa sit, cur absolvat, absolvere tantùm potest sub conditione, Sporer nu. 622. & alii.

1770. §. 2. Sub conditione danda est absolutio, quandoque est necessitas vel obligatio illius

lius dandæ, & periculum faciendi Sacramen-
tum nullum, si detur absolutè: tales autem ca-
sus sunt varii, uti norant *Dicast.* d. 5. num. 81. &
Gormaz p. 2. n. 220. uti 1. si dubites, an pœni-
tens jam confessus habeat usum rationis suffi-
cientem ad peccandum. 2. Si dubites, an per
confessionem data sit materia sufficiens abso-
lutionis: tum tamen melius est petere certum
peccatum ex priori vita. 3. Si pœnitens non
potuerit vel noluerit fateri alia peccata præ-
terquam dubia. 4. Si dubites de dispositione
sufficiente pœnitentis jam confessi, v. g. an sin-
cerum dolorem vel propositum efficax habeat,
an integre sit confessus, eò quòd neget mortale,
quod probabiliter putas eum commisisse. 5.
Si dubites, an antea formam bene expresseris,
secundùm dicta l. 6. p. 1. à n. 123. 6. Si dubites,
an pœnitens, qui confessus est, adhuc vivat. 7.
Si moribundus sit absolvendus, qui nunc nulla
possit dare signa doloris, uti dictum est à num.
1156. Ratio horum omnium est, quia in ultimis
duobus casibus exigit charitas, ut optimo mo-
do consulatur saluti proximi: in prioribus au-
tem, habet præterea pœnitens jus aliquod per
confessionem acquisitum ad absolutionem,
estque in possessione illius juris, quamdiu non
probatum esse incapax vel indignus, ergo talis
absolutio debet dari, qualis dari potest sine ir-
reverentia Sacramenti, quæ salvatur, si detur
conditionata, ergo. Rectè tamen addunt om-
nes, ut absolvere possis sub conditione de-
bere esse prudens dubium circa illa, quod etiam
dixi l. 6. p. 1. à n. 129.

§. 3. Si pœnitens afferat sola dubia venialia, 1771,
neque sit prudens timor de mortali, *Sporer* nu.

56. putat nequidem sub conditione absolven-
 dum, alioqui fore irreverentiam, cum nulla sit
 necessitas, nam si doleat de illis venialibus, re-
 mittentur per hunc dolorem & benedictio-
 nem Sacerdotis: si non doleat, malè daretur
 absolutio: Neque videtur pœnitens hîc habere
 jus ad absolutionem, eò quòd non det mate-
 riam certam aut necessariam. Alii tamen con-
 cedunt absolutionem sub conditione, uti dice-
 tur n. 1797. Quòd si lucrari deberet Indulgen-
 tias, rectè absolvitur sub conditione, ne forte
 illis priveretur, cum probabile sit confessionem
 requiri inter opera pro Indulgentiis, uti di-
 ctum est n. 1414. De absolutione puerorum di-
 cam n. 1797. De absolutione rudium, à n. 1808.

1772. Q. 255. *Quid dicendum sit de illis Confessariis,*
qui cogunt pœnitentes, ut sibi tantum confiteantur.
 De illis rectè dicit Rayn. in Heter. Tom. 16. c. 1.
 pu. 9. n. 35. Ad invidiam, perinde ac sponsi, concu-
 piscunt: quas semel rexerunt animas, & ut apud
 alios peccata exonerent, graviter ferunt ac videntur
 insanire, quæ est indignissima, ut quàm mitissime di-
 cam, agendivatio. J. Sanch. d. 29. n. 4. ait, Sacer-
 Confessariorum non pauci tyrannicè in hoc sibi usur-
 pantes libertatem à Christo animabus exhibitam. Me-
 ritò Regula 20. Sacerdotum in Societate JESU
 dicit, Si quis uni confiteri solitus, ab eodem alium
 Confessarium adeundi facultatem petierit, vel eam
 petit à adièrit, id sibi gratum esse Confessarius benignè
 ostendat. Et monent AA. communiter cum Bo-
 sco d. 7. s. 7. n. 172. Confessarios non debere
 arctare pœnitentes, quia quamvis sit valde ex-
 pediens semper uni confiteri, tamen relinquen-
 da est libertas, ne detur occasio sacrilegiis, cum
 infirmos pœnitentes sæpe pudeat aliquid fate-
 ri.

apud ordinarium , ne innocentia nomen perdant : ideoque etiam *Trid. sess. 25. De Regular. c. 10.* statuit , ut Monialibus , præter ordinarium Confessarium , bis aut ter in anno concedatur extraordinarius, quo expedit eas uti , secundum dicta n. 1534.

Q. 256. An & quomodo Confessarius teneatur 1773.
corrigere errores & supplere defectus in administratione Sacramenti Pœnitentiæ commissos. *R.* Cùm Confessarius gerat vices Christi, tenetur procurare tum valorem & integritatem Sacramenti, tum etiam utilitatem pœnitentis : possunt autem multi errores vel defectus intervenisse, & debent diversimodè corrigi vel suppleri, uti jam declarabitur :

§. 1. Si quis audièrit confessiones, & postea 1774.
resciat se non fuisse validè baptizatum vel ordinatum, tenetur, si potest, procurare, ut pœnitentes mortalia eadem confiteantur habenti potestatem : Si autem tantùm dubitet de valore sui Baptismi vel Ordinationis , non tenetur cum gravi incommodo hoc procurare, sed satis est, quòd sciat suum pœnitentem ab eo tempore confessum esse vel confessurum alteri, sic enim etiam à prioribus peccatis indirectè absolvetur, *Gob. in Exp. tr. 2. n. 439.* Quòd si invalidè absolvisse, etiam existens verus Sacerdos, ita ut absolutio nequidem in veniale pœnitentis caderet, & probabiliter putares pœnitentem non ampliùs confessurum, tenereris errorem corrigere , alioquin exponeres pœnitentem periculo damnationis.

§. 2. Si post aliquot horas recorderis te non 1775.
rectè absolvisse, & iterum occurras pœnitenti, dic te velle eum absolvere : Imò non videtur
Tom. VI. Vu u abso-

absolutè necessarium, ut hoc illi dicas, qui
 tamdiu censetur retinere voluntatem habende
 absolutionis, quamdiu eam non accepit, *Civ.*
Lug. Arr. d. 44. num. 8. Aversa q. 16. f. 13. contra
Suar. Vasq. Fill. Hinc Gob. & Spor. n. 616. laudat
 Sacerdotem illum, qui memor non datz abso-
 lutionis de peccato dubio, quod mulier ei post
 confessionem proposuerat, cum Communio-
 nem peteret, priùs eam submissè absolvit: *Imo*
Stoz l. 2. n. 175. putat posse tacere & absolvere
 occurrentem etiam post aliquot dies, quamdiu
 confessio & absolutio illa censetur adhuc face-
 re unum totum morale: Quòd si rationabiliter
 timeretur, ne pœnitens interea in mortale effe-
 lapsus, moneri deberet petitâ veniâ, vel expe-
 ctari, dum iterum veniret ad confessionem.

1776. §. 3. Improbabile non est, quod docent
Nugn Suar. Fill. Turr. Hurt. Merat. Merc. Laym. l.
§. t. 6. c. 14. n. 15. Lohn. Arsd. Confessarium posse
 etiam extra confessionem non petitâ veniâ
 imò etiam renuente pœnitente loqui & monere
 eum de defectu commisso in confessione, et
 enim locutio videtur spectare ad perficiendum
 Sacramentum, quod inceptum est & nondum
 integre completum. Et hoc quidem rectè affir-
 mant *Arr. n. 12. Stoz n. 182.* Si Confessarius vel
 invalidè vel omnino non absolverit, dicitur
 enim pœnitenti ipsi, quòd non absolverit, non
 est manifestare delictum: Aliud est, si diceret al-
 teri, tum enim ingeneraretur opinio indisposi-
 tionis in pœnitente & peccati gravis. Si tamen
 validam absolutionem dederit, *Valent. Bonac.*
Lug. Diana, Regis Aversa q. 18. f. 6. Illf. n. 250. Stoz
n. 194. longè probabiliùs putant non licere, nisi
 petitâ & obtentâ veniâ, loqui de illis, quæ ca-
 dunt

dunt sub sigillum , quia Sacramentum jam completum est.

§. 4. Si pœnitens non rectè à te absolutus 1777.
rebeat ad confessionem apud te , & adhuc ut-
cunque sis memor peccatorum, dic ei , nonne
doles & rursus te accusas de omnibus , quæ
unquam mihi confessus es ? Si affirmet,absolve
tacito tuo priore defectu , non enim teneris te
confundere,cùm nullum damnum oriatur pœ-
nitenti,& confessio per talem repetitionem fiat
sacramentalis , si forrè antea talis non fuisset,
Lugo,Tamb.De conf.l.3.c.2. Gob.n. 441.

§. 5. Si ante absolutionem recorderis te non 1778.
scitis interrogasse speciem vel numerum , tene-
ris adhuc facere : Si post absolutionem , dum
pœnitens adhuc flectit,quid tibi faciendum sit,
pendet ab illa quæstione , an liceat de rebus in
confessione auditis loqui cum pœnitente ,
quamdiu adhuc flectit,de qua dicam n. 1980.

§. 6. Si bonâ fide positivè deobligasti pœni- 1779.
nitentem à confessione integra specierum vel
numeri,aut si pœnitens putavit se non obliga-
ri aliud dicere,quia tu bonâ fide siluisti, regula-
riter ad nihil te obligat *Fill.rarò Lugo & Aversa,*
tunc scilicet , quando non esset grave incom-
modum,quod communiter fore putat *Tamb. c.*
8.nu. 3. cùm saltem adfit rubor in retractando
vel monendo : & idem dicunt Suar. & Arr. nu.
23. licet peccasses omittendo monitionem ,
dummodo positivè non dixeris,non esse obli-
gationem talia confitendi : quòd si dixisses,pu-
tant posse etiam extra confessionem dedoceri
illum errorem , in genere dicendo, si tale pec-
catum committatur , esse hoc vel illo modo
confitendum : sed melius est peti veniam lo-
quendi

quendi extra confessionem, aut faciendum est in confessione, si redeat.

1780. §. 7. Si bonâ fide & absque culpa deobligasti pœnitentem à restitutione, quando eam tenebatur, vel obligasti, quando non tenebatur, per se loquendo non teneris compensare damna causata, uti dictum est l. 3. p. 2. n. 18. attamen cognito errore ex iustitia teneris ammonere pœnitentem, secundùm dicta ibidem n. 353. E. contrâ si ex ignorantia vincibili vel malitia positivè deobligasti pœnitentem à restitutione, vel obligasti, cum non teneretur, teneris ipse restituere tertio aut compensare pœnitenti, nisi consilium illud tuum revoces apud pœnitentem, uti habet communis cum *Busen. supra, Arr. à n. 15. Avers. §. At verò. Carden. in 2. crisi d. 23. n. 141.* Et in eo casu, quo alius Confessarius tenetur restituere, etiam tu teneris, quamvis sis Religiosus, si pecuniam habeas, aut habere possis, quod restituas, sine notabili infamia vel incommodo: poteris autem habere, si à Superiore vel alio petas in genere usum necessarium & pium, aut si priùs voveris restituere sub conditione obtinendæ veniæ, postea dicas te ex voto vel pietate velle dare alicui. Ratio autem est, quia fuisti causa efficiens & injusta damni, ergo teneris compensare, vel tertio in defectu pœnitentis, vel pœnitenti ipsi in defectu tertii.

1781. §. 8. Si non positivè deobligasti à restitutione, attamen ex ignorantia vincibili vel culpa gravi purè tacendo neglexisti monere, ideo pœnitens non restituat, *Gabr. Silv. Molin. Laym. Nav.* aliique multi cum *Moya t. 3. d. 7. q. 4.* putant te adhuc teneri restituere, & confen-

tit *Less.* l. 2. c. 13. n. 77. si sis Parochus, quia ex officio tenebaris admonere, & sic tacendo æquivalenter dicebas non teneri restituere: quod maximè valet, si studiosè ideo tacueris, ne pœnitens obligationem suam sciret & restitueret, quia in hoc casu alter habebat jus, ne per talem dolum fraudaretur. De cætero si non ideo tacueris, attamen ex ignorantia vincibili & cum culpa gravi, docent *Suar. Valent. Az. Sa. Sanch. Fill. Rebell. Cõn. Mald. Bonac. Arr.* n. 16. *Avers. §. Rectè. Busenb. relatus* l. 3. p. 2. n. 20. *Diana, Lugo* aliique plures apud *Moyam* te non teneri restituere, quia ex justitia erga tertium non tenebaris admonere aut positivè impedire ejus damnum, sed ad summum ex charitate, læsio autem solius charitatis non inducit obligationem restituendi: *Mendo* d. 6. q. 6. meritò dicit utramque sententiam esse probabilem, posterior tamen, uti communior est, ita etiam videtur probabilior.

§. 9. Si temerè, vel non præmissâ pro inve- 1782.
niendo domino sufficiente diligentia dixeris rem dari posse pauperibus, si pœnitens dederit, nihilominus adhuc tenebitur domino, uti dixi l. 3. p. 2. n. 97. & iterum à n. 420. In defectu autem pœnitentis tu teneberis, secundum dicta hic n. 1780.

§. 10. Si dixisti Matrimonium esse validum, 1783.
cum esset invalidum, votum esse invalidum, cum esset validum &c. corrige saltem per alium, si nequeas per teipsum, talia enim de se non sunt materia sigilli, nisi fortè manifestata sint ob peccatum explicandum: ideoque revelari possunt, nisi constet pœnitentē nolle, *Lohner.*

§. 11. Si alicui nimis gravem pœnitentiam 1784.

imposuisti, quam prævides omittendam cum periculo peccati gravis, non potes ei minorem imponere, nisi petitâ veniâ loquendi, alioquin violas sigillum.

1785. §. 12. Rectè docent *Suar. Vasq. Lugo d. 2. à n. 57. Confessarium*, licèt culpabiliter commiserit errorem vel defectum, non teneri, per se loquendo, ad ejusmodi admonitionem pro corrigendo, quando timetur scandalum aut detrimentum grave proprium vel alienum; item si sequeretur gravis offensio poenitentis, uti habent *Con Bonac. Spor. n. 610. imò Aversa & Burgh. cent. 2. cas. 60.* putant ob solam confusionem & infamiam apud poenitentem subeundam excusari Confessarium, dummodo probabiliter putet poenitentem adhuc semel rite confessurum, uti n. 1774. insinuatum est.

1786.

D U B I U M VI.

Quæ scientia & prudentia requiratur in Confessario.

» **R** Esp. I. Ut Sacerdos rite absolvat, debet,
 » quantum moraliter fieri potest, omnia
 » peccata poenitentis intelligere, quia alioquin
 » frustra teneretur recensere. *Unde resolves,*
 » I. Peccat, qui absolvit eum, cujus peccata
 » per negligentiam non satis intellexit; quia fert
 » sententiâ incognitâ causâ: Validam nihomi-
 » nus esse absolutionem. sive propter somnum,
 » &c. ut dictum suprâ c. 1. *dub. 3. a. 4.* sive propter
 » cantum, vel linguam impeditam poenitentis,
 » (sine hujus tamen culpa) aliqua non intel-
 » legerit, docet *Dia. p. 3. t. 4. R. 109. & p. 4. t. 4. R.*

198. Item *Lay. l. 5. tr. 6 c. 9. ex Henr. Suar. Sylv. Merc. in 3. p. eò quòd essentia & effectus Sacramenti consistere possit absque integra & specifica peccatorum explicatione, si sine culpa pœnitentis omittantur v. Dia. ll. cc.*

II. Si tamen pœnitens post confessionem intelligat unum vel plura mortalia non fuisse intellecta, debet ea repetere in sequenti confessione, siue apud eundem, siue alium Confessarium. *Lay. Dia l. c. 1*

III. Confessarius absolvens ex ignorantia, quem absolvere non poterat, dupliciter peccat; nimirum ignorantiam eorum, quæ ad officium suum spectant; & indebitè absolvendo. *Tan. in 1. 2. d. 4. q. 9. d. 1. n. 12. Lug. d. 16. n. 185.*

Resp. II. Ut Confessarius validè absolvat, requiritur & sufficit cognoscere peccata, saltem sub confusa ratione peccati. Ut verò licet, requiritur ea scientia, ut possit ferre prudens iudicium in hoc foro, ideoque scire debet, 1. Quæ sint mortalia, quæ venialia, saltem ex genere suo. 2. Species & circumstantias necessariò explicandas. 3. Spectantia ad restitutionem bonorum & famæ. 4. Casus reservatos & excommunicationes, saltem communiore. 5. Censuras & irregularitates communiore, pro Sacerdotibus. 6. Requisita in pœnitente ad bonam dispositionem. 7. Remedia peccatis opportuna. Circa quæ omnia notantur hæc tria:

Primò, sufficere, si ea sciat mediocriter, ita ut saltem norit prudenter de omnibus dubitare, & doctiores se vel libros consulere.

Secundò, majorem minoremve requiri ac-

»sufficere scientiam, pro diversitate locorum
 »& poenitentium, *Bon. d. 5. q. 7. p. 4. §. 2.*

» Tertio graviter peccare, tum eum, qui sine
 »sufficienti scientia huic muneri se ingerit; tum
 »eum, qui talem sine necessitate constituit, aut,
 »cum possit corrigere, tolerat, *Laym. c. 13. Bon.*
 »*l. c. Lugo, Unde resolves:*

» I. Si poenitens advertat Sacerdotem non
 »percipere peccati gravitatem, tenetur illum
 »monere se peccasse mortaliter.

» II. Qui sciens prudens confitetur ei, quem
 »scit suam conscientiam dijudicare, non posse,
 »tenetur confessionem repetere, apud peritio-
 »rem, quia graviter peccavit sic confitendo.

» Resp. III. Prudentia requiritur, tum in in-
 »structione, monitione, curatione poenitentis,
 »tum in interrogatione. Et quidem si pruden-
 »ter judicet integre esse confessum, v. g. qui
 »bene instructus potest & solet adhibere dili-
 »gentiam debitam, non tenetur quicquam in-
 »terrogare; aliàs tenetur, ut habet communis
 »(*Dia. tamen p. 2. t. 15. R. 7. ex Nav. & Valero ne*
 »gat esse mortale, non examinare aliquam cir-
 »cumstantiam ex oblivione, *vid. etiam Lugo. d.*
 »22.) quia tanquam Judex debet curare inte-
 »gritatem judicii, & tanquam medicus, ut mor-
 »bi & vulnera perfectè detegantur: cavendo
 »interim, *Primò.* Ne examen sit curiosum, de
 »non necessariis, unde Confessarii existimatio
 »Sacramenti dignitas, & poenitentis profectus
 »minuatur. *Secundò.* Ne sit indiscretum, ut v. g.
 »de iis, quæ moraliter certum est à tali non so-
 »lere committi; vel ex quibus discat peccare
 »poenitens; vel de inverecundis inverecundè,
 »vel de numero nimis anxie, si ex dictis proba-
 »bilitate

biliter æstimari possit. *Tertio*. Ne sit intempe-
 stivum; & sinatur prius se explicare, quantum
 potest, ne importunitate terreatur. Quod verò
 quidam monent, expedire, ut poenitens inter-
 confitendum non interrumpatur, *Id Lug. nu.*
15. universim non probat, præsertim, si con-
 fessio non sit brevis, quia facillè aliqua exci-
 dunt memoriâ. *Unde resolves:*

I. Si Sacerdos advertat, poenitentem, etiam
 post sufficientem diligentiam peccatum ali-
 quod aut circumstantiam necessariam omit-
 tere, probabilius ac verius est, per se loquen-
 do, teneri interrogare, etsi neget *Sa. V. Confes-*
for, & Medin. docens, si diligenter examinâtâ
 conscientia unius sit oblitus, non teneri Con-
 fessarium illud revocare in memoriâ, nisi
 cedat in damnum proximi, quod *Vasq. q. 93.*
dub. 7. n. 3. videtur dicere esse probabile, verum
 alii rejiciunt, *vid. Lug. sect. 2.*

II. Etsi Confessarius, cui evidenter constat
 peccatum poenitentis, quod tamen ipse negat,
 non debeat illum absolvere, quando verò ex
 aliorum relatione vel suspitione id habet,
 standum sit poenitentis confessione, cum in
 hoc foro, tam pro quàm contra se fides ha-
 beatur: *Suar. to. 4. d. 32. f. 3. Fag. p. 2. l. 6. C. 4. n. 38.*
 citati à *Dia. p. 3. t. 4. R. 105.* in utroque tamen
 casu prudentis Confessarii est, 1. Cautè & à
 longè, tum proprius interrogare. 2. Si nihilo
 minus neget, prudenter judicare, an non po-
 tuerit oblivisci vel confessus esse alteri, vel
 putare non esse peccatum, vel simili de causa
 excusari, ita ut debeat absolvi, *Dia. l. c. ex Syl.*
Nav. Tol. & c. 3. Si peccatum illud norit ex con-
 fessione complicitis, non uti illâ scientiâ, nisi in

Vuu 5

genere

1753

»genere quærendo, an non aliud conscientiam
 »graver, & excitando ad majorem contritio-
 »nem, ob periculum indirectæ revelationis
 »etsi complex dederit veniam, ob periculum
 »scandali, v. *Lay. t. 14.*

» III. Interrogationes in materia castitatis,
 »debent esse pauca & cautæ, ne vel occasionem
 »det investigandi aut traducendi confessionis,
 »aut ignorantem doceat, aut offendat, aut se
 »vel illum periculo exponat. Ac si hæc timeat,
 »potius pati debet aliquid deesse integritatis
 »materiali. Et quidem si in hac materia negan-
 »tur cogitationes, non opus est progredi ad o-
 »pera: rudiores tamen cogitationes negant,
 »verba & opera rogati fatentur, quod illas non
 »æquè agnoscant aut advertant. v. *Laym. hic cap.*
 »13. *Kon. d. 7. du. 7. Dian. p. 3. t. 4. R. 99.*

A D D E N D A.

1787. **Q**uest. 257. *Quid præterea notandum sit circa
 scientiam & alias virtutes in Confessario requi-
 sitas. R. seqq. §. 1. Scientia summa non requiri-
 tur, imò per accidens sæpe est minùs utilis quàm
 mediocris conjuncta cum naturali judicio &
 praxi, qui enim ita subtiliter volunt omnia re-
 vocare ad apices theologicos, sæpe seipos &
 alios implicant scrupulis aliisque difficultati-
 bus: unde præstat hic se accommodare ad u-
 sum Ecclesiæ & aliorum prudentum Confessa-
 riorum. Notatque rectè *Arr. d. 43. n. 2. contra*
Tann. d. 6. q. 9. n. 96. majorem scientiam requiri
*ad audiendas confessiones hominum indocto-
 rum quàm doctorum, quia hi possunt suas ipsi*
actiones distinguere & obligationes cogno-
scere. §. 2.*

§. 2. Putant *Llamas & Stoz* l. 2. n. 16. ad hoc 1788.
munus satis doctos esse illos, qui integram
Summam casuum diligenter legerint vel atten-
tè audierint explicari. Quòd si quis de seipso
dubitet, sistat se Examinatoribus ab Episcopo
vel Superiore constitutis, qui si eum satis scire
judicent, potest acquiescere, & cum fiducia in
Deum aggredi functionem, quamvis omnium
maximam & gravissimam, *Stoz* suprà, *Spor.*
num. 787.

§. 3. Ante omnia tenentur Confessarii o- 1789.
mnes accuratissimè scire, imprimis quomodo
ex propriis motivis eliciendi sint actus fidei,
spei, charitatis, attritionis, contritionis, debent
enim sæpissime pœnitentibus præire in illos
actus. Motiva fidei, spei & charitatis explicavi
in l. 2. à n. 30. 118. 146. ubi etiam ostendi mo-
dum practicè inducendi ad illos actus. Motiva
attritionis & contritionis explicavi hìc à num.
722. 736. ubi etiam à n. 1723. ostendi modum
practicè inducendi ad illos actus. Deinde etiam
accuratè scire debent Confessarii, quando nam
& quænam peccata distinguantur numero &
specie, uti etiam fusè explicavi hìc à num. 922.
& 946.

§. 4. Debet Confessarius hìc & nunc in praxi 1790.
habere reflexionem ad principia universalia,
quæ didicit, videndo an rectè applicet, & sæpe
interrogare alios doctiores & expertos. Quan-
tumcunque autem se doctum esse quis putet,
non expedit tamen ex tempore statim resolve-
re implicatos casus, præsertim qui impedimen-
ta Matrimonii, simoniam vel restitutionem
concernunt, sed dicendum pœnitenti, ut det
tempus considerandi, sic enim cavebuntur er-
rones,

rores, qui sæpe fiunt, & pœnitens ipse postea melius acquiescet, cum alioqui sæpe adhuc maneant scrupuli, si ita subito & non datis rationibus fiat resolutio: quæ admonitio, inquit *Tann. n. 95.* est præsertim indoctis Confessariis maximè necessaria, qui eò confidentiùs quandoque à quibuscunque absolvunt & in quibuscunque dispensant, quò ob imperitiam minùs dubitare nõrunt.

1791. §. 5. Rectè notat *Gob. t. 7. n. 321.* Confessarium debere scire sententias plures, quæ verè probabiles sunt, circa materias morales, eò quòd sæpe, ubi non agitur de valore Sacramenti, non possit nec expediat pœnitentes dirigere secundùm unicam doctrinam, tam parùm quàm Medicus possit omnes unicam medicinam sanare, sed pro diversitate subjecti & circumstantiarum debet has aut illas applicare, attamen observare debet hoc, quod dixi n. 1737.

1792. §. 6. Præter scientiam necessaria est Confessario, imprimis mansuetudo, quâ benignè excipiat omnes, uti Confessarios magnopere hortabatur *S. Xaverius* apud *Tursellinum l. 6. vitæ c. 17. & c. 11.* refert, quanta fuerit ejus comitas gravitati conjuncta: Et ratio est, quia si durus sit, vel terrebit pœnitentes, qui ideo peccata graviora non aperient, vel saltem nimium aggravabit onus confessionis, quod de se est satis grave. Afflicti semper sunt consolandi, innocentes suaviter excitandi, duri autem peccatores, quamvis aliquando terreri debeant propositâ severitate judicii divini & rigore pœnarum æternarum, attamen debet abesse omnis mordax vel contumeliosa objurgatio: Cogitet Confessarius se Christi personam gerere, qui

qui peccatores omnes benignè semper excepit, cujus exemplum dedit pater ille in Evangelio, qui filium prodigum post consumptam cum meretricibus substantiam benevolentissimè recepit. Necessaria quoque Confessario est patientia, imprimis cum mulieribus, uti dicitur n. 1890. Deinde cum scrupulosis, qui longas sæpe confessiones texunt, eademque decies repetunt sine causa. Item cum recidivis, cum quibus sæpe putabit se frustra laborare, sed utiliter laborat, si vel semel unum peccatum impediatur. Præterea cum rudibus, qui sæpe velut trunci stabunt, nec ea, quæ dicuntur, capere velle videbuntur, cum tamen vel non possint ex stupiditate ingenii, vel ita hæreant ex aliqua turbatione nimiaque reverentia: cum talibus benignissimè agendum, excitando ad fiduciam, docendo necessaria, præeundo in pios affectus. Denique Confessario necessaria est charitas, quæ seridè & indefessè quærat emendare pœnitentes, eisque prodesse in salutis æternæ negotio, assumptis etiam in se pœnis pro illis.

§. 7. Confessarius debet per prudentiam 1793.
scire se discretè insinuare, ut omnibus omnia fiat: Exemplo sit S. Xaverius, de quo *Tursell.* in vita l. 6. c. 10. ita scribit. *Inferebat se militum lascivientium circulis, ludentibus de industria superve-
niebat, se illorum lusibus & consuetudine delectari si-
mulans. Si quis ejus interventu verecundiæque desiste-
ret à lusu, comiter eum ad vitæ hilaritatem revocabat,
se quoque talis oblectationis studio teneri, milites uti-
que Monachorum ritu vivere non debere: si nulla in-
tercederet injuria divini numinis, satius esse ludere ac
jocari quam detrahere de aliis aut quidpiam patrare
flagitii Ulro etiam aliis pellicum amore implica-*

tis ad prandium aut cenam condicere, super mensam familiari sermone illato probare apposita fercula, de famula, quæ illa tam scite condidisset, percunctari, rogare hospitem, ut eam accerferet, collaudatamque de solertia in cibis condiendis dimittere, sat habens in præsentia viam sibi ad destinata fecisse. . . . Si perlustrans domum incidisset in hospitis pellicem, quænam illa mulier, & cujus esset, sciscitabatur, seque omnia, quæ videret, probare insinuabat, occasionem rei bene gerendæ captans. . . . Si quem nactus erat formosæ ancillæ amore captum, huic mulierem commendare, inde percunctari ex hospite, cur si amaret, cum utriusque dedecore concubinam quàm honestè conjugem habere onallet? ita mali causâ in remedium vorsa flagitia mutabat nuptiis. Sin autem mulier deformis erat, rogabat hospitem, Satisne sanus esset, qui adeo deformem famulam in deliciis haberet? Alias, qui multarum ancillarum amoribus irretiti tenebantur, aliâ adoriebatur viâ: quærebat primùm, cur domi tantum alerent ancillarum gregem, quæ nullum pene usum haberent alium, nisi ut dominorum rem familiarem perderent, domesticum ocium contentionibus rixisque turbarent: quòd si omnes dimittere aut non possent aut nolent, magnopere monebat, ut certè unam aliquam missam facerent: inde intermissis aliquot diebus reversus amicè instabat, ut alteram, deinceps ut reliquas omnes dimitteret, præter unam, ita paulatim perditos homines demptis omnibus peccandi illecebris ad honestatis salutisque viam revocabat &c. Aliquid circa prudentiam Confessarii addam n. 1932.

1794. Q. 258. Quid observare debeat Confessarius puerorum. R. seqq. §. 1. Meritò viri prudentes gravissimam in his audiendis difficultatem apprehendunt, longè enim facilius est expedire adultos quàm pueros, quia sæpissimè dubium est in pue-

pueris, an & quomodo re ipsa peccarint, an habeant actus ad absolutionem prærequiritos. Et ut me exsolvant hoc ultimo dubio, inquit Gob. t. 7. n. 455. interrogo, cur venerit ad confessionem, nec destitit. donec dicat se verè credere, quòd qui nolunt confiteri sua peccata, puniantur à Deo: E contra qui rectè confitentur, veniant ad cælum. Ut autem eliciam ex iis verum & formalem actum fidei, ex quo debet procedere dolor necessarius ad pœnitentiam, quærere soleo, utrum putet Deum posse falli aut fallere: si neget, urgeo, ergo credis omnia esse vera, quæ Deus unquam dixit? Respondet, credo: laudat à ejus fide confirmandus est rectè sic facere, Deum enim mentiri non posse, eò quòd sit veracissimus: tumque scitu necessaria eis proponenda sunt, si putentur ignorare.

§. 2. Expediit pueros quamvis necdum absolutionis capaces audire, ut sic instruantur & assuecant, Laym. c. 5. n. 7. Ideoque utilissimè laborat Confessarius, si jam paulò capaciores doceat, quomodo debeant confiteri, manè surgere, vesperi incumbere, conscientiam examinare circa cogitationes, verba & opera.

§. 3. Lessius in Auct. v. Confessio casu 6. putat 1796. pueros tum esse capaces absolutionis, si sciant, quid mali eventurum sit malis, quid boni bonis. Gob. in Exp. t. 4. n. 118. dicit in Germania puellas non ante octavum, pueros verò post nonum & dimidium priùs communiter videri capaces peccati mortalis: sed rectè notant Laym. & Sporer n. 525. non ex sola ætate sed multò magis ex ingenii & educationis qualitate esse hoc colligendum. Addit Teretius apud Gob. n. 452. si pueri pudeant de mendacio aut de aliqua impudicitia commissa, si laudent obedientiam &c. inde rectè colligi, quòd sufficien-

te ratione utantur, quantumcunque parvæ sint ætatis. Notat etiam *Gob. n. 454.* multum prodesse ad cognoscendam maturitatem puerorum confitentium, si Confessarius attendat ad vultum & gestus eorum, nam si digitis ludat in clathris, si confitens respiciat alios extra confessionale, si nugetur cum rosario vel pileo suo, signum est exiguæ maturitatis.

1797. §. 4. Quando dubitatur, an puer sufficientem usum rationis habeat, *Less.* putat non esse absolvendum, nisi in morte & in Paschate. *Gob.* dicit securè absolvi posse sub conditione: nam non posse absolutè absolvi, rectè docent *Bardi & Schild. t. 6. c. 5. §. 1.* contra *Caram.* reverentia enim Sacramenti postulat, ne exponatur periculo nullitatis. Quod si puer non afferat nisi peccata levissima, præsertim sub dubio, & magna doloris etiam sint dubia, dixi n. 1771. aliquos velle, tantum dari benedictionem, *Laym.* tamen *Dian. Schild.* supra putant etiam in hoc casu posse absolvi sub conditione, nec esse opus differre, quamvis commodè posset fieri.

1798. §. 5. Pueri sæpe peccant venialiter tantum, quamvis materia sit gravis, quia hoc, quod faciunt, tantum in confuso apprehendunt esse malum, non advertentes ad gravitatem malitiae, *Boss. Teret. Gob. n. 458.* E contra aliquando peccant mortaliter in eis, quæ de se sunt levia, quia per parentes vel alios causata est eis conscientia erronea de aliquo tanquam gravi, quod de se leve est, & ad hoc dignoscendum quandoque interrogari possunt, an per hoc vel illud planè putarint se infernum mereri.

1799. §. 6. Examen puerorum potest esse: an diligenter diebus festivis audierint Missam, vel

contrà garriverint in templo. An parentibus aliisque Superioribus fuerint inobedientes. An mentiti. An cognomina dederint aliis. An irati fuerint, rixati. An pugnaverint, percusserint alios. An illuserint senibus vel aliis. An aliquid furati sint. Si Confessarius advertat puerum audaciorē esse, interrogare potest de petulantis in lecto vel alibi exercitis. Si has fateatur, de verberationibus mutuis in nudo corpore, de tactibus. Primæ seductiones puerorum sunt à similibus collusionibus, denudationibus corporum &c. Gerson p. 2. Num. 32. in Opusc. De arte audiendi confess. confid. 17. ait, *Utinam mala à pueris tam diligenter confiterentur, quàm sciuntur & aguntur ab eis!*

§. 7. Si Confessarius iudicet puerum absol- 1800.
vendum, adducere debet ad dolorem hoc vel simili modo. *Q.* Fili, quò deveniunt post mortem, qui peccant? *R.* Ad infernum vel Purgatorium. *Q.* Quid ibi patiuntur? *R.* Gravissimas pœnas ignis. *Q.* Possesne talem ignem ferre? potesne jam digitum in candela tenere? Quid si ergo totus ardere deberes & tam diu in igne? Et quis detrudit hominem ad tales pœnas? *R.* Deus. *Q.* Agnoscisne etiam te offendisse illum Deum, qui ita potest punire? *R.* Agnosco. *Q.* Sed quid nobis boni fecit Deus? nonne creavit, redemit suo sanguine, dedit omnia, quæ habemus, & vult etiam cœlum dare, ubi æternū simus beati? Nunquid ergo Deus erat dignus amari à te & non offendi? utique erat dignus. Adde: Et quamvis ista non essent, tamen Deus in se est dignissimus amari, quia in ipso est omnis pulchritudo, omnis perfectio, omnis bonitas, hinc propter se dignissimus est non offendi.

fendi. Itaque jam ex corde dolet, quod illum offenderis, & dic mecum: O Deus amabilissime, doleo, quod te judicem meum, quod te summum benefactorem meum, quod te summum bonum meum unquam offenderim, & propono cavere imposterum omnia peccata. Nunquid ita? Et ideo te accusas de omnibus tuis peccatis? R. Accuso. Dic ergo pro peccata tua &c.

1801. §. 8. Confessarius inculcet pueris horrorem peccati, quia nempe reddit animam turpem & deformem instar dæmonis: gratia vero reddit speciosam instar Angeli. Præterea ingratum timorem Dei, qui instar solis ubique præsens est & videt omnes malas cogitationes, & peccata mortalia vult igne æterno punire: contra qui pios & probos amat sicuti filios, & ipsis bona in hac vita, & postea in cælo æternam gloriam.

1802. Q. 259. Quid observare debeat Confessarius adolescentum & juvenum. R. seqq. §. 1. Multa quæ de pueris dicta sunt, etiam his possunt applicari, maximè si Confessarius non habuerit eos à pueritia sibi confitentes. Habitâ occasione, imprimis studiosè inculcet, quod peccata, de quibus timor est vel dubium, an sint mortalia, non sint reticenda ex pudore, alioquin nullum peccatum remitti, sed committi novum & grande sacrilegium: Nec causam esse pudoris, cum Confessarius sciat infirmitatem hominum, & obligetur strictissimo silentio, & tantò plurimè æstimaturus sit, quantò majore confidentiâ erga eum utentur: E contra si reticeant, nihilominus toti mundo manifestandum in extremo judicio, & cum æternâ damnatione. Deinde

etiam

etiam datâ occasione monendi sunt, ut primas tentationes aperiant, pro intelligendis mediis illas superandi, natura enim incipit in illa ætate se commovere, & quandoque faciunt aliqua, primò nescientes esse peccata, sed inducto pessimo habitu difficillimè emendantur.

§. 2. Nihil isti ætati magis utile est quàm frequens confessio, nam sic augetur Dei timor & cura puritatis, præcaventur seductiones, vincitur pudor, sicque faciliùs primò in parvis, postea in majoribus conscientiam aperiunt: sed bene instruendi, ut diligens examen & actus requisitos præmittant. Potest autem examen adolescentum esse, præter illa, quæ de pueris dicta sunt, an tempus otiosè transegerint: pecuniam parentum prodègerint: inhonestis cognominibus alios affecerint: malum impræcati sint alteri: fuerint Parentibus causa iræ. Examen juvenù est ferme idem, & si suadeant circumstantiæ, vel ipsi occasionem dent, interrogandi sunt, primò in genere, an non aliquid turpe cogitârint, dixerint vel fecerint. Circumstantias personarum non solent advertère, nisi jam antehac talia confessi, instructi sint à Confessariis: debent autem assuehieri omnes pœnitentes, ut ipsimet distinguant speciem & addant numerum in mortalibus. Hæc autem ætas studiosè deterrenda est à turpiloquiis, quia hæc apud plerosque sunt initium seductionis; ab illis venit ad turpes tactus &c.

1803.

§. 4. Si Confessarius advertat, quòd quandoque accedant ad alium Confessarium, permittat, nec ullo signo ostendat sibi displicere, quia melius est sic, quàm sacrilegè confiteri: attamen tantò diligentius eis advigilet, quando

1804.

XXX 2

redi-

redibunt. Si autem tales ab alio Confessario clam ad se veniant, audiat istâ vice, sed conetur disponere, ut se aperiant suo, neque enim est melior, imò vix est alius modus conservandi innocentiam aut emendandi ipsos, quàm si uno utantur Confessario, & ejus consilia sequantur. Sapienter dicit S. Carolus Borrom. in instruct. Pastor. p. 2. c. 6. si quem deprehenderit, qui sine ratione legitima Confessarium suum deserat, conetur eundem per opportune reducere, quemadmodum enim Medici, qui naturam temperamentumque corporis in infirmis perspectum habent, non facile permittunt solent, quòd morbis necessaria facilius invenire remedia norint, sic neque videntur poenitentes, nisi magno delectu, à Medicis suis discedere debere, cum melius animarum vulneribus adhibere opportuna nihil instituta possint.

1805. §. 4. Cautè procedendum cum adolescentibus & juvenibus, quæ enim vident vel audiunt, observant diu, narrant aliis, de his ipsemet postea prudentiores judicant: major cura habenda est, ut satisfiat iudicio, quod habebunt, quàm quod nunc habent: nec plus eis dicendum, quàm pati possis resciri ab aliis. Etiam invicis ingerenda sunt pia documenta & monita, sunt enim semina, quæ si non jam, postea fructum dare poterunt.

1806. Q. 260. Quid observare debeat Confessarius Rusticorum, aliorumque rudium. R. seqq. §. 1. Eadem ferme observanda sunt de his, quæ de pueris sunt dicta, nam sæpe sunt æquè vel magis ignorantibus: Hinc 1. poterunt simili modo ad dolorem disponi: fortè etiam serviet hic modus, querendo, si offendisses magnum Principem, qui tibi dedisset omnia, qua habes, qui te aleret,

velletque facere hæredem maximorum bonorum: & è contrà si non placaretur, posset te omnibus pœnis afficere, nunquid doleres te eum offendisse? Habesne etiam parentes adhuc? Nunquid amas illos, & putas meritò esse dignos, qui à te non offendantur, quia te sic amârunt semper & tibi benefecerunt? Et nunquid doleres, si graviter offendisses? Sed nunquid Deus tibi adhuc plûs fecit? Hunc tu offendisti, qui præterea in se dignissimus erat non offendi, quia est Deus summè bonus, summè perfectus, propter infinitam majestatem & præcellentiam suam dignissimus semper amari & coli. Nunquid ergo doles & proponis non offendere ampliùs? Dic ergo corde, quod dicam ore: Deus meus & dominus meus! doleo me fecisse, quæ tibi displicent, quia tibi summo Domino meo, maximo benefactori & amabilissimo Deo displicent, & propono cavere imposte- rum, ideoque me de illis accuso.

1807.

§. 2. Examen illorum potest esse: An blasphemârint per Christi Sanguinem, per Sacramenta &c. An jurarint, & quidem advertenter contra veritatem: (debentque plerique pœnitentes instrui, quid sit jurare, nam aliàs sæpissimè per conscientiam erroneam peccant, putantes se jurare, cum tamen id, quo dictum fuit confirmant, juramentum non sit.) An imprecati sint grave malum alicui, seriò, ex animo: Neglexerint suâ culpâ, vel sero venerint ad Missam die festivo: Grave odium habeant in aliquem: Dixerint contra honorem alicujus, vel alicui in faciem contumeliosè locuti sint: Inebriaverint se usque ad privationem rationis, & hoc quidem prævidentes: Die vetito comederint car-
 nos:

Xxx

nos:

nes: Aliquem defraudarint, furati sint, damnum intulerint, faverint, inferre voluerint, si potuissent: An usi sint signis superstitiosis vel observationibus vanis, de quibus *Busenb.* l. 3. p. 1. n. 41. relatus plura habet. Circa turpia cum illis agendum est, uti cum juvenibus, communiter incipiendo ab operibus, & descendendo ad verba, oscula, tactus, pollutiones, desideria, cogitationes. Quandoque etiam juvat apud aliquos sic facere hoc examen, ut recogitent, quid mali fecerint in ultimo die festivo, quod enim in uno faciunt, solent etiam facere in aliis: deinde quid mali fecerint ultimo die profano: denique quid alio die extraordinario, v. g. die convivii, nuptiarum, itineris, aut simili, quo solent esse majores occasiones peccandi.

1808. §. 3. Si à rudi homine non possis ullam materiam elicere, pete aliquid de priore vita: si neque de hac certum aliquid in specie afferre possit, sed tantum in genere dicat, sæpe peccavi, propone ipsi præcipuas species peccatorum, in quæ tales homines labuntur. Quod si nihil adhuc in specie possint agnoscere, potest imò juxta *Laym* debet sine absolutione dimitti, nam tales sæpe nullum habent grave peccatum; & quamvis haberent, hoc sæpe utile est, inquit *Gob. t. 7. n. 430.* ut metu carendi absolutione aliâ vice excitentur ad meliùs examinandam conscientiam. *Teres.* in *Instr. idiotæ c. 1. §. 2. q. 1.* sic habet: Si advertis rudem illum esse bonæ mentis, & à nō longo tempore confessum, elice eum eo contritionem, & dicto super eum, *misereatur*, dimitte cum Cruce sine absolutione: Si verò diu, v. g. à medio anno non est absolutus, tutius est sub conditione absolvere, priùs ta-

mer

men interrogatum, an non doleat de omnibus suis peccatis, & etiam de eo, quod ita incuriè vixerit, ut advertere non possit, in quo peccarit, cum tamen dubium non sit, eum sæpe peccasse, de qua incuria si doleat, dicit posse absolvi. Addit *Burgh. cent. 2. cas. 17.* pœnitentem rudem, qui non potest satis confiteri, non facile esse remittendum, alioqui non redibit, hinc inquit etiam *Steph. t. 5. d. 5. n. 166.* Confessarius suppleat, breviter percurrendo præcepta Decalogi & Ecclesiæ, aliasque materias ad ipsos spectantes. *Experientiâ etiam compertum est, rudes adultos, cum de peccatis interrogati omnia negant, sæpe nescire scitu necessaria ad salutem, & inde esse tantam obœcationem, quæ solâ instructione tolli poterit.*

§. 4. Si pœnitens sit ita stupidus & hebes, ut nequidem necessaria necessitate medii possit capere, variè cum tali est procedendum: nam si hebetudo oriatur ex consuetudine committendi aliqua peccata, quæ mentem veluti obœcant, uti sunt luxuria & ebrietas, differri debet absolutio, & priùs abducendus est à talibus vitiis, quia durante impetu talium vitiorum frustra erit instructio: sicque voluntate paulatim à malo abductâ informandus erit plenius intellectus. Quod si nesciatur, an hebetudo oriatur ex peccatis, videri debet, an in aliis rebus temporalibus sit solers & industrius, nam si est, suspicio est ortam esse ex peccatis, ideoque interrogandus erit, sed cautè, circa peccata luxuriæ aut intemperantiæ. E contra si hebetudo oriatur ex naturali complexione, quod colligitur ex eo, si etiam ad alia temporalia sit hebes, si de cætero ostendat se esse bonæ volun-

tatis & innocenter vivat, Confessarius præeat ipsi in actus fidei, spei, charitatis, doloris & propositi, prout capere poterit, sicque dispositum absolvat saltem sub conditione, si capax est, jubeatque communicare. Quod si tam hebet sit ingenio, ut nullam propriam cognitionem de quibusdam mysteriis formare possit, *Tam.* & *Gob. n. 311.* dicunt esse æquiparandum factuo vel infanti, Deus enim à nemine exigit majorem notitiam, quàm per vim intellectus habere possit. Denique si hebetudo oriatur ex senectute, & hic senex prius sciverit ea, quæ sunt scitu necessaria, potest illi impendi absolutio & Communio, quamvis jam non ita clarè videatur ea capere. Si autem antehac non sciverit ista, nec satis christianè vixerit, laborandum, ut citò addiscat, quantum fieri potest, & disponatur ad dolorem, ne accedente majore senio minor sit capacitas.

1810. Q. 261. Quid observare debeat Confessarius Ecclesiasticorum, Judicum, &c. Patrum-filiorum-familias &c. *lx. §. 1.* Ecclesiasticis maximè inculcandum, ut scandala caveant: casti & sobrii sint: officii sui partes maturè expleant; causa enim, cur frequenter omittantur Horæ, plerumque est dilatio in noctem. Materiz præcipuæ, circa quas peccant, sunt simonia, Horæ canonice, Missa, habitus & tonsura, administratio Sacramentorum in mortali, pluralitas Beneficiorum sine causa, abusus proventuum ecclesiasticorum, de quibus omnibus videri potest *Busenb. relatus l. 4. n. 1355. & 1370.*

1811. §. 2. In quibus maximè peccent Judices, habes *l. 4. n. 1420. 1428. 1440. 1469.* In quibus Advocati, *ibidem n. 1506.* In quibus Referen-

tes, Secretarii, Notarii, Procuratores, ibidem
n. 1508. In quibus Accusatores, n. 1509. In qui-
bus Testes, n. 1514. In quibus Rei, n. 1521. &
1525. Instructiones speciales pro Judicibus, Se-
natoribus, illustribus personis, habet *Lohner De*
Convers. Apost. p. 2. c. 2. §. 3. & 4. Speciatim au-
tem pro divitibus §. 5. ut opibus bene utantur.

§. 3. In plerisque familiis plùs authorita-
tis habet vir quàm uxor, & tum debet Confes-
sarius magis laborare de viro bene instruendo :
in aliquibus plùs uxor quàm vir, & tum per il-
lam debet quæri bona institutio familiæ. Exa-
men Patris- & Matris-familias potest esse, An
curet, ut subditi præcepta observent, Missas,
Catechismos, Conciones audiant : An eos ni-
mùm oneret : An contumeliis, injuriis, verbe-
ribus afficiat : An peccantes puniat : An permit-
tat lascivas conversationes suorum, turpilo-
quia, blasphemias &c. An in aliquo, sit scanda-
lo domesticis, ac præsertim prolibus. Quid de-
beant præstare famulantibus, dictum est l. 3. p.
1. n. 706. Conjugatorum peccata potissimum
sunt, imprecationes contra conjugem vel pro-
les, mala educatio prolium vel domesticorum,
negata redditio debiti, Usus inhonestus Matri-
monii periculum pollutionis, foetus ejiciendi,
abortus. Quandonam peccent contra justitiam
dilapidando res communes, vel occultè sub-
ducendo aliquid, dixi l. 3. p. 1. à n. 1017.

1812.

§. 4. Confessario conjugum dabit hæc con-
silia *S. Xaverius apud Tursell. in vita l. 6 c. 17. No-*
li facile conjugis alterius de altero querelis credere, sæ-
pe enim & falluntur & fallunt, sed summâ animi æ-
quitate utrumque audies, nec incognitâ causâ con-
demnabis alterutrum. . . Coram uxore cape, culpam

1813.

XXX 5

confe-

conferas in maritum, quamvis haud dubiè penes illum sit culpa, sed re in præsentia suppressâ, deinde sine arbitris eum monebis. §. Omni curâ in id eris intentus, ne uxoris patronus videaris venire contra virum, nam ut mulieres naturâ subimpudentes sunt ac procaces faciliè viris, ipsorum noxas, præsertim Sacerdotum iudicio damnatas objiciunt, quocirca satius est re diffimulatâ observantiam maritus debitam proponere uxoribus, & simul demonstrare ipsas, quòd viros suos sepe despiciatui habuerint, gravi utique dignas esse poenâ. Plura documenta pro conjugatis suggerit Lobner suprâ §. 10. à n. 3. Specialiter pro Patribus-familias, §. 6. Pro Matribus-familias, §. 7. Pro viduis, §. 8. Quàm autem fit cautè conversandum cum mulieribus dicam n. 1891.

1814. §. 5. Quoetuplicia sint bona filiorum familias, & quid notandum sit circa eorum furta aut salaria, ad quæ putant se jus habere laborantes in domo paterna, dixi l. 3. p. 1. à n. 1026. 1031. 1034. De famulis & ancillis dictum est ibidem à n. 706. 971. 1037. 1043. Examen filiorum-familias & famulantium maxime fieri debet circa furta & impudicitias: ac signanter reflectendum est, an non sint in proximis occasionibus peccandi, quas, ut absolvi possint, debent actu deserere, aut efficaciter velle ac posse facere remotas, secundum dicenda n. 1831.

1815. Q. 262. Quid observare debeat Confessarius Medicorum & mercatorum, opificum, militum. R. §. 1. Obligationes & peccata Medicorum, pharmacopœorum, chirurgorum, habes l. 4. n. 1532. Mercatorum, ibidem num. 1539. Et specialiter Mercator graviter peccat, quando paratus est pro merce quodvis pretium, etiam injustum accipere, si possit: Item si falsò juret, & docen-

quod est mortale esse in confirmationem rei etiam levis falsæ interponere auctoritatem Dei, quod raro faciunt, nam modi asseverandi, quibus putant se jurare, sæpissime non sunt vocatio Dei in testem, uti constat ex dictis l. 3. nu. 256. 258. hinc ne peccent per conscientiam erroneam, dici debet illis quid sit & non sit jurare: item quid sit & non sit invidere proximo, nam sæpe per errorem credunt se peccare, si optent ad officinam suam venire illos, quos vident merces emere in alia vicina.

§. 2. Peccata opificum habes l. 4. n. 1539. 1816. Specialiter autem interrogandi sunt, an laborarint die festivo, retinuerint plus quam pretium contractum, subdlexerint partes materiæ, in qua pro aliis laborabant.

§. 3. Peccata militum, ac specialiter Officium belli, habes l. 3. p. 1. n. 867. Sunt autem milites sæpe addicti superstitionibus, circa quas examinandi sunt, prout habetur ibidem n. 41. Si ante prælium vel in communi periculo absoluti sunt non recensitis omnibus mortalibus, monendi sunt, quod remoto periculo teneantur se speciatim accusare de omnibus, ut directè absolvantur.

Q. 263. Quid observare debeat Confessarius hominis scandalosi. R. Per hominem scandalosum intelligo illum, qui causa est, cur alii peccent, sive id faciat malo exemplo, sive turpiloquiis, sive aliter. Deterrendi sunt tales studiosissimè, motivis quæ habet Gerson p. 2. Num. 3. opusc. De præcept. Decal. capit. 18. Quidquid agat homo in persona sua, supremè caveat alium ad malè agendum sollicitare: aut verbis, aut factis, exemplis vel consiliis aliquid agere, quod de se sit occasio ruinæ peccati, specia-

specialiter coram juvenibus aut personis innocentibus. Hoc etiam proprium est singularique demonum officium, quemadmodum bonorum Angelorum interspecialiter homines inducere ad bonum. Comperitur est etiam frequenter accidere, quod homines aliorum malum impulsores vix aut nunquam delicti sui condignam poenitentiam assecurantem persciant, quod nequeunt eos corrigere ad bonum, quos decepti jam forte damnati sunt, vindictam à Deo postulant, eternamque eis maledictionem jugiter imprecantur, sicuti ex opposito jam salvati aliorum doctrinis & factis aut operâ diligenti (quo nullum Deo opus aut sacrificium acceptius esse potest, & ad peccata dolendum validius) pro suis adiutoribus preces indeficienter effundunt. In Reg. Mor. §. De poenit. addit, Qui seduxit alios ad peccatum, tenetur pro posse eos postmodum ad viam virtutis reducere, non minus quam de damno temporali illato.

1819. Q. 264. Quid observare debeat Confessarius consuetudinarii vel recidivi. R. seqq. §. 1. Consuetudinario quandoque neganda est vel differenda absolutio, etiam si dicat se habere dolorem & propositum, quia quandoque non potest prudenter credi illi, uti constat ex dictis n. 1762. Et quamvis nunc putaretur habere sufficientem dolorem & propositum, adhuc aliquando potest differri absolutio, ob rationes à n. 1764. allatas. *Francol. De discipl. poen. l. 3 c. 10. n. 4. ait, Remedium Sacramenti & frequens ejus usus, cum non apparet satis utilis, rationabilius subtrahitur.*

1820. §. 2. Confessarius potest absolvere consuetudinarium primâ vice, quâ se accusat de peccatis suæ consuetudinis, licet nulla adhuc emendatio præcesserit, dummodo eam seriò proponat, præcipuè si ultro nemine cogente ad confessionem

fectionem venerit, uti habet communissima contra *Huygens, Gabrielis, Opstra.* & alios Rigoristas. Ratio est, quia sic confitens est rite dispositus, & dat spem emendationis, ergo.

§. 3. Dixi in l. 3. p. 1. n. 273. eum posse statim 1821. absolvi, qui ex consuetudine, quam jam expellere non potest, sæpe relabitur. Hic à n. 1729. ostendi frequentem relapsum, etiam qui ex malitia fit, non semper esse signum, quòd in prioribus confessionibus defuerit dolor aut propositum, sed tantum esse signum nunc immutatae voluntatis, adeoque si nunc iterum sint signa novi doloris & propositi, recidivus, per se loquendo, potest absolvi. Deinde multi viri doctissimi resolverunt, si consuetudinarium sit confessus, quamvis dubitaretur de vero dolore aut proposito, tamen supposita confessione eum, per se loquendo, habere jus aliquod ad absolutionem saltem sub conditione accipiendam, secundum dicta n. 1770. Quænam autem sint signa sufficientia novi doloris & propositi, dixi à n. 1734. Et signa pro spe etiam jam securæ emendationis sunt, si pœnitens à Confessione facta rariùs vel difficiliùs peccarit: si sæpius sibi vim fecerit contra tentationem: si occasiones aliquas relapsus vitaverit: si adhibuerit media præscripta contra relapsum: si occasiones externas vitaverit: si novum dolorem manifestet, ita ut Confessarius credere debeat, quòd se emendare velit: si ex professo ad Confessarium accesserit, quem putabat suggesturum efficaciora remedia: si se offerat ad priora serio & studiosius adhibenda.

§. 4. Quando recidivæ peccati sunt ex sola 1822. fragilitate intrinseca, uti fit in blasphemis, odiis,

odiis, delectationibus morosis, mollitie, re-
docent *Laym. Fill. Lugo* alique communiter
cum *Sporer* n. 330. ordinariè posse toties absol-
vi, quoties Confessarius prudenter iudicat cum
seriò dolere & proponere impostertum emen-
dare, quia est rite dispositus: hinc *S. Hier.* rela-
tus *Cap. Septies* dist. 3. De Pœn. ait, *Non solum*
septies sed septuagesies septies delinquenti, si converti-
tur ad poenitentiam, peccata condonantur. E contra
si recidivæ fiant ex occasione aliqua extrinseca
erit vel non erit absolvendus, secundum dis-
cenda n. 1831.

Obji. Ipsimet consuetudinarii, si interroge-
tur, an impostertum nunquam amplius peccare
velint, agnoscunt impossibilitatem quandam
moralem, & dicunt, *faciam, quantum in me erit,*
conabor: quandoque ingenuè fatentur sibi esse
impossibile, ergo nunquam possunt prudenter
iudicari seriò proponere. *Re.* Dato antec. n.
conf. nam imprimis seriò proponimus in ve-
nialibus, & tamen scimus nos relapsuros. De-
inde ostendi nu. 1733. ad serium propositum
etiam circa mortalia non requiri, ut credatur
relapsus non secuturus, sed satis est nunc adesse
seriam non relabendi voluntatem, cum qua
quamdiu stabit, stare non possit voluntas rela-
bendi, quamvis fortè prævideatur per fragili-
tatem immutanda, sicuti enim *S. Petrus* non
ideo iudicatus est indispositus ad Communio-
nem, quòd à Christo sciretur lapsurus, ita nec
consuetudinarius censendus est indispositus
ad absolutionem, quamvis moraliter sciatur
esse relapsurus. *Dixi,* dato antec. nam sæpe
contrarium dicunt. Si tamen consuetudina-
rius ipse desperet de sua emendatione, difficult-

ter habebit verum propositum, hinc priusquam absolvatur, disponi debet, ut speret, non per vires suas, sed per Dei gratiam, cui si cooperetur, poterit, uti docuerunt innumera exempla ipsi similibus.

Inst. Toties relabendo frangit fidem datam Confessario, ergo ipsi amplius credi non potest. *R. n. ant.* nam antehac nō dixit, non relabar amplius, sed dixit, propono non relabi amplius, & hoc propositum habet, quamvis postea relabatur, ergo non fallit Confessarium, sicuti Religiosus vovens castitatem, non dicit, non labar, sed promitto non labi, ideoque valet votum, quamvis postea labatur. Ex dictis,

Inferes. 1. Audiendum non esse *Juenin in 1823.*
 Comment. Historico-dogmatico d. 6. q. 9. c. 4. a. 7. ubi ait, *Qui mortaliter peccarunt ex consuetudine, non debent absolvi, nisi multo ad viri prudentis iudicium tempore conversionem operibus probaverint.* Et subdit, *Toti antiquitati persuasum fuit contritionem non esse diei unius opus, sed multorum mensium, imò & nonnunquam annorum.* Contrā enim est, quod secundum dicta n. 1768. sæpe plūs profit absolutio quàm dilatio, nam si hæc dispositio juvetur per gratiam Sacramenti, spes est, quod proximè sit rediturus, & sic paulatim victurus consuetudinem; ubi è contrā periculum est, ne hæc dispositio pereat, ne homo interea moriatur, vel in desperationem veniat. Sapienter dixerunt Episcopi Belgii Bruxellis congregati, in Decreto ad suos 23. Apr. 1697. *Confessarius à quibusvis peccatoribus gravibus, etiam recidivis, statâ lege non exigat, ut per notabile tempus præviè exercuerint opera pœnitentiæ, sed cum SS. PP. suspendat, Deum in conversione peccatoris non*
STATO

tam considerare mensuram temporis, quam dolorem.

1824. *Inferes 2.* Etiam audiendum non esse Gen-
tum Tom. 4. tr. 6. c. 5. q. 19. ubi docet pro hoc
Sacramento requiri *constans propositum*: & quod
constans sit, debere innotescere Confessario,
antequam absolvat. Addit 6. 7. q. 15. *Trid.* vel-
le, ut absolvendus cessarit à peccato, eum au-
tem non censi cessasse, qui relapsus est, quam-
vis post ultimam confessionem rarius peccarit.
Contra est, nam sententia illa manet confutata
ex dictis, & ex illa sequitur eum, qui primà vi-
ce confitetur mortale, vel etiam sola venialia,
non esse absolvendum, quia nescitur, an ha-
beat propositum constans, constat autem ex
dictis n. 1728. id dici non debere, & esse contra
praxin totius Ecclesiæ.

1825. §. 5. Inter media emendandi consuetudi-
narium, primum est, ut semper utatur eodem
Confessario, unde si advertatur currere ab uno
ad alium, meritò dubitari potest de ejus dolo-
re vel proposito, quia adhibere non vult me-
dium, quod utilissimum & ferè unicum est,
nempe unum Confessarium habere & ejus con-
silia sequi. Confessarius autem ab eo electus, 1.
specialiter rogabit Deum pro illo. 2. Conabitur
nosse ejus naturam, genium, inclinationes,
passiones, ut sic mediis & affectibus naturæ ac-
comodatis eum ducat, quia quando natura
concurrit, res faciliùs peragitur. 3. Semper of-
tendet illi benevolentiam & constantem cha-
ritatem, nec ullo signo prodet desperationem
de emendatione ipsius. 4. Studebit pro inve-
niendis & suggerendis ipsi aptis remediis. Et
quia recidivæ plerumque fiunt circa aliquod
peccatis capitalibus, debet Confessarius scire &

sug-

suggerere specialia remedia contra singula,
quorum aliqua do ex Auctoribus n 1760. relatis.

Contra Superbiam.

Litt. A.

1. Considera, quid fuisti? nihil. Quid es?
quoad animam multis tenebris obseptus, pes-
simis inclinationibus subjectus, multitudine
peccatorum oppressus, fortè hostis Dei; Quoad
corpus, fæcus sordium: undique repletus mul-
tis miseriis. Quid eris? brevi esca vermium,
fortè titio infernalis, nisi te Deus adjuvet, qui
superbis resistit, humilibus autem dat gratiam, 1. Pe-
tri 5. v. 5. Igitur quid superbis terra & cinis? Eccli.
10. v. 9. 2. Odibilis coram Deo est & hominibus
superbia. . . . Initium omnis peccati est superbia, qui
tenuerit illam, adimplebitur maledictis, Eccli. 10. v.
15 E contra humilitas est virtus Christi, qui hu-
miliavit semetipsum, ad Philip. 2. v. 8. Et Matt. 11.
v. 29. ait, *discite à me, quia mitis sum & humilis cor-*
de. 3. Quid utilitatis capies ex vana gloria? ara-
nearum laborem suadet, æternæ gloriæ fru-
ctum aufert: *receperunt mercedem suam, Matt. 6. v.*
2. Humiliatio via est ad humilitatem: si vis ex-
pugnare superbiam, age cum humilibus; in
vestitu, domo & omnibus externis, quantum
fert decorum statûs tui, moderationem adhi-
be; quæ in te bona sunt, potiùs absconde; ad
defectus & peccata propria mentem reflecte; si
quid in te æstimatur vel laudatur, tuum non
est, hinc laudem refer ad Deum omnis boni
auctorem. *Tuum Domine est bonum, tua gloria, qui*
enim de bono tuo gloriam sibi querit & non tibi qua-
rit, hic fur est & latro, & similis est diabolo, qui vo-
luit furari gloriam tuam, S. August. solil. c. 15.

Contra avaritiam.

B.

1. *Avaro nihil est scelestius. . . . nihil est iniquius,*
Tom. VI. Yyy quam

quàm amare pecuniam, hic enim & animam suam
venalem habet, Eccli. 10. v. 9. 10. 2. Animus nec
paucis nec multis bonis temporalibus satiare
potest, unde si hæc immoderatè quæris, in per-
petua eris inquietudine: resolve non plus velle
quàm post adhibitam moderatam sollicitudi-
nem tuam Deus disponet te habere: Dominus
regit me & nihil mihi deerit, Psal. 22. v. 1. In pa-
ne in idipsum dormiam & requiescam, Pl. 4. v. 9. Do-
minus dicit Matt. 6. v. 33. Quærite primum regnum
Dei & justitiam ejus, & hæc omnia adjicientur vobis.
3. Omnia brevi relinquenda sunt, nisi quæ præ-
missa per manus pauperum fuerint: Veritas æ-
terna dicit Matt. 6. nolite thesaurizare vobis thesau-
ros in terra, ubi ærugo & tinea demolitur, & ubi fures
effodiunt & furantur: thesaurizate autem vobis the-
sauros in cælo, ubi neque ærugo neque tinea demolitur,
& ubi fures non effodiunt nec furantur: quem
audies, cupiditatem tuam an Christum?
Exemplo sint nobis ipse Christus & innumeri
Christum sequentes: si melior fuisset ad be-
tam æternitatem via, quàm divitiarum con-
temptus, tenuisset Christus & docuisset. Qui
speras ex divitiis, quas relinques hæredibus
fortè ingratas, prodigis, abusus?

C.

Contra luxuriam.

1. Fuge conspectum & maximè familiarita-
tem eam, quæ te ad libidinem movet, qualis-
cumque & cujuscumque illa sit, nam hic fu-
giendo vincitur: recedendum ab eis, qui lo-
quelâ, gestu, exemplo vel qualicumque facto
ad aliquid turpe excitant. Si hæc efficaciter non
caves, vis ignem contrectare & non uri, lutum
tangere & non maculari: absque hoc omnia
proposita & protestationes tuæ nullæ sunt.

Fuge

Fuge otium & honestis semper exercitiis vaca.
 3. Ne nutrias corpus delicatè, abstine à vinis
 fortioribus & calidioribus cibis: si quandoque
 opus erit sumere, cum illis incalueris, tum ma-
 ximè sis cautus. 4. Sensus custodi. 5. Primas
 scintillas tentationis statim excute, faciliùs
 præcluditur malum quàm admissum excluda-
 tur. 6. Juvat etiam uti flagello vel cilicio, exem-
 plo Apostoli 1. ad Corinth. 9. v. 7. *castigo corpus*
meum & in servitutem redigo. 7. Pone tibi ob ocu-
 los cadaver hominis, quem perditè amasti, vide
 vermes, faniem, foetidissimam putredinem; audi
 quid dicat, *Memor esto judicii mei, sic enim erit &*
tuum: mihi heri & tibi hodie, Eccli. 38. v. 23. Reme-
 dia contra mollietiam dabuntur à n. 1829. quæ
 pariter valent contra alia peccata luxuriæ.

Contra invidiam.

1. Perpende ejus imprudentiam, nam inu-
 tilis est invidia, quæ tantùm confert ad peccan-
 dum, nulli nocet nisi invidio, non enim ideo
 minùs habet ille, cui invides; & si hic careret
 bono, quod illi invides, non ideo tu illud vel
 melius haberes. 2. Inhonestas est invidia, nam
 prima regula honestatis est, quod tibi velles, ve-
 lis alteri. 3. Qui alteri malè vult, sibi vult pes-
 simè, quia se in statu peccati constituit. 4. Quod
 Deus favet homini, etiam tu fave, nihil tibi ideo
 decedit, imò per hoc mereris similem à Deo
 benedictionem. 5. Debes tandem bene velle
 proximo, nisi æternùm perire velis; melius est
 ergo citò bene velle, ne vita sine merito, imò
 cum demerito transeat, & ut per hoc Deo pla-
 ceas, qui solem suum facit oriri super bonos & malos,
 Matt. 5. v. 45. 6. Ut supprimas invidiam, stu-
 de commodis istius hominis, seriò & sincerè

D.

Yyy 2

quare

quæ illi prodesse, ubi potes, damna illius avertis, affabilem te & benevolum illi exhibe.

Contra gulam.

- E.** 1. Remove, si potes, quæ possunt gulam irritare, qualis est ciborum suavitas, varietas & condimenta: si debes talia sumere, vide, ut utaris, non fruaris, id est, non sis in eorum deliciis, te oblectando, sed refer ad finem bonum nutritionis melioris vel honestæ recreationis ideoque illis tantum utere, quæ huc conducunt. 2. Considera gulam, bestiarum potius esse voluptatem: imò pecudes non plus sumunt, quàm natura & necessitas postulet. 3. Gula intellectum offuscet, bona desideria extinguat, reddit hominem ineptum suis officiis, facit despicabilem & contemptum, certò vitam abbreviat. 4. Gulam in cibis vinces, si in mentis semper aliquid tibi subtrahas, maximè quod magis arridet palato & minus conducit sanitati. Pro ebrietatis vitio emendando, vide dicenda à n. 1851.

Contra iram.

- F.** 1. Scis ipse, per quæ ordinariè ad iram provoceris: ad ista præpara animum per propòsitum patientiæ, & sic moderatiùs feres: Cantationes vel lusus, si occasiones tibi sunt irarum & rixarum. 2. Undecumque fit causa, patiendum est: Cogita quoties Deus justam contra scelera tua conceptam iram continet, Deus te patienter fert, & tu vilis homo male vis proximo. 3. Saltem Christo id da, qui hoste petit: & quamvis non mereatur proxima meretur tamen Christus jubens diligere inimicem, benefacere his, qui oderunt nos. 4. Moveat te Sanctorum exemplum & imprimè Christi

Christi, qui cum malediceretur, non maledicebat; cum pateretur, non comminabatur, 1 Petri 2. v. 23. 5. Quid prodest ira tua? soli tibi nocet: plus proficeres tibi & proximo, si absque passione in charitate corriperes: *Responsio mollis frangit iram, sermo durus suscitatur furorem*, Prov. 15. v. 1. 6. Reflecte super præterita, & advertes plus semper obfuisse tibi iram quam profuisse. 7. Injuria, quæ fit tibi, plus nocet inferenti. 7. Si quid accidat displicens vel adversum, converte statim animum ad aliud quidvis occurrens: saltem non erumpe statim sed collige teipsum, paucis considerans, an non expediat magis tacere, dissimulare, sermonem aliò convertere &c. non crede spiritui, qui statim dicit, de tuo honore hic agitur, id pati non debes, oppone te, repugna, vindica. 9. Si non possis commotionem animi impedire, saltem contine linguam à contumeliis, imprecationibus, blasphemis, juramentis, *vir multum jurans implebitur iniquitate, & non discedet à domo ejus plaga*, Eccli. 23. v. 12. Multò magis contine manum à verberationibus & pugnis: *In patientia vestra possidebitis animas vestras*, Lucæ 21. v. 19.

Contra accediam.

G.

1. Crebra recordatio beneficiorum Dei debet in honesto animo excitare fervorem in divino servitio. 2. Memento vicinæ mortis, quæ bene operandi tempus auferet. 3. Perpende præmia fervidæ charitatis & è contrà damna teporis: *Utinam frigidus esses aut calidus, sed qui tepidus es & nec frigidus nec calidus, incipiam te vomere ex ore meo*, Apoc. 3. v. 16. 4. Non proficere est deficere; non progredi est regredi: *Es velut navis in flumine, quæ si in altum non pro-*

Yyy 3

truda-

rudatur, suo & aquæ pondere ad inferiora delabitur. 5. Declina deditos otio, age cum illis qui alacriter Deo serviunt. 6. Manè quotidie excita te per propositum istâ die perfectè obcundi tua, vespere de hoc institue examen, & si neglexeris, de te ipso pœnam aliquam exige. 7. Vide exempla tot ferventium Dei servorum, qui longè jucundiùs vivunt, quàm isti inertes sibi ipsis graves & molesti.

Remedia & adjumenta universalia.

- H. 1. Præcipuum & universale remedium ad omnia vitia extirpanda & inferendas virtutes est, ut humiliter & frequenter cum fiducia oras Deum pro gratia & auxilio, ac crebrò per piâs aspirationes ad eum recurras. 2. Manè propone cavere tale vitium, & vespere de illo examen institue. 3. Frequenter confitere, & quidem statim, si in peccatum fueris relapsus. 4. Frequenter sume Eucharistiam. 5. Fuge improborum & sectare proborum societatem. 6. Lege pios libros, & præsertim Scripturam. 7. Considera vitam Christi & Sanctorum. 8. Cogita præsentem tibi semper Deum & Angelos. 9. Pœnas peccatorum perpende, & è contrâ gaudium ac fœlicitatem justorum. 10. In pœnam relapsûs afflige quandoque corpus per jejunium, cilicium, flagellum; injunge tibi elemosinam. exerce aliquod opus charitatis, misericordiæ humilitatis. 11. Necessaria est tibi magnitudo animi ad ineunda hæc certamina, certumque victoriæ signum est victoriam magnanimiter sperare. 12. Etiam perseverantia necessaria est, quare nunquam desponde animum: Licet millies cadas, surge statim & innova pugnam: ille solùm est victus, qui armis & voluntate
- pugnare.

pugnandi abjectis se adversario turpiter dedit.
 13. Quamvis non statim advertas profectum, non ideo nihil profecisti, nam ut horologii umbram progressam videmus, progredientem non advertimus, ut segetes crevisse apparet, non apparet crescere, ita virtutem crescentem, quoniam minutis constat auctioribus, non facile videas, sed tandem longiore intervallo crevisse videbis: labor ipse pugnandi est continuus profectus in humilitate & patientia, quæ etiam ad vitii victoriam conferent.

§. 6. Quandoque etiam terrendi sunt recidivi, propositis extremis hominis, morte, iudicio, inferno: item periculo damnationis ob incertitudinem vitæ, ob facilitatem casuum lethalium, ob invidiam dæmonis, qui hominem in mortali constitutum statim è medio tolleret, nisi infinita Dei misericordia impederet. Quandoque movendi sunt objectâ passione Christi, quem quoties peccant, iterum crucifigunt, quantum in se est. Etiam terror injici potest propositâ Dei justitiâ per exempla illorum, quos punivit: item propositâ abyfso iudiciorum Dei, qui unicuique homini numerum peccatorum præstituit, quem si impleat, privatur gratiâ efficace, nec resurgit, sed culpâ suâ infallibiliter perit, unde meritò timet quisque, ne primus relapsus sit peccatum ultimum. Quosdam etiam movere poterit hæc interrogatio, Quid si homo esset tibi subditus, cui dedisses omnia, quæ habet, ac cumulasses maximis beneficiis, si tamen ille toties, tam deliberatè, tam malitiosè te cõtemneret, vilipenderet, & quantum in se esset, è medio tolleret, quid illi faceres? possesne post veniam decies, vigesies aut

centies datam adhuc condonare? an non delirantes vires in illum? Idem posset in te Deus, & fortè brevi faciet, nisi peccandi consuetudinem abrumpas. Qui tamen sunt ex natura pusillanimes vel turbati ingenii, non multùm terreri debent, ne in desperationem incidant, sed laudandi sunt, si quid emendârint, & ostendi debet possibilitas totalis emendationis, si vim aliquam sibi faciant, & pergant cooperari gratiæ Dei, quæ eò faciliora reddet omnia, quò ipsi meliùs diutiùsque se continuerint.

1827. §. 7. De pœnitentia illis injungenda dixi 1272. Utiliores sunt, quas retuli n. 1267. 1268. Quibusdam prodest, si imponatur, ut manè prima, vespere ultima cogitatio sit de aliqua sententia vel veritate æterna, v. g. *Brevis vita, longa aternitas. Fac ea, quæ moriens facta fuisse voles.* Quod prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. Etiam experiri oportet varia remedia, nam non omnes uno nec idem homo semper eodem modo juvatur. Gerson p. 2. Num. 32. opusc. De præcept. Decal. Capit. 17. dicit sæpe utiliter imponi, ut quoties relabatur, toties det pauperi eleemosynam. *Dicunt inquit, sæpius insipientes aliqui, se à peccato iræ, luxuriæ, perjurii, & si quid est simile, abstinere non posse, qui tamen hoc ipso salubri remedio velut mendaces facillimè confutantur, cum unius Albi vel Franci in emenda cujuslibet transgressionis eis inflata pœna ipsos à perpetracione injusti operis retraheret.* Etiam potest ipsis pro pœnitentia imponi, ut quoties relabentur, toties pœnam aliquam ipsi sibi imponant statim peragendam: & Confessarius ex hac pœna, quam sibi imponent, colliget qualis sit cōhatus & quàm efficax desiderium se emendandi. †

§. 8. Si habeat Recidivum in materiis plurimum peccatorum, non aggrediatur specialiter emendationem omnium simul, sed primò studeat tollere radicem cæterorum, aut illa priùs quæ magis scandalosa sunt instituto super illis examine particulari, usquedum unum post aliud expugnetur. Quòd si Confessarius fecerit, quod in se est, totum eventum committat Deo, ad quem solum spectat convertere animas: unde nec vanè extollatur, si videat consilia sua prodesse, nec deiciatur, si minùs proficiant: Angeli Jerem. 51. v. 9. dicebant, Curavimus Babylonem, & non est sanata. Denique notat Carden. in 2. crisi d. 39. n. 15. quando consuetudinarii advertuntur esse verè pœnitentes, & incipiunt se emendare, monendos esse de confessione generali, prudenter enim timeri potest, ne antehac aliquando confessi sint sine sincero dolore aut proposito, alioquin non tam diu in pessima consuetudine hæssissent.

Q. 265. Quid Confessario sit agendum specialiter cum illo, qui frequenter relabatur in pollutiones & peccata molliet. R. §. 1. De hoc ita scribit Toletus in summa l. 5. c. 13. Hoc peccatum est difficillimæ curationis, quia occasio semper cum homine est: estque præterea adeo universale peccatum, ut crediderim maximam partem damnandorum insci hoc peccato. Vix puto esse aliud efficax remedium quàm frequentissimam confessionem apud unum eundemque Confessarium, ut fiat ter in hebdomada, si fieri possit, est enim hoc Sacramentum maximum frænum, & qui hoc non utitur, non sibi promittat emendationem, nisi per miraculum à Deo factum vel rarissimum privilegium. Idem tenet Polancus in Director. c. 3. ubi ait, Crebrò confiteri sacramentaliter, multorum remedio-

rum instar alia pleraque complectitur. De efficacia
 Communionis contra hoc vitium, dixi l. 6. p.
 1. n. 683. soletque dæmon libidinosus injicere
 horrorem ab hoc Sacramento, ad quod tanto
 magis invitandi sunt. Varia tamen remedia ha-
 bere debet in promptu Confessarius, maximè
 sub initium, cum advertit pœnitentem incipe-
 re se turpiter tangere, ut gravissimè deterreat,
 principiis enim faciliùs obstatur, quàm malum
 emendetur, quando invaluit. Remedia, præ-
 ter ea, quæ hæctenus insinuavimus, latè sup-
 peditant *Drexelius* in *Nicera*, & *Veron* in manua-
 li *Sodalitatis* c. 10. *Gobat* autem T. 7. à n. 548. &
Sporer n. 333. dicunt se expertos, quòd sequen-
 tia multis fuerint salutaria. 1. Confessarius in-
 quirat, ad quem Sanctum, vel ad quod myste-
 rium vitæ aut Passionis Christi pœnitens magis
 afficiatur, tumque ei pro pœnitentia injungat,
 ut per certum tempus, v. g. usque ad proxi-
 mam confessionem manè & vesperi dicat flexis
 genibus, *Domine Deus, qui stammæ æternas ignis
 sulphurei præparasti omnibus libidinosus, statuo coram
 te, & propono in honorem amantissimi hujus Patroni
 mei & Passionis Christi, me hac die, hac nocte absten-
 turum ab omni turpitate mei ipsius: quando autem
 actu urgebit tentatio, repetat apud se ea verba.*
 2. Si consentiat Confessarius, voveat servare
 castitatem per unam v. g. septimanam: Con-
 fessarius autem id non permittat, nisi ubi ferè
 certam sperat victoriam, nec unquam permit-
 tat, ut voveat in perpetuum. 3. *Beatæ virginis*
*ante aram vel iconem offerat & obstringat ma-
 nus suas, cum firmissimo proposito eas ob re-
 verentiam ipsius intra tot dies non extendendi
 ad turpem tactum.* 4. *Ante Crucifixi imaginem*
 quoti-

quotidie statuat continere manus suas ad honorem sacrorum vulnerum, quæ Christus pro se in manibus accepit, & ad reverentiam sacratissimi sanguinis, qui ex illis fluxit. 5. Multis profuerunt hæ preces ad Christum, B. Virginem, & S. Josephum, dictæ manè, vespèri, & quando urget tentatio. *7 ESU purissime, per sanctam Virginitatem & Incarnationem tuam emunda cor & carnem meam, in nomine Patris & Filii &c. Purissima Virgo Maria, per Sanctam Virginitatem & immaculatam Conceptionem tuam emunda cor & carnem meam, in nomine Patris &c. Castissime sponse Josephæ, per sanctam virginitatem & sanctificationem tuam emunda cor & carnem meam, in nomine Patris & Filii &c.* 6. Quotidie manè & vespèri, & quoties tentatio urget, aliquam brevem sententiam volvat in mente, v. g. *Momentaneum, quod delectat, æternum quod cruciat. Mors certa, iudicium formidabile, æternitas infinita. Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante: quis habitabit ex vobis cum ardoribus sempiternis?* Stoic. l. 2. n. 161. etiam ponit hos versus. *Ich leb / weiß aber nicht wie lang: ich stirb / weiß aber auch nicht wan: ich fahr / weiß wieder nicht wohin: wie kommß / daß ich nit frommer bin. Quamdiu vivam, nescio; nec mortis horam præscio; vado, sed quò, non video; mirum, quòd me non corrigo.* 7. Quando tentatur, reflectat se ad Deum sibi præsentem, qui severissimè iudicabit etiam de hac actione: Item ad Angelum custodem, qui accusabit. 8. Potest etiam incutimetus abbreviandæ vitæ, ut sic motiva naturalia etiam impellant ad exequenda supernaturalia, certum enim est hoc vitio exhauriri summè

vires corporis, ac per singulas pollutiones plura tolli roboris, quam si libra sanguinis efflueret, hinc sæpe fit, ut hi fiant phthysici aut aliâ tabe corporis præmorianur. Alia media suggeret prudentia, usus, circumstantiæ, & imprimis Spiritus S. Quod si nulla remedia juvent, Confessarius suadeat poenitenti, ut ingrediatur Matrimonium, si ætas ferat, aut quandoque etiam statum religiosum, sed talem, in quo fit rigor & disciplina: Vix unquam suadeat statum ecclesiasticum, inquit Sporer, quia in hoc statu vitium illud nimis facile invenit fomenta sua & occasiones majoris ruinæ.

1830. §. 2. Illi, qui se emendant, sæpe affliguntur nocturnis pollutionibus, quas antiquæ imaginationes obscenæ causant, sed terreri non debent, nam quia natura assuevit conficiendo semini, quod non amplius per diem effanditur, hæc se exonerat in somno. Circa miseriam illam dat hoc consilium Gerson p. 2. Num. 38. opusc. De pollutione diurna, prop. 12. *Pollutio diurna vel nocturna, dum sentitur effluere, non debet violenter prohiberi, si probabiliter existimetur, quod huiusmodi violentia frustra esset: nihilominus pro exercitatione virtutis & pro evasione periculi videtur expediens, ut homo conetur prohibere, quantum sentit vel experitur commodè fieri posse, quoniam etsi hæc reventio nocere debeat corpori, proderit animæ: natura denique postmodum uno modo vel alio talem humorem à se ejicit.*

1831. Q. 266. *Quid observare debeat Confessarius alicujus constituti in occasione peccandi.* R. Explicavi in l. 5. à n. 252. quandonam censetur esse periculum sive occasio proxima peccandi. Ibidem à n. 256. dixi illum peccare, qui se exponit

ponit formali periculo vel certo vel etiam probabili tantum, aut qui voluntarie manet in occasione proxima peccandi: & ideo n. 271. dixi talem occasionem esse vitandam cum quocunque incommodo, etiam si mors esset subeunda: ac consequenter concubinarium vel quemcunque alium actu peccare, & nequidem semel absolvi posse, qui domi retinet mulierem, ob quam ipse est in periculo vel occasione proxima peccandi. Si tamen nunc esset nova & certa spes ex prudentibus motivis, quod illam esset proxime eiekturus, aut quod talem occasionem per aliqua media sibi suggesta redditurus esset ex proxima remotam, adeoque facturum, ut hoc, quod haftenus ipsi fuisset formale periculum, postea esset materiale tantum, secundum dicta ibidem à n. 259. absolvi posset pro illa vice: at tamen dixi ibidem non esse hoc facile credendum: Et postea si per experientiam adverteretur, quod permaneret periculum proximum relabendi, omnino absolvi non posset, nisi actu antecedenter removisset talem occasionem, uti ibidem à n. 280. exposui & per plura exempla declaravi. Si pœnitens obtendat, se non posse vitare certam domum vel personam, dic ei; si esset periculum in domo vel à persona illa contrahendi pestem, nunquid invenires modum & prætextum vitandi? jam multò magis, quia tibi afflabitur pestis animæ, quod per experientiam scis.

Q. 267. *Quid observare debeat Confessarius hominis pudibundi, pusillanimis, desperantis de emendatione.* R. 1. Si advertat pudore deterreri, quominus confiteatur, animet his motivis: *Debebis tandem aperire omnia vulnera animæ, & quò*

1832.

quò

quò diutius exspectas, èd pejus ac difficilius est. Tu occultissimos morbos corporis aperis amico vel Medico, ut saneris, cur non magis morbos animæ, cum scias Deum non aliter remissurum esse peccata? Non melius est se coram uno ad silendum obligatissimo aperire cum certa spe veniæ, quàm postea in extremo iudicio coram toto mundo propterea confundi cum certa damnatione? ibi latere erit impossibile, comparere intolerabile. Quid refugis te aperire coram homine, simili tibi peccatore, cui novum non est talia, & fortè graviora audire? Sacerdos ea, quæ in confessione scit, minus scit, quàm quæ ipse nescit, quæ enim nescit, scire potest & ea revelare, quæ autem in confessione scit, etiamsi aliunde sciverit, ea tamen ratione scandali revelare non aufit. Hæc carnificina conscientiæ, quæ te jam torquet, molestior censeretur debet quàm gloriosa sui victoria, quam pax & quies animæ consequetur: pus non cruciat, postquam est ex ulcere egestum, sic nec peccatum remordet, postquam est in confessione detectum. Si erubescentiam istam non potes sustinere coram uno, quomodo sustinebis coram toto mundo? Diabolo fidelior es quàm Deo, qui illius consilia contra Deum & in tuam etiam perniciem detegere metuis: aliter non dissolves scædus cum eo, quàm per confessionem peccatorum. Erubescencia peccatorum data est à Deo in satisfactionem pro præteritis, in medicinam & cautelam contra relapsus: è contra nequissimus dæmon illâ abutitur ad augenda scelera: & qui abstulit pudorem peccaturo, reddit confessuro, ut jam pudeat mundari, cum non puduerit coinquinari. Non erubuisi

buiſti peccare in conſpectu Creatoris, & jam in conſpectu creaturæ conſiteri erubeſcis. Si pœnitens ſit capax lectionis, detur ei legendus *Vicxmonius* in *Inſtit. ad pœnitentiam* parte 4. Denique ſi tantus eſſet pudor in enarrandis peccatis, ut non videretur poſſe vinci, dixi à n. 1196. poſſe dare peccata ſcripta, & poſtquam *Confefſarius* legit, dicere, quòd ſe de illis accuſet.

§. 2. Puſillanimis erigitur his motivis ad 1833.
ſperandam miſericordiam: Quia Deus eſt pater, qui filios prodigos in primam gratiam amantiffimè recipit, *Lucæ* 15. Medicus eſt, qui venit ſalvum facere, quod perierat, *Matth.* 18. Paſtor eſt, qui oves errantes quærit, & in humeris ad ovile lætus reportat, *Luc.* 15. Redemptor eſt, qui quos ſanguine ſuo comparavit, non abjiciet: venit vocare non juſtos ſed peccatores, *Matthæi* 9. vide *Regin.* De officio pœnitentis c. 5. ſ. 1. Exempla pro erigenda ſpe ex Dei bonitate & miſericordia affert *Voglerus Troſtbronni* l. 3. c. 11.

§. 3. Si quaſi desperet de emendatione, erigat 1834.
his motivis: Nulla ſunt peccata, quæ per Dei gratiam vinci emendarique non poſſint: neque Deus vult mortem peccatoris, ſed magis ut convertatur & vivat, *Ezech.* 18. Si desperes de tua ægritudine, præſume de Medico omnipotente: major eſt potentia Medici, quàm magnitudo tui morbi. Si potuit te dæmon perdere, quantò magis poterit te Deus reſtituere? Qui pro totius mundi peccatis mortuus eſt, voluit etiam tibi mortem ſuam prodeſſe. Nescis, quàm potens ſit & miſericors Deus: imaginaris eum tibi inſenſum, cùm benigniffimè invitet
ad

ad poenitentiam: confide, quia multus est ad ignoscendum: Tantummodo incipe, & senties auxilium ejus: qui dat velle, dat perficere. Difficultatem apprehendis majorem, quam reipsum fit: putas te abstinere non posse, sed potes: si scires te perditurum oculos relabendo hodie, nonne abstineres? vides, quod mentiaris tibi, dicendo te abstinere non posse: saltem hac die abstine pro honore Christi pro te tam dura passi, cras propones similiter pro die isto, & quotidie majus Dei auxilium senties. Legat. *Vieuxmont. p. 5. c. 3. & 4.*

1835. §. 4. Si animo concidat, quia post adhibitum conatum pergit turpissimè tentari, aut etiam quandoque relabi, excitet his motivis: Hæc Dei bonitas est, quod recordatione præteritorum te affligat, ut tantò magis detesteris, & pro illis satisfacias: si non tentareris, minùs esses cautus. Dæmon te non ita tentabat, cum ei servires, quia possidebat te: jam fortiùs tentat, ut te sub servitute iterum reducat: sed jam Dei servus es, qui major & potentior Dominus est, dummodo illi seridò adhæreas: vide, quomodo parvus David in virtute Dei superârît magnum Goliath. Si relaberis, statim resurge, id enim est ex fragilitate naturæ per cõsuetudinem fractæ: quandoque etiam est ad majorem profectum, ut infirmitatem tuam humiliter agnoscas, & scias te per solius Dei gratiam posse constantem manere. Si non cessas recidere, non cesses resurgere: nonne mundas calceos, quamvis prævideas iterum inquinandos? Nonne miles curat vulnera. quamvis nova prævideat in similibus præliis? Incarceratus, si exire nollit, quia timeret iterum incarcerari, nonne stultus esset? sic & tu

& tu nolens pœnitere, quia times relabi: an putas minus malum esse continuare peccare quàm aliquando cessare? An ignoras tam esse certaminis conditionem, non ut nunquam quis cadat, sed ut nunquam cedat: non is victus dicitur, qui sæpe recidit, sed qui ad extremum cessit. Legat *Vicem*. p. 5. c. 5. & 6.

Q. 268. Quomodo aget Confessarius cum homine, quem advertit seriam pœnitentiam differre velle in alia tempora, forte etiam usque ad mortem. R. Conabitur ad indilatam pœnitentiam adducere his motivis: Valde instabilis est vita hominis, mors certissimè eventura, sed incertissimum, quo tempore, modo, loco: docent id experientia & casus quotidiani. Pars major hominum ante annum 50. in æternitatem abripitur. Deus, qui pœnitenti veniam spondit, peccanti crastinum non promittit: angelum peccantem non expectavit ad pœnitentiã: Adamum mox à peccato extra paradysum expulit: sicut benignus est in tolerando, ita justus in puniendo: & quem vult convertere, expectat ad tempus præfinitum, statuit cuique terminum, qui præteriri non poterit: jam admonuit *Eccli.* 5. v. 8. *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem, subito enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te: monuit te per Evangelium, veniet, cum minime putabis, sicut fur de nocte: vigilate itaque, quia nescitis diem neque horam. Voluit Deus latere ultimum diem, ut velut ultimum observaremus omnem diem. Quis cautus non esset in omni cibo, si sciret uni adhærere venentium? sed dicis, jam tam diu vixi, nec me mors obruit: hoc ipsum fuit Dei beneficium, qui quod magis est jam longanimis & misericors, eò severior*

Tom. VI.

Zzz

&

& districtior adveniet; quem enim, ut conver-
 eatur, expectat, non conversum durius da-
 mnat. Si tibi multi dies sine morte præteri-
 runt, hoc ipso jam es morti vicinior: avicula,
 quò diutius insidet ramo, magis exposita est re-
 lo jaculantis: seu vigiles seu dormias, magis
 morti appropinquas, cui vicinior es, quàm
 putas: mors senibus in januis est, juvenibus in
 insidiis. Re mutuò acceptâ ad utilitatem cor-
 poris, statim uteris, quia scis brevi repeten-
 dam; sic utere nunc vitâ mortali tibi ad dies
 incertos concessâ, ut æternam non amittas.
 Pœnitentia ad finem vitæ dilata est difficillima
 & vix seria: putasne, quòd arbor, quæ vix virum
 & nunquam rectè floruit fructus proferat, cum
 propè aruerit, jamque excindenda erit? *Augu-
 stinum*: sic enim refertur, De pœn. dist. 1.
*Si quis positus in ultima necessitate suâ ægritudine
 voluerit accipere pœnitentiam. . . . pœnitentiam dare
 possumus, securitatem autem dare non possumus: nunc
 quid dico, damnabitur? sed non dico, liberabitur. Ergo
 ergo à dubio liberari, vis, quod est incertum evadere, pœ-
 nitentiam, dum sanus es. . . . si vis agere pœnitentiam,
 quando jam peccare non potes, peccata te damnave-
 runt, non tu illa. Deus, ut peccata remittat, huius
 mani arbitrii vult libertatem non necessitam, in fine vitæ vult
 charitatem non timorem, & quomodo tu ad charitatem assurges
 solo terrore instantis gehennæ concutieris: non
 convertes te ad Deum, quia bonus est, sed quia
 justus, & jam jugulo instat per damnationis
 sententiam. In tota scriptura non invenitur
 nisi bonus latro, qui in fine verè pœnituerit. In-
 le, ut nullus desperet; solus, ut nullus præsumat.
 Multa præterea languentem impediunt*

vera pœnitentia, avulsio à temporalibus ita
perditè amatis, dolores acutissimi corporis,
obtusio sensuum, remorsus, terror, inquietu-
do conscientia, incertitudo instantis iudicii,
tentatio desperationis propter Deum tam diu
contemptum, propter neglectum tempus pœ-
nitentia, propter rejectas gratias: *fit iusto Dei*
iudicio, inquit Girson p. 2. n. 32. de præcept. Decal.
Capit. 17. ut qui pœnitere de commissis cum possunt,
non volunt, cum velint, nequeant, non enim tenetur
Deus omni momento dare efficaces gratias, nec
teneatur semper, quando velles, sed tu teneris,
ubi & quando ille vult. Dæmon eo articulo
non feriabitur, hinc extremas artes adhibebit:
creditur visibili specie apparere multis, ingerit
tum priorum voluptatum recordationem, &
turbat phantasiam, ad desperationem sollici-
tat. Cur putas ita sudare agonizantes, contor-
quere oculos, dirum intueri? forte multi non
tam ex vicinia mortis quam propter angustias
cordis. Si viri sancti deprehensi in eo articulo
exterriti fuerunt, quid fiet tibi? Quam temerita-
te speras tum temporis converti, quando per-
fectissimi homines timent perverti. Etiam
dato, futurum esse, quod in fine vitæ per Dei
misericordiam pœniteas, adhuc gravissimæ
sunt rationes statim pœnitendi, nam imprimis
si grave est nunc pœnitere, gravius erit in se-
nectute, cum prava consuetudo erit robustior
& ætas ad patiendum infirmior: quod diutiùs
rubigo est in ferro, tantò difficiliùs eraditur;
sordes, quantò diutiùs in vase relinquuntur,
tantò ægriùs aveffuntur. Deinde quid hinc bre-
vis voluptas ad diuturnam pœnam, quam me-
retur & auget? nunquid facilius nunc est diem

insumere pœnitentiæ, quàm in acerbissimis sal-
 tem purgatorii pœnis pati ad annos? crescunt
 autem debita pœnarum cum culpis, & incre-
 dibile est illis subitò remitti pœnas, qui ita te-
 merè cumulant culpas. Neque confide in here-
 dum suffragiis, cum sonitu peribit memoria
 tuâ, clamares usque ad diem iudicii, *miserere
 mei*, & non exaudirent. Alterutrum eligendum,
 vel hic pati modicum pro peccatis cum inge-
 nti merito novæ gratiæ, vel ibi torqueri multum
 sine augmento gratiæ vel gloriæ. Plus valet in
 mundo cum pœnitentia dies unus, quàm in
 purgatorio cum gravissima pœna annus inte-
 ger. Præterea certum est, quòd gaudium bonæ
 conscientiæ & delectatiò justorum longè ma-
 jor sit voluptatibus impiorum: solâ suâ victoriâ
 sub initium difficilis est, nam si probi postea
 cruces habent, sunt unctæ; si spinas sentiunt,
 ornantur rosis; si experiuntur laborem, sciunt
 æternam esse mercedem: non sunt condigna
 passiones tam brevis vitæ, si comparentur ad
 culpam, quæ remittitur, ad consolationis gra-
 tiam, quæ immittitur, ad futuram gloriâ, quæ
 promittitur. ô si impius vel levi gustu spiritua-
 lem prælibasset delectationem, facile pro ea vi-
 lipenderet omnem aliam voluptatem. Acce-
 dit, quòd peccator per pœnitentiam optet post
 mortem æternùm frui Deo ter optimo maxi-
 mo, quam ergo inhonestum est, & quàm pude-
 bit ipsum, florem ætatis immolasse vitis &
 fœcem senectutis Deo reservasse? Denique qui
 differt pœnitentiam magnis se gaudiis æter-
 nùm privat, quidquid enim operis fit extra gra-
 tiam, manet mortuum nec per pœnitentiam
 postea fit vivum. Videat igitur, quantis se peri-
 culis

culis exponat, quantis objiciat malis, quantis
priver bonis, & citò resipiscat. Vide *Vicem.*
totâ p. 1.

Q. 269. *Quid agat Confessarius hominis nolen-* 1837.
tis condonare, indurati, desperantis de salute ob pecca-
torum multitudinem. R. §. 1. Nolenti condonare
rotundè dicat, nec absolvi nec peccatū dimitti
posse: & siquidem hoc sciatur extra Sacramen-
tum, inducendi sunt alii homines ipsi amici, qui
de adversario molliter loquantur, declarando
eum bene loqui de ipso, laudando prout pos-
sunt &c. Deinde proponendum exemplum
Christi & Sanctorum, etiam orantium pro suis
hostibus. Revocandum in mentem, quid oret
quotidie, nempe, *Et dimitte nobis debita nostra sicut*
Et nos dimittimus, itaque si non dimittat, rogat
sibi non dimitti. Præterea proponenda Dei vo-
luntas dicentis, *mihi vindicta, Et ego retribuam,*
hinc in jus Dei involat ille, qui vult vindicare
seipsum. Item proponenda Christi sententia
Matth. 18. Sic Et Pater meus cælestis faciet vobis, si
non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus
vestris. Si his non flectatur, roget, obtestetur,
etiamque se provolvat ad ipsius genua, & exhi-
bitâ Crucifixi imagine adjuret per sanguino-
lentas plagas, ut si non hosti, saltem condonet
injuriam Christo, qui peccata omnium in se
sumpsit: & ad ista teneri Confessarium docet
Spoer n. 315. si speret pœnitentem flectendum,
quia charitas obligat, ut etiam cum aliquo in-
commodo damnationem proximi impedia-
mus. Plura suggerunt *Arfd. Tom. 3. p. 5. c. 2. §. 8.*
& *Lohn. De conv. Apost. p. 2. c. 4. §. 3.*

§. 2. Peccatori indurato dic, non tam ma- 1838.
lum esse cecidisse, quàm post lapsum nolle re-

Zzz 3

surge-

surgere. *Stoz* eundem ita aggreditur: Si enorme crimen publicè commisisses, & jam veniret severissimus Judex cum ministris, qui te ad carcerem, & postea ad ignes, rotas, mortem acerbissimam essent tracturi, nisi deprecareris culpam, nunquid statim provolutus in genua id faceres? sed nunquid credis Deum esse Judicem ita justum & rigidum, ut nullum delictum possit relinquere impunitum? An non credis hic esse præsentem cum tota sua omnipotentia, quâ te hoc momento ad infernum detrudere posset, si vellet? imò adsunt dæmones, qui tibi collum obtorquerent, nisi Deus impediret. Itaque prostratus ad pedes Domini dic, *Domine propitius esto mihi peccatori*. Si non concutiatur Dei timore, conare emollire amore, propositis Dei beneficiis & bonitate, de quibus *Regin. De off pœnit. c. 5. f. 2. & 3. Plura suggerunt Arsd. §. 7, & Lohner §. 2. à n. 9.*

1039. §. 3. Si æger sic obstinatus confiteri non velit, ora pro illo: submitte hominem ei gratum, qui pœnitentiam suadeat: insinua te suaviter, de aliis rebus ei gratis loquens, & conare subinferre, saltem obesse non posse, si propter vitæ incertitudinem paulatim se ad Dei gratiam disponat; hoc ipsum posse conferre ad recuperandam sanitatem. Si non moveatur, inquire in causam istius obstinationis, & conare eam remove. Si pergat renuere, propone justa judicia Dei, qui non irridetur, nec dat gratias, prout volumus, sed nostrum esse cooperari, quando dat: æternitatem sequi, quæ à statu animæ, tempore mortis futuro pendeat. Si adhuc resistat, fac etiam à Medicis edici præsens mortis periculum. Potest etiam ipsi ob oculos poni,

poni, quàm miseranda fit in morte desperatio animæ in obduratione decedentis, nam 1. videt se deserere omnia & ab omnibus deseri. 2. Exhorrescit ad conspectum dæmonum, qui tentius vitæ peccata iterum memoriæ objiciunt. 3. Sentit se jam à corpore extrudi in infelicem æternitatem. 4. Ipsa jam sibi pronunciat Dei judicium, cognoscendo se perditam in æternum, sine spe tormenta æterna evadendi. Legatur *Viexm.* p. 1. c. 7. & de pœnis inferni c. 8. item *Vogleri* *Trossbrunn* l. 5. c. 3.

§. 4. Si dicat, major est iniquitas mea, quàm ut veniam mereat; reponat, major est Dei pietas quàm tua impietas; major Dei misericordia quàm tua miseria; majora Christi merita quàm tua demerita: peccata tua sunt finita, Dei pietas & misericordia, Christi merita sunt infinita: peccata omnia collata ad Dei misericordiam & ad Christi merita sunt velut aquæ guttula ad mare: secundùm multitudinem miserationum suarum delebit multitudinem iniquitatũ tuarum, hoc ipse promisit *Ezech.* 23. *Quacunque hora ingemuerit peccator, omnium iniquitatum ejus non recordabor.* Desperatio maximè injuriosa est Deo: Judas magis peccavit in eo, quia desperavit, quàm quòd Christum tradiderit. Exempla misericordiz sunt Ninivitæ, David, Nabuchodonosor, Magdalena, Iatro &c. legatur *Viexm.* p. 6. c. 2. & 3. *Regin.* c. 5. f. 1. Etiam juvat tali desperanti revocare ad memoriam bona, quæ fecit aliquando, secundùm illud *S. Greg. moral.* l. 22. c. 5. *Sicut dum vivimus, debemus bona nostra à memoria repellere, ne extollant, ita appropinquante exitu plerumque ea ad memoriam justè revocamus, ut videlicet fiduciam præbeant & desperatum timorem*

premunt. Et quomodo etiam in articulo mortis possit pœnitentia agi, rectè deducit *Viexm.* p. 6. c. 6. Exempla, quibus spes nostra ex Dei bonitate & misericordia erigitur, affert *Voglerus* suprà l. 3. c. 11.

1841. Q. 270. Quid observare debeat Confessarius captivi vel condemnati ad mortem. R. §. 1. Confessarium Rei instruit *Busenb.* relatus l. 4. nu. 1531. Quid autem Reo liceat, dictum est ibidem à n. 1521. Confessarium Magæ, veneticæ, & similia, qui cum dæmone pactum habuerunt, instruit idem *Busenb.* relatus l. 3. p. 1. nu. 41. Item *Voglerus* in *Trostbronn* l. 7. c. 7. Communitè notant omnes, quamdiu in captivum sententia lata non est, non facilè audiendum pro confessione, præsertim si neget illa, de quibus accusatur, quia periculum est, ne quantumvis fecerit, etiam in confessione neget, ut Confessarium habeat patronum. Quòd si teneatur ob crimina, quæ non negat, tum audiri potest, ut & plerumque tum, quando suâ sponte petit confiteri: nihilominus assecuret eum Confessarius, etiam cum juramento, si opus, nihil obfuturum, quidquid inter se sincerè loquentur extra Sacramentum.

1842. §. 2. Non spondeat se fore patronum pro ejus vita, tum enim non ita seriò se disponit, & si spe cadat, facilè alienabitur à Confessario, hinc potius disponat ad expectandam sententiam, interim profuturum, si de peccatis seriò doleat, & in satisfactionem offerat ignominiam & molestias carceris. Nihil æquivocè loquatur cum illo, ne postea cõqueri possit se deceptum, quod potest esse causa gravis perturbationis in fine vitæ. §. 3.

§. 3. Si Reus est, & teneatur crimen etiam 1843.
capitale fateri Judici hic & nunc legitimè in-
terroganti, suadere imò & obligare potest, ut
fateatur, nec ideo fit irregularis, *Vasq. Turr. Lu-*
go, Aversa q. 16. l. 2. quod *Arr. d. 43. n. 26.* dicit
sibi esse evidens, quia non est credibile Eccle-
siam voluisse imponere irregularitatem actio-
ni, ad quam hic & nunc tenetur Confessarius
pro salute æterna sui pœnitentis.

§. 4. Quamvis secundùm *Vasq. Az. Less. & 1844.*
alios apud *Dian. p. 3. t. 5. R. 102.* omnes, qui
non sunt ministri justitiæ, per se loquendo,
cooperari possunt ad fugam talis Rei, & instru-
menta offerre ad effringendos carceres, tamen
ab eo, uti & à fuga suadenda absteineat Confes-
sarius, ne commoveat in se Magistratus.

§. 5. Confessarius non indicet ipsemet sen- 1845.
tentiam mortis Reo, sed permittat id fieri per
alium: nec proponat ei tristitia sed consolatoria
& excitantia ad spem æternæ felicitatis.

§. 6. Damnatis ad mortem plerumque in- 1846.
jungenda est levissima pœnitentia, quam statim
expleant, etiam cum ipso Confessario: possunt-
que ei pro pœnitentia injungi cruciatus vel
angores ante supplicium, aut etiam supplicium
ipsum, ut quantum potest, patienter sustineat.
Si possit, adducat Reum, ut dormiat nocte ante
mortem, alioqui deficiet viribus capitis: & ex-
pedit dormienti adesse aliquem, qui excitatum
animet.

§. 7. Caveat, ne sit causa, cur mors appropie- 1847.
retur, ne fortè, secundùm sententiam aliquo-
rum Doctorum, irregularitatem incurrat: unde
non præeat Reum, aut si sistat, non moneat, ut
pergat, sed sequatur ipse, & sistenti se accom-
modet.

1848. §. 8. Si existens in scalis adhuc confiteri velit, si prius jam confessus est, & Judex difficultat concederet descensum, moneat de dolore eliciendo, & ibi absolvat: si autem ex pertinacia antea non fuit confessus, rogandus Judex, ut permittat descendere.
1849. §. 9. Si per testimonia plenè convictus, neget crimen, *Suar. & Sanch. nolunt, Hurt. & Perrel. volunt absolvi: Avers. l. 1. rectè dicit, si factem dubiè præsumi possit non fecisse, absolvendum, quia hic potius credendum Reo: si autem ipsemet Confessario sit factus, non esse absolvendum, nisi velit etiam in judicio fateri, quia ad hoc tenetur.*
1850. §. 10. Nec ante nec post supplicium quidquam dicat contra Judices, sed solos privatim admoneat, si opus, debet enim stare pro auctoritate Judicium ne Reos concitet, & sic mortem impatientius admittant. Plura videri possunt apud *Lohner De conversatione Apostolica p. 1. c. 5. Voglerum Trostbronn l. 7. c. 2. 3. 4. Polani in Methodo adjuvandi moribundos c. 18.*
1851. Q. 271. *Quid agendum sit Confessario hominis ebrii, vel habentis ebriosam uxorem. Bl. §. 1. Ebriosus obligandus est ad declinandas occasiones bibendi, vel ad bibendum non plus, quam sciat per experientiam se posse portare. Si monitus non faciat, in pœnam injungenda abstinencia à potu inebriante diebus illis, quibus prævidetur futura occasio. Si bibere debet, quòd cogatur prandere vel agere cum aliis bibentibus, nec omnino possit nequidè per fraudem declinare haustum, suggerenda sunt præservativa & naturalia remedia pro cavenda ebrietate, qualia colligit Gob. in Quint. 5. c. 5. l. 1. & 2.*

1. & 2. Peccat tamen venialiter, qui talibus præservativis utitur sine justa causa, & tantum ideo, ut ultra debitum possit bibere, hæc enim est intemperantia, & per tales potationes valetudo frangitur.

§. 2. Ut possit se excusare & paulatim appetitum inordinatum corrigere, voveat per aliquod tempus abstinere à vino, vel non adire tabernam, aut saltem voveat non bibere ultra id, quod scit se ferre posse sine periculo ebrietatis. Quod si voveat omnino abstinere à vino, votum non debet esse ad longum tempus, nequidem ad mensem integrum, tum quia hoc erit ipsi nimis difficile, ideoque vix observabit, tum etiam quia post hepar accensum & assuetum stomachum, si nimis subitus & violentus sit transitus ab extremo ad extremum, patietur valetudo, unde consultius erit obligare, ut paulatim sibi subtrahat aliquid, donec periculum inebriandi evaserit.

1852.

§. 3. *Matthias Faber Conc. 5. Domin. 16.* 1853. post Pentec. dat ebriosis supra 5. digitos consideranda hæc quinque puncta. *Quid fecisti? quantum perdidisti? qualis per ebrietatem evasisti? Quæ supplicia meruisti? Quid jam toties promisisti?* Etiam prodest injungere illi, ut à Confessione domum reversus dicat uxori, si hæc sobria sit & prudens; video, quanta mala mihi, tibi, prolibus, rei familiari afferat mea damnata ebrietas, planè constitui cum bono Deo vitam sobriam instituire, & quia nosti tempus atque occasiones, quibus soleo in eam miseriam prolabi, quoties videbis periculum adesse, mone me, impediam invitum, & postea agnoscam te bene egisse, sic enim volo fieri. Plura suggerit *Gob. 1. 3.*

§. 4.

1854. §. 4. Si vir apud Confessarium conqueratur de uxore ebriosa, quærendum, an non ipse met sit ebriosus: si affirmet, dicendum, ut corrigat se primum, quia ebriosus frustra sobrietatem requirit in alio. Si neget, suadendum, ut uxori ad mensam concedat, quantum similibus conditionis mulieribus concedi solet, aut etiam aliquantò plùs. Si sic nil proficiat, utatur rationibus accommodatis ad persuadendũ, ut abstineat, etiam aliorum auctoritatem interponat. Si neque hæc juvent, minetur verbera addi: *Gob.* ut etiam dec, ubi opus, in tali enim casu dicit licitum esse verberare uxorem, etiam si sentiat ad plures dies, sed de hoc dixi. l. p. 1. n. 734. Per experientiam alicuius poenitentis scio, quòd exemplum viri sobrii, patientia & moderata ejusdem admonitio plùs potuerint, quàm verbera vel rixa.
1855. §. 5. Sive vir sive mulier in ebrietate tumultuetur, alter, qui sobrius est, non objurget vel obstrepat eo tempore, sed patienter sileat, alioquin malum magis exasperat. Cogitet prudens fuisse illud *Recipe Medici*, datum mulieri, ut quamdiu ebrius maritus tumultuaretur, ipsi de aqua, quam in phiala dabat (erat autem naturalis) partem aliquam ore clauso retineret. Simile fuit factum chirurgi, qui vocatus ad curanda vulnera à marito inflictæ uxori, primum emplastrum applicare voluit ori mulieris, dicens hoc vulnus & foramen esse ante omnia sanandum.
1856. Q. 272. Quid observandum sit circa hominem convertendum vel conversam ad fidem. Bz. §. 1. Alii qui acatholici sunt pertinaces, & cum his vix quidquam utiliter agitur; unde consultissimum est

est illos Deo in oratione commendare. Alii sunt ex ignorantia zelosi pro fide sua; & hi sunt benignè excipiendi ac docendi veritatem. Alii sunt frigidi, agnoscetes veritatem nostræ fidei, sed ob frivolas causas vel humanos respectus tardant; & hi terrendi sunt minando judicia divina & proponendo extrema. Alii sunt dubii, quibus ostendi debet, in quo conveniamus & discrepemus cum illis, tumque probandæ illis nostræ veritates. Si quis prætendat non esse honestum mutare religionem, in qua quis educatus est, dic illi, an ergo Christus non fuit in Judaismo enutritus eique conformiter vixit 30. annis? an etiam talis mortuus? planè non, sed everso Judaismo in ultima cœna sumpsit Sacramentum novæ legis, quod opposuit cœnæ legali ibi ultimò sumptæ, & aliàs non sumendæ ampliùs. Similiter Apostoli omnes alii-que conversi ab Apostolis, item innumeri Martyres &c. Et si argumentum valeret Gentilis, Turca, & quivis infidelis deberet mori, qualis est.

§. 2. Convertendus edoceri debet omnia 1857.
scitu necessaria necessitate medii. Deinde proponendi sunt illi successivè articuli fidei contrarii ipsius erroribus: Præterea etiam omnes alii. Nec reticendum videtur, etiam ad tempus, quamvis sciatur futurum, ut abhorreat, *Verjus* Tr. 2. a. 8. contra alios putantes posse tantisper dissimulari; sed posset postea conqueri sibi illa non esse proposita. Neque etiam videtur dissimulandus ille articulus, quòd Pontifex Romanus sit caput Ecclesiæ, cum disponi debeat ad faciendam fidei professionem, in qua hoc continetur. *Verj.* a. 9.

§. 3. Professio fidei proprio idiomate dan- 1858.
da

da est illi & explicanda. Est autem duplex, una longior cuius usus est, quando conversus fuit publicè hæreticus & publicè profiteretur. Altera brevior pro aliis, qui secretò convertuntur. Expediit tamen etiam his ista longior. Ultramque dabo post n. 1862. Si sit publica, fit ante communionem post recitationem à Ministro confessionem, Sacerdote ad latus Evangelii genuflexo.

1859. §. 4. Examen pro confessione non debet rigidè institui cum converso, neque dandi longi catalogi peccatorum, hæc enim ipsum terrent. Dicat Confessarius, cum ipse dixerit, quòd occurrer, se reliqua interrogaturum. Nec expedit, ut ab illo exactè petatur numerus singulorum peccatorum, ne nimium fatigatus apprehendat onus confessionis esse gravius, quam ut postea ferre possit, unde petere non debet, quoties non ieiunasti? carnes comedisti die vitato &c.? sed sic procedat. Quot annos habes? Nunquid accusaste, quòd à tempore usque rationis neglexeris omnia præcepta Ecclesiæ? Quoties per annum solitus es adire cœnam hæreticam? nunquid plerumque quater vel quinque? sic enim Confessarius sufficienter agnosceret numerum peccatorum illorum imò probabile est satisfacere, si dicat se hætenus vixisse in hæresi, sic enim virtualiter dicit se eo tempore nulla Ecclesiæ præcepta observasse. Si tamen specialem aliquem contemptum Papæ vel Ecclesiæ habuerit, aut dixerit blasphemias vel calumnias contra ecclesiasticos, plus quam regulariter fiat ab hæreticis, aut dederit scandalum in rebus fidei, vel alios perverterit vel in hæresi detinuerit, hæc essent speciatim explicanda.

Verj. T. 9. a. 2. §. 5.

§. 5. Quamvis convertendus gravia afferat 1860.
peccata, non arguat illum Confessarius, sed
potius ad spem veniæ excitet, dicens mirum
non esse, quòd destitutus Sacramentis ita lapsus
sit. Nec ab initio gravem imponat pœniten-
tiam sed invitet ad proximas Indulgentias.

§. 6. Multi cum *Laym.* dicunt quemvis ap- 1861.
probatum posse absolvere ab hæresi materiali.
Quod formales hæreticos attinet & reservatio-
nem pontificiam, videnda sunt dicta à n. 1613.
Quia tamen hæresis sæpe reservatur etiam Epi-
scopis, & timeri poterit, ne fuerit formalis,
si quis non habeat speciale privilegium, expedit
remittere ad alium, qui habet, aut talem facul-
tatem petere.

§. 7. Cautus esse debet Confessarius, ne ta- 1862.
libus, qui se dicunt converti velle, nimium cre-
dat, aut multa appromittat, vel commendet
aliis, tales enim quandoque sunt homines frau-
dulenti, qui non quærunt salutem animæ, sed
sustentationem vel alia temporalia aucupan-
tur. Hæc aliaque plura *Lohner De convers.*
Apost. p. 2. c. 2. §. 1. Facillimum autem me-
dium convincendi acatholicum est, probare
Ecclesiam Catholico-Romanam esse veram
Christi Ecclesiam, eò quòd illi soli conveniant
Notæ veræ Ecclesiæ, quòd nempe sit *una, san-
cta, catholica, apostolica*, ac consequenter quid-
quid illa proponit credendum, id esse verum:
pro quo legi possunt libelli, *Des Hayes Der Klein
und getreue Wegweiser / Colonia; Le petit
& fidel Guide, Leodii; Elffer Catholisch
Schlecht und Recht: Auszug auß der Heiliga
gen Schrift / wo sters geschrieben: Norta
Sternæ.*

Pro-

*Professio fidei Catholica**Secundum Bullam Pii IV. & prescriptum
Tridentini.*

EGO N. N. firmâ fide credo & profiteor omnia & singula, quæ continentur in Symbolo fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, videlicet: Credo in unum Deum, Patrem omnipotentem, factorem cæli & terræ, visibilibus omnium & invisibilium: & in unum Dominum JESUM Christum filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia secula: Deum de Deo, lumen de lumine, Deum verum de Deo vero: genitum non factum, consubstantialem Patri, per quem omnia facta sunt: qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cælis, & Incarnatus est de Spiritu sancto ex Maria virgine, & homo factus est, crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato, passus & sepultus est: & resurrexit tertiâ die secundum scripturas, & ascendit in cælum, sedet ad dexteram Patris: & iterum venturus est cum gloria judicare vivos & mortuos, cujus regni non erit finis. Et in Spiritum sanctum Dominum & vivificantem, qui ex Patre Filioque procedit, qui cum Patre & Filio simul adoratur & conglorificatur, qui locutus est per prophetas. Et unam, sanctam, catholicam, & apostolicam Ecclesiam. Confiteor unum Baptisma in remissionem peccatorum & expecto resurrectionem mortuorum, & vitam venturi sæculi. Amen. Apostolicas & Ecclesiasticas traditiones, reliquasque ejusdem Ecclesiæ observationes & Constitutiones firmissimè admitto, & amplector. Item sacram Scripturam

juxta

juxta eum sensum, quem tenuit & tenet sancta Mater Ecclesia, cujus est judicare de vero sensu & interpretatione sacrarum Scripturarum, admitto; nec eam unquam nisi juxta unanimum consensum Patrum accipiam & interpretabor. Profiteor quoque septem esse verè & propriè Sacramenta novæ legis à Christo JESU Domino nostro instituta atque ad salutem humani generis, licet non omnia singulis necessaria, scilicet Baptismum, Confirmationem, Eucharistiam, Pœnitentiam, extremam Unctionem, Ordinem & Matrimonium; illaque gratiam conferre, & ex his Baptismum, Confirmationem, & Ordinem sine sacrilegio reiterari non posse. Receptos quoque & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus in supradictorum omnium Sacramentorum solemnè administratione recipio & admitto, omnia & singula, quæ de peccato originali & de justificatione in sacrosancta Tridentina Synodo definita & declarata fuerunt, amplector & recipio: Profiteor pariter in Missa offerri Deo verum & propitiatorium sacrificium pro vivis & defunctis, atque in sanctissimo Eucharistiæ Sacramento esse verè realiter & substantialiter Corpus & Sanguinem, unà cum anima & divinitate Domini nostri JESU Christi, fierique conversionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ vini in Sanguinem, quam conversionem catholica Ecclesia transubstantiationem appellat. Fateor etiam sub altera tantùm specie totum atque integrum Christum verumque Sacramentum sumi. Constantè teneo, Purgatorium esse, animasque ibi detentas fidelium suffragiis juvari: Similiter & Sanctos unà eum

Tom, VII. Aaaa Christo

Christo regnantes venerandos & invocandos esse, eosque orationes Deo pro nobis offerre, atque eorum Reliquias esse venerandas. Firmissime assero imagines Christi ac Dei pariter semper virginis, nec non aliorum Sanctorum habendas & retinendas esse, atque eis debitum honorem ac venerationem impertiendam. Indulgentiarum etiam potestatem à Christo in Ecclesia relictam fuisse, illarumque usum Christiano populo maximè salutarem esse affirmo. Sanctam Catholicam & Apostolicam Romanam Ecclesiam, omnium Ecclesiarum Matrem & magistram agnosco, Romanoque Pontifici Beati Petri Apostolorum principis successor ac JESU Christi Vicario, veram obedientiam spondeo ac juro: Cætera item omnia à sacris canonibus & œcumenicis Conciliis, ac præcipuè à sacrosancta Tridentina Synodo tradita definita & declarata, indubitanter recipio atque profiteor simulque contraria omnia atque hæreses quascunque ab Ecclesia damnatas, rejectas & anathematizatas, ego pariter damno, rejicio & anathematizo: hanc veram catholicam fidem, extra quam nemo salvus esse potest, quam in præsentis sponte profiteor & veraciter teneo, eandem integram & inviolatam, usque ad extremum vitæ spiritum constantissimè (Deo adjuvante) retinere & confiteri, atque meis subditis vel illis, quorum eura ad meo munere meo spectabit, teneri, doceri & prædicari, quantum in me erit, curaturum, ego idem N. N. spondeo, voveo, ac juro: sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia: *In principio erat Verbum &c.*

JE N. N. crois, & confesse, avec fermeté & constance, tous & chaque article compris en la profession de foy chrestienne & catholique, comme la sainte Eglise Romaine tient & confesse en ces termes. Je croy en un Dieu le Pere toutpuissant, createur du ciel & de la terre, de toutes les choses visibles & invisibles. Et en un seigneur Jesus christ; fils unique de Dieu: qui est né du Pere devant tous les siecles, un Dieu d'un Dieu, une lumiere d'une lumiere, un vray Dieu d'un vray Dieu, qui est né, mais point fait; consubstantiel au Pere; & par lequel toutes choses sont faites: qui est descendu des Cieux pour l'amour & le salut des hommes; qui a été incarné de la Vierge Marie, par le saint Esprit; & s'est fait homme, a aussi été crucifié pour nous sous Ponce Pilate, a souffert & été ensevely: qui est resuscité au troisieme jour, conformément aux Escritures: qui est monté au ciel & assis à la droite du Pere, d'ou il viendra derechef, avec gloire, pour juger les vivans & les morts: de qui le regne ne finira jamais. Je crois au saint Esprit, qui est le Seigneur vivifiant, qui procede du Pere & du Fils: qui est également adoré & glorifié avec le Pere & le Fils, qui a parlé par les prophetes. Je crois une sainte Eglise catholique & apostolique. Je confesse un baptême en remission des pechez. Et j'attends la resurrection des morts; & la vie du siecle à venir. Ainsi soit il. Je recois aussi & croy fermement les traditions Apostoliques & toutes les ordonnances de la sainte Eglise Catholique Romaine. Je prends & entends la sainte Escriture dans le sens, que nostre Mere la sainte Eglise chrestienne a toujours tenu & tient encore à present, car à

Aaaa 2

elle

elle seule appartient de déclarer le vray sens de l'Ecriture, & en distinguer la vraye intelligence, de la faulſe. Je veux auſſi toujours entendre laditte Eſcriture ſainte ſelon la commune explication des ſaints Peres & point autrement. Je crois & confeſſe, que Jeſus. chriſt noſtre Seigneur a inſtitué ſept vrays Sacramens de la loy nouvelle, qui ſont tres utiles au genre humain, (quoy qu'ils ne ſoyent pas tous neceſſaires au ſalut de chaque perſonne) (A ſçavoir le Bapteme, la Confirmation, l'Euchariftie, la Penitence, l'extreme-Onction, l'Ordre & le Mariage. Et que par ces Sacramens l'homme reçoit la grace divine. Entre leſquels le Bapteme, la Confirmation & l'Ordre, une fois receus, ne peuvent reiterer, ſans commettre un ſacrilege enorme. Pareillement je crois auſſi, tout ce qui a été conclu & arreſté au Sacré Concile de Trente touchant le peché originel & la juſtification du pecheur.

Je crois & confeſſe qu'en la ſainte Meſſe on offert à Dieu un veritable & reel Sacrifice propitiatoire, pour les vivans & les deſunts: & que au ſaint Sacrement de l'Autel ſe trouve veritablement corporellement & en eſſence le Corps, le Sang, l'Ame & la divinité de Jeſus Chriſt noſtre Seigneur: & que toute la ſubſtance du pain y eſt changée en la ſubſtance du Corps, & la ſubſtance du vin en celle du Sang, lequel changement de ſubſtance en ſubſtance la ſainte Eglise appelle *Transubſtantiation*. Je croy pareillement & confeſſe, que ſous les ſeules eſpeces du pain, on reçoit Jeſus-Chriſt entierement & le vray Sacrement de ſon Corps parfaitement. Je crois fermement, qu'il y a un Purgatoire

gatoire, & que les ames des fideles, qui y sont
détenuës, recoient soulagement & secours par
les prieres & suffrages des vivans. Pareille-
ment, qu'il est permis & agreable à Dieu
d'invoquer & honorer les saints, qui regnent
en la gloire avec Jesus Christ; & qu'ils inter-
cedent effectivement pour nous: de plus que
l'on peut & doit honorer mesme leurs Reli-
ques. Je tiens pour tres-assuré, que l'on peut
aussi avoir & que l'on doit honorer les images
de Jesus Christ, de la Mere de Dieu & des au-
tres saints. Je Confesse indubitablement, que
Jesus Christ a donné à son Eglise le pouvoir
des Indulgences, & que l'usage desdittes Indul-
gences est tres-salutaire à la christienneté. Je
promets obeissance & soumission à l'Evesque
de Rome, comme au vray successeur de saint
Pierre (qui fut chef des Apostres & pasteur uni-
versel de l'Eglise) & au Vicaire de Jesus Christ
sur la terre. Je reconnois & avouë, que la
sainte Eglise Romaine est la Mere & Maistresse
de toutes les Eglises & de tous les Chrestiens.
Je recois & approuve tout ce que par les sacrez
Canons elle ordonne & commande de rece-
voir & de croire, & particulierement ce qui
a été decreté & ordonné au dernier Concile de
Trente. Je rejette, reprouve & condamne tou-
tes les erreurs, qui y sont contraires, les fausses
doctrines & heresies, qui ont été rejettées, re-
prouvées & condamnées, ou qui seront do-
resnavant rejettées, reprovées, ou condam-
nées par laditte Eglise sainte Catholique & A-
postolique. C'est cette vraye foy Catholique,
hors laquelle il n'y a pas de salut à esperer, &
laquelle je confesse presentement de ma fran-

che & libre volonté, que par la grace de Dieu
je veux tenir & confesser entiere ment, ferme-
ment, & constamment jusqu' à mon dernier
soupir. Je veux aussi tâcher & faire autant qu'
il me sera possible, que cette mesme foy de
creance soit tenue enseignée & preschée par
ceux qui appartiennent, & qui sont ou se-
ront sous ma charge, & c' est ce que je promets
& que je jure moy N. N. ainsi m' ayde Dieu &
ses saints Evangiles. *Au commencement estoit
Verbe &c.*

Ech N. N. glaub und bekenne mit beständigen
Herzen alle und jede Stück / so in dem Christ-
lichen Glauben / den die Heilige Römische Kirch
diese Weis gebräuchet / verfasst seind / nemlich. Ich
glaube in einen Gott Vatter den Allmächtigen Schöpfer
Himmels und der Erden / aller sichtbaren und unsicht-
baren Dingen : und in einen Herren Jesus
Christum den eingebornen Sohn Gottes / auß dem
Vatter gebornen von Ewigkeit / Gott von Gott / Licht
vom Licht / wahren Gott vom wahren Gott / geborn
und nicht erschaffen / gleicher Substanz und Wesen
mit dem Vatter / durch den alle Ding erschaffen seind
der uns und Menschen und unseres Heyls willen vom
Himmel herunter gestiegen / und durch den H. Geist
auß Maria der Jungfrauen Fleisch an sich genommen
hat / und ist Mensch worden : Er ist auch vor uns un-
ter Pontio Pilato gecreuziget / hat gelitten / ist begraben
worden / und am dritten Tag / laut der Schrift
wiederumb auffgestanden von den Todten : Er ist auff-
gefahren in den Himmel sitzt zu der Rechten Gottes
des Vatters / und wird wiederumb kommen mit Herr-
lichkeit zu richten die Lebendigen und die Todten / we-
ches Reichs kein End wird sein. Ich glaube auch in
den H. Geist / den Lebendigmachenden Herrn / der vom
Vatter und Sohn hergehet : Der sampt dem Vatter
und Sohn zugleich angebetten und gehret wird /

da geredt hat durch die Propheten. Ich glaub auch ein einige / Heilige / Allgemeine und Apostolische Kirch: Ich bekenne einen Tauff zu Vergebung der Sünden / und warte auff die Auferstehung der Abgestorbenen / und auff ein ewiges zukunfftiges Leben. Am.

Alle Apostolische Geislliche Satzungen sampt allen anderen Ordnungen und Gebräuchen der Catholischen Kirchen nimb ich an / und halt sie festiglich. Die H. Schrift verstehe ich und lasse sie zu / in und nach dem Verstand / welchen unsere H. Mutter die Christliche Kirch bishero gehabt und noch hält / sentemahlen ihr allein zugehöret den wahren Verstand und Auslegung der H. Schrift von dem falschen zu unterscheiden. Ich will auch gemelte H. Schrift allezeit nach der einhelligen Auslegung der H. Väter verstehen / annehmen / und nicht anders. Ich glaube und bekenne / das warlich und ägentlich sieben Sacrament des neuen Testaments von Christo Jesu unserem Herrn selbst eingefest / und dem Menschlichen Geschlecht sehr nützlich / wiewohl nit alle einem jeden Menschen zur Seeligkeit nothwendig seynd: Als nemblich der Tauff / die Firmung / das Sacrament des Altars / die Buß / die letzte Delung / die Priesterweihung / die Ehe: Und daß durch diese Sacrament dem Menschen Gnad mitgetheilet werde: Aus welchen allen der Tauff / Firmung und Priesterliche Weihung / ohn Gotteslästerung und grofse Sünd nicht mögen wiederholet und zum anderermal gebraucht werden. Ich nimb auch an und laß zu alle gewöhnliche und bewährte Bräuch / so in der Christlichen Catholischen Kirchen / bey der öffentlichen Herrlichen Darreichung jes gemelter Sacramenten gebraucht werden. Desgleichen glaub ich auch alles samptlich und sonderlich / was von der Erbsünd und Rechtfertigung des Sünders im Heiligen Allgemeinen Concilio zu Trident erklärt und beschloffen worden. Ich bekenne auch und glaube / das in dem Hochheiligen Ampt der Mess / Gott dem Herrn ein warës / ägentliches und versöhnliches Opffer für die Lebendigen und die Todten / auffgeopffet werde / das auch in dem Aller-

heiligste Sacrament des Altars warhaftig / Leiblich
 und Wesentlich zugegen seye / der Leib und das Blut /
 mit der Seel und Gottheit / unsers Herrn Jesu Chri-
 sti / und das die ganze Substanz des Brods in den
 Leib / und die Substanz des Weins in das Blut Christi
 verwandelt werden: Welche Wandelung die Christliche
 Catholische Kirch Transsubstantiationem, das
 ist / ein Verwandelung einer Substanz in die andere
 nennet. Ich glaub auch und bekenn / das unter einer-
 ley Gestalt der ganze unzertheilte Christus Vollkom-
 mentlich / und das wahre Sacrament seines Fronleich-
 namds genossen / und empfangen werde. Ich glaub
 auch festlich / das ein Fegfeuer seye / und das die Christe-
 glaubige Seelen daselbsten durch die Fürbitt der Glau-
 bigen Lebendigen Menschen Trost und Hülff empfan-
 gen. Item das man auch die Liebe Heiligen / so mit
 Christo regieren / Ehren und Anruffen soll i und das
 sie auch Gott für uns bitten / darzu auch / das ihre
 Heilthumb in Ehren sollen gehalten werden. Ich halt
 beständiglich dafür / das man die Bildnissen Christi
 der Mutter Gottes und anderer Heiligen auffhalten /
 auch denselbigen gebührende Ehr und Reuerenz erzei-
 gen soll. Ich glaub auch für gewiß / das Christus der
 den Gewalt des Ablass der Kirchen gegeben hat: Und
 das desselbigen Ablass Gebrauch / der Christenheit gar
 Heilsam seye. Ich bekenne auch die H. Allgemeine /
 Apostolische Kirch / für eine Mutter und Meisterin
 aller anderen Kirchen. Ich versprich auch und gelobe
 mit einem Schwur wahren gehorsam dem Römischen
 Bischoff / als des H. Petri Obersten Apostels Nach-
 künling / und des Herrn Jesu Christi alhie auff Erden
 Stadthalteren: Dergleichen alle andere Stück / so
 von den Heiligen Canonen und Allgemeinen Conci-
 lien / fürnehmlich aber von dem Heiligen Tridentischen
 Concilio auffgesetzt / verordenet und beschloffen wor-
 den / bekenn und nimb ich unzweiffentlich an: Herge-
 gen aber alle Irthumben / Lehrstück und Kegereyen /
 so von gemelter Catholischen Kirchen bishero ver-
 dambt / verworffen und verflucht sollen werden / die

verdamme / verwerffe und verfluche ich ebenmäßig / diesen wahren Catholischen Glauben / außserhalb den niemand kan selig werden / welchen ich jez freiwillig bekenn und Warhafftig halte / will ich auch (mit Hilff Gottes) biß an mein letztes End / ganz unvidersprechlich / unverwilt / und unverlezt halten und bekennen : Will auch / so viel mir möglich / allen Fleiß anwenden / das dieser rechte und warhafftige Glaub von meinen Unterthanen / und allen denen / so meiner Sorg befohlen / gehalten / gelehrt und geprediget werde. Das verheisse / gelobe und schwere ich N. N. So helff mir Gott und die Heilige Gottes Evangelia. Im Anfang war das Wort / und das Wort war bey Gott / und Gott war das Wort / ic. Joan. 1.

Professio fidei brevior. Ex Verjuys Pastor.
Mission. in fine.

Ego N. N. coram N. & N. Sacrosanctis Evangeliiis coram me positis, eis que attactis juro, me firmiter credere corde & profiteri ore illam sanctam fidem catholicam & apostolicam, quam sancta Romana Ecclesia credit, prædicat, profitetur & observat: & consequenter abjuro, revoco, abnego & detestor omnem hæresim, cujuscumque sit conditionis & sectæ extollentis se adversus sanctam catholicam Ecclesiam, & præcipuè illam hæresim, cui hætenus adhæsi. Item juro me credere & profiteor ore [*hic exprimentur præcipui articuli contrarii hæresi, quam deserit.*] Juro & promitto, quòd deinceps non aliter credam, nec dogmatizabo, nec à mihi subditis aliter teneri permittam. Sic me Deus adjuvet & hæc sancta Dei Evangelia. In principio erat Verbum, & Verbum erat apud Deum &c.

Je N. N. en presence de N. & N. touchant
Aaaa 5 les

les saints Evangiles, jure, que je crois de cœur ferme, & que je confesse de bouche la sainte foy Catholique & Apostolique, come la crois, presche, confesse & observe la sainte Eglise Romaine, & cepourtant j' abjure, rejette, revoke, renie & deteste toute heresie, de quelle condition & secte elle soit, qui s' eleve contre la sainte Eglise Catholique, & principalement je deteste l' heresie, à laquelle j' ai jusqu' à present été attaché. Je jure aussi, que je crois & que je confesse (*il faut ici exprimer les principales articles, contraires à l' heresie quittée.*) Je jure & promets, que dorenavant je ne croirai pas autrement, ni enseignerai, & ne permettrai qu' aucun de mes sujets soutienne autrement. Ainsi m' aide Dieu & ses saints Evangiles. Au commencement estoit le Verbe &c.

Ich N. N. in Gegenwart N. und N. vor mir habend / und mit Anrührung der heiligen Evangelien / schwere / daß ich festiglich von Herzen glaube und mit dem Mund bekenne den Catholischen und Apostolischen Glauben / welchen glaubet / prediget / bekennet und haltet die heilige Römische Kirch: und folgends verschwere ich / wiederruffe / sage ab und verfluche alle Ketzerey / sie sey wie sie immer wolle / welche sich auffwirfft wieder die heilige Catholische Kirch / und sonderlich diejenige Ketzerey / welcher ich biß anjeko bin zugethan gewesen. Ich schwere auch / daß ich glaube und bekenne (allhie sollen außdrücklich bekennet werden die Articulen / so der verlassener Ketzerey zuwieder) Ich schwere und verspreche /

spreche / daß ich hinsiro anderst nicht werde glauben / lehren / oder von meinen Unterthanen lassen halten. So hilff mir Gott und seine heilige Evangelia. Im Anfang war das Wort / und das Wort war bey Gott &c.

Q. 273. *Quid observare debeat Confessarius ægri vel moribundi.* w. §. 1. Confessarius ægri non statim ingerat mentionem confessionis, nisi esset periculum mortis, sed amicè saluter, quærat de morbo, doloribus, quiete &c. suadeat resignationem in manus Dei, qui vitæ & mortis dominus est. Captatâ occasione insinuet expedire confessionem, antequam invalescat vis morbi, qui difficiliorem reddit; nec id posse obesse sed profuturum pro quiete animæ & etiam pro salute corporis. Si resolvat jam confiteri, præeat in actus necessarios, sublevando illum & alleviando onus confessionis, quantum potest. Si pro confessione dilationem petat, concedat, sed conetur efficere, ut determinet tempus, quo redeat ne pergat differre. Videat, ut aqua lustralis & effigies Christi crucifixi sit ad manum apud ægrum.

§. 2. Libri pro ægris ad mortem disponendis, inter cæteros sunt, Germanicè *Nackatenus, Seelen-Hülff / Vogleri Trostbronn.* Gallicè, *Crasset Préparation à la mort vel Bonnefons Le Crestien charitable.* Latinè, *Servius, Amicus fid. Lohner De convers. Apostolica cap. 6. Polanci Methodus ad eos adjuvandos, qui moriuntur.* Expediit, ut quivis recens ordinatus Sacerdos ex libris illis aut aliunde speciales sibi componat industrias & modos agendi cum ægris ac juvandi moribundos. Modum suaviter abdu-
cendi

cendi à nimio desiderio vitæ & timore mortis, proponit *Polanc.* c. 9. & 10. Modum tractandi ægrum impatientem, habet c. 11. Quomodo juvandus tentatus in fide vel per desperationem, habet c. 12. & seqq.

1865. §. 3. Confessarium ordinariè posse sub conditione absolvere moribundum, quamvis jam non sciatur dare signa pœnitentiæ, si hoc saltem dubiè præsumi possit, dixi à n. 1156. & addo hic, 1. si talis moribundus semper fuerit infidelis, absolvi non debet nequidem sub conditione, quia non est probabile dubium, quòd sit dispositus, sed moraliter certum est, quòd non sit dispositus nec petat absolvi. Quòd si antehac ostendisset propensionem ad fidem, adhuc requirerentur signa aliqua clariora quàm in Christiano. 2. Talis moribundus aut etià postea mortuus absolvi non potest ab excommunicatione in ordine ad sepulturam, nisi dederit evidentia signa pœnitentiæ, uti decernitur *Cap. A nobis* 28. De sentent. excomm. Attamen in ordine ad absolutionem à peccatis nulla est reservatio pro articulo mortis. 3. Si æger ante delirium petit absolvi, quamvis in delirio dicat se nolle, potest & debet absolvi, quia voluntas antecedens habitualiter permanet, & nunc nescit, quid dicat. 4. Milites post confictum moribundi in exercitu catholico, cui permixti sunt acatholici, rectè absolvuntur sub conditione, eo ipso quòd de exercitu catholico sint, licet aliud signum non dent. Quòd si exercitus ex majori parte sit acatholicus, vel similes antè noluerint confiteri, *Schild. & Arsd. k.* putant vix debere dari absolutionem, sed ex dictis n. 1163. probabile est dari posse sub conditione illis, qui capaces sunt. §. 4.

§. 4. Si catholicus Sacerdos intelligat ho- 1866.
minem acatholicum esse ad extrema dedu-
ctum, prudenter facit, nisi quid aliud obstat, si
cum accedat, etiam dissimulando se esse catho-
licum si id expediat, unde quamvis putetur esse
Prædicans vel Minister hæreticus, potest cum
eo elicere actus fidei, spei, charitatis, perfectæ
contritionis de peccatis, manendo in illis, quæ
nobis communia sunt cum hæreticis. Quod si
pariantur circumstantiæ, potest postea rogare,
an non, si sciret se non esse in vera fide, vellet
amplecti aliam, & facere omnia ad salutem ne-
cessaria, an non vellet confiteri & absolvi, si hoc
ad salutem foret necessarium Si ad hæc annuat,
secundum Gob. absolvi potest sub conditione, si
dispositus es, ideoque docet Caram. quod luther-
anus dicent, *ô Deus! moriar in vera religione, utra
sit vera, nescio, tu scis: propitius esto mihi peccatori,*
possit absolvi: *Vindex Gob. ad prop. 4* addit, si
spes sit, ut religionem catholicam admittat,
hanc proponendam: si autem absolutè renuat,
posse ita disponi & absolvi, potest enim esse hæ-
reticus materialis tantum, qui quamvis abso-
lutè posset salvari per contritionem perfectam,
tamen cum hæc sit difficilis, & ad valorem Sa-
cramenti sufficiat dolor inferior, pro necessi-
tate servendum est moribundo, prout secu-
rissimè fieri potest.

§. 5. Quibus dari debeat Viaticum, & quo- 1867.
ties dari possit in eadem infirmitate, etiam non
jejuno, dixi in l. 6. p. 1. à n. 604. Quibus extre-
ma Unctio, dicam, quando de illa. Quando nam
autem censeatur esse periculum vel articulus
mortis, dixi hîc n. 1559.

§. 6. Si moribundus videatur esse destitu- 1868.
tus

tus auditu, sæpe vox per nervos sensorios delata melius percipitur, si formetur supra caput ad cranium, quàm in aures ipsas, uti experientia quorundam docuit: unde expedit ibi inclamare moribundo. Dixi autem in l. 3. p. 1. n. 758., quomodo Confessarius in morbo contagioso cavere possit periculum contrahendi. Et ibidem n. 760. addidi Parochum non satisfacere officio suo, si moribundum extremis munusculum destituat. De modo fructuosè agendi cum ægris & assistendi moribundis possunt plura videri apud *Voglerum* l. 1. c. 3. 4. 5. 7. l. 5. c. 1. & 2. ubi recenset ægrorum & moribundorum præcipuas tentationes: Item apud *Lohn* supra §. 8. & iterum §. 13. membro 5. Item apud *Martinum à Matre Dei* in Gymnasio Philos. Christianæ pag. 255. & seqq. Subjicio aliqua ex dictis Auctoribus:

Modus eliciendi actus præcipuarum virtutum.
Confessarius prælegit tardè, ne causet molestiam vel fatigationem: æger corde tantum elicit. Ex *Lohner.*

Credo, Domine, quidquid per Ecclesiam, unam, sanctam, catholicam & apostolicam credendum proponis, & ideo firmissimè credo, quia tu Deus dixisti, qui es infinita veritas, non potens falli nec fallere, non errare nec mentiri. Credo, Domine, adjuva incredulitatem meam.

Spero, ô Domine, quidquid promittere dignatus es, & ideo firmissimè spero, quia tu Deus promisisti, qui in promissis tuis servandis es Deus fidelissimus & potentissimus servare. In te, Domine, speravi, non confundar in æternum.

Quid

Quid mihi est in cœlo, & à te, mi Deus, quid volui super terram? nihil præter te volo, te super omnia amo, ô Deus, quia tu es summum bonum meum. O mi amantissime Deus! utinam infinito amore possem te diligere, quia infinitum meum bonum es. ô quàm gaudeo, mi Deus, quia tu es, qui es, infinitè bonus, infinitè perfectus? utinam homines te amarent, sicuti propter infinitam bonitatem & perfectionem tuam in teipso dignissimus es amari!

Quis dabit capiti meo aquas & oculis meis fontem lacrymarum, ut defleam peccata mea? Doleo, mi Deus, doleo, quia te summum bonum toties offendi.

Quid retribuam tibi, Domine, pro omnibus, quæ retribuisti mihi? Laudo & benedico te, Domine, & superexaltabo in sæcula: laudent te pro me omnes Angeli & Beati in cœlo, lauderis in teipso & à teipso, sicuti infinitè dignus es omni laude.

Quis mihi det, ut quæ patior, patiar pro te, Redemptor mi JESU? Patiar tecum ô JESU: patiar pro te, JESU: libenter patiar, ut tibi conformer & placeam: auge, Domine, dolores; auge patientiam.

Quis ego sum, ut contradicam Domino meo? Quod est ante oculos ejus placitum, hoc fiat: Fiat, ô Domine, sanctissima voluntas tua, sicut in cœlo & in terra: fiat de me, per me, circa me, sicut vis & disposuisti: paratum cor meum Deus, paratum cor meum ad omnia, quæ tibi placent, ut agam vel patiar.

Per breves aspirationes. Ex eodem Lohner.

Mi JESU, credo tibi & in te, quia es summa veritas. Mi JESU, spero in te toto corde,
quia

quia es summa misericordia. Mi JESU, amo te ex toto corde, quia es infinita bonitas.

Benedicta sit Sancta Trinitas & indivisa Unitas, confitebor ei, quia fecit mecum misericordiam suam,

Benedictus Pater, quia ex infinita sua misericordia redemit me, sanctissimo corpore & sanguine suo pavit me, ad sanctam Ecclesiam suam vocavit me.

Benedictus sit Spiritus sanctus, quia ex infinita misericordia sua illuminavit me, justificavit me, in Ecclesia conservavit me.

Benedicta sit sanctissima Dei Mater quia ex ineffabili sua charitate in filium suscepit & tot beneficiis cumulavit me.

Benedictus sit sanctus Angelus Custos meus, qui ab ortu meo in Clientem suum suscepit, custodivit & gubernavit me.

Benedicti sint omnes sancti Patroni, qui per totam vitam meam tam fideliter precibus, auxiliis & beneficiis suis foverunt me.

Benedicti sint omnes Sancti & Sanctæ Dei, qui tam constanter Deum laudârunt & orârunt pro me.

Domine, ne memineris iniquitatum mearum antiquarum, sed citò me anticipent misericordiz tuæ.

O JESU fili Mariæ Virginis, plene misericordiâ & pietate, ô dulcis JESU, secundum magnam misericordiam tuam miserere mei.

O Maria Mater filii Dei, advocata nostra, Tu me filio reconcilia, tuo filio me commenda, tuo filio meam animam post mortem repræsentata.

O omnes Sancti intercedite pro me, & veniam

niam peccatorum à Clementissimo Deo meo
mihi omnibusque peccatoribus impetrate.

Credo, Domine, quia tu es suprema veritas.

Spero, Domine, quia tu es suprema fidelitas.

Diligo te, Domine, quia es suprema bonitas.

Adoro te, Domine, quia es suprema Majestas.

Benedico te, Domine, quia es suprema li-
beralitas.

Miserere mei, quia es suprema benignitas.

Resigno me Tibi, quia es suprema æquitas.

O JESU benignissime, propter nomen
sanctum tuum esto mihi JESUS & salva me:

ò JESU ne mea iniquitas perdat me, quem
fecit omnipotens tua bonitas.

Maria Mater gratiæ, Mater misericordiæ, tu
me ab hoste protege, & horâ mortis suscipe.

O Angele mi Custos, defende me in prælio,
ut non peream in tremendo judicio.

O omnes Sancti & electi Dei impetrate mi-
hi, ut vobiscum sanctè feliciterque mori & in
æternum vivere Deumque laudare valeam.

Similes actus & affectus, Ex Polanco.

Commendo me tibi, Sanctissima Trinitas,

Pater, Fili, Spiritus sancte, qui in unitate
substantiæ unus & verus es Deus. Commendo

me tibi, Pater omnipotens, qui me, cælum &
terram, visibilia & invisibilia creasti. Com-

mendo me tibi, Domine JESU Christe, qui
propter me & generis humani salutem, missus

à Patre æterno in hunc mundum, virtute Spi-
ritus sancti conceptus, natus homo ex Maria

Virgine, passus, mortuus & sepultus, ad infe-
ros descendisti & liberatis ex eo sanctis Patribus

resurrexisti tertiâ die, ascendisti in cælum & se-
des ad dexteram Patris, inde venturus in die

Tom. VII.

Bbbb

judicii

judicii ad omnes homines, qui tum resurgenti,
 judicandos, ut illis, qui in gratia tua mortui
 fuerint, vitam æternam dones: eos, qui in pec-
 catis mortalibus decesserint, in supplicium
 æternum condemnes. Commendo me tibi,
 Spiritus sancte, qui ex Patre & filio procedis,
 qui vivificas unam, sanctam, catholicam &
 apostolicam Ecclesiam, in quo septem Sacra-
 menta ad peccata remittenda & ad gratiam
 tuam hominibus conferendam constituisti, &
 supplex à te peto, per JESUM Christum sum-
 mum mediatorem nostrum, per beatissimam
 ejus Matrem, per Angelos & Sanctos tuos, &
 me ad beatitudinem, quam tuis electis præpa-
 rasti, simul cum Patre & Filio perducere digno-
 ris. Amen.

Pater sancte, qui creasti me ad te, inquietum
 est cor meum, donec perveniat ad te: ducas me
 precor, licet propter peccata indignissimum
 ad te ultimum & felicissimum finem meum
 per infinitam misericordiam tuam. Pater, quia
 ut servum redimeres, unigenitum Filium tuum
 dedisti, ne permittas ab ultimo me sine exitu
 dedere, nec pereat in me tantum pretium, quo
 redemptus sum, sanguinis videlicet & vitæ Filii
 tui dilectissimi. In Domino meo JESU Christo,
 qui factus est mihi justitia & sanctificatio,
 salva me & ad te videndum deducere digno-
 ris: in eo speravi, non confundar in æternum
 in justitia tua libera me. Quare tristis es anima
 mea & quare conturbas me? spera in Deo, quoniam
 niam à dextris est mihi, ne commovear: pro-
 pter hoc lætatum est cor meum & exultavit
 lingua mea, insuper & caro mea requiescet
 spe: adimplebis me lætitiâ cum vultu tuo

delectationes in dextera tua usque in finem.

Domine JESU Christe, reparator meus es tu, instaura igitur, quæ ego destruxi in meipso, repara detrimenta vitæ meæ, supple commissiones & omissiones meas, dimitte imperfectiones & ignorantias. Conjunge indignissimum obsequium meum cum omnibus, quæ tu egisti & passus es ex tam perfecta charitate & obedientia, & cum divitiis satisfactionum ac meritõrũ dilectionis tuæ Patri æterno illud offerre digneris, ut de tua plenitudine mea paupertas dicitur coram justitia & bonitate tua.

Domine, qui dixisti, Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo, ex tota anima tua, ex tota mente tua, ex totis viribus tuis, auge charitatem in me, ut sicut tu vis diligere me, & ego cupio diligere te, sic te diligam, & quod in hac vita perfectè implere non possum, in altera implere te concedente valeam. Da mihi obsecro, ut non tantum super omnia diligam te, sed etiam in te & propter te & secundum te diligam, & sis mihi Tu omnia in omnibus, in hac vita & in æterna.

Quis mihi tribuat, ut perfectè diligam te, bonitas infinita? quando occupabis totum cor meum? quando totus ero tuus, sicut totum me multis modis debeo? veniat jam, quæso, illa hora, quâ totum me possidere digneris & totum cor meum tibi ego præbere possim.

Domine JESU Christe, qui perpetuâ charitate dilexisti me, quâ, cum non essem, creasti me; quâ, cum perditus essem, reparasti me; quâ, cum toties propriâ culpâ periissem, ad gratiâ vitam resuscitasti me; quâ te ipsum totum dedisti mihi: si me totum toties debeo pro me,

Bbbb 1

quid

quid debeo tibi pro te, qui infinitè es melior me? Adde hoc beneficiis tuis, Deus meus, ut sine modo & purissimo amore diligam nunc & in sempiternum.

Congraudeo & congratulor, superadoranda & superamanda Trinitas, de infinita magnitudine perfectionis, pulchritudinis, sapientie, potestatis & completissimæ felicitatis tuæ, & eam incomparabiliter pluris quàm meam & omnium creaturarum felicitatem æstimo, & ut purissimum hunc tuum amorem in hoc exilio augeas & in patria perficias, obsecro.

Heu me infelicem peccatorem qui tantam bonitatem, tantam Majestatem Dei mei toties offendi, & cui debui totis viribus meis placere, venerari & obedire, eum potiùs contempserim: condona mihi tantam perversitatem meam, Deus meus, secundùm magnam misericordiam tuam.

Alius modus. Ex eodem Polanco.

Charissime, recordare, quòd Dominus **JESUS** Christus propter te homo factus hanc, quam vides (ostendit Christi Crucifixi *imaginem*) passionem & mortem amarissimam sustinuerit: dic ergo corde, quod ego ore: Adoro te, Domine **JESU** Christe, qui per sanctam Crucem tuam redemisti mundum: adoro te, Domine **JESU**, Deus meus & Redemptor meus, qui pretiosâ morte tuâ mundum vivificasti. Protestor coram omni Ecclesia triumphante & militante, quòd firmiter credo, vivo & morior in fide, quam sancta Mater Ecclesia Catholica & Apostolica tenet. Video in hac imagine Crucifixi, quantam erga me dilectionem habuerit Filius Dei, qui in tantis tormentis

voluit mori, ut æternam per ipsum vitam consequeretur. Video sanguinem è sacratissimis vulneribus pro me effusum. Considero spineam coronam, doloris & irrisionis materiam: flagella, quibus servilem in modum cæsus est: alapas, sputa & demum Crucis supplicium: hæc omnia passus est, ut deleret peccata nostra, & quomodo in ejus passione, morte ac meritis non speremus cum firmissima fiducia? Si dæmon objiciat, quod multum peccavi, fatebor, sed dicam, Dominus meus & Deus meus etiam multum pro me passus est, cujus passio est dignissima, cujus meritum est infinitum, in eum credo & in eo confido, languores nostros ipse sustinuit, iniquitates nostras ipse portabit. Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi? certè nihil dignum possum retribuere, sed, si ipsi placitum fuerit, calicem mortis pro ejus amore libenter amplector, & gratias agere ac eum laudare æternum desidero. In manus tuas, Domine, commendo me & mea omnia, fiat in me voluntas tua, totus tuus sum, & tu totus sis meus in tempore & æternitate. Amen.

Alii modi, ægro præeundi in varios actus & affectus. Ex Gymnas. Philos. Christ.

Profitetur fidem Catholicam, ejus veritates amplector & credo, eo prorsus modo, quo amplectitur & credit illas S. Mater Ecclesia Romana. In hac fide divina vivere morique constituo, & pro qualibet veritate illius vitam contemno. Clementissime Deus, ego confiteor te esse Unum & Trinum, Patrem, Filium, Spiritum S., tres personas divinas distinctas, & unum Deum æternum, omnipotentem, infinitum.

Bbbb 3

tum:

tum : hoc mysterium altissimum profundissimum adoro. Credo te, mitissime JESU Christe, esse verum Deum & hominem, incarnatum ex Maria semper Virgine: Credo te esse Redemptorem meum, qui per Passionem & mortem tuam mundum reconciliasti Patri. Credo te instituisse septem in Ecclesia Sacramenta, inter quae est illud mirabile Sacramentum Eucharistiae, in quo tu totus verus Deus & homo existis: Confirma me, Domine, in hac hora, ut hanc fidem fortissimè teneam tanquam verus Ecclesiae Filius: profectò impossibile est aliquid in ea falsum inveniri, quia nititur infinità infallibili veritate tuâ.

Domine JESU Christe, qui dilexisti me & tradidisti teipsum pro me, firmissimè spero in magna bonitate & misericordia tua. Certissimè confido, Domine, me fore salvum per merita tua infinita. Tu, Domine, es infinite bonus, & in Scriptura tua testatus es te nolle meritum peccatoris, sed ut magis convertatur & vivat: Ecce, Domine, ego toto corde convertor ad te, certòque confido fore, ut in æternum vivam. Confirma cor meum in hac hora, ut beneficientiam de infinita bonitate tua, quæ delectatur benefaciendo & ostentando seipsam: Ecce, Domine, occasio benefaciendi, ut glorificeris precendo & miserendo. Tu, Domine, cum posses sine passione ac morte homines salvos facere maluisti, ut ubi abundabat delictum, superabundaret misericordia tua, & copiosissimè redemisti me, ita ut omnia peccata mea coram redemptione tua sint quasi stipula sicca coram igne infinito: Quomodo ergo non sperabo vitam & salutem sempiternam? Certissimè spero

spero, Domine, me saluum fore per te: verba tua sunt fidelissima & promissa tua sunt verissima, tu dixisti, omnis, qui petit, accipit, hac promissione fundatus posco æternam redemptionem, quam me consecuturum fortissime spero.

JESU Christe, Fili Dei vivi, bonitas infinita, vellem nunc possidere omnia corda Spirituum beatorum & omnium Sanctorum, quos creasti, ut te unicum & infinitum bonum meum immenso amore diligerem. Domine, eo modo, quo possum, per affectum amplector omnia corda hæc, & amo te super omnia propter te. Placet mihi, Domine, quod regnes in æternum & sis Rex omnium Regum, omnipotens, altissimus, gloriosissimus, beatissimus & omni perfectione perfectissimus. Sacrifico me totum tibi, Domine, & cupio strictissime adherere tibi; fac, Domine amabilissime, ut nihil mihi placeat præter te, & indefessis viribus in hac præsertim horâ quæram te.

Clementissime Domine JESU Christe, contra rationem omnem sive justitiæ sive gratitudinis, offendi te benignissimum Dominum & Redemptorem meum, quod in hac hora præsertim confiteor. Pœnitet me, Domine, peccatorum meorum propter te, non addam ultrà, ut peccem tibi. Detestor, Domine, omnem culpam, malleque obisse quàm peccasse, non committam ampliùs, ut te Deum meum offendam. Abominor, Domine, omnia peccata, quia tibi displicent; patiar potiùs mortem, quàm leviter peccem. Confirma me, Clementissime Domine, in hac hora, & totis visceribus diligam te Deum Dominum & Salvatorem meum,

Bbbb 4

ut

ut ex amore tuo nascatur odium & detestatio peccatorum, quibus irritavi te.

Pactum infirmi cum Deo.

Itaque Charissime, nunquid credis firmiter JESUM Christum esse verum Deum & hominem pro te Crucifixum & mortuum? *Ager, vel ejus nomine alius respondet: Credo.* Nunquid speras certò te fore salvum per merita Domini nostri JESU pro te Crucifixi & mortui? *Spero.* Nunquid pœnitet te peccatorum propter Deum summè bonum offensum; & proponis firmissimè non ampliùs peccare? *Maximè.* Fac igitur etiam hoc pactum cum Deo & dic e corde: Misericordissime Deus, scis, quia in hac infirmitate mea non possum multis verbis te precari; opto ergo toto corde, ut quoties arteria mea dederit pulsum, quoties anhelitum traham, quoties faciam minimum motum manûs, oculi vel alterius partis corporis mei, toties tu benedicaris & lauderis ab omnibus creaturis tuis. Ex nunc pro tunc declaro, mi Domine, toties mihi placere & gaudium esse; eò quòd sis, qui es, perfectissimus, excellentissimus, adeoque potens, ut omnes egeamus tuî, tu verò nullius: Toties gaudeo te esse infinitè sapientem, misericordem, justum & bonum. Toties gaudeo, Domine, propter opera bona, quæ aliquando acta sunt & aguntur indies agenturque in posterum ex amore tuî, aliaque omnia, quæ fieri possent ab iis quos creasti & creare potuisti sub quanta possibile est perfectione: Toties lætor plurimùm ob ea, quæ Dominus meus JESUS Christus, Virgo sanctissima, Patriarchæ, Prophetæ, Apostoli, Martyres, Confessores Sancti Sanctæque omnes obiverunt, necno

ob amorem illum, quo te æternùm prosequen-
tur cum omnibus angelicis Spiritibus : Toties
offero tibi quæcumque Sacrificia tibi oblata
sunt, offeruntur offerenturque imposterum,
notanter autem Ss. Missæ Sacrificium : Toties
me in manus tuas committo, ut de me dispo-
nas tanquam de re maximè tua, ex nunc & in
æternum : Toties displicent mihi peccata om-
nia, quæ à condito mundo perpetrata sunt &
usque ad finem ejusdem perpetrabuntur : uti-
nam, ô bonum meum, vice cujusque peccati
millia millium obsequiorum tibi impenderen-
tur. Toties dimitto ex corde propter te omni-
bus, qui me unquam offenderunt vel offen-
dent, & pro qualibet offensa mihi irrogata,
peto Domine, ut des illis insigne quoddam be-
neficium & tandem mortem, qualem mihi
opto felicissimam : Demum toties offero divi-
næ Majestati tuæ, quidquid boni possum offer-
re, maximè verò vitam, passionem & mortem
Redemptoris mei JESU Christi, ac omne
tuum in teipso beneplacitum, in gratiarum
actionem pro beneficiis quæ à te accepi, & pro
charitate, quâ ab æterno dilexisti me : huncque
ipsum actum, quem nunc elicio, toties denuo
ratum esse volo, quoties aliquod è signis præ-
dictis edidero : Quoties ergo jam dicta occur-
rent, declaro intentionem meam esse, tot vici-
bus id ratum facere, quot creaturæ productæ
sunt vel etiam produci possunt, imò quoties
possibile & imaginabile est id ipsum iterari ac
multiplicari, atque hoc purè ob amorem tuû,
in agnitionem supremæ Majestatis tuæ, ex mo-
tivis sanctissimis & perfectissimis, quæ habere
debeo vel possum : in signum autem, quòd rata

habeam, quæ ita proposui, Domine, quod dixi dictum volo, affectu quantum possum maximo,

Christus & ejusdem merita offeruntur pro peccatis ac debitis nostris.

Agnosco, amantissime Pater, non esse me parem immensis debitis, quæ per peccata mea contraxi memento tamen, ô Domine, Filium tuum, meum autem Redemptorem JESUM Christum constituisse me hæredem meritum suorum, hoc jure nixus offero Majestati tuæ pro lytro impuritatum mearum castissimum corpus JESU mei, operâ Spiritûs S. in virgineo utero conceptum: Vice errorum, quibus à semitis justitiæ tuæ deviavi, offero pedes ejus amabilissimos Cruci affixos: Quia verò mundi ego idola sæpius adoravi, genua tibi dedico ejusdem sanctissimi Filii tui, semper ad te adorandum inflexa: Pro intemperantia gulæ meæ offero temperantissimum appetitum Salvatoris mei: Pro pessimis præcordiis meis, piissima viscera JESU Christi: Pro corde meo terreno & terrenorum amante, cœleste cor Redemptoris mei: Pro inconstantia & impatientia mea, pectus & humeros JESU mei: Pro meis iniquis manibus, superbo capite, oculis lascivis & amicis obtreccionum auribus, manus Cruci confixas, confossum spinis caput, oculos sanguineis lacrymis suffusos, saturatas opprobriis aures, os denique illud felle & aceto potatum: Pro pessima lingua, plena criminum anima, memoriæ, intellectûs & voluntatis meæ præpostero usu, linguam, animam, memoriam, intellectum & voluntatem Christi omnibus gratiæ & gloriæ thesauris illustres.

Postremo

Postremò pro cunctis vitiis meis omnes Domini ac Redemptoris mei virtutes.

Exercitium ad quinque vulnera Christi, quorum unum ad singulas orationes osculatur eger.

Saluto, piissime JESU, & totâ devotione osculor roseum vulnus dextri pedis tui, precorque, ut per illud plenam omnium delictorum remissionem mihi concedas.

Saluto, benignissime JESU, & totâ devotione osculor vernans vulnus sinistri pedis tui, precorque, ut per illud instaures omnes ruinas perditæ vitæ meæ.

Saluto, dulcissime JESU, & totâ devotione osculor floridum vulnus dexteræ manûs tuæ, precorque, ut per illud mortifices in me, quidquid tibi displicet.

Saluto, optatissime JESU, & totâ devotione osculor charum vulnus sinistræ manûs tuæ precorque, ut per illud eum ornatum internum gratiæ mihi dones, quo tibi placeam.

Saluto, desideratissime JESU, & totâ devotione osculor amorosum vulnus sanctissimi lateris tui, precorque, ut per illud me totum tibi copules & unias. Tu, Domine, in istis beatis vulneribus tuis me include & præsta, ut ex eis verum tuum amorem æternamque salutem hauriam. Scribe illa in corde meo, pretiosissimo sanguine tuo, ut in eis legam tuum dolorem pariter & amorem, ut in me erga te & dolor compassionis excitetur & ardor dilectionis accendatur. Sit mihi omni tempore ac præcipuè in hora mortis meæ mihi certum in illis refugium & secura protectio. Amen.

Exerci-

*Exercitium omnis generis virtutum, quas eger
uno verbo repetito internè elicitet, vel alius
nomine ipsius.*

Credo in Deum meum, quia ipse revelavit,
qui est infinita veritas : *Credo*. Spero in
Deum meum, quia gratiam in hac vita & glo-
riam in altera promisit ipse, qui in promissis
servandis fidelissimus est & potentissimus ser-
vare : *Spero*. Amo te, Deus meus & omnia quia
infinite perfectus es & amabilis : *amo*. Doleo ex
toto corde, quia infinitam bonitatem tuam of-
fendi : *doleo*. Adoro infinitam Dei mei Majesta-
tem, à qua & in qua omne bonum esse reco-
gnosco : *adoro*. Veneror sanctissima nomina
JESU, Mariæ, Josephi, ut sint mihi ultima
rester salutaris : *veneror*. Exosculor sacratissima
JESU pro me Crucifixi vulnera : *exosculor*.
Colo omni submissione possibili venerabile
Eucharistiæ Sacramentum : *colo*. Confiteor
summam ingratitude, quâ beneficiis divi-
nis abusus sum : *confiteor*. Confundor, quod
tam ingratus fuerim pro omni amore, beni-
gnitate & fidelitate Dei erga me : *confundor*. Gra-
tias ago Deo meo, qui me ad imaginem & simi-
litudinem suam creavit capacemque æternæ
beatitudinis effecit : *gratias ago*. Habeo tibi gra-
tias, amantissime JESU, pro sacratissima in-
carnatione, passione ac morte tua : *habeo gratias*.
Utinam, ô amabilissime Deus, nunquam te of-
fendissem, quia tu es propter te dignissimus
non offendi : *utinam*. Utinam, clementissime
Deus, peccatores respiciant & requirant te :
utinam. Utinam omnes homines te cognoscant,
sicuti es perfectissimus, ament, sicuti es opti-
mus, glorificent, sicuti es præcellentissimus :

utinam

utinam. Utinam, ô opratissimum bonū meum,
 ardentissimè amarem te : utinam æstuantissi-
 mis desiderijs jugiter anhelarem ad te : *utinam.*
 Utinam, ô Domine , haberem tantum amo-
 rem & affectum ad te , quantum unquam ali-
 qua creatura habuit : *utinam.* Utinam te Deum
 meum tantâ laude, honore & amore prosequi
 possem, quanto te Angeli & SS. omnes prose-
 quuntur : *utinam.* Propono, amabilissime Deus,
 potius mori millies, quàm te unquam amplius
 offendere : *propono.* Peto, ô infinita bonitas, ut
 potius me mori quàm te offendere permittas :
peto. Peto speciosissime Domine JESU , tam
 validis amoris vinculis tibi adstringi, ut nun-
 quam recedere, nunquam averti à te valeam :
peto. Piusime Deus, vitam & voluntatem meam
 in manus tuas configno : *configno.* Operare in
 me, ô Domine, & utere me pro tuo beneplaci-
 to, in tempore & æternitate : *operare.* Resigno
 me totum, omnipotens Deus, sanctissimæ vo-
 luntati tuæ, ut agas de me, per me & circa me,
 quidquid tibi placuerit : *resigno.* Da mihi, Deus
 meus , quidquid vis, quando vis & quantum
 vis : *da mihi.* Offero tibi, ô clementissime Pater,
 corpus & animam cum omnibus viribus &
 potentijs meis : *offerro.* Offero & dirigo, ô sum-
 me Deus , omnes meas cogitationes verba &
 opera ad gloriam nominis tui : *offerro.* Offero
 tibi, ô celestis Pater, dilectissimū Filium tuum
 Dominum meum JESUM Christum, in unio-
 ne amoris illius, quo illum in hunc mundum
 misisti : *offerro.* Offero tibi illius angustias, san-
 guineum sudorem , passionem & mortem ad
 felicem mihi mortem impetrandam : *offerro.*
 Gaudeo, mi Deus, quòd sis, qui es, Deus infinite
 pulcher,

pulcher,

pulcher, infinite sapiens, bonus & perfectus : gaudeo. Gratulor tibi, Deus, quod omnes creaturæ non sint sufficientes ad te dignè colendum & glorificandum : gratulor. Deus meus & omnia, sim totus tuus & tu totus meus : *sim totus.*

Denique hæc tria roga Deum per Christi merita, ut non decedas ex hoc mundo, nisi rite susceptis ultimis Sacramentis; ut ultima cogitatio tua sit de Christi Passione & morte; ut ultima verba tua sint, quæ saltem corde exprimas, JESU, Maria, Joseph, adeste mihi in hoc extremo articulo : rogo.

Oratio pro felici morte ter dicenda. Ex palmeto Nackateni.

Domine JESU, per amaritudinem tuam, quam sustinui in Cruce, maximè quando benedicta anima tua de corpore egrediebatur, miserere animæ meæ in egressu suo. Amen. Pater noster &c. *Cæsius l. 12. c. 51. refert quendam vi hujus orationis sine Purgatorio ad cælos admissum.*

Testamentum hominis Christiani.

In nomine sanctissimæ & individux Trinitatis, Patris & Filii & Spiritûs S. Amen.

EGO N.N. animam meam trado in manus Creatoris & Redemptoris sui : corpus terræ, unde exivit, restituendum relinquo : temporalibus bonis, honoribus ac deliciis prompto animo renuntio : te solo Deo ac Domino meo frui cupio.

De peccatis meis maximè doleo, ideo, quia te Deum meum, quem super omnia amo, offenderim, seriam emendationem & satisfactionem tuâ ope præstandam promitto. Offensas omnes omnibus lubens condono, quod
idem,

idem, ut mihi fiat, humillimè peto. Credo, quidquid Ecclesia Catholica mihi credendum proponit. Spero me per infinitam misericordiam tuam, mi Deus, remissionem omnium peccatorum & vitam æternam consecuturum. Eundem te verum Deum trinum in Personis, summum & unicum bonum meum amo ex toto corde meo, ex tota anima mea, & ex omnibus viribus meis. Mala perinde ac bona de manu tua cum gratiarum actione accepto, & me totum divinæ Providentiæ tuæ sanctissimoque arbitrio committo.

Haec ultimam voluntatem meam roborari & confirmari peto testimonio & auxilio vestro, ô S. Maria, ô S. Joseph, ô S. Angele Custos, ô S. Barbara, ô Ss. Patroni mei N. N. adeste, obsecro, piis desideriiis ac votis clientis vestri N. N.

*Orationes pro felici morte.**Ad B. Virginem.*

O Maria virgo pia, Mater Dei, cœli via, precor te per dolorem illum, qui transfixit animum tuum, quo tempore Filius tuus patiebatur, & per lætitiâ, quâ in ejus Resurrectionis gloria exultasti, ut me respicias misericorditer in extrema lucta constitutum: ea namque hora est, cujus causâ toto vitæ tempore cupio esse famulus & cultor tuus: in ea hora confirmatim animam meam, repelle conatus infensissimi dæmonis, & impetra, ut placidè conquiescam: Per Christum Dominum nostrum.

Ad S. Josephum.

O Sancte Patriarcha Joseph, adsis mihi in illa hora, quando præmortuam linguam linguam meam movere non poterò ad te invocari.

VOCARI.

vocandum, nec oculos meos ad te levare : esto tunc memor precum harum, quas ad te suppliciter nunc effundo. Subveni mihi in hora resolutionis meæ, ne potestas inferorum adversum me prævaleat, Per Christum Dominum nostrum.

Ad Angelum Custodem.

A Ngele bone, qui custos es meus fidelissimus, defende me in prælio, ut non peccam in tremendo iudicio. Repelle inimicas potestates in ea hora, quâ ad æternitatem evocabor, ut tecum aliisque Ss. Angelis laudem Deum in æternum. Amen.

Ad S. Barbaram.

O Patrona morientium, gloriosa virgo & martyr Barbara, memor pollicitationis tibi divinitus factæ, ne patiaris me ex hac vita imparatum excedere sed verâ prius ac integrâ confessione purgatum, Christi que sponsi tui vivifico corpore munitum, Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

1869. *Q. 274. Quid notandum sit circa Confessarium illius, qui tenetur ad restitutionem famæ vel aliorum bonorum. R. §. 1. Quos prudenter judicare potest scire & satisfacere velle obligationi restituendi, ordinariè non tenetur eos admonere: est tamen apud plerosque consultius admonere saltem indirectè: Quandoam autem & quantum pœnitens teneatur restituere, dictum est in l. 3. p. 2. Et cavere debet Confessarius, ne aut nimium aut nimis parum imponat. Quid agendum sit, si ex ignorantia vel errore indirectè obligarit aut deobligarit à restitutione, dixi hic à n. 1780.*

1870. *§. 2. Caj. Molin. & alii communiter dicunt*

non esse absolvendum, qui antehac admonitus non restituit: quod *Lugo* dicit regulariter esse observandum, nam sicuti voluntariè manens in periculo proximo peccandi non potest absolvi, ita neque hic, meritò enim timetur relapsus, cujus experimentum dedit. Si tamen jam essent circumstantiæ, ex quibus colligetur magis seriò velle & probabiliter facturum, absolvi posset, attamen rectè injungetur, ut priùs ad Communionem non accedat, quàm actualiter restituerit, nisi esset specialis ratio etiam hoc permittendi. *Trident. sess. 25. De Reform. c. 12.* præcipit, ut qui decimas non solvit, aut impedivit, ne solverentur, non absolvatur, nisi plenâ restitutione secutâ: quod tamen plerique cum *Sanch.* in *Decal. l. 2 c. 20. n. 10.* intelligunt, nisi excuset impossibilitas restituendi. Motiva permovendi ad restituendum proponit *Vicem.* totâ parte 2., nam non dimittitur peccatum, nisi restituatur ablatum: nec debet is apud homines timere confessionem, qui vult apud Deum invenire gratiam, quæ temporalibus bonis utique præferenda est. Et quid proderit tacuisse hanc obligationem suam vel hæredibus aliena relinquere? certè ista tantum conferent ad damnationem & ad impediendam quoad cætera Dei benedictionem. Juvat etiam interrogare pœnitentem, quid vellet sibi fieri, si ablata, sibi essent bona fortunæ vel famæ, an non vellet sibi restitui? hinc faciat hoc alteri, quid sibi fieri vellet.

Q. 275. Quid observare debeat Confessarius fatuus, surdi, muti, hominis linguæ peregrinæ. *R. S. 1.*

Qui scitur esse planè fatuus, absolvi non debet, quamvis genuflectat, se accuset, tundat

Tom. VII.

Cccc

pectus,

peccatus, id enim facit, quia vidit & audivit alios
facere: & re ipsa capax non est peccati vel actuum
supernaturalium ad absolutionem prærequi-
torum. Semifatuus est capax peccati, cum ha-
beat libertatem saltem imperfectam, unde
prudenter judicetur, quod hic & nunc habeat
saltem imperfectè actus ad poenitentiam præ-
requisitos, potest absolvi saltem sub conditio-
ne, ubi dubium est, etiam singulis mensibus, in-
quit *Gob. t. 7. nu. 468.* Ut verò quis credatur
non esse planè fatuus, non sufficit, quod distin-
guat inter status hominum, exhibeat reveren-
tiam clericis, aliqua mandata rectè exequatur,
hæc enim fieri possunt sine libertate & absque
discretionem inter bonum & malum morale.
itaque in hoc consuli debet iudicium pruden-
tum, & si dubium sit, an sit semi- at. planè fa-
tuus, in articulo mortis disponi debet, quan-
tùm potest, ad poenitentiam, & absolvi sub
conditione.

1872.

§. 2. Qui quandoque delirant, quandoque
sapiunt, possunt tempore lucidi intervalli ab-
solvi, non aliter ac illi, qui semper sapiunt. Quod
in aliquo tantùm objecto delirat, v. g. si se putat
esse Regem, & in reliquis non det signa amen-
tiæ, absolvi potest, quia talis deliratio oriri potest
est aut per species circa hoc objectum tantùm
turbatas vel malè ordinatas, aut per apprehen-
sionem vel desiderium nimis vehemens circa
hoc unicum, atque ita homo talis manebit ca-
pax actuum liberorum circa alia objecta, *Gob.*
n. 469.

1873.

§. 3. Surdaster Confessario ignotus, qui
dire non potest, nisi Confessarius clamet, aut
ita loquatur, ut circumstantes audiant, remitti
debet

debet ad locum separatum : Si autem Confessario nota sit illius innocentia, eò quòd non soleat nisi venialia afferre, audiri potest & absolvi, opus enim non erit talem de aliquo interrogare, & pœnitentia imponi potest ostensis digitis vel Rosario, prout inter ipsos antehac convenerit. Quòd si prudens metus sit, ne afferat materiam mortalem, circa quam interrogari debeat, remitti debet ad alium locum : Et quamvis *Gob. n. 463.* dicat non displicere sibi, si dicatur talem eo ipso, quòd tali loco confiteatur, dare potestatem Confessario loquendi ea, quæ ad absolutionem sunt necessaria, quamvis etiam ab aliis audiantur, tamen hoc non debet universaliter admitti, quia plerique putant se ita confiteri, ut non sit opus interrogari.

§. 4. Si pœnitens sit mutus & non surdus, 1874.
facile juvari potest per interrogationes, quibus per signa respondeat. Si postquam didicit necessaria scitu & creditu fiat surdus & mutus, extra articulum mortis absolvi non potest, nisi scripto vel signis ostendat, quòd doleat : Et si per signa possit significare species peccatorum & numerum, ad hoc tenetur, uti & ad accedendum illum Confessarium, qui præ reliquis ea signa novit, vel per usum cum illo, vel ex relatione domesticorum, *Gob. à n. 476.* Quòd si à nativitate sit surdus & mutus, putant aliqui absolvi non posse, quia non videtur capax actus fidei, cum nihil sciat de revelatione Dei : è contra alii putant posse absolvi, si det signa pœnitentia, est enim capax peccati, item agnitionis Dei, vitæ æternæ &c. quæ per signa illi declarari possunt : & ita ex *Tann. testatur Gob. t. 4. nu. 132.* quòd aliquis à nativitate surdus & mutus

etiam mysteria Ss. Trinit. & Incarnationis potuerit signis ostendere, Deo fortè per intellectum perspicaciorem vel magis illuminatum supplente, quod deest in sensibus: ideoque putat *Gob.* talem absolvi potuisse etiam sæpius extra articulum mortis: & consequenter secundum *Lohn.* & *Dian.* p. 5. t. 6. R. 3. obligandus erit semel in anno confiteri, quamvis non posset se accusare de aliquo certo peccato, quod sufficit accessisse eo animo, ut se accuset, cum per hoc sufficienter fateatur se peccasse: potest autem illi pro pœnitentia injungi, ut pœnitentiat, flectat junctis manibus vel expansis brachiis, nam probabile est non requiri ad satisfactionem sacramentalem, ut peragatur intentione complendi Sacramentum, ideoque potest injungi opus, quod postea faciet vel tum facit, *Lohn.*

1875. §. 5. Si quis sit à nativitate surdus, mutus & cœcus, censeri debet velut perpetuò amens, cum non videatur ullo modo edoceri posse sacras, adeoque nullum Sacramentum esse conferendum præterquam Baptismus, *Ter. Lohn. Gob.* Qui autem post usum rationis vel morbo factus esset surdus, mutus & cœcus vix poterit cognoscere aliquid de absolutioe sibi danda, unde secundum *Lohn.* sola extrema Unctio videtur illi esse danda; sed non videri deo, cur dari non possit etiam Eucharistia per Viatico.

1876. §. 6. Si Confessarius ob imperitiam linguæ non possit percipere mortalia, si commodè remitti potest, remittere debet ad alium peritum linguæ: si autem sine gravi incommodo remitti non possit, & saltem aliquod veniale inter

lexit , tum non tantum in articulo mortis
aut quando præceptum obligat, sed etiam alio
tempore licitè absolvitur, quia in tali casu suf-
ficit integritas formalis, *Sa, Laym. Castrop. Stoz*
l. 2. n. 91. Semper autem videtur esse permo-
lestum sæcularibus, si postquam se præpara-
runt, inauditi remittantur, quando alius linguæ
peritus diu aberit, *Gob. t. 7. nu. 485.* Tenetur
tamen talis pœnitens mortalia non inteliecta
suo tempore confiteri alteri intelligenti, & ideo
jam posset omnino de illis tacere, si certò sciret
Confessarium hunc non intellecturum quoad
speciem. Quòd si sola venialia habeat, potest
accedere Confessarium semiperitum linguæ,
relictò perito, *Gob.*

§. 7. Si quis sciat linguam principalem, v. 1877.

g. Germanicam, quamvis non intelligat aliquas
dialectos seu modos loquendi alterius linguæ
subordinatæ, v. g. Westphalicæ, *Gob. n. 486.* di-
cit, quòd licitè se exponat pro audiendis
Westphalorum confessionibus: sed ubi neces-
sitas nulla est, videtur dicendum, quòd tenea-
tur priùs intelligere tales modos loquendi, vel
saltem in confessione petere explicationem aut
circumlocutionem, alioquin sine justa causa
negligit integritatem materialem.

Q. 276. Quid observare debeat Confessarius pœ. 1878.

nitentis generaliter confitentis, vel antehac malè con-
fessi. *u. §. 1.* Aliqui ideo confitentur generali-
ter, quia hætenus sæpe soliti sunt confiteri sa-
crilegè vel sine examine, dolore aut proposito,
vel quia putant se aliqua mortalia nunquam
esse confessos, quæ qualia sint, nesciunt: & isti
omnes per ordinem præceptorum Decalogi &
Ecclesie examinandi sunt, sicuti si nunquam
essent

essent confessi. Alii faciunt pro maiore secretitate sua, aut ad magis expianda peccata, aut quia ingressi sunt statum religiosum, in quo id statuitur: & cum his ita esse procedendum, ut primò interrogentur, an non ab ultima confessione in aliquo Deum graviter offenderint: si affirmant, ut hæc peccata primò dicant in specie & numero: si negent, aut quando hæc jam dixerunt, permittantur de priore vita dicere, quod occurrit, neque importunus sit Confessarius in exquirenda specie vel numero, nisi pœnitens fieri vellet, quia cum semel sint bene confessi, uti suppono, opus non est pœnitentiam novam molestiam facere.

1879. §. 2. Si pœnitens velit, potest, per se loquendo, mortalia nunquam confessis miscere cum aliis confessis, uti dictum est à n. 1181. Et quamvis pœnitens dixerit se velle de tota vita confiteri, tamen omittere potest mortalia aliquodummodo ea antehac sit rite confessus, ut dixi n. 1183. sed notat *Lohn*. Religiosos, quibus præcipitur singulis annis confiteri generaliter, per hoc non satisfacturos præcepto. Præcipua autem cura Confessarii esse debet, ut generaliter confitens studiosè eliciat actus prærequisitos, præcipuè autem sincerum dolorem & propositum, longè enim plùs de his laborandum quàm de enarratione peccatorum.

1880. §. 3. Quamvis, secundùm aliquos, non esset obligatio imponendi pœnitentiam pro mortali confessione generali, ne idem bis puniatur, tamen ob nova peccata addi debet aliqua, communiter etiam ob priora, quia sic censetur velle pœnitens, & ita consultur integritas Sacramenti. Quòd si pœnitens mixtim omnia

dicat, confessa & non confessa, imponi debet
penitentia proportionata, veluti si nullum ef-
set confessus, cum enim nullum distinguat ab
altero, vult omnia accipi veluti non confessa.

§. 4. Confessio generalis non est permit-
tenda scrupulosis, nisi cum cautelis notatis l. 1.
n. 541. aliis verò, qui in peccatis luxuriæ vixe-
runt, unâ tantum vice permittenda, ne sordes
eas sapius movendo se iterum inquinent: un-
de curandum, ut jam accuratè peragant, sic
enim saltem indirectè remittentur omnia eti-
am per oblivionem omissa: imposterû autem
permittantur generaliter confiteri tantum de
anno in annum, aut in genere accusare se de
illis. Nec expedit talibus suadere confessio-
nem generalem, nisi postquam major impetus
illius vitii est repressus.

§. 5. Cum illo, qui hactenus sæpe est con-
fessus sacrilegè vel invalidè, procedendum est
secundùm dicta à nu. 1206. 1216. 1220. Non
expedit autem semper, ut quando quis adver-
tatur esse malè confessus, statim primâ vice
moneatur de confessione generali, quia hoc
quosdam nimium perturbat, præsertim si sint
homines anxii vel pudibundi vel planè rudes,
qui putant impossibile sibi esse recordari om-
nium, quæ fecerunt: itaque tum Confessa-
rius nullâ factâ mentione confessionis genera-
lis instituat interrogationes circa singulas æta-
tes penitentis, percurrendo præcepta, contra
quæ potissimum peccare potuerit, sicque con-
fessionem generalem eliciat ab ipso vix ad-
vertente: in fine autem perat, an aliquid sit
grave, quod præterea totâ vitâ commiserit, &

tum denique eliciat numerum sacrilegarum
confessionum & Communiorum.

1883. §. 6. Qui fecit confessionem generalem præ-
misso diligente examine, secundum 7. *Sanc-
Dian. Sto. l. 1. p. 3. n. 613. Ill. n. 124.* non ce-
tur amplius de vita antea cogitare, & si post-
ea occurrat dubium, an hoc vel illud peccatum
fit confessus, nisi certus sit esse ommissum, potest
præsumere se esse confessum, & omnia dubia
de vita præterita deponere, alioquin, in-
quiunt, nunquam erit finis dubitandi ac se
Confessarios vexandi. Putarem tamen per-
mittendum, ut ter aut quater adhuc addat, quæ
incident, si non meminerit se esse confessum,
secundum dicta l. 1. à n. 541. maximè si non
semper fuit timorata conscientia, secundum
dicta hic n. 612.

Pro juvando pœnitente & reducenda pec-
catorum memoria utile erit hic ponere catalo-
gum peccatorum ex *Manuali Sodalitatis & Di-
rectorio Polanci collectum.*

*Catalogus peccatorum, pro instituenda
confessione generali.*

Litt. A. *Quomodo in sequentibus peccatis consistendus sit
numerus & distinguenda species infima, dixi à num.
921. 945. 979.*

*Circa 1. præceptum, quod est colere Deum
super omnia.*

Circa fidem.

AN crediderit omnia, quæ S. Romana Eccle-
sia credit, vel habuerit opinionem in ali-
qua re fidei Romanæ contrariam.

An verbis vel signis externis infidelitatem
aliquam vel hæresin prodiderit aut probave-
rit,

rit, etiam solus nullo audiente, & contra quem fidei articulum.

An fuerit nimium curiosus in investigandis rebus fidei, & an de aliquo fidei articulo dubitaverit, & de quo.

An apud se habuerit vel legerit libros hæreticorum aliosve libros ab Ecclesia prohibitos.

An sciverit orationes aliaque necessaria, quæ quisque Christianus scire tenetur, ut sunt Præcepta Decalogi & Ecclesiæ, oratio Dominica, Ave Maria, Credo & mysteria principalia fidei.

An usus sit aliquo genere superstitionum, incantationum, divinationum per se vel alios.

An schedulas supersticiosas apud se habuerit ad sanitatem, indurationem, aliamve rem obtinendam, & an alios induxerit ad earum usum.

An fidem habuerit somniis vel auguriis, accipiendo ista pro regula actionum suarum.

An curaverit sibi ex lineis manuum, signis vultus &c. prædici futura.

Circa spem.

AN nimium præsumendo de divina misericordia commiserit aliquod peccatum, vel in malo perseveraverit, differendo emendationem.

R.

An in rebus adversis fiduciam potius in creaturis & in auxilio hujus mundi quam in Deo collocaverit.

An diffidendo misericordiae divinae desperaverit de emendatione vitæ vel de remissione peccatorum vel de æterna salutè obtinenda.

Circa charitatem.

AN murmuraverit contra Deum, conquerendo quasi non esset justus, vel reprehendendo ejus Providentiam.

C.

An

An per timorem aliumve respectum humanum cogitaverit offendere Deum, aut non facere, quod pro suo officio & Dei servitio facere tenebatur.

An averfionem cum quodam horrore à Deo habuerit & à rebus divinis ad salutem suam pertinentibus.

An maledixerit vel blasphemaverit Deum aut Sanctas aliasque creaturas.

An abusus verbis Scripturæ ad profana, maxime ad turpia, scurrilia.

An exposuerit se periculo aliquorum peccatorum mortalium, & quorum: item an complacuerit sibi in peccato olim commisso, & quo illo.

An persecutus sit vel calumniatus fuerit hominibus piis, detrahendo bonis eorum operibus, vel impediendo, ne illa facerent: & speciatim an impediaverit aliquem ne ingrederetur Religionem.

Circa 2. præceptum, Non assumes nomen Dei tui in vanum.

D. **A**N juraverit falsum, sciens esse vel dubitans esse falsum, sive joco factum sit, sive de re levi.

An juraverit promittendo rem licitam, quam postea sine causa rationabili non observaverit, aut an intentionem habuerit non servandi, cum juraret.

An causam dederit alicui, ut falsum juraret, vel non observaret juramentum licitum.

An jurarit adjunctâ maledictione, v. g. diabolus me auferat, tale malum mihi eveniat, si non fecero &c.

An

An juraverit se malum aliquod vel peccatum commissurum, aut non facturum bonum.

An juraverit minando alicui sine intentione exequendi juramentum.

An in iudicio juraverit falsum, vel iudicè interrogatus non responderit conformiter intentioni Iudicis, vel consilium dederit aliis id faciendi. Quo casu non solum peccat mortaliter, sed etiam obligatur ad restitutionem, si inde secutum est aliquod damnum proximo.

An habuerit consuetudinem sæpe jurandi, non curando aut non considerando, an verè vel falso juraret.

An fecerit votum faciendi aliquod bonum & non sit executus, vel executionem diu sine causa distulerit.

An voverit aliquid cum intentione non adimplendi votum.

An voverit se nihil boni, aut aliquid mali acturum, aut bonum quidem acturum sed ob malum finem.

Circa 3. præceptum: Memento ut diem sabbathi sanctifices.

AN dies festos violaverit, faciendo vel mandando aliis opera prohibita ab Ecclesia, vel consentiendo illis, qui faciunt.

E.

An omiserit audire Missam aut ejus notabilem partem die, quo præcepta erat, vel aliis causam dederit omittendi: An ad eam sero venerit ex sua culpa, exponendo se periculo non audiendi totam.

An per notabile tempus in Missa die festivo dormierit, fabulatus sit, voluntariè distractus vel aliâ re inani occupatus fuerit.

An

An curarit subditos suos diebus festivis interesse Missæ.

An confessus sit saltem semel in anno, & curarit, ut sibi subjecti idem facerent.

An confessus sit sine prævio examine conscientia, dolore, proposito deserendi peccatum vel occasionem aliquam peccandi.

An ex pudore vel alia de causa reticuerit aliquod peccatum in confessione, aut ex defectu sufficientis examinis aliquando non sit integre confessus omnia mortalia.

An pœnitentias in confessione injunctas neglexerit, vel nimium distulerit.

An quovis anno tempore Paschali communicaverit eâ dispositione, quâ oportet.

An cum conscientia certa vel dubia peccati mortalis receperit Eucharistiam vel aliud aliquod Sacramentum, aut an cum tali conscientia administraverit aliquod Sacramentum.

An jejunavit in quadragesima, vigiliis, quatuor temporibus, cum esset obligatus: quisque autem obligatur expleto anno 21. ætatis, nisi justa causa excuset.

An die aliquo prohibito comederit carnes aut alios cibos in sua provincia prohibitos, vel causa fuerit, cur alii comederent.

An violaverit ecclesiam aliquo peccato carnis vel effusione sanguinis. *Vide dicta n. 1016.*

An incurrerit aliquam excommunicationem, vel in ea susceperit aliquod Sacramentum, aut interfuerit officio divino.

An contumeliâ aliquâ vel irreverentiâ affecerit imagines, Reliquias SS. aliamve rem sacram.

An obligatus ad Horas canonicas, omiserit reci-

recitare totas vel ex parte, aut in eis recitandis fuerit voluntariè distractus, debito tempore non orarit.

Circa 4. præceptum: Honora patrem & matrem.

AN parvo honore affecerit patrem aut matrem, contemnendo illos vel offendendo factis aut verbis contumeliosis. *Qui veniant nomine parentum, & injuriis contra alios propinquos, vide dicta à n. 1005.*

F.

An maledixerit patri aut matri vel in eorum absentia eos sit execratus, affecerit dedecore, detraxerit de eorum honore vel fama.

An inobediens fuerit patri aut matri in rebus justis: an etiam in rebus, quæ cedere poterant in damnum domus vel animæ suæ.

An parentibus in necessitate constitutis subvenire noluerit.

An desideraverit eorum mortem, ut hereditate potiretur vel liberaretur imperiis.

An executus sit ultimas eorum voluntates.

An ex nimio parentum amore parvipenderit offendere Deum.

An pecunias à parentibus submissas ad alienos usus converterit, vel eis subduxerit aliquid, mendaciis pecunias extorserit.

An leges justas vel mandata Superiorum transgressus sit.

An detraxerit vel malum aliquod optarit Superioribus ecclesiasticis aut sæcularibus. *De peccatis aliis & injuriis contra Superiores, vide dicta à n. 1010.*

An pauperibus non subvenerit in extrema vel gravi necessitate, aut nimis durus fuerit contra eos verbis aut factis.

Parren-

Parentes examinent se, an maledixerint suis prolibus, non educaverint, sicut debebant, instituendo eos in orando & doctrina Christiana, attinendo ad observationem præceptorum Dei & Ecclesiæ, reprehendendo & castigando, dum malè agerent, avocando à malis cõsortiis, occupando honestis exercitiis Quod dicitur de prolibus, intelligitur etiam de servis, ancillis & aliis, quorum curam habere tenentur.

Circa 5. præceptum: Non occides.

G. **A**N aliquem habuerit odio, & quamdiu in eo perseverarit.

An optaverit alicui mortem, grave malum vel damnum, in animâ, corpore, fama, honore, bonis fortunæ.

An iratus fuerit alicui cum intentione nocendi illi, vindictam sumendi, graviter lædendi, occidendi, si potuisset vel ausus fuisset.

An contendendo cum aliis, verberaverit aliquem, vulnerarit, occiderit, commiserit aliis, ut facerent, factum nomine suo approbavit, ad id dederit consilium, auxilium, favorem, vel saltem in animo optarit talia mala proximo.

An provocaverit aliquem ad duellum, provocatus in illud consenserit: fuerit secundum in duello alieno, non impediverit, cum posset, interfuerit, aspexerit duellantes.

An noluerit veniam petere vel pacem inire cum eis, quos offenderat, vel pro injuria illa non sufficienter satisfecerit.

An noluerit condonare injuriam ab alio illatam.

An ex odio omiserit alloqui, salutare, deferre ordinaria signa vel obsequia amicitia, prout alias

aliàs solebat: aut si absuerit odium, an aliquid horum omiserit cum scandalo proximi.

An in rebus aduersis & infortuniis optaverit mortem, aut ex furore seipsum verberarit, sibi maledixerit vel diabolo tradiderit, diabolum invocarit, & hæc ex animo, an ore tantum.

An maledixerit vivis vel defunctis.

An impatiens fuerit ad quævis verba vel injurias, & ideo eruperit in execrationes, blasphemias, dicendo, *Sacramenta, Sanguis Christi, Mors Dei &c.*

An per susurrationem excitarit discordias & inimicitias inter alios, sicque mala & damna causarit alicui proximo.

An ex odio vel invidia doluerit de prosperitate temporali aut spiritali alterius: an gavius sit de aliquo malo vel damno alterius.

An ex ira impetiêrit alios verbis acerbis, injuriosis, contumeliosis.

An verberaverit injuriosè personam clericalem vel religiosam, ita ut in excommunicationem incidere.

Circa 6. & 9. præceptum: *Non fornicaberis: Non concupisces uxorem proximi.*

Pro speciebus omnibus hic integre explicandis videri possunt dicta à n. 1022. communiora sunt sequentia.

H.

An habuerit cogitationes inhonestas, & in eis voluntariè hæserit se oblectando, etiam sine voluntate & desiderio faciendi opere: dicat, in quibus cogitationibus sive de quibus objectis turpibus.

An peccaverit cum conjugata, consanguinea, voto castitatis obligata &c.

An

An desideraverit cum tali peccare, saltem potuisset vel ausus fuisset.

An peccans vel post peccatum conatus sit impedire conceptionem, ejicere semen aut foetum, aut ad hoc consilium dederit.

An animo libidinoso aspexerit foeminas, adolescentes, turpes imagines vel statuas, comœdias obscenas, pecudes coeuntes &c.

An usus sit verbis lascivis cum intentione peccandi vel provocandi alios ad peccatum, aut saltem praevidens alium per hoc posse scandalizari: & dici debet, an hi scandalizati, fuerint liberi, conjugati, voto castitatis obligati &c. Item an libenter audiverit ejusmodi colloquia.

An impudicè attigerit foeminas vel adolescentes, aut permiserit se tangi ab aliis: ubi de amplexibus, osculis &c. item de sodomia & aliis peccatis contra naturam, de quibus vide dista n. 1038. & à n. 1080.

An inhonestè attigerit bestias vel aliud peccatum cum eis commiserit. Vide à n. 1083.

An in seipsum peccaverit peccato mollicitiæ, polluendo se, seu maculando, turpiter tangendo, aspiciendo: & an eo tempore cogitavit de aliqua persona cum intentione peccandi cum illa.

An in ecclesia commiserit ejusmodi pollutionem.

An animo peccandi miserit nuncia, litteras, munera: aut mediator fuerit respectu aliorum, ubi de consiliis, auxiliis datis ad peccata aliorum.

An adiêrit vel transfêrit locum aliquem cum mala intentione aspiciendi foeminas & se oblectandi.

standi: & de periculis peccandi, quibus se exposuit; & de occasionibus peccandi, quas non declinavit.

An pollutioni in somno ortæ causam dederit, vel postea evigilans eam promoverit, aut in eam vel in ejus delectationem consenserit.

An carnali amore personam aliquam sit persecutus, quamdiu in eo statu perseveraverit & quæ interea fecerit vel facere tentaverit: an forè etiam fuerit causa, cur persona illa sit notata aliquâ infamiâ.

An legerit libros impudicos, cecinerit cantilenas obscenas &c. delectando se in illis objectis turpibus, aut etiam aliis dando scandalû.

Qui sunt conjugati, examinant se in particulari, an mente, cogitando de aliis mulieribus, vel intentione, non habendo pro fine prolem sed purè delectationem carnalem, habuerint usum Matrimonii; item an modis non ordinariis sed fœdis vel periculosis; item an conjugi negaverint debitum, saltem nimiâ morositate.

Videri possunt dicta à n. 1052.

Circa 7. & 9. præceptum: Non furtum facies;

Non concupisces rem proximi.

AN rem alienam sustulerit per fraudem vel rapinam, explicando quantitatem: & in specie, an sustulerit rem sacram vel de loco sacro.

An damnum intulerit alicui, & quantum: & an restituerit.

An rem alienam retineat sine voluntate Domini, & non restituat statim, cum possit.

An cum non sit solvendo suis creditoribus, plura accipiat mutua vel consumat, quam necesse sit. & ita proximus damnum patiatur.

Tom. VII.

Dddd

An

An rem inventam retinuerit pro se : Idem est de rebus, quæ ad manus ejus venerunt, si ea non restituat suis Dominis, sciens esse aliena.

An emendo vel vendendo fraudem fecerit aut in mercatura, aut in pretio, aut in pondere & mensura.

An emerit ab eis, qui potestatem vendendi non habent, ut à servis & filiis familias.

An emerit res, quas sciebat vel dubitabat esse furto sublatas, aut sciens aliquid de ejusmodi rebus consumpserit.

An habuerit voluntatem accipiendi, si possit vel retinendi rem alienam, vel animum acquirendi & congerendi opes, ut dicitur, pro fas & nefas.

An commiserit aliquam usuram, vel fecerit contractum usurarium, vel societatem injustam in mercatura.

An acceptâ solutione vel salario ad gerendum officium vel opus peragendum, non bene & fideliter illud gesserit.

An ministros suos vel operarios fraudaverit mercede suâ, aut cum damno ipsorum distulerit solutionem, vel pro mercede obtulerit aliqua illis non necessaria.

An litem moverit contra justitiam, vel in lite justâ usus sit fraude aliquâ aut deceptione ad vincendum.

An usus sit adulterinâ monetâ: indulserit ludis vetitis, vel per fraudem in ludo aliquid sit lucratus, vel luserit cum eis, qui non possunt res suas alienare, ut sunt filii familias &c. De furto uxorum, filiorum, famulorum, vide l. 3. p. 1. n. 971. 1014. 1032.

An defraudaverit gabellas justas, vel exegerit vestigalia injuste,

An simoniam aliquam commiserit , quocumque modo.

An ecclesiam privaverit Decimis, & aliis, quæ ei debebat.

An per media illicita vel malas informationes obtinuerit rem aliquam, quæ nullo jure ei obveniebat, vel an alios impediverit injustè, quominus bonum aliquod suum, vel lucrum consequerentur.

An consilium vel auxilium dederit, vel alio quocumque modo participaverit cum fure, raptore, detentore rei alienæ: vel cum posset & deberet, non impediverit damnum proximi.

Circa 8. præceptum: Non loqueris falsum testimonium.

AN falsum testimonium dederit in judicio vel extra, vel alium ad hoc induxerit. K.

An mentitus sit, maximè cum præjudicio vel damno proximi. *De mendacio in Confessione, vide dicta à n. 1175.*

An famæ alicujus detraxerit, vel falsò imponendo aliquod crimen, vel verum crimen adhuc occultum revelando, aut nimium exaggerando.

An in faciem etiam alicui dixerit contumelias contra honorem vel famam, aut foeda & probrosa ei nomina imposuerit, vel soli vel etiam alijs audientibus.

An in re gravi murmuraverit vel sugillaverit circa vitam aliorum, maximè hominum honoratorum, ut sunt Prælati, Magistratus, Religiosi, honestæ matronæ.

An aures faciles præbuerit detrahentibus, calumniantibus, murmurantibus de proximo.

An secretum sibi commissum revelaverit:

Dddd 2

vel

vel an revelaverit, quod in secreto vidit vel
audivit; speciatim perpendat concernentia
gillum confessionis.

An alienas litteras aperuerit vel claufas arti-
ficio legerit.

An temerarium iudicium habuerit de factis
vel dictis proximi, interpretando in mala
partem & in corde suo condemnando eum
de malo: vel saltem valde temerè suspicando.

An animo obligandi se, aliquid alteri promi-
ferit & promissionem non servavit, maxime
si proximo inde secutum est damnum.

Circa peccata capitalia.

L. **A**N iudicaverit bona, quæ habet, corpus,
animæ, fortunæ, non habere à Deo sed à
& suâ industriâ: aut si quidem iudicet se ha-
bere à Deo, attamen præsumat se propriis me-
ritis sine divina gratia accepisse, non dando
omnia gloriam Deo.

An vanè existimaverit se habere virtutes
quam non habet, vel se esse, qui non est, vel plus
esse, quàm est, contemnendo alios tanquam
sibi inferiores.

An gloriatus sit in re aliqua, quæ sit pecca-
tum, vel ad se extollendum commiserit aliquid
quod peccatum.

An ut magnifieret iactaverit se de aliquo bo-
no, & multò magis de malo à se perpetrato
sive verum sit sive falsum.

An fuerit inordinatè ambitiosus desideran-
do honores & dignitates, & ideo quædam se-
cuerit, quæ non debebat.

An, ne parvi fieret ab aliis, fecerit aliquid
quod non debebat, cum scandalo proximi
omiserit facere, quod debebat, ut corrigere vel
repre-

reprehendere delinquentem, conversari cum bonis, confiteri, aliaque opera Christiana exercere.

An pertinaciter veritatem impugnaverit, ne videretur victus vel malè locutus.

An per arrogantiam alios contempserit, faciendi aliquid in eorum confusionem vel despectum.

An ex fastu nimios sumptus fecerit in vestibus, famulis & alijs statui suo non convenientibus. Adde profusionem & prodigalitatem cum dispendio familiæ, parentum, fratrum.

An comederit aut biberit intemperantiùs: an cum notabili damno sanitatis.

An biberit usque ad privationem rationis vel cum periculo inebriationis.

An alium inebriarit, vel intenderit inebriare, vel periculo illius exposuerit.

An ex pigritia vel tædio rerum spiritualium bonum aliquod opus, quod facere tenebatur, omiserit.

De reliquis capitalibus antè dictum est.

Circa peccata aliena.

Modi, quibus homo participat de peccatis alienis, his versibus continentur.

M.

Consulo, præcipio, consentio, provoco, laudo,

Non yetego culpam, non punio, non reprehendo,

Participo, protegoque: meû in caput ista redundant:

Hinc consideret, an malum dederit consilium vel author fuerit alteri, ut malû committeret.

An præceperit vel coëgerit aliquem committere aliquod peccatum.

An consenserit peccatis aliorum, eaque approbavit, vel exemplo suo malo fuerit causa, cur alius peccaret vel permaneret in peccato.

Dddd 3

An

An provocaverit alios ad peccandum, fuggerit modum, vel occasionē fecerit peccandi.

An adulando iis, qui malè agebant, vel laudando ipsa opera mala, causa fuerit peccatorum alienorum, vel cur non resipuerint aut poenituerint.

An cum posset & deberet non manifestari aliorum peccata iis, quorum officium erat corrigere.

An non impediverit aliquod peccatum proximi, quia neglexit eum punire vel remove occasionem.

An omiserit reprehendere vel admonere peccantem, cum deberet & posset facere.

An fuerit socius vel quocumque modo particeps peccati alieni.

An hospitio receperit, foverit, occultarit, defenderit homines malè agentes.

Qui in officio, functione, statu speciali sunt vel fuerunt, debent specialiter circa ista se examinare.

1884. Q. 277. Quid observare debeat Confessarius, si poenitens confiteatur sola dubia, venialia vel imperfectiones. R. §. 1. Mortalia dubia esse quandoque materiam necessariam confessionis, dixi à n. 598. & addidi n. 614. peccatum dubium non debere se solo subijci absolutioni danda absolute, ne si re ipsa peccatum non fuerit, Sacramentum frustretur.

1885. §. 2. Non expedire confiteri sola venialia, docet cum quibusdam Jansenistis Gummarus in meth. tract. 1. ad obj. 6. nisi quis esset magna sanctitate conspicuus, qui malitiam clarè videat & detestetur: permittit tamen fieri confessionem etiam solum venialium, sed absque intentione Sacramenti vel absolutionis.

Simi-

Similiter author libri Gandavi impressi, cui titulus, *Notitia necessaria hoc tempore ad confitendum & communicandum utiliter*, urget more primorum Christianorum, qui quotidie communicabant sine confessione, non esse confitenda venialia, maxime indeliberata, & quamvis sint deliberata, quæ difficulter vitantur, quia de illis difficulter habetur serium propositum. Addit, quod in hac vita sit quidam status perfectionis, in quo non indigeamus amplius confessione, neque in eo statu solitos fuisse confiteri primos Christianos. Alius libellus, cui titulus, *Aurea fodina suffossa*, pag. 43. & 44. dicit tempore SS. PP. non fuisse in usu confessionem peccatorum venialium. *Opstraedt Mechlinia* 7. Aug. 1687. posuit hanc Thesin: *Ignoti poenitentes, etiamsi tantum levia confiteantur, e. g. se leviter mentitos vel iratos vel in Sacro distractos fuisse, passim non sunt absolvendi. Sed contrà est, quia certum est ex dictis à num. 523. quod venialia sint materia sufficiens Sacramenti, & utiliter ea confiteantur etiam pii homines. Deinde omnino rejici debet sententia illa, quæ dicit viris perfectis non esse confitendum, labitur enim etiam justus sæpe, aut saltem potest de priorè vita confiteri, ut gratiam in se augeat & à lapsibus præservetur. S. Franc. Salesius p. 2. Introd. ad vitam devotam c. 19. ait, Humiliter & devotè quot hebdomadis confitere, & se fieri potest, quoties ad sacram Communionem accedis, tamen si nullum peccati alicujus mortalis in conscientia tua remorsum sentias, etenim per confessionem, quam institues, non solum venialium peccatorum, quæ confiteberis, absolutionem, sed & incredibile ad eadem impostèrum evitanda robur recipies, uti & ingens ad*

eadem discernenda lumen, nec non abundantem gratiam ad omnem iacturam & dispendium, quam illi attulerant, reparandam: adhuc humilitatis, obedientie, candoris & charitatis virtutem exercebis, & plures in solo hoc confessionis actu virtutes, quam in aliis quocunque usurpabis. Huius Sancti iudicium pleris facio, quam Jansenistarum.

1886. §. 3. Dixi à n. 621. quamvis fortè validè fiat, attamen non esse licitum extra casum necessitatis se tantùm in genere accusare de solis venialibus, bene tamen in specie, v.g. dicendo mentitus sum, licet non addatur numerus quot autem & qualia mendacia tum remittantur, dixi ibidem. Qualis esse debeat dolor de venialibus, dixi à n. 681. & addidi à num. 715. quandonam dolor de venialibus censetur revocari: motiva autem, quibus pœnitens adduci possit ad dolorem de venialibus, dedi num. 1727. Præterea dixi à n. 902. quale propositum requiratur circa venialia: quomodo verbis elici possit propositum efficax circa venialia, quamvis cavere non possimus omnia, explicavi à n. 907.

1887. §. 4. Notat ex Gersono Rayn in Heter. Tom. 1. f. 1. p. 8. n. 38. posse fieri, ut crebra & nimis sollicita confessio venialium obfit, reddendo animam plùs æquo timidam: etiam parum utile est texere longum catalogum omnium venialium, sed melius est in specie accusare se de paucis, de quibus certò dolet; de aliis autem omnibus in genere Cardinalis Bona De Missa c. 4. §. 2. ait: In ipsa confessione vitanda prolixitas & nimia diligentia in levioribus culpis recensendis. Quod si pœnitens semper rediens cum eisdem venialibus hinc & nunc non daret sufficientia signa
sinceri

sinceri doloris & propositi, excitandus esset, aut ad specialem dolorem circa aliquod veniale determinatè, quod gravius est & creditur faciliùs efficaciter displiciturum; aut suaviter inducendus, ut ex priorè vita repetat aliquod mortale, peccata enim etiã antehac confessa & plenè remissa adhuc esse materiam sufficientem novæ absolutionis, satis certum est ex dictis n. 589.

§. 5. Communis sententia est contra *7. Sanch.* 1888. d. 1. n. 4. quòd Confessarius debeat permittere, ut pœnitens etiã meras imperfectiones confiteatur, quamvis enim secundum dicta l. 5. à n. 211. & 214. imperfectiones, neglectus inspirationum divinarum, transgressiones Regularum non obligantium sub peccato, de se non sint materia sufficiens absolutionis, attamen ordinariè habent adjunctum peccatum, quod sit materia sufficiens, adeoque accusans se de talibus deliberatè commissis absolvi posset; in praxi tamen exquirendum est certum peccatum, ne Sacramentum exponatur periculo nullitatis. Et etiã hic rectè notat *Gab. n. 513.* non semper operæ pretium esse, ut pœnitens texat longum catalogum ejusmodi imperfectionum, sæpe enim alii pœnitentes impediuntur, aut saltem est jactura temporis, satis autem erit, si in genere etiã de illis se accuset. Cavendus item, inquit *Bona supra multorum error,* qui se prolixè de iis accusant, quæ peccata non sunt, ut de pravis habitibus & passionibus & de circumstantiis impertinentibus, quòd sint superbi, iracundi & proni ad malum, quòd Deum non amaverint ex tota cordis intensione &c.

§. 6. Quando pœnitens non affert materiam 1889.
Dddd §. riam

riam necessariam, & quia etiam non scitur, an afferat sufficientem, aut merito dubitatur, an efficaciter doleat de suis venialibus, ideoque illi non datur absolutio sed sola benedictio, putarunt aliqui id non posse fieri poenitente inscio seu non admonito, sed non invenio causam, cur necesse sit eum admoneri, nam iudicium de danda absolutione vel sola benedictione pertinet ad solum Confessarium; quod autem absolutio non detur, ipse causa est, quia non ostendit se dispositum, & ex hoc, quod non admoneatur, nullum ei damnum vel incommodum causatur, ergo causa nulla est, cur admoneri debeat: In hoc autem non esse simulationem administrationis Sacramenti, dixi l. 6. p. 1. n. 158.

1890. Q. 278. Quid observare debeat Confessarius mulierum. R. §. 1. Confessarius mulierum debet habere magnam patientiam, ut audiat nugas, quae solent ab ipsis admisceri in ipsa confessione; ut expiscetur veritatem eorum, quae dicunt, modo agentes, modo negantes; ut suadeat non expedire, quod ita crebro repetant confessiones generales; ut sinat protrahi confessionem ad diffusos discursus, quae verbis valde compendiosis posset peragi; ut ferat idem peccatum in eadem confessione iterum atque iterum exprimi, & quidem sine ulla omnino necessitate; ut insurgentium scrupulorum nubes disjiciat; ut pusillanimes in spe salutis aeternae erigat; ut remissionem injuriarum animo tenacius inhaerentium suadeat; ut inducat ad fugam occasionum proximarum; ut denique sustineat muliebrem levitatem, inscitiam ac inconstantiam. Hæc Pelliz. tr. 10 c. 3. n. 162.

1891. §. 2. Confessarius debet esse cautissimus in conversatione cum mulieribus: S. Hieron. in Epist.

Epist. ad Nepotianum ait : Omnes puellas & virgines Christi aut æqualiter ignora aut æqualiter dilige : nec sub eodem tecto mansites , nec in præterita castitate confidas : Nec sanctior Davide , nec Salomone esse potes sapientior. Memento quòd paradisi columnam de possessione paradisi mulier eiecerit. Periculose tibi ministrat , cujus vultum frequenter attendis. Si propter officium Clericatus vidua à te visitatur aut virgo , nunquam domum solus introeas : tales habeto socios quorum contubernio non diffameris : caveto omnes suspiciones , & quidquid probabiliter fingi potest , ne fingatur , antè devita. Crebra munuscula & sudario-la & fasciolas & vestes ori applicitas & degustatos cibos blandisque & dulces litterulas sanctus amor non habet. Mel meum , lumen meum , meum desiderium , omnes delicias & lepores & risu dignas urbanitates & ceteras ineptias amatorum in comœdiis erubescimus , in sæculi hominibus detestamur , quantò magis in Monachis & Clericis , quorum & Sacerdotium proposito , & propositum ornatur Sacerdotio. Videas nonnullos accinctis venibus , pullâ tunicâ , barbâ prolixa à mulieribus non posse discedere &c. Similia habet S. August. Tom. 3. in Psalm. 50. & Tom. 10. serm. 250. De tempore : alibi ait , Nec tamen quò sanctiores sunt , minus cavendæ : crede mihi , Episcopus sum , in domino loquor , non mentior , cedros libant , id est , magnos Ecclesiæ Prælatos sub hac specie corruisse reperi , de quorum casu non magis præsumebam quàm Ambrosii & Hieronymi. Raynaudus Tom. 12. opusc. 1. in præf. n. 6. refert dixisse S. Franciscum Seraphicum ob quorundam è suis familiaritatem nimiam cum Clarissis : Timeo Fratres , ne Deus abstulerit nobis uxores , & diabolus dederit nobis Sorores. Propter ista pericula Societas JESU in Reg. 16. Sacerdotum sic habet : In audiendis

confessionibus, fœminarum præsertim, severos patris se quàm familiares exhibeant: in universum tamen paterna quædam & spiritualis gravitas in eis eluceat. Atque etiã ideo S. Xaverius teste Turfelli in equi vita l. 6. c. 17. Quoniam in familiaritate mulierum ferme plus periculi est quàm emolumenti, magno per author erat confessarius, ut in confessionibus, in colloquiis, in congressibus earum, in reconciliatione cum conjugibus cauti essent intentique ad suspensiones v. moresque horum, & non tantum ad culpam criminem vitandum. Addebat S. X. uxori affirmanti se enixius servitutam Deo, si abstineret à consuetudine viri, non esse credendum, quia multum ille fervor facile refrigescit, nec unquam ferè suscipitur sine gravi aliqua virorum offensione. Sylvius in notis ad c. 22. Instruct. Pastor. S. Car. Borrom. ait, Cavendum est unicuique, præsertim Sacerdoti, ne sub specie necessitatis, consilii vel auxilii nimiam familiaritatem contrahat cum quantumcumque devota muliere, contingit enim, ut ubi videtur esse charitas, ibi verè sit vitiosa cupiditas. ... Quatuor sunt potissima, quæ Sacerdotes quosdam reddunt inglorios ac inutiles (utinam non noxios) Pocula, Mulieres, Præsumptio, & eorum, quæ didicisse se putant, Usus indiscretus. Videri potest Rayn. Tom. 12. De sobria conversatione cum mulieribus.

1892. Q. 279. Quid observare debeat Confessarius eorum, qui specialiter profitentur devotionem aut perfectionem. R. S. 1. Aliqui pœnitentes volunt esse contemplativi sive hypermystici, omnia extraordinaria sectantes, imò & loquentes vocibus extraordinariis, quales sunt, submersio in abyssali profundo, annihilatio sui, effluxus à Deo, meditatio negativa, sanitas cœlestis, languor tartareus &c. hos egregiè perstringit Rayn. in Heter. tom. 16.

16. f. 3. p. 2. docetque sepe cornitari ingentem superbiam, proprii iudicii tenacitatem, stultas imaginationes, insanias falsas. Itaque tales reducendi sunt ad veram humilitatem internam, de qua Rayn. f. 4 p. 1. à n. 9. deinde ad puram in omnibus intentionem, de qua habet ibidem p. 4. & aliqua signa intentionis non puræ dedi l. 5. nu. 317. in fine. Postmodum dirigendi sunt secundum communes Regulas spiritus, quas viri sancti & Ascetæ tradunt. Ferendæ autem non sunt personæ, ac præsertim mulieres, quæ advertuntur semper loqui velle de rebus spiritualibus vel docendi causâ vel ad dandum virtutis aut spiritualis scientiæ suæ specimen: Novi quasdam, inquit S. Hier. in Epist. ad Nepotianum, maturioris ætatis, sed libertini generis, adolescentulis delectari, filios quærere spirituales, paulatimque superato pudore &c.

§. 2. Sæpe etiam sunt pœnitentes, qui quibusdam devotiunculis addicti sunt, & simul hærent in vitiis: Corn. à Lapide in c. 34. Eccli. v. 28. ait, Alii peculiare devotiones sibi indicunt, v. g. die Sabbathi jejnant, rosarium recitant, officium legunt in honorem B. Virginis, & interim in gravibus sceleribus persistunt, persuasi neminem posse perire & damnari, qui colat B. Virginem, eò quod ipsa sit mater misericordiæ: quæ omnia diabolus eis astute suggerit, ut per hosce errores & illusiones eos pertrahat in gehennam. Itaque sollicitè edocendi sunt, ista quidem bona esse, sed nihil profutura sine cura gratiæ Dei semper conservandæ. Quomodo autem corrigendæ sint personæ aliquæ ad æternam sui mortificationem nimium pronæ, aut putantes visiones se habere, docet Ludov. de Poise in Epist. 20. post ejus vitam.

§. 3.

1894. §. 3. Confessarius sæpe incidet in animas capaces perfectionis, pro quibus dirigendis indigebit speciali lumine, obtinendo per orationem & per lectionem librorum spiritualium. Ex piis Asceticis collegi sequentia veluti documenta:

1. Non omnes uno regendi sunt spiritu nec uno ducendi modo: modum, quo tu vel alius juvatur, non obtrudes importunè omnibus; & ideo priusquam directionem incipias, conare poenitentis intimos animi motus constitutionemque perspicere, ut instructiones tuas possis ejus capacitati & naturæ accommodare. 2. Apud unumquemque, excitandum & fovendum est desiderium maximæ perfectionis, quamvis hic vel ille ad eam non putetur perventurus, nam & Deus desideria ad martyrium immisit Sanctis, quos martyres esse volebat. Attamen ad perfectionem ducantur per gradus & ordinatè: nec statim ab osculo pedum saliendum ad osculum oris, sed transcundum per osculum manuum, operando & imitando actiones Christi, plúsque imitando quam meditando. 3. Necessaria omnibus est mortificatio aliqua: Probatione etiam opus est, ut videas, quis in anima spiritus dominetur, & quis sit dominans affectus malus, qui primò superandus est: attamen cautela necessaria est in probatione, ubi indoles ad amorem propensa est, aut ubi temperamentum atrabile abundat, nam tum facile oritur inordinata affectio vel nimia dejectio. 4. Sæpe expedit animas eximias à Deo donis ornatas sibi ipsis subducere quasi per contemptum eorum, quæ recensent, ne si ostendatur æstimatio, illis præparetur
ruina

ruina per superbiam : hinc in obscuritate aliqua continendæ sunt, ut non sciant se scire vel sciri. 5. Animæ adhuc teneræ, quas Deus sibi primò conciliat, molliùs tractandæ sunt; nec est omnino abeundum à divinis consiliis animam suaviter ducentibus: attamen cum nobilioribus animabus & paulùm provecctis eâ suavitate disciplinæ utendum est, quæ severitatem contineat: cum illis tamen non est utendum severiore disciplinâ, qui communi sorte feruntur, sed tantùm cum illis potest fieri insolitum probandi genus, apud quos beneficia Dei singularia sunt & insolita, quia gratiæ tum pariformiter affunduntur, ut anima ad difficultates par efficiatur. 6. Animarum nobilium probationes non sint quæsitæ vel apertæ, hoc enim si advertant, facillè ad omnem humilitatis & abjectionis modum sese fingent, sed ita fiat probatio ex re nata, ut non videatur recedere à communi modo vulgares animas dirigendi, hinc communia & levia quandoque imponenda, quasi se ad earum imbecillitatem accommodando, & sic reprimetur superbia fervorque ad gravissimas probationes immoderatio: extraordinarii labores pœnalitatum non debent imponi, sed animæ sic sunt instituendæ, ut illos suâ sponte deposcant. 7. Sequendus est instinctus divini ductûs, qui unicuique propriæ perfectionis mensuram ponit, summa enim & propria cujusque perfectio est Deum sequi: unde cum certum sanctitatis gradum singulis definiverit Deus, non est altiùs enitendum, quàm quò Deus vocat: hinc anima divinitus ad metum impulsæ, abstrahenda non est, sed moderatoris est suo ductu consentire
divi-

divino, ne opus Dei, consiliis suis evertat. Et licet desiderium majoris perfectionis excitandum sit, hoc fiat circa modum proprium, nempe ea excolantur, ad quæ movere Deus, aliquando solam exteriorem vitam hominibus regendam relinquit, modum verò in interiori tenendum solus docet. 8. Circa eos, quibus benignæ sunt indolis, sciendum, imprimis esse difficilius, quàm discernere virtutem naturali eorum indoli convenientem, eisque etiam difficillimum erit eandem acquirere, nam in opere & exercitio natura agit non virtus præsertim cum natura, utpote innata, sit fortior, usus autem facere debeat virtutes non natura. Suadendæ tamen & prosequendæ sunt virtutes naturæ accommodatæ, nam Deo gratia naturis se attemperat, ut suavius finem consequatur, & homo constantius in eum tendat. Nihilominus adhuc indoles ad certam virtutem prona, cum exercenda est virtus, primenda sæpe est, ne se nimium effundat, & exemplum à Christo datum revocanda, ut enim probatio sit, sitne virtutis actus vel indolis. Deinde in talibus hominibus opinio virtutis comparatæ eidem comparandæ officit, nam virtutem sæpe putant, quod naturæ est, ideoque sollicitè edocendi sunt, quodnam sit proprium & supernaturale virtutis motivum, ut ex eo agere consuecant. 9. Suaviter corrigendi, qui in rebus agendis proprii sunt cerebri & tenuioris iudicii: Ad prudentiam spectat non obfirmare mentem ad aliquid faciendum vel mittendum, sed proponere firmiter, ita tamen ut mutatis causis & circumstantiis immutari possint, nec mens ira defigenda est.

in unam rem, ut ad alia fortè magis necessaria vel utilia reddatur minus apta. 10. Nunquam crede illorum spiritui, quos ad verteris studiosè extraordinaria sectari, nisi ex certis signis habeas id esse ex impulsu divino. Perfectio uniuscujusque est, *ordinaria opera bene peragere*, ut nempe manè bene surgamus, bene meditemur, bene oremus, legamus vel audiamus Missam, bene doceamus, legamus, laboremus, bene comedamus & bibamus, bene ludamus & recreemus nos, bene conversemur cum proximo, bene faciamus examen conscientie vespèri, bene nos demus quieti: qui hæc bene facit, perfectus est: tum autem bene facit, si faciat tempore ac modo debito, & imprimis intentione purâ quia Deus sic fieri vult, & ut sic adimpleatur sanctissimum ejus beneplacitum.

§. 4. Huc spectant monita quædam & sententia, quibus ad perfectionem se & alios dixerit *Ladov. De Ponte*, & habentur in ejus vita pag. 416. 1. Fac pro Deo, quod potes, & Deus faciet pro te, quod tu non potes. 2. Bene fac parva, & Deus te juvabit, ut possis majora. 3. Ne differas bona tua proposita, quia si jam non facis, quod potes, quotidie poteris minùs. 4. Accipe dulcia hujus vitæ pro amaris, amara pro dulcibus, & habebis pacem. 5. Habeas tu curam Dei & Deus habebit curam tuâ. 6. Esto liberalis erga alios, & Deus erit erga te. 7. Da, quod à te petunt, & Deus dabit tibi, quod tu petis. 8. Si desideras implere voluntatem Dei, quare fallis obedientiam properando ad alia, cum jam habeas, quod desideras? 9. Si turbaris interiùs in eo, quod facis, signum est, quod in eo quæras aliquid proprium. 10. In me
Tom. VII. Eccc nihil,

1895.

nihil, in Deo omnia. 11. Ego sum, qui non sum: Deus est, qui est. 12. Verus amor Dei mavult hic pati quàm gaudere: bibere calicem amaritudinis quàm dulcedinis. 13. Verus amor Dei magis quærit gloriam Dei quàm propriam. 14. Verus amor mavult dare quàm accipere, si desiderat accipere, dandi causâ desiderat. 15. Verus amor mavult amare quàm cognoscere, pluris æstimat obedientiam quàm scientiam. 16. Cura facere omnia & sola, quæ Deus vult, & sic ejus voluntatem impleveris. 17. Cura facere voluntatem Dei promptè ac purè, quæ ipsius voluntas est, & ut ei placeat, & sic feceris eam in terra, sicut in cœlo fit. 18. Tantùm amare Deum, quantum abhorres te ipsum. 19. Ille non verè abhorret, qui fugit honores & voluptates, quærit verò contemptum ac dolores. 20. Eligis pro sociis vitæ paupertatem, contemptum ac dolorem, quia hos etiam sibi comites Christus Dominus noster elegit. 21. Quantascumque habeas occupationes, cura eas obire cum tranquillitate ac quiete interna, ac si nihil aliud esset agendum. 22. Reprime anxiam cupiditatis, absolvendi opus, ut transeas ad aliud, nisi verè malè peractum. 23. Magis cura in tuis officiis quid te oporteat facere, quàm quid gratia mercedis possis pro illis recipere. 24. Anxia cura favorum accipiendorum à Deo facit ineptum ad illos accipiendos, quia indicium est exigentis humilitatis & intentionis non puræ, & insuper inducit teporem in agendo, dum est magis intentus, quid recipiat, quàm quid & quomodo agat. 25. Verè humilis judicat se indignum omnibus bonis, dignum verò malis omnibus indignum præmio, dignum poenâ. 26. Si ve

sentires te promeritum pœnas inferni, non quereris de malis, quæ habes, nec de bonis, quæ non habes. 27. Quid Deus tibi debet, vel quid pro illo fecisti, ut queraris eum tibi non dare, quod cupis? 28. Si vis continuò meminisse Dei, cura tuimet oblivisci. 29. Recordabitur tuus Deus, si tu tu obliviscaris. 30. Mei oblivisci est oblivisci mei honoris, voluptatum, sanitatis, vitæ, consolationum etiam spiritualium, & quidquid meam in rem est, nisi quantum Deus me vult meminisse propter obsequia sua & majorem gloriam. 31. Plùs cura mortificationem quàm contemplationem, quia immortificatus quærit orationem, sed non invenit, mortificatum autem ipsa oratio quærit & invenit. 32. Experienciâ novi timorem infantium esse pœnam superborum. 33. Justitiæ divinæ est, ut qui vanè & sine causa gloriatur, etiam vanè & sine causa timeat. 34. Propinquus est malo, qui propter ignaviam contentus est minore bono. 35. Procul à malo est, qui semper quærit majus bonum. 36. Deus illi se manifestat, qui humiliter seipsum abscondit. 37. Deus illi se abscondit, qui vanè seipsum ostentat. 38. Lingua terræ est, loqui bene de se, malè de aliis, nunquam de Deo. 39. Lingua celestis est, loqui malè de se, bene de aliis, semper de Deo vel pro Deo. 40. Relinque litterarum imperfectam, cum Deus te vocat, quia plùs valet res bene cœpta quàm malè finita. 41. Tunc Deus te ordinat, cum obedientia tuas cogitationes disturbat. 42. Summa miseria abundare conceptibus, egere affectibus, divitem esse veritatem, egenum virtutum. 43. Homule, dispone domui tuæ, cras fortè morieris. 44. Simula-

Eccc 2

erunt

crum Divinitatis est facere bonum sine turbatione, cum amore sine quæstu, cum magnanimitate sine præsumptione. 45. Villice iniquitatis, vide quid agas, cras fortè reddes rationem villicationis tuæ.

1896. Q. 280. Quid observare debeat Confessarius, si advertat poenitentem suo immitti à Deo varias consolationes vel desolationes internas. R. Sequentia collegi ex piis Ascetis, quæ servire possunt pro alia quali directione:

§. 1. Consolationes seu visitationes divinz non omnibus contingunt æqualiter: Tyrones sunt velut in hyeme, in qua sol communiter latet, & potius sunt frigora ac frequentes pluviz. Proficientes sunt in Vere, in quo est major varietas; sæpius tamen apparet sol. Perfecti sunt in æstate, in qua multi æstus continuusque ferè sol: sunt tamen etiam hic quandoque nubila, tempestates & horrendi fragores, qui non diu durant, sed inter illos medios sæpe sol erumpit clarior, aut affulgent mirra fulgura divinarum illustrationum, quæ sereno cælo non apparuissent. Expectandæ autem sunt à Deo non extorquendæ consolationes: & media obtinendi sunt, 1. petere moderatè, quantum Deo placet & tibi expedit. 2. Accuratè obire exercitia spiritualia ordinaria, maximè in summis ariditatibus. 3. Humilem esse & gratum, quando Dei visitationes adveniunt. 4. Moderatè sollicitum esse in eis conservandis. 5. Sequi, quòd impellunt, & conari capere fructum, ad quem tendunt.

1897. §. 2. Indicia advenientis consolationis sunt, impulsus subiti & admonitiones animæ, ut attentata sit & quieta: item desiderium fervens

vens & confidens petitio interni Dei colloquii.

§. 3. Indicia præsentis Dei visitationis sunt, 1898.

1. quædam subita & sine naturali causa facta quasi commutatio animæ à priori statu obscuro vel tepido vel timido. 2. Cognitio Dei vel veritatis alicujus cum nova luce vel modo insolito, cum satisfactione, quiete & suavitate, generans odium vanitatis alicujus, vel motum peculiarem ad Deum vel virtutem. 3. Subita dilatatio mentis & desiderium perfectionis, quod semper est certissimum Dei præsentis indicium: item amor puritatis, mortificationis, exercitii virtutum, imitationis Christi, perpetuæ conversationis & unionis cum Deo. 4. Acquiescentia circa Deum virtutesque vel res divinas. 5. Elevatio quædam animi ad laudes & complexus Dei, idque cum suavitate, nam hic semper comeditur favus cum melle & bibitur viam cum lacte. 6. Sensus humilis de se solito profundior. 7. Acceptatio contemptûs pro Deo, sine molestia. 8. Facilis despectus rerum omnium mundanarum, quæ cor jam dilatatum implere non possunt, adeoque quod jam à solo Deo sentitur impleri posse. Reprimendus est autem impetus, quo anima motûs divini suavitate ebria vix sese continet, nihil non agit, quasi vult Dei consilia penetrare, suisque viribus & conatibus divinum opus prævenire vel augere, ac divinæ gratiæ opem quodammodo superare.

§. 4. Indicia abeuntis visitationis sunt, 1. 1899.
si hæc remittant & anima redeat ad dispositionem quasi naturalem & ordinariam. 2. Solita inquietudo, timor, obscuritas, licet absque peccato sint & à Deo immittantur. 3. Solita ariditas &c.

Eeee 3

§. 5.

1790.

§. 5. Visitationes diversimodè fiunt, 1. in figuris & speciebus, quæ cadunt sub sensus; sic Moyses vidit Deum in rubo. 2. In imaginatione seu phantasia per figuras & similitudines velut sopitæ animæ irruentes cum impetu, claras, jucundas, plerumque hæcenus incognitas, multiformes, vivas, longè efficaciores illis, quas discursu formamus, affixas animæ & diurnas: sic Petrus vidit in linteo omnis generis animalia. Ut autem hæc perfectæ sint, debent à Deo explicari earum sensus. 3. Quandoque sunt merè intellectuales, & hæc sunt perfectissimæ omnium, dæmonis fraudibus non obnoxia. 4. Sequitur actualis unio omnium potentiarum inter se & cum Deo, quod fit, si memoria semper recordetur Dei præsentis, intellectus perpendat magnalia, voluntas amore plena fit, imaginatio varias Dei imagines formet, in quas appetitus à creaturis abstractus feratur, si denique sensus & caro exultent & delectentur in eo, quod animus sentit, idque amplectantur silentes ab omni creatura & delectatione terrena. 5. Ad hæc gignitur quædam experimentalis cognitio Dei, nam quasi palpatur præsens Patris omnipotentia in subitis mirandis mutationibus & dispositionibus; Filii sapientia videtur in repentinis illustrationibus; Spiritus S. bonitas gustatur in excessibus & suavitatibus amoris; aliquo interno gustu & sensu discernitur Deus, sed hoc est manna absconditum, quod nemo scit, nisi qui accipit, Apoc. 2. v. 17.

1791.

§. 6. Signa boni spiritus & visitationum divinarum sunt, 1. si omnia sint conformia veritatibus catholicis & tendant ad finem bonum. 2. Si sint in sola parte superiori animæ, vel in

hac primò ortæ , licet etiam ad inferiorem transeant , nam solus Deus potest immediatè agere in partem superiorem animæ. 3. Ab expertis dignoscuntur quodam sapore & sensu interno divinis locutionibus & motibus proprio nec verbis explicabili. 4. Bonæ sunt , si sensum & saporem quendam humilitatis in fundo cordis imprimant. Effectus autem hujus humilitatis sunt , non desiderare res extraordinarias , revelationes vel raptus : nec propendere ad exercitia virtutis singularia , quæ admirationi sint , sed quantum in se est , totum hoc fugere , ponendo sanctitatem in ordinariis. Præterea indignum se omnino judicare donis illis Dei , non extollere se , nec de se velut sancto præsumere propter talia , sed habere se velut ingratum Deo pro tantis ; non ideo se in animo præferre aliis , optare & gaudere de contemptu propter talia , si v. g. Confessarius judicet talia esse deceptiones diaboli ; habere simul magnam cognitionem sui nihili , hanc enim adducunt talia lumina Dei ; non posse ex eis in vanam gloriam assurgere ; pro viribus talia occultare ; cum advertuntur initia extraordinariæ visitationis , refugere ad humilitatem & quasi nolle admittere , quantum in se est ; nisi aliter placeat Deo. Ex his sequitur Deum non ostendere talia superbis & subjectis vanæ gloriæ , ne sint eis in ruinam : unde si quæ sunt in superbis , sunt à proprio spiritu vel dæmone meridiano. Deinde sequitur miserè decipi illos , qui putant se à spiritu bono talia habere , si optent ejusmodi res extraordinarias , aut cum habere videntur , si ideo se magni faciant , si contemnunt non habentes illas , si sensa sua

Eccc 4

leviter

leviter manifestent quasi in aliorum utilitatem id faciant, si tridentur animumque deiciant, cum ab aliis contemnantur, si simul superbie tentationes admittant & gloriantur de gratia devotionis, sibi que complacent, aut sibi persuadeant, quod suam diligentiam obtinuerint, quod major sit, quam revera est, quod in illa alios excedant, quod illam melius utantur quam alii. Misceri tamen possunt rebus bonis etiam tales tentationes vanitatis, imò & aliquid potest quandoque adhærescere, sed leviter & non diu, aut certe illæ extraordinariæ gratiæ reddentur suspectæ. 5. Signum aut effectus boni spiritus est resignatio proprii iudicii & voluntatis in manus Dei & illorum, qui loco Dei sunt. 6. Desiderium patiendi pro Deo. 7. Mortificatio passionum eò præcipue tendens, ut in æternas animæ labe, immoderationem omnem & imperfectiones etiam soli Deo cognitæ emendat. 8. Pax & quies, quæ in anima relinquatur cum conquiescentia, licet initio sit reverentialis timor. Atque hæc pax & suavitas oritur in solis iustis, inducitque disgustum omnis carnalis & mundanæ voluptatis; in peccatoribus autem, quibus resistit spiritus bonus, excitatur turbatio, quia malo horum spiritui contrariatur. 9. Lachrymæ & teneritudines aliquæ cordis possunt esse à natura, aut etiam à malo spiritu; an autem sint à bono, explorandum est ex aliis simul signis. 10. Si simul excitentur pravi motus, aut res indecoræ exhibeantur, meritò suspectæ sunt tales visitationes.

1902. §. 7. Causæ, cur non dentur vel subtrahantur consolationes, sunt, 1. quia sæpe nobis expedit non habere, eò quod nesciamus uti, aut quod

quòd in vitium essent abituræ, aut in valetudinis detrimentum. 2. Quia similibus abutimur aut antehac abusi sumus ad vanitatem vel gloriam propriam, nam difficile est hæc Dei dona modeste amplecti, & saltem anima sæpe illis utitur ad gulam quandam spiritualem, aut ad inanem de se opinionem, ex quo fit, ut in gratiarum actione sit parca, & parcior in practico talium bonorum usu, cum tamen familiaritas divina humilem Dei adorationem procreare deberet, ac menti humanæ ingenerare, tum reverentiam ergo opus hoc solius Dei, tum fervorem majorem in obsequio divino. 3. Quia socordes sumus in recollectione interna: impleri enim non potest visitationibus divinis anima, quæ impletur distractionibus & curis sæcularibus, quia ubi vas vacuum non adest, stat oleum, 4. Reg. 4. 4. Quia in exercitiis ordinariis necdum sumus perfecti. 5. Ut sciamus solius Dei bona esse, & ferventiùs desideremus. 6. Ne abstrahamur ab aliis negotiis vocationi debitis. 7. Ut exerceamus solidas virtutes positas in Deo & non in consolationibus, atque sic impensis nostris & de nostro quasi laboremus Deo. 8. Ob defectum mortificationis, avulsionis à creaturis, abnegationis perfectæ suæ. 9. Ad probationem, mortificationem, patientiam exercendam, & ad majus meritum nostrum.

§. 8. Desolationes plurimum juvant ad virtutem: in frigore planta dilatat radicem profundiusque mittit, in calore fructum protrahit: desolatio est frigus, consolatio calor; utrumque necessarium est ad mittendam radicem deorsum & faciendam fructum sursum, *Isaie 37.*

Ecce 5

§. 2.

1904. §. 9. Nobiles animæ in mœroribus quandoque relinquendæ sunt, nam singulare hoc est Dei consilium, tum ut expiet incipientium peccata, tum ut in humilitate contineat mentes, quæ adhuc contaminatæ ad amplexus divinos anhelant, tum ut fortes animas ad magna præparet. Et quis pœnas à Deo sanctitas consolatione suâ minuere attentet? aut fortasse non æquè divinæ justitiæ litandum est ac clementiæ? Quin & professorum virtus in mœrore probanda est & augenda, ut etiam discant Dei dona majori cum puritate conservare. Cum Domino placet quiescere vel dormire, quis fervorem eum interpellare audeat? Etiam assuescat anima tum interiori silentio, & ita Deo propter Deum non propter divina dona amor purior probatiorque deserviet. Cavendum itaque, ne tum negligantur ordinaria: potius addendum aliquid quàm demendum, quia in tædio gustus est Deo, & majus meritum virtutis.

1905. §. 10. Tempore desolationis vel tentationis duo maximè observanda sunt, imprimis nihil tum deliberandum vel innovandum circa bona proposita, sed perseverandum in constitutis tempore divinæ consolationis. Deinde profundè agnoscenda sunt hæc, 1. quòd Deus te tractet, uti mereris, imò plùs demeritus es, nihil autem boni debetur tibi. 2. Talia petiisti, quoties Dei voluntatem in te fieri petiisti: quid nunc quereris & deprecaris? 3. Amanti anime satis sit Deum sic velle, quare patere sine recussu ad Deum, sine oratione, ut libereris, decet sic nos ipsos velut tacitas hostias immolare: *In illo die me non rogabitis quidquam*, inquit Christus

JOAN.

in. 16. v. 23. *Hæc mihi sit consolatio libenter vel-
tarere omni mundano solatio*, Tho. de Kempis l.

3. c. 16. Si tamen sentias te fatiscere, confiden-
ter recurre ad Deum. 4. Multa & magna ex
amore Dei pati, dicebat sanctus Ignatius esse
compendiosissimam ad perfectionem viam,
quia anima hic ab omni creatura & solatio suo
abstracta soli Deo affigere se debet.

Q. 281. *Quid observare debeat Confessarius ho- 1906.*
minis tentationibus variis agitati vel tribulati &c. §. 1.
Quomodo resistendum sit tentationibus circa
fidem, iudicia temeraria, cogitationes blasphem-
as, dixi l. 1, à n. 551. Quomodo tentationi-
bus circa castitatem, dixi l. 3. p. 1. n. 914. *Re-*
media valde bona contra præsentem quam-
cunque tentationem suggerit Stoic. l. 2. à n. 169.
præcipua sunt, cogitare Deum iudicem sibi hic
esse præsentem, qui certissime puniet: tentatio-
nem esse à dæmone, qui idem accusator erit;
jam agi, ut vel Deo vel dæmoni placeas, & utri-
voles placuisse, quando morieris? Si te sentias
velut imparem tentationi, recurre ad Deum
per preces, dicendo, domine, vim patior, respon-
de pro me: Domine adjuva me, saluum fac servum
tuum domine: Domine salva me, pereo: Egone pec-
cabo in conspectu tuo domine? non factam. Si nec
hoc juvet, sensum doloris fac tibi per morsum
linguæ vel pressionem carnis, cogitando, mo-
mentaneum est, quod delectat; æternum, quod cru-
ciat: muta situm corporis; fac aliquid aliud,
quod primò occurrit; converte phantasiam ad
quidvis primò obvium.

§. 2. Si pugnaveris cum tali tentatione, non 1907.
statim iudica te succubuisse, quamdiu enim mo-
lestiam attulit & optasti non habere, ei non
con-

*F. Vide fol.
1074*

consensisti: Monetque Gerson apud Rayn. in Her. Tom. 16. f. 1. pu. 8. n. 38. valde errare illos, qui censent se liberandos importunitate cogitationum fœdarum, blasphemarum, hereticalium aliarumque similibus, si semper eas confiteantur, cùm è contrà sic augeatur timor & magis infigatur tentatio, quæ oblivione ac contemptu meliùs fuisset dissipata.

1908. §. 3. S. Bonav. Opusc. cui titulus, *Remedium defectuum Religiosi*, c. ult. sic habet. *Si de prædestinatione aut præscientia Dei diabolus tibi aliquam tentationem immiserit, sic ei respondeas: quidquid sit de me, certum est te esse damnatum: si autem ego damnabor, & post hanc vitam Deum meum habere non debeo, habebò per totum tempus vitæ præsentis, & tantò ardentius, quantò brevius novero me habiturum. Et tu diabole, si tecum esse oportet, scias, quòd tandem in Dei servitio perseverabo corde, ore, opere, omni membro, omni momento, quamdiu possim. Simili modo procedit Gerson, quem refert Tann. in fine Tr. de Prædest. n. 10. In hac recogitatione, si fortè damnandus est, humiliatus dicit. *Iustus es Domine & rectum iudicium tuum. Non quòd damnationem eligat, absit, quia nec Deus hoc vult ipsum velle, sicut nec peccare nec desperare, dum viator est, dicit potius cum Job, Etiam si me occideris, tamen in te sperabo. Et conversus ad Dominum cum pio & humili affectu, scio inquit, æquissime iudex quoniam damnati in inferno te odiunt, te injustum, te inviduum, te crudelissimum judicant, te blasphemant, tibi sanctisque omnibus ore rabido maledicunt, scio, quòd illic constitutus (heu me miserum) sic agerem: at verò dum interim affectibus tam effervis & blasphemis careo, amo te, qui solus es amabilis, te justissimum, te amantissimum, te clementissimum dijudico, te col-*
laudo,*

laudo, tibi sanctisque omnibus tuis ore pio benedico, quidquid postremo de me futurum ordinaverit voluntas tua; credo & ore profiteor, quoniam nulla est iniquitas apud te, qui sanctus es in omnibus operibus tuis. Subdit n. 16. Quoniam ignotum est, quos vult inter homines Deus, & qualiter salvos fieri, operandum est bonum, relinquendo Deo judicia in futurum. Hic obiter notandum, non expedire, præsertim apud indoctos, loqui, minùs concionari de hoc mysterio, asserendo aliquos esse prædestinatos, alios à Deo reprobatos, uti monet S. Aug. De dono Persev. c. 22. sed si opus sit de prædestinatione loqui, sic esse loquendum, quòd omnes ex Dei gratia prædestinati esse censeamur.

§. 4. Quosdam fatigat hæc tentatio, an potius vellent hæc vel ista mala, aut etiam damnationem æternam subire, quàm hoc vel illud peccatum committere; & quia non videntur se plenè posse resolvere ad potius subeunda ista mala aut etiam damnationem, timent ne hoc ipso in peccatum consentiant. Gerson Tr. 8. super Magnificat partit. 3. huic tentationi sic obviat: Dicat, inquit, neutrum eligo, displicet peccatum, horreo incendium: nunc incendium non incumbit eligendum. Quòd si vehementius urgeatur aliquis eligere, quid ageret adveniente tali casu prout erat martyrium tempore Tyrannorum, respondeat se humilians sub Deo & S. Angelo ejus, dicatque, dominus non patiat me tentari supra id, quod possum, & si casus eveniret, qualem proponis, spero in Domini bonitate, quòd faceret cum tentatione proventum, ut possem sustinere, vel aliter quàm per peccatum evadere. Caveat igitur arroganter prædicere cum Petro, etiamsi oportuerit me mori tecum, non te negabo, dicat potius, imperfectum meum viderunt oculi tui, sis adju-

AB

1909.

adjutor in opportunitatibus, in tribulatione, aut in talem tentationem me non inducas. Itaque vult Gerson opus non esse alterutram partem positivè eligere, sed excludendam talem comparisonem saltem velut otiosam cogitationem, uti dixi n. 732.

1910. §. 5. Fatigat etiam quosdam tentatio, ut aspicere non audeant res aliquas, licet de se honestas, imò etiam Christum Crucifixum, & si aspiciant, dicunt in se concitari turpes motus aut imaginationes foedas, creduntque se in illa consentire. Non puto cedendum esse his timoribus, sed directè contrà faciendum, permitiendo quidquid inde nascitur, id enim est contra voluntatem, & plerumque nascitur propter illum ipsum nimium timorem. Quare tentatus directè aspiciat talia, aut faciat illa, quæ omitti vult ejusmodi stulta tentatio, alioquin nunquam vincet. & dæmon tandem eò adducet, ut ad omnia sic timeat, atque ita nec confiteri nec communicare audebit, timens ex his similes effectus, quos phantasia vel dæmon similiter causare poterit.

1911. §. 6. Motiva ac modos consolandi hominem tribulatum proponit fuse Lohm. de convers. Apost. p. 2. c. 3. ubi initio docet consolationem debere esse piam, ordinatam, suavem opportunam. Postmodum suggerit motiva speciatim consolandi eos, qui affliguntur, ob tristitiam animi, paupertatem, jacturam bonorum temporalium, detrimentum famæ vel honoris, mortem alicujus, persecutiones, graves tentationes. Ibidem c. 2. §. 9. proponit consolationem personæ interioris afflictæ, & speciatim contra Monialium tentationes, quæ præ-

præcipuè sunt , rædium ob solitudinem religiosam , desolationes internæ , averfio Superiorum , prolapsiones in peccata & defectus.

§. 7. Id. solatio esse debet quibuscunquo & 1912.
ex quacunque causa afflictis , quod afflictio ex amore nostrî immissa sit vel permissa à Deo , eam dirigente in bonum nostrum : ac re ipsa est maximum Dei beneficium , dummodo sciamus applicare nobis & bene uti. Certè tota doctrina Christi consistit in triplici amore , mortis sensuum , abjectionis , afflictationum. Et sicut anima corpori de se mortuo conjungitur , sic mens divina unitur animæ carenti vitâ naturæ & sensuum : item sicuti nemo adit vitam gloriosam , nisi mortuus vitâ naturali , ita nemo inquit vitam spiritualem , nisi defunctus vitâ sensuali , quod fit , si tribulationes patienter admittantur & animosè sustineantur. Si sua defuerit consolatio , sit mihi tua voluntas & justa probatio pro summo solatio , Tho. de Kempis L. 3. c. 16.

Q. 282. Quid observare debeat Confessarius hominis scrupulosi vel meticulosi. R. §. 1. Conscientiæ scrupulosa malum curandique difficultas iis , qui scrupulos experti sunt , tam est evidens , ut ejus meminisse neesse non sit : illis verò , qui nunquam ita afflictifuerunt , tam insolens , ut vix credibilis appareat. Sanè carnis ficina est intolerabilis , amaror vitæ spiritualis , insigne profectus impedimentum , tinea actionum , corporis & potentiarum flagellum , tristitiæ & perturbationis barathrum , cordis ac animi tabes , sæpe tam fera , ut dicitur à morte infelicior censeatur & ad desperationem usque adducere possit , Schorrer Theol. ascet. p. 3. l. 2. c. 6. n. 4. ideoque debet Confessarius erga sic afflictos esse summè patiens & blandus.

§. 2. Quæ sint causæ scrupulorum , an hi sint 1914
uti-

utiles, quomodo dignoscendi, quid in genere observandum sit circa directionem scrupulorum, dixi l. 1. à n. 512. Et à n. 541. quomodo procedendum sit cum scrupuloso circa peccata præterita & eorum confessiones, possuntque etiam videri dicta hæc à n. 611. 1221. Quomodo procedendum sit cum illo, qui timet, ne variis tentationibus internis consentiat, dixi l. 1. à n. 545. Et à n. 556. quomodo cum illo, qui semper timet, ne cum dubio operetur. Quomodo verò procedendum sit cum scrupuloso circa Horas Canonicas, dixi l. 4. à n. 1350. Quomodo cum scrupuloso circa Missam legendam, dixi hæc à n. 160. Nec jam occurrit aliquid ad ista addendum.

1915. Q. 283. *Quid observandum sit Confessario illius, qui deliberat de re aliqua, & præcipue de statu vitæ eligendo.* R. Proponat & explicet ei sequentia, quæ potissimum desumpsi ex libello Exercitiorum S. P. N. Ignatii.

§. 1. *Electiorem vitæ fundamentum pono, inquit, S. Greg. Naz. orat. 23. ex quo bene aut male nobiscum agatur: nam æternitas pender à morte, mors à vita, vita ab electione: unde hoc opus gravissimi momenti est, in quo agitur de negotio omnium maximo, quod est æterna salus propriæ animæ. Et quid proderit etiam per centum annos aliter vixisse vel egisse, quàm volles te fecisse in morte & æternitate?*

1916. §. 2. *Profundè intelligendum est, 1. finem omnis hominis & omnium actionum humanarum esse, in hac vita servire Deo secundum sanctissimum ejus beneplacitum, & in altera vita, æternam salvam. 2. Ad eum finem assequendum datæ esse nobis omnes creaturas ipsasque etiam potentias*

rentias animæ & corporis veluti media necessaria & opportuna, dummodo eis utamur, uti Deus vult nos eis uti. 3. Certas à Deo actiones à nobis requiri, certum vivendi modum & statum, in quo nobis speciales gratias dabit ad finem certò assequendum, non daturus, si culpâ nostrâ tales actiones vel statum illum neglexerimus, quamvis negaturus non sit sufficientem gratiam, cum qua damnantur, quicunque damnantur.

§. 3. Difficile est eligere vel agnoscere, quid à nobis fieri velit Deus, & quæ media nobis ordinaverit, nescimus enim, an nobis magis profuturae sint divitiæ quàm paupertas, an honores magis quàm contemptus, an hic potius status quàm ille, hæc potius actio quàm ista: & tamen omnis error in hoc negotio damnosus est & valde periculosus: hinc sequitur 1. quantum est ex parte nostra, nos debere esse in omnimoda indifferentia & æquilibrio ad omnes vias, officia & actiones aggrediendas, & ad usum omnium creaturarum, nec plus propendere debere ad hanc quàm ad illam partem, sed debere exquirere & expectare Dei voluntatem ac nutum, sicuti servus Domini, aut instrumentum aliquod expectat motum manus se moventis, ita ut non potius velimus hoc quàm illud, nisi secundum Dei voluntatem, quam quærimus cognoscere. Et hæc indifferentia sive æquilibrium tanti momenti est, ut quamdiu illam non habet aliquis, nō sit dispositus ad deliberandum vel eligendum. Sequitur 2. si quis perfectus esse velit, non tantum indifferentem esse debere, sed etiam magis propendere ad id, per quod finis illi suus & salus

æterna potest perfectius & securius obtineri. Licet in se difficilius esset, quia hoc Deo magis placitum est, & rectæ etiam rationi conformius, meliusque ad finem ducit.

1918. §. 4. Aliæ dispositiones ad electionem faciendam sunt, 1. animum huic rei totum & seriò intendere, cæteris omnibus negotiis tantisper sepositis. 2. Animum habere pacatum & tranquillum: tum autem erit pacatus, si nullis agitated variis spiritibus vires naturales suas liberè exercent. 3. Nullas admittere rationes, quæ non sint è cœlo, seu quæ sapiant carnem & sanguinem, aut recidant ad humanum aut terrenum aliquid, sed omnia debent manare ex uno illo principio, quod est, *desiderium gloriæ Dei & salutis suæ æternæ*, quem sincerum animum si habuerit electurus, fiduciam certam potest habere, quòd Deus non finet eum decipi, qui cum sæpissime se offerat non querentibus vel petentibus, se non subtrahet homini eum in toto corde & veritate imploranti. 4. Maximè cavendum, ne potiùs concludat de mediis quàm de fine, unde malè fieret, si priùs decerneret, v. g. sibi comparare Beneficium ecclesiasticum, & tum postea vellet querere perfectè servire Deo: Itaque qui vult bene deliberare & eligere, debet totum se offerre Deo, & solùm conjicere oculos in finem suum ultimum, ac tum deliberare an his vel illis mediis uti debeat necne ad illum finem assequendum.

1919. §. 5. Finis ultimus semper spectandus & regula in omnibus eligendis est hæc, *Dei honor & obsequium, nostraque æterna salus*, ita ut quicquid nobis magis deserviet ad hunc finem nobis eligendum sit, quod minùs eò conducet, id non sit eligendum.

§. 6. Tres sunt modi eligendi & agnoscendi Dei voluntatem circa se, *Primus* est, si divina virtus voluntatem nostram sic impellat, ut sine mora & indubitanter sequatur impulsione divinam, sicut legimus Paulo & Matthæo accidisse vocante Christo. *Secundus* est, si in oratione vel extra illam, voluntas Dei satis clarè cognoscatur, eò quòd internè quasi sentiatur & innotescat tempore consolationis, discernique possit esse à Deo hanc motionem ad tale quid faciendum. *Tertius* est, si quis animo tranquillo consideraverit finem, ad quem à Deo conditus est, & discussis hinc inde rationibus mediisque ad talem finem assequendum opportunioribus, elegerit hoc, per quod se putat commodius securiusque perventurum ad eum finem suum. *Primus modus* planè extraordinarius est, nec à Deo petendus aut exspectandus. *Secundus modus* adhiberi potest, si nempe homo sine ulla ratiocinatione aut discursu circa rem deliberandam adhibito, post orationem statuat se in conspectu Dei cum resignatione & desiderio cognoscendi divinam voluntatem, proponatque menti suæ rem, de qua deliberat, ac paulùm inhæreat defixo in Deum animo, & observet, an sentiat in anima sua inclinationem ad hoc vel illud, an experiatur circa hoc vel illud consolationem & veluti quandam acquiescentiam, an è contrà desolationem & veluti fugam seu repugnantiam internâ. Et hi motus postea Directori proponendi erunt, ab eoque examinandi juxta regulas discretionis spirituum. Saepius autem usurpari debet hic modus, & videndum, an perseverent istæ motiones, tendantque semper in Deum & non incipiant se inflectere

ad aliquid terrenum : quod si fiat , aut contrariæ vel dubiæ motiones quandoque succedant , explicet eas Directori , qui discernet , quænam sint bonæ vel malæ. *Tertius modus*, in quo intellectus voluntatem adducit ad eligendum longè securior & firmior est, debetque semper adhiberi ab omnibus, nam rari primo modo vocantur, secundo autem non poterunt tuto vari omnes, quia non omnes sentiunt istas consolationes, & sæpe sentiunt illas jam in hanc jam in illam partem, præterea difficile est discernere, an hæc consolationes & motus à Deo sint & an non insinuet se amor proprius vel alius inordinatus affectus, unde debet secundum tertium modum per viam rationis & intellectus ab omnibus institui electio.

1921. §. 7. Duplici modo potest institui hæc electio per viam intellectus, *Prior modus* est, 1. præmissâ oratione, quâ Dei lumen implorabo proferam in medium rem deliberandam & officium, sitne acceptandum an rejiciendum. 2. Adducto ante oculos creationis meæ finis qui est *Dei obsequium & mea salus*, in neutram declinabo partem, sed velut in medio æquilibrium subsistam, parato interim animo, ut in eam partem totus ferar, quam novero divinæ gloriæ & salutis meæ fore aptiorem. 3. Obsecrabo Dei clementiam, ut dignetur mentem instrueret & impellere voluntatem, quocumque potius mihi tendendum sit. 4. Perpendam quantum commoda ad finem meum assequendum procedent ex tali officio, & quænam ex eodem incommoda ac pericula impendeant : præterea quænam non admissio illo officio tam commoda quam incommoda possim expectare, & hæc præ-

præmissis ratiocinabor in utramque partem, comparando commoda & incommoda, ac juxta ipsius rationis dictamen seposito omni carnis appetitu eligam hoc vel illud. 6. Electionem factam, in oratione offeram Deo, perfectè demum, si ei placet, recipiendam & stabiliendam. In hac oratione observabo, quomodo sim affectus, & quos motus sentiam, referamque Directori, ut eos mecum discernat, & declaret, an electionem bene instituerim necne.

§. 8. Posterior modus bene eligendi per 1922.
viam intellectûs est, 1. præmissâ de more oratione, quâ Dei lumen imploratur, excutiam fundum cordis mei, & videbo, an affectus omnis, quem habeo ad hanc rem vel illam, proficiscatur ex amore & intuitu solius Dei, an verò fortasse ex aliqua causa naturali vel occulto amore meî & desiderio commoditatis, honoris aut boni temporalis. Si in meipso persentiscam, quòd solo intuitu Dei & salutis meæ ducar ad hoc potius, quàm ad alia, signum est velle Deum, ut hoc eligam & non alia, nam omnis affectus, qui purè ad Deum tendit, ex Dei bonitate cœlitus infunditur. 2. Considerabo, si quis mihi vir amicissimus, cui omnem perfectionem optarem, occurreret dubius super electione hujusmodi, quidnam ego illi decernendû maximè essem consulturus: quo animo adverso agendum & mihi ducam, uti suaderem alteri. 3. Mecum insuper reputabo, si mors ingrueret, quem me malle observasse modum in præsentî deliberatione: juxta hunc igitur eligendum nunc esse facillè intelligam. 4. Prospiciam, quando pro tribunali sistar judicandus, quo me consilio hac in re usum esse

vellem, quo agnito nunc utar, ut eo tempore magis sim securus. His perpensis concludam electionem, & uti ante offeram Deo comprobendam.

1923. §. 9. Qui deliberat de statu vitæ ineundo, scire debet tres in genere esse status, *secularis, ecclesiasticum, religiosum*, ad quorum unum Deus unumquemque vocat, & non omnes ad eundem, quia Deus est sicuti magnus Paterfamilias, qui vult unum sibi servire in hoc, alium in alio officio, unum domi, alium foris &c. Hæ generales status subdividuntur in particulares, nam *secularis* est vel Matrimonii vel Coelibatus, & in utroque aliqui sunt mercatores, juristæ, medici, opifices, milites &c. *Ecclesiasticus* est vel cum cura animarum, uti Parochi, vel sine illa cura, uti Canonici, Vicarii, Sacerdotes super patrimonio suo ordinati &c. *Religiosus* est vel illorum, qui contemplationi & sibi solis serviunt, uti Carthusiani; vel aliorum, qui in actione externa occupantur, uti Religiosi bello ad dicti pro Ecclesia; vel aliorum, qui mixtam ex utroque vitam habent, & non tantum sibi sed etiam proximo quoad spiritualia serviunt, uti Carmelitæ, Augustiniani, Franciscani, Dominicani, Jesuitæ &c. Quisque debet se primò resolvere ad statum in genere, postea ad statum in particulari, & denique ad statum in individuo.

1924. §. 10. Singuli isti status afferunt sua commoda in ordine ad salutem consequendam: *Secularis*, per eleemosynas, per piam educationem prolium, per bona exempla apud domesticos, per administrationem justitiæ, defensionem patriæ &c. *Ecclesiasticus*, per frequentationem

tionem chori, per decantationem divinarum laudum, per administrationem Sacramentorum, per occupationem ferme continuam in cultu divino, per occasionem benefaciendi pauperibus amicis & aliis &c. *Religiosus*, per observationem votorum substantialium, per separationem à rebus mundanis, per meditationes & alia pia exercitia, quæ regula præscribit, per vigilem curam Superiorum, per bona exempla Confratrum &c. E contra etiam singuli illi status habent sua incommoda, eò quòd afferant occasionem & pericula peccandi, *Secularis*, per injustitiam, avaritiam, discordias in conjugio, exempla mala corrupti sæculi, bella, lites, persecutiones invidorum &c. *Ecclesiasticus*, per nimiam libertatem, conversationes periculosas, abundantiam eorum, quæ sunt illicita peccandi &c. *Religiosus*, per tentationes, quæ aliquando causantur, ob solitudinem, indiscretionem Superiorum, immortificationem Fratrum, cum quibus agendum est &c.

§. 11. Ut deliberans eligat, non debet ad hoc præcisè attendere, quis status sit in se perfectior, alioqui omnes deberent fieri Religiosi, sed attendere debet, quis status respectivè ad se sit melior, id est, quis status futurus sit magis accommodatus, ut ipse melius serviat Deo in hac vita, & in altera securius salvetur, consideratis omnibus, tam quæ in ipso deliberante sunt bonæ vel malæ, uti sunt bonæ vel malæ inclinationes naturales, boni vel mali mores aut habitus; quàm quæ in ipsis statibus sunt, & possent concurrere ad promovendam in ipso virtutem vel vitia. Et quia multi hoc non considerant, malè eligunt, licèt fiant Religiosi, qui si in sæ-

1925.

culo mansissent, fuissent salvati, nunc damnantur, quia eligunt statum respectivè ad se non convenientem, & in quo propter naturam ineptam vel habitus pravos non observabunt illa, quæ in tali statu sunt observanda.

1926. §. 12. Nemo deliberare debet de eo statu, in quo non putat se cum ordinaria Dei gratia posse vitare peccata mortalia: hinc qui non putat se posse hæc vitare in statu sæculari, deliberare debet de solo statu ecclesiastico & religioso: qui non putat se in statu ecclesiastico posse esse castum & sobrium, de hoc statu deliberare non debet, cum hic status det maximas occasiones ad peccata in istis materiis: similiter qui non putat se posse castè vivere, deliberare non debet de statu religioso. Et deceptio magna est, si cogitet, *emendabo hoc vel illud vitium, si fuero ecclesiasticus vel Religiosus*, nam per emendationem aliquam præsentem prius probare deberet, an spes sit, quòd aliquando plene emendaturus sit.

1927. §. 13. Inchoaturus deliberationem de se Orationi, dicens cum Paulo, *Domine, quid mihi vis facere?* & cum Salomone, *Da mihi sedulum tuatum assuetam sapientiam, ut sciam, quid acceptum sit apud te &c.* Post orationem, sic discurrat secum. *Ad illum statum Deus me vocat, in quo omnibus consideratis, quæ in me & in istis statibus sunt, ego potero melius servire Deo & securius salvari, atqui consideratis omnibus, quæ in me & in istis statibus sunt, ego potero melius servire Deo & securius salvari in hoc statu, v. g. sæculari, quàm in aliis, ergo Deus me vocat ad statum sæcularem.* Major propositio constat ex dictis. In sola minore est difficultas, unde iterum sic discurrat. *In illo statu potero*

ero, omnibus consideratis, Deo melius servire & securius salvari, in quo statu potero facilius vitare omnia peccata mortalia, hoc enim faciendo servantur præcepta Dei, & obtinetur salus, atqui potero in statu seculari facilius quàm in aliis vitare omnia peccata mortalia, ergo. In minore iterum est difficultas, pro qua imprimis consideret ex parte sua, ad quæ peccata sit pronior, & à quibus maximè peccatis haberet sibi timere, si esset in statu seculari. Deinde etiam consideret reliquos status, & videat, quis illorum sit magis remoturus ab occasionibus illorum peccatorum, & allaturus plura auxilia ad vitanda illa peccata. His consideratis & inter se comparatis facile dignoscet, in quo illorum statuum facilius sit vitaturus peccata mortalia, & consequenter quis status respectivè ad ipsum sit melior ac eligendus. Quòd si id necdum satis discernat, consulat Confessarium, cui nota est conscientia sua, & auditâ ejus instructione certò id cognoscere poterit.

§. 14. Sic agnitâ per intellectum Dei voluntate, ex hac faciet electionem, quam offeret Deo, maximè post Communionem, pergens dicere, loquere Domine, quia audit servus tuus 1. Reg. 3. v. 10. & quasi exspectans Dei motionem, simul advertat, an etiam sua voluntas eò propendeat, & ex quibus motivis, si enim accedat propensio nostræ voluntatis ex motivis supernaturalibus, tantò certior erit Dei vocatio: si autem voluntas nostra refugiat, attendendum, ob quæ motiva, & siquidem naturalia sint, an proveniant à carne aut sanguine, reflectant ad commoditates corporis, honorem proprium, &c., non attentâ hac voluntatis reluctantiâ

permanendum est in electione concepta, quia ordinaria & sufficientissima certitudo vocationis divinæ est, quam concludit recta ratio, cujus dictamen homini à Deo datum est, ut sit regula actionum & deliberationum omnium, ubi è contrà propensio voluntatis fallax est, cum natura corrupta nimium propendeat ad suas commoditates. Si autem motiva, cur voluntas reluctetur, videantur rationabilia & supernaturalia, repetenda est series deliberationis, & videndum, an fortè alicubi sit erratum, & tum maximè consulendus Director sive Confessarius, ut deliberationis modum examine ac discernat, uter spiritus aut inclinatio sit rectæ rationi & Dei voluntati conformis: Ecclesiastic. c. 32. v. 24. monet, *Fili sine consilio nihil facias, & post factum non pœnitebis*: attamen hic neminem consule, nisi quem advertas indifferenter esse & tantùm salutem animæ tuæ querere.

1929. §. 15. Pro illis specialiter, qui se resolvunt ad statum religiosum in genere, ut possint se resolvere in particulari ad certum Ordinem & in individuo ad certum Monasterium, observanda sunt seqq. 1. De illo tantùm statu religioso & Monasterio deliberare debet, in quo vigeant disciplina, pax, concordia, mutua charitas. 2. Inutile est examinare, quis inter Ordines religiosos sit de se perfectior, quod Monasterium sit magis celebre &c. hoc examinare debet quisque, quis Ordo & quod Monasterium respectivè ad se sit futurum melius, secundùm dicta n. 1925. ille enim Ordo (idem est de Monasterio) erit ipsi melior, & consequenter ille est, ad quem à Deo vocatur, in quo ipse poterit magis promovere Dei gloriam, plus obsequii præ-

præstare Deo, & ita perfectiùs operari salutem suam: hoc autem resciet, considerando, partim quæ in se sunt talenta naturæ & gratiæ, partim quæ in singulis Ordinibus sunt media & modi secundùm ista talenta pro Dei gloria & obsequio ac consequenter pro obtinenda salute sua bene operandi, sicque poterit se reddere certum de Dei vocatione, ac secundùm supra-dicta eligere.

§. 16. Qui ita conclusit in electo statu servire Deo & salutis suæ, instanter roget Deum pro constantia, jam enim maximè conabitur dæmon per se vel alios bonum propositum evertere: Ecclesiasti. c. 2. v. 1. dicitur, *Fili accedens ad servitum Dei sta in iustitiâ & timore & præpara animam tuam ad tentationem.* 1930.

§. 17. Quod electum est, mandandum executioni, quamprimum fieri potest, nunc enim recens est Dei motio & auxilium fortius: & si aliquando, cur non jam? Si non jam, fortè nunquam. Christus Luc. 9. vocavit duos adulescentes, unus dixit, *Domine permittite mihi primum ire & sepelire patrem meum*: alter dixit, *sequar te Domine, sed permittite mihi primum renunciare his, qui domi sunt*: uterque, quia non est statim securus Christum, derelictus est & amisit vocationis gratiam. *Nescit tarda molimina Spiritus S. gratia, S. Ambr.* Si tamen causa sit expectandi, aut quod conclusum est, non possis statim executioni mandare, cave interim peccata, ne gratiam vocationis tuæ perdas, experientia enim certa docuit sæpe per unicum mortale sic immutatum esse animum, ut ipsimet nescirent, cur & quomodo ita immutati essent, quia nempe deseruerat eos ista specialis Dei gratia. Illis,
qui

qui statuerunt inire statum Matrimonii, specialiter inculcandum, imprimis ut interea casti maneant, alioqui, forsan etiam ex Dei poena, carituros gaudio prolium. Deinde ut postea bonâ intentione & constituti in gratia statum illum inean, alioqui carituros benedictione. Demum suadendum, ut post sponsalia plenè constituta non diu differant Matrimonium, quia intermedium illud tempus plurimorum peccatorum periculis obnoxium est.

1931.

§. 18. Pius Asceta suggerit hæc axiomata, quæ deliberans præ oculis habere debet: 1. Præ omnibus obsequendum inspiranti Deo: Jobi 9. dicitur, *quis vestitit ei & pacem habuit?* 2. Inspirat Deus, quæ magis sunt secundum voluntatem ejus. 3. *Voluntas Dei est sanctificatio nostra & salus*, 1. ad Theff. 4. non qualiscunque, sed certior, sed abundantior. 4. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur*, Matth. 16. *Quid proderit in hac brevi vita delectari, honorari, si cruciari & probris affici æternum oporteat?* 5. *Fac ea, quæ moriens facta fuisse voles.* 6. Considerandum Dei iudicium, & nihili faciendum, quid quid obmurmurent homines: Nonne bene tecum agitur, si aliis displicens placeas Deo? quid multi avari, dummodo vilis pecuniæ aliquid lucrifaciant, contemnunt omnia humana dicteria. 7. *Ad æterna creatus es: nunquid non magnum status æternus?* 8. *Regnum cælorum vim patitur & violenti rapiunt illud*, Matth. 11. 9. *Perfectius id putandum, quod magis ex virtute est: hoc magis est ex virtute, quod magis rationi, & corruptæ naturæ minùs conforme est.* 10. *Quærendum, ubi securius & majori cum gloria salvabor:*

Quis

Quis viator eligit viam periculosam aut lutosam, si videat securiorem & mundam? 11. Unam tantum animam habes: hac salvatâ salva sunt omnia: hac damnatâ perdita sunt omnia.

Q. 284. *Quid denique adhuc notandum sit circa prudentiam Confessarii.* R. Instructiones, quas S. Xaverius dabat Missionariis Apostolicis, etiam Confessariis serviunt pro sua & pœnitentium directione: in hunc autem sensum dicebat. 1. Autoritas est quidem necessaria accedenti ad munus Apostolicum, sed hæc Dei donum est, quam si quis quærat præterquam adjuvante virtute funditus perdet, nec permittet Deus, ut constanter habeat, ne sic vilia fiant hominibus cœlestia dona. 2. Studiosè quæsitâ familiaritas displicet, nimia confidentia nocet, assumpta gravitas suspicionem præbet arrogantia exigentis reverentiam: nil affectatum sit in verbis, gestibus, actionibus tuis: malis dici sincerus quàm politicus: si dissimulatione quandoque opus est, simulationem cave: pro aliis in benigniorem semper partem inclina. 3. Conversatio semper ædificet: discipulorum Christi est, magistri sui doctrinam non tam tueri verbo quàm exprimere vitâ: Induimus Christum, plus agere debet & valere in nobis Christus, quàm dæmon in energumeno. 4. Non quare vanè placere homini, sed nec gratis velis quemquam offendere: parvus sine offensione fructus præferendus est majori cum minima offensione conjuncto. 5. Pravos alicujus mores emendaturus, non priùs manum admovebis, quàm intimos ejus motus constitutionemque perspexeris: & quod alicui vis persuadere, illum

illum ipsum consule de eo, quod suades, quid ipse suaturus esset alteri? 6. Communi more age, si non scias hunc esse malum: melius est errare cum multis quam velle solum sapere. 7. Nil sponde, quod certo præstare non possis: Si non est causa dicendi aliquid, hoc ipso est causa non dicendi. Non plùs asserere, quam sit necesse. Non facillè utere superlativis, & potius minùs quam plùs proferendum, nisi ubi honorandus est alter, præstat enim in honore excedere quam deficere. 8. Non da præcepta vel instructiones, nisi rogeris, vel opportuna charitas aut necessitas suadeat. 9. Veritas jocosa sæpe plùs ferit & minùs offendit. 10. Sapienter etiam dixit Ludov. Granat. l. 2. Ducis pecc. p. 2. Quatuor novercæ veræ prudentiæ evitentur, quæ sunt precipitatio, affectus, pertinacia, vana ineptia: precipitatio namque non deliberat, affectus excoecat, pertinacia bonis consiliis portam occludit, vana ineptia, quamcumque deliberationem ingreditur, eam sine fructu dissolvit. Extrema fugiamus, virtus enim & veritas medium tenent: nunquam igitur omnia simul sunt reprehendenda, nunquam omnia simul probanda, nunquam omnia negare, nunquam omnia credere, nunquam omnia non credere debemus: nunquam ob delictum paucorum damnandi multi, nunquam ob sanctitatem aliquorum omnes justificandi sunt.

Denique ad veram prudentiam Confessarii spectat cognoscere & tam respectu sui quam aliorum in praxi rejicere pseudo-prudentiæ principia, qualia sunt, 1. Aliquando tempori credendum & dissimulandum, licet Dei honor vel propria aut aliena perfectio retardetur; postea id compensari posse. 2. Homines jam non esse capaces tantæ perfectionis, uti olim:

imò

imò nec antiquos semper ita fuisse scrupulosos in parvis. 3. Eos esse singulares, qui pœnitentias aliaque agunt plura, quàm Deus & Ecclesia præscribat. 4. Habendam esse rationem sui honoris, licèt hoc non exigat majus Dei obsequium. 5. Existimare aliquid sibi perire, si te huic vel illi submittas, ei cedas, ab illo quid patiaris, pejus illo habearis, is præ te honoretur. 6. Conandum, ut omnibus placeas, nemini displiceas, unde fit, ut licentiùs cum aliis agas, in jocos & exteriora te effundas, parum de internis sollicitus. 7. Officium erga proximum ita exactè peragendum, ut semper inde lauderis ac honoreris, licèt, quæ propriæ sunt perfectionis, negligas. 8. Valetudinis habendam esse rationem, corpus indulgentiùs tractandum, quærendas occasiones illud bene habendi, ut diu nos servitio Dei & proximi conservemus. 9. Ipse tam prudens & exercitatus es, ut teipsum regere possis, nec aliorum consilio vel directione indigeas &c.

C A P U T III.

1933. 1

De adjunctis Pœnitentia.

D U B I U M I.

Quid sit sigillum Confessionis & qui ad illud teneantur.

Resp. I. Sigillum hoc est obligatio juris divini strictissima in omni casu, etiam quo integri regni salus periclitaretur, ad tacendum, etiam post mortem pœnitentis, dicta in confessione [id est, in ordine ad absolutionem] sacra-